

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 93 hallituksen esityksen  
johdosta valtion talousarvioksi vuodelle 1995**

Eduskunta on 14 päivänä syyskuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 152.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan. Vuoden 1995 talousarvioesityksestä ovat määräajassa lausunnon antaneet:

- lakivaliokunta
- puolustusvaliokunta
- sivistysvaliokunta
- ympäristövaliokunta

Valtiovarainvaliokunnan muilta valiokunnilta saamat lausunnot ovat tämän mietinnön liitteenä.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 18 päivänä lokakuuta 1994 valiokuntaan lähettämät näillä valtiopäivillä tehdyt talousarvioaloitteet:

1 R. Aho ym.: Määrärahan osoittamisesta Hyvelän—Söörmarkun tien rakentamiseksi neli-kaistaiseksi  
(31.24.77)

2 R. Aho ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen  
(34.06.30)

3 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta kotitalousneuvontaa tekevien järjestöjen toimintaan  
(29.69.53)

4 Aittoniemi: Pakolaisten huoltoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(33.29.61)

5 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Somaliasta ja Jugoslavian Kosovosta saapuneiden pakolaisten palauttamiseksi kotimaahansa  
(33.29.61)

6 Ala-Nissilä: Määrärahan osoittamisesta maatalouskonemuseohankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen  
(29.90)

7 Ala-Nissilä: Määrärahan osoittamisesta Someron ja Palikkalan välisen tien peruskorjaukseen  
(31.24.21)

8 Ala-Nissilä: Määrärahan osoittamisesta ns. HAKU-tien rakentamiseen välillä Aura—Mynämäki—Mietoinen  
(31.24.77)

9 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun—Toijalan radan parantamiseen  
(31.58.62)

10 Alaranta: Eduskunnan valiokuntien matkoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(22.02.21)

11 Alaranta: Puoluetöiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(23.27.50)

12 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamiseen  
(29.43.34)

13 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten lukion rakentamiseen  
(29.43.34)

14 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen lukion rakentamiseen  
(29.43.34)

15 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjokisuun kunnostuksen toisen vaiheen toteuttamiseen  
(30.85.77)

16 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun teiden peruskorjaukseen  
(31.24.21)

17 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta omaishoidon tukemiseen  
(33.32.30)

18 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahaan liittyvän ikärajan vaikutusten poistamiseen  
(29.39.55)

19 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta jazzmusiikin edistämiseen  
(29.90)

20 Andersson ym.: Taiteilijoiden valtionpalkintoihin ehdotetun määrärahan jakoperusteista  
(29.96.50)

21 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta velkasaneeraustoiminnan kriisiryhmien käyttöön  
(25.45.51)

22 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Naisjärjestöt yhteistyössä -yhteenliittymän projekteihin  
(29.01.50)

23 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta eläinlääketieteellisen koetilan perustamiseen  
(29.10.87)

24 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Pentinkulman päivien järjestämiseen  
(29.90)

25 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta maatalouden neuvonnan keskittämisestä Jokioisiin syntyviin kustannuksiin  
(30.34.40)

26 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Perunatuotannon tutkimus- ja kehittämissätiölle Lammin tutkimuslaitoksen tilojen lunastamiseen  
(30.99)

27 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta maatalous- ja elintarviketuotannon lähialueyhteistyöinstituutin perustamiseen  
(30.99.44)

28 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Forssan ja Tammelan välisten kevyen liikenteen väylien rakentamiseen  
(31.24.21)

29 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Lounais-Hämeen tiehankkeisiin  
(31.24.21)

30 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Kanta-Hämeen alueen tiehankkeisiin  
(31.24.21)

31 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 2:n kehittämissuunnitelman laatimiseen  
(31.24.77)

32 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten kehittämispalvelutoimintaan  
(32.52.40)

33 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta ydin-Hämeen pienyritysten viennin lisäämisprojektiin  
(32.85.40)

34 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Forssan seudun jätehuoltoinvestointien edistämiseen  
(35.11.62)

35 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Liesjärven kansallispuiston opastuskeskuksen suunnitteluun  
(35.30.22)

36 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Forssan kehräämöalueen kunnostamiseen opetus- ja kulttuurikeskukseksi  
(35.30.62)

37 U. Anttila ym.: Ammatillisen aikuiskoulutuksen määrärahojen käyttämisestä  
(29.69.33)

38 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionosuuksiin kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin  
(33.32.30)

39 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta työllistämiseen ympäristönsuojelutehtävissä  
(34.06.02)

40 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun työttömyyden lieventämiseen  
(34.06.62)

41 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjaustoiminnan avustuksiin  
(35.45.56)

42 Antvuori ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten päivähoitoa koskevien etuuksien laajentamiseksi  
(33.32.30)

43 Apukka: Määrärahan osoittamisesta kuntien harkinnanvaraiseen avustukseen  
(26.97.34)

44 Apukka: Määrärahan osoittamisesta Lapin tiehankkeisiin  
(31.24.77)

45 Apukka: Määrärahan osoittamisesta Kemi-Kellosekä-rataosuuden peruskorjaukseen  
(31.58.62)

46 Apukka: Määrärahan osoittamisesta rautatieyhteyden suunnittelemiseksi Keivitsan alueelle  
(31.58.77)

47 Astala ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.16)

48 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttamiseen (29.92.72)

49 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun Kulttuurikeskuksen saneeraukseen (29.93.50)

50 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta romaniväestön koulutus- ja kulttuurikeskuksen kehittämiseen (29.96.50)

51 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Vapaa-ajattelijain Liiton tukemiseen (29.96.50)

52 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta ilmansuojelun ja jätehuollon investointien korkotukeen (35.11.63)

53 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Kurjenrahkan kansallispuiston perustamiseen (35.30.87)

54 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen joutuneiden kuntien avustamiseen (26.97.34)

55 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten vapauttamiseksi auton käyttömaksusta (28.99.61)

56 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Simon kalantutkimus- ja kalanviljely-yksikön rakentamiseen (30.38.75)

57 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta opintolainojen asevelvollisuusaikana erääntyvien korkojen maksamiseen (33.28.50)

58 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun prikaatin varus- ja taisteluvälinevaraston rakentamiseen (27.10.74)

59 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun prikaatin kasarmien perusparannukseen (27.10.74)

60 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun prikaatin varuskunta-alueelle rakennettujen asuntojen peruskorjaukseen (27.10.74)

61 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun prikaatin sotilaskodin muutostöiden toteuttamiseen (27.10.74)

62 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun prikaatin harjoitusalueen saunan uudelleenrakentamiseen Kuhmon Vuosangassa (27.10.74)

63 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen pääraennuksen peruskorjaukseen (29.10.74)

64 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Piilolan-Tuupalan yläasteen peruskorjaukseen Kuhmossa (29.43.34)

65 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Lentiiran koulun peruskorjaukseen Kuhmossa (29.43.34)

66 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kontion koulun peruskorjaukseen Kuhmossa (29.43.34)

67 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun keskusammattikoulun Kuhmon toimittilojen peruskorjaamiseen (29.60.74)

68 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Sana ja Sävel kalevalaisessa Kajaanissa -kesätapahtuman tukemiseen (29.90)

69 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Jazzkevät -tapahtuman tukemiseen (29.90)

70 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen—Kontiomäen—Oulun radan sähköistämiseen (31.58.77)

71 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen terminaali- ja teollisuusalueen kehittämiseen (24.50.61)

72 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta korkotuen maksamiseen Kera Oy:n pohjoisen piirin alueella (32.49.42)

73 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Perheenäitien Lomakotiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen (33.92)

74 Biaudet ym.: Kehitysyhteistyön määrärahan kohdentamisesta (24.30.66)

75 Biaudet ym.: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon osoitettujen määrärahojen käyttämisestä humanitäärisiin tarkoituksiin

(33.29.61)

76 Dromberg ym.: Maakuntien omaehtoisen kehittämisen turvaamisesta 2-, 5 b- ja 6-tuki-alueiden ulkopuolisilla alueilla

(26.97.43)

77 Dromberg ym.: Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan toimintaedellytysten turvaamisesta

(29.10.21)

78 Enestam ym.: Ulkomaanyhdistysten valtionavun jakamisesta

(29.08.50)

79 Enestam ym.: Määrärahan osoittamisesta peruskoulun, lukion ja musiikkioppilaitosten perustamishankkeisiin

(29.43.34)

80 Gustafsson ym.: Veikkauksen ja raha-arpaisten voittovarojen jakosuhteen palauttamisesta ennalleen

(29)

81 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen nuorisokirjallisuuden instituutin kannatusyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

(29.90)

82 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Työväen keskusmuseoyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

(29.90)

83 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemäriin ja yhdysvesijohdon rakentamiseksi Viljakkalan ja Hämeenkyrön välille

(35.25.77)

84 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen toiminnan tukemiseen

(29.90)

85 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahaan

(29.39.55)

86 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän teletalon saneeraamiseen valtion virastojen toimitiloiksi

(28.60.76)

87 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Jämsän—Jämsänkosken tielle välille Kinkolan silta—aluesairaalan tienhaara

(31.24.21)

88 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 9:n perusparannustöiden aloittamiseksi välillä Hämeen piirin raja—Jämsä

(31.24.77)

89 Halonen: Kehitysyhteistyön määrärahan kohdentamisesta

(24.30.66)

90 Halonen ym.: Määrärahan osoittamisesta romanien koulutus- ja kulttuuriyksikölle

(29.96.50)

91 Hassi: Tulojen keräämisestä autourheiluverolla

(11.10)

92 Hassi: Määrärahan osoittamisesta Venäjän suomalais-ugrilaisen kansojen paikallisradio-toiminnan kehittämiseen

(29.08.25)

93 Hassi ym.: Maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

(30.31.41)

94 Hassi ym.: Määrärahan osoittamisesta maatalouden ympäristötukeen

(30.31.45)

95 Hassi ym.: Tieverkon kehittämiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

(31.24.77)

96 Hassi ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

(31.58.62)

97 Hassi ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian tutkimuskeskuksen ympäristö-tekniikan tuotekehitysavustuksiin

(32.44.40)

98 Hassi ym.: Teollisuuden ja kaupan varastotappioiden korvaamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

(32.50.43)

99 Hautala ym.: Pelastushallinnon erityismenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä

(26.80.22)

100 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan

(35.25.27)

101 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta Viikin—Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen kunnostustöihin

(35.26.77)

102 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hankkimiseen

(35.30.87)

103 Helle ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon Pietarinradan kehittämiseksi  
(31.58.62)

104 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta poliisin toimintaedellytysten turvaamiseen  
(26.75.21)

105 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kankaanpään ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen laitehankintoihin  
(29.69.52)

106 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Takuu-Säätiön pääoman korottamiseen  
(33.92)

107 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Takuu-Säätiön toiminnan tukemiseen  
(33.92)

108 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Rauman seudun katulähetys ry:n turva- ja kriisikodin hankkimiseen  
(33.92)

109 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Alkoholisti- ja evankelioimistyö ry:lle Kirjaskylän narkomaanikodin toiminnan tukemiseen Parkanossa  
(33.92)

110 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta viihdeteollisuuden haitallisia vaikutuksia tutkivan työryhmän asettamiseen  
(29.90)

111 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta seksibisnekseen liittyvien ongelmien torjuntaan  
(33.53.21)

112 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Imatra Big Band -festivaalin tukemiseen  
(29.90)

113 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Suomen matkailumuseon perustamiseen Imatralle  
(29.90)

114 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Sorokulman—Tarnalan maantien peruskunnostamiseen  
(31.24.21)

115 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Särkisalmen—Simpeleen tien kunnostamiseen  
(31.24.21)

116 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkeläisälennukseen rautateillä  
(31.57.61)

117 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Ivo-niemen matkailukeskuksen rakentamiseen  
(32.51.49)

118 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta FAS-lapsen oppaan kirjoittamiseen  
(33.92)

119 Ihmäki: Määrärahan osoittamisesta asevarikko 2:n Nokan varastoalueen rakentamiseen Hartolassa  
(27.10.74)

120 Ihmäki: Määrärahan osoittamisesta Järvenpään—Lahden—Heinolan—Lusin moottoritien suunnitteluun  
(31.24.77)

121 Ihmäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen  
(31.30.77)

122 Jansson: Maa- ja puutarhatalouden turvaamisesta Ahvenanmaan maakunnassa  
(30.31)

123 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Hetan Musiikkipäivien tukemiseen  
(29.90)

124 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Päätalo-instituutin toiminnan tukemiseen  
(29.90)

125 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta korvauksiin rikoksen uhreiksi joutuneille  
(25.45.51)

126 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahajärjestelmän uudistamiseen  
(29.39.55)

127 Jurva ym.: Suomen Kansallisoopperan Säätiölle ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(29.90)

128 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta nykyaikaisen museon suunnittelemiseksi oopperatalon tiloihin  
(29.92)

129 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionosuuksina ja -avustuksina yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin  
(29.94.30)

130 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta tieosuuden Kotka—Hamina—Venäjän raja perusparantamiseksi  
(31.24.77)

131 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta virkojen perustamiseksi patentti- ja rekisterihallitukseen  
(32.32)

132 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta uusiutuvia ja vaihtoehtoisia energiamuotoja koskevan tutkimuksen tehostamiseen  
(32.44.23)

133 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta virkojen perustamiseksi tarkastuslautakuntaan (33.04.21)

134 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (33.22.59)

135 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta pakolaisten palkkaamiseen humanitäärisiin avustustehtäviin kotimaassaan (33.29.61)

136 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen (34.06.62)

137 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta ylivelkaantuneiden asunnonhankkijoiden korotukseen (35.45.55)

138 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin vuokra-asuntokannan lisäämiseen (35.45.60)

139 Jääskeläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta katastrofivalmiusvarastojen luomiseen (33.92)

140 Jääskeläinen: Maakunnan kehittämishakiksi ehdotetun määrärahan vähentämisestä (26.97.34)

141 Jääskeläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien koulutoimen rakennusten peruskorjauksiin (29.43.34)

142 Kalli ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin Tl.—Hinnerjoen tien rakentamiseen (31.24.77)

143 Kalli ym.: Määrärahan osoittamisesta ratayhteyden Uusikaupunki—Rauma—Pori—Parkano tarveselvityksen laatimiseen (31.58.62)

144 Kalliomäki ym.: Kuntien verotulojen täydennykseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (26.97.33)

145 Kalliomäki ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.16)

146 Kalliomäki ym.: Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.21)

147 Kalliomäki ym.: Maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.31.41)

148 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen (31.24.77)

149 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen (31.57.61)

150 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon (31.58.62)

151 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionosuuteen kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (33.32.30)

152 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen lisäämiseen (34.06.29)

153 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työllistämistuen lisäämiseen (34.06.62)

154 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta valtiontalouden tasapainottamiseksi tarvittavan yhteisvastuusopimuksen laatimiseen (28.80.02)

155 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta valtiollisten ja kunnallisvaalien ajankohdan yhdistämismahdollisuuksien selvittämiseen (25.01.21)

156 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta rakennusavustuksena Karhunmäen kristilliselle kansanopistolle (29.69.52)

157 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen (29.90)

158 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainvälisen leirikeskukseen rakentamiseen Kokkolaan (29.98)

159 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallisten 17939 peruskorjaukseen Kruunupyssä (31.24.21)

160 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Pohjanmaan grafiittiprojektin tukemiseen (32.50.24)

161 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Vetelin voimalaitosta varten perustettavalle yhtiölle (32.55.40)

162 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Kokkolanseudun Invalidit ry:n tukemiseen (33.92)

163 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Luthersk Inremissions hem -nimisen kuntoutuslaitoksen toiminnan tukemiseen Luodossa (33.92)

164 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Emelie-kodin toiminnan tukemiseen Kokkolassa (33.92)

165 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen ev.lut. Kansanlähetyt ry:n toiminnan tukemiseen (29.96.50)

166 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta Larsmon Lähetytshuset ry:n toiminnan tukemiseen (33.92)

167 Kallis ym.: Määrärahan osoittamisesta rekisteröimättömän työnantajan suorittamien palkan oheismaksujen ja ennakonpidätyksen yksinkertaistamiseen (28.99)

168 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle (25.50.74)

169 Kankaanniemi: Määrärahan osoittamisesta maaseutuneuvonnan tukemiseen (30.34.40)

170 Kankaanniemi: Määrärahan osoittamisesta metsänparannustöihin Keski-Suomessa ja Savossa (30.86.44)

171 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Uuraisten ja Kintauden välisen maantien perusparannustyön jatkamiseen (31.24.21)

172 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Keiteleellä kanavan alikulkukorkeuksien korottamiseksi (31.30.77)

173 Kankaanniemi: Määrärahan osoittamisesta Pirkkanan Jengityö ry:lle saatavan palveluksen vanhempainyhdistystoiminnan aloittamiseen (33.92)

174 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta kristillisten järjestöjen päihdehuoltotyön tukemiseen (33.92)

175 Kankaanniemi ym.: Ympäristörahoituksen perustamisesta (35.30)

176 Karhunen: Pakettiautojen vapauttamisesta auton käyttömaksusta (28.99.61)

177 Karhunen: Määrärahan osoittamisesta Hyvinkään terveydenhuolto-oppilaitoksen kunnallistamiseen (29.65.37)

178 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta liikuntapaikkarakentamisen lisäämiseen (29.98)

179 Kautto ym.: Asuntojen peruskorjausavustusten jakamisesta (35.45.56)

180 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulun yliopiston Kajaanin kehittämiskeskuksen toimintaan (29.10.21)

181 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kaluston hankintaan merenkulkulaitoksen Pohjanlahden merenkulkupiirille (31.30.21)

182 Kemppainen ym.: Kehitysalueiden yritysten kuljetustuen turvaamisesta (32.51.48)

183 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaalan keskustaajaman aluelämpölaitoksen ja -verkoston laajentamiseen (32.55.40)

184 Kohijoki: Lenin-museolle ehdotetun määrärahan poistamisesta (29.93.52)

185 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien eläketurvan budjettiperusteiseen parantamiseen (33.21.52)

186 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamalisän budjettiperusteiseen korottamiseen (33.21.52)

187 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asunnonmuutostöiden budjettiperusteiseen korvaamiseen (33.22.50)

188 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvausten budjettiperusteiseen korottamiseen (33.22.50)

189 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen (33.22.56)

190 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kotitalous- sekä käsi- ja taideteollisuusneuvontajärjestöjen toiminnan tukemiseen (29.69.53)

191 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseutuyritysten strategiasuunnitelmien tekemiseen  
(30.34.40)

192 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kotirintamanaisten kuntoutukseen  
(33.22.59)

193 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien neuvontapalvelujen kehittämiseen  
(33.22)

194 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutukseen  
(33.22.59)

195 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotalaskien kuntoutukseen  
(33.23.56)

196 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta omaishoidon tukemiseen  
(33.32.30)

197 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta Joroisten ja Kangasniemen musiikkijuhlien tukemiseen  
(29.90)

198 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n leventämiseen välillä Joroinen—Varkaus  
(31.24.21)

199 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Joroinen—Varkaus  
(31.24.77)

200 Korhonen: Määrärahan osoittamisesta Pudasjärven turvevoimalan rakentamiseen  
(32.55.40)

201 Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionapuun työttömyyden lieventämiseen  
(34.06.62)

202 Korkeaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta Euran ja Raijalan välisen tien perusparannukseen  
(31.24.77)

203 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemi—Tornion ammattikorkeakoulun vakinaistamiseen ja kehittämiseen  
(29.60)

204 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta pohjavesien käyttöönottoon Kemi—Tornio-alueella  
(30.85.31)

205 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemin—Tornion moottoritiehankkeen toteuttamiseen  
(31.24.77)

206 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta veneväylien kunnostamiseen Perämeren pohjukassa  
(31.30.77)

207 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta rautatien kunnostamiseen välillä Kemi—Kellosele  
(31.58.62)

208 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemi—Tornio-alueen ympäristöteknologian keskuksen perustamiseen  
(32.44.23)

209 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Luoteis-Lapin liittämiseksi valtakunnan sähköverkkoon  
(32.55)

210 Kortenieniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kansallispuiston kehittämiseen  
(35.30.22)

211 Korva ym.: Lainopillisen asiantuntija-avun järjestämisestä Vuotoksen tekojärven mahdollisen toteuttamisen johdosta haittaa kärsiville  
(25.45.51)

212 Korva ym.: Kuntien valtionosuuksien vähennysten laskentaperusteista  
(26.97.31)

213 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien elektroniikkakeskuksen perustamiseen Riihimäelle  
(27.10.74)

214 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan ja siihen liittyvien alueiden kehittämiseen  
(29.93.22)

215 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Janakkalan Harvialaan  
(30.34)

216 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelutoimiston perustamiseen Hämeen maakuntaan  
(32.02.21)

217 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tuupovaaran yläasteen perusparannukseen  
(29.43.34)

218 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun kristillisen koulun toiminnan tukemiseen  
(29.43.51)

219 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Teologisen Instituutin toiminnan tukemiseen  
(29.10)

220 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Möhkön ruukkimuseohankkeen tukemiseen Ilomantsissa (29.90)

221 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Polvijärvellä (30.34)

222 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin Pohjois-Karjalassa (30.85.31)

223 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Rikkarannan paikallistien peruskorjaukseen Outokummussa (31.24.21)

224 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ohtaansalmen sillan rakentamiseen (31.24.77)

225 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Maljasalmen paikallistien perusparantamiseen Outokummussa (31.24.21)

226 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ruvaslahden tien korjaamiseen Polvijärvellä (31.24.21)

227 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta turvevoimalan suunnitteluun Ilomantsissa (32.55.40)

228 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Viisi leipää -palvelukotiyhdistyksen toimintaan (33.92)

229 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyyden parantamiseen Pohjois-Karjalassa (34.06)

230 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta puutteellisesti asuvien asuntojen korjauksiin Pohjois-Karjalassa (35.45.56)

231 Laakso ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden myöntämiseen (28.07.06)

232 Laakso: Arvonlisäveropohjaan perustuviin maksuihin Euroopan unionille ehdotetun määrärahan poistamisesta (28.90.66)

233 Laaksonen ym.: Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.21)

234 Laaksonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Satakunnan maa- ja metsäinstituutin Kulmaan yksikön rakentamiseen (29.10.21)

235 Laaksonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (30.85.31)

236 Laaksonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Porin—Mäntyluodon rataosan parantamiseen (31.58.62)

237 Lahikainen: Määrärahan osoittamisesta Toivakan asevarikon Hartolan varasto-osaston 2. alueen rakentamiseen (27.10.74)

238 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen toimintaan (29.96.50)

239 Lahikainen ym.: Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.01.21)

240 Lahikainen ym.: Maaseutuelinkeinopii-rien toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.01.23)

241 Lahikainen ym.: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.02.21)

242 Lahikainen ym.: Maa- ja metsätalouden eräisiin korvauksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.34.41)

243 Lahikainen ym.: Hukkakauran torjuntaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.34.42)

244 Lahikainen ym.: Kala-, riista- ja porotaloudelle ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.36)

245 Lahikainen ym.: Maatalouden tutkimuskeskukselle ehdotettujen määrärahojen vähentämisestä (30.70)

246 Lahikainen: Määrärahan osoittamisesta Koskenmyllyn—Haminanmäen maantien peruskorjaukseen (31.24.21)

247 Lahikainen: Määrärahan osoittamisesta Hartolan ja Viisarimäen välisen tieosuuden peruskorjaamiseen (31.24.21)

248 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n osuuden Heinola—Lusi rakentamiseen moottoritieksi  
(31.24.77)

249 Lahikainen: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n perusparantamiseen välillä Lusi—Kuortti  
(31.24.77)

250 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen  
(31.30.77)

251 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnitteluun  
(31.58.62)

252 Lahikainen: Määrärahojen osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen  
(34.06)

253 Lahikainen: Määrärahan osoittamisesta rantojen toteuttamissuunnitelmaan Sysmässä  
(35.25.74)

254 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin  
(29.94.30)

255 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 325 (Huutijärvi—Sahalahti—Kuhmalahti—Kuhmoinen) perusparantamiseen  
(31.24.21)

256 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta vesi- ja ympäristöhallinnon Keski-Suomen aluelaboratorion korjaus- ja laajennustyön aloittamiseen  
(35.25.74)

257 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kalataloudellisiin rakentamis- ja kunnostamishankkeisiin Taivassalossa  
(30.36.77)

258 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun tiepiirin perustienpitoon  
(31.24.21)

259 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Kustavin ja Lokalahden välisen Lehmänselän tien yhteyden rakentamiseen  
(31.24.77)

260 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden liittymien rakentamiseen valtatie 8:lle Laitilassa  
(31.24.77)

261 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta liittymän rakentamiseen valtatie 9:lle Loimaalla  
(31.24.21)

262 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Kustavin keskusta-alueella  
(31.24.21)

263 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenkaupungin ohikulkutien rakentamiseen  
(31.24.77)

264 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen ja Pietarin liikenne- ja tietoliikenne-yhteyksien kehittämiseen  
(31.99.45)

265 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turunmaan ulkosaariston sähköistämiseen  
(32.55)

266 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Varsinais-Suomen työllisyysohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen  
(34.06.77)

267 Laitinen: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahan lisäämiseen  
(26.97.43)

268 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen ammattioppilaitoksen graafisen tekniikan tilojen rakentamiseen  
(29.60.74)

269 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keiteleen kanavasiltojen rakentamiseen  
(31.30.77)

270 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän seudun vesihuoltotöiden toteuttamiseen  
(30.85.77)

271 Laivoranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenkaupungin—Rauman—Porin radan tarveselvityksen laatimiseen  
(31.58.62)

272 Lamminen ym.: Määrärahan osoittamisesta Porin prikaatin kasarmi- ja ruokalaitilojen rakentamiseen  
(27.10.74)

273 Lamminen: Määrärahan osoittamisesta korkotuettomien opintolainojen koron maksuun asevelvollisuusajalta  
(29.39.52)

274 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen maatalous- ja metsäopiston lisärakentamiseen ja korjaukseen Tarvaalassa  
(29.60.74)

275 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen opiston peruskorjaukseen  
(29.69.52)

276 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Liimattalan paikallistien perusparantamiseen  
(31.24.21)

277 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseksi Suomeen  
(32.40.21)

278 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen osopalveluihin  
(34.06.29)

279 Liikkanen: Määrärahan osoittamisesta Vehkapaaleen kanavan sillan rakentamiseen  
(31.24.21)

280 Liikkanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan lentokentän kiitotien jatkamiseen  
(39.92)

281 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen rykmentin huoltokoulutuskeskuksen aseoulun kenttätukikistön opetuskorjaamon rakentamiseen  
(27.10.74)

282 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta moottoritien Järvenpää—Lahti—Heinola—Lusi rakentamisen aloittamiseen  
(31.24.77)

283 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Kopsuon tien peruskorjauksen aloittamiseen Asikkalassa  
(31.24.21)

284 Louvo: Määrärahan osoittamisesta E 18-tiehen liittyvän Haminan alittavan tunnelin suunnitteluun  
(31.24.77)

285 Louvo: Aikuisten järjestelmällisen hammasuollon laajentamisesta  
(33.18.60)

286 Louvo: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvausten budjettiperusteiseen korotukseen  
(33.22.50)

287 Louvo: Määrärahan osoittamisesta Vekaranjärven siirtoviemärin rakentamiseen Valkealassa  
(35.25.77)

288 Luhtanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kehä I:n ja Tuusulantien eritasoliittymän perustamukseen  
(31.24.77)

289 Luhtanen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 7:n rakentamiseen moottoriliikenteiksi välillä Koskenkylä—Loviisa  
(31.24.77)

290 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

291 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta lainopillisen asiantuntija-avun hankkimiseen Vuotoksen allasalueen asukkaille ja maanomistajille  
(25.45.51)

292 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta järjestöille vapaaehtoiseen sivistystyöhön  
(29.69.53)

293 Luukkainen ym.: Metsänparannustukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(30.86.44)

294 Luukkainen ym.: Metsänparannustuen kohdentamisesta metsäluonnon monipuolisuutta vahvistaviin hankkeisiin  
(30.86.44)

295 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinsuojelutyöhön  
(30.01)

296 Luukkainen ym.: Linja-autoliikenteen läänikohtaisten määrärahojen jakoperusteista  
(31.57.61)

297 Luukkainen ym.: Junaliikenteen peruspalveluiden turvaamisesta yhdenvertaisesti koko maassa  
(31.57.61)

298 Malm ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 673 peruskorjaamiseen Moikipään ja Korsnäsin kirkonkylän välillä  
(31.24.21)

299 Markkula ym.: Kuntien valtionosuuksien jakoperusteiden tarkistamisesta  
(26.97.31)

300 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosan Helsinki—Turku perustamukseen  
(31.58.62)

301 Moilanen ym.: Eduskunnan ryhmäkansliolle ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(22.99.21)

302 Moilanen ym.: Poliittisen toiminnan avustamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(23.27.50)

303 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainväliseen kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

304 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen kehittämiseen  
(25.01.21)

305 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorten tekemien rikosten sovitteluun  
(33.32.30)

306 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta vapautuvien vankien jälkihoidon järjestämiseen  
(25.50.51)

307 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilaspappien määrän lisäämiseen varuskunnissa  
(27.10.21)

308 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta vanhemmuuteen-valmennuksen ottamiseksi osaksi asevelvollisten koulutusta  
(27.10.21)

309 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta kristillisten koulujen toiminnan tukemiseen  
(29.43.51)

310 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta uskonnollisten lehtien tukemiseen  
(29.96.50)

311 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta syöpäpotilaiden hoidon tehostamiseen HYKSin sädehoitoklinikalla  
(33.32.30)

312 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta syövän kivunhoidon lisäämiseen  
(33.32.30)

313 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta leukemiaa sairastavien lasten erikoishoidon järjestämiseen  
(33.32.30)

314 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta dialyysihoidon lisäämiseen  
(33.32.30)

315 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten kuljetuspalvelujen järjestämiseen  
(33.32.50)

316 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta vanhusten palvelupuhelinverkoston rakentamiseen  
(33.32)

317 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta huumeiden vastaiseen toimintaan vankiloissa  
(33.53.21)

318 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta naisten alkoholiklinikoiden toimintaan  
(33.92)

319 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pelastusarmeijan raittius- ja alkoholityön tukemiseen  
(33.92)

320 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vapaaksi Huumeista ry:n vastaanottokodin toiminnan tukemiseen  
(33.92)

321 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta huumeiden käyttäjille tarkoitettujen vastaanottokotien tukemiseen  
(33.92)

322 Moilanen ym.: Työllisyysmäärärahojen jakoperusteista  
(34.06)

323 Morri ym.: Määrärahan osoittamisesta liikenneturvallisuusjärjestelyihin valtatie 23:lla välillä Makkaraoja—Siekkinen Virroilla  
(31.24.21)

324 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen Mikkelin läänissä  
(31.24.77)

325 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen Mikkelin läänissä  
(34.06)

326 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen liikenneverkon kehittämiseen  
(31)

327 Myller: Määrärahan osoittamisesta työllistämiseen valtion virastoissa ja laitoksissa Pohjois-Karjalassa  
(34.06)

328 Myller: Määrärahan osoittamisesta kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseksi Pohjois-Karjalassa  
(34.06)

329 Myller: Määrärahan osoittamisesta aikuiskoulutuksen ostopalveluihin Pohjois-Karjalassa  
(34.06.29)

330 Myller: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisten investointiavustusten lisäämiseen Pohjois-Karjalassa  
(34.06)

331 Myller: Määrärahan osoittamisesta sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi Pohjois-Karjalassa  
(34.06)

332 Mäkelä ym.: Puoluetukeen ehdotetun määrärahan poistamisesta  
(23.27.50)

333 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Baltian maiden teollisiin hankkeisiin  
(24.50.61)

334 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta korvauksiin rikoksen uhreille  
(25.45.51)

335 Mäkelä ym.: Yhdyskuntapalvelun toimeenpanomäärärahojen korottamisesta  
(25.50.50)

336 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle  
(25.50.74)

337 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta talousrikostutkinnan tehostamiseen  
(26.75.21)

338 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta kotimaisten panssaroitujen ajoneuvojen hankkimiseen maavoimille  
(27.10.16)

339 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta varusmiesten päivärahan korottamiseen  
(27.10.21)

340 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta varuskuntien rakennusten saneeraukseen  
(27.10.74)

341 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta uusien koulutustilojen rakentamiseen Ilmavoimien viestikoululle  
(27.10.74)

342 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta varuskuntien ja varikoiden rakentamiseen Keski-Suomessa  
(27.10.74)

343 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmavoimien viestikoulun saneeraamiseen ja Keski-Suomen rykmentin vesistökalustohallin sosiaali- ja huoltotilojen rakentamiseen  
(27.10.74)

344 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkkeiden indeksitarkistuksiin  
(28.07.05)

345 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän oikeus- ja poliisitalon rakentamiseen  
(28.60.76)

346 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Lastenlinnan sairaalan psykiatriseen tutkimustointintaan  
(33.32.30)

347 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opintotuen huoltajalisän maksamiseen  
(29.39.55)

348 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta aikuisopiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien turvaamiseksi  
(29.43.30)

349 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta vastavalmistuneiden nuorten takuuharjoittelu-paikkajärjestelmään  
(29.39)

350 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionosuutena peruskouluopetuksen käyttökustannuksiin  
(29.43.31)

351 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen opetustö-pajan peruskorjaukseen  
(29.60.74)

352 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän teknillisen oppilaitoksen lisäraken-nuksen rakentamiseen  
(29.60.74)

353 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen terveydenhuolto-oppilaitoksen van-hojen rakennusten muutostöihin  
(29.60.74)

354 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Mustalaislähetys ry:n toimintaan  
(33.92)

355 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta käsi- ja taideteollisuusjärjestöille sekä kotitalousneu-vontatyöhön  
(29.69.53)

356 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta saamelaisvaltuuskunnalle saamenkielisen kult-tuurin edistämiseen  
(29.96.50)

357 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen vilkkaiden sorateiden päällystämiseen  
(31.24.21)

358 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän—Tankolammen tien rakentamiseen välillä Lohikoski—Seppälänkangas  
(31.24.77)

359 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kinnulan—Perhon maantien perusparantami-seen  
(31.24.21)

360 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen tiepiirille Kuhmoisten kunnan maanteiden perusparantamiseen  
(31.24.21)

361 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta henkilöliikenteen kevytkaluston hankkimiseen rau-tateille  
(31.57.61)

362 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi väleille Kulus—Sodan-kylä—Ivalo—Kirkkonie mi ja Sodankylä—Kit-tilä—Kolari  
(31.58.77)

363 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kivijärven lentokentän peruskorjaukseen ja laa-jennukseen  
(31.93.41)

364 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin teollisuuslaitoksille alueelliseen kuljetus-tukeen  
(32.51.48)

365 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten investointien korkotukeen  
(32.51.50)

366 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta kotimaisten polttoaineiden tutkimukseen ja kehittämiseen  
(32.44.23)

367 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointeihin  
(32.61.41)

368 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta tapaturmaviraston toiminnan tehostamiseen  
(33.05.21)

369 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän korottamiseen  
(33.21.52)

370 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamasotilaseläkkeiden tasokorotuksiin  
(33.21.52)

371 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta kotirintamanaisten kuntoutukseen  
(33.22.56)

372 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen ja virkistystoimintaan  
(33.22.56)

373 Mäkelä ym.: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon esitetyn määrärahan vähentämisestä  
(33.29.61)

374 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien valtionapuihin  
(33.32.30)

375 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta rintasyövän varhaistoteamisen edistämiseen  
(33.53.21)

376 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta elintensiirtotoimintaan  
(33.32.30)

377 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta pienyrittäjien vuosilomarahan maksamiseksi  
(33.57.42)

378 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta vähävaraisten lasten lomatoimintaan  
(33.32.30)

379 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Raittiuden Ystävät ry:n toimintaan  
(33.92)

380 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Psoriasisliiton toimintaan  
(33.92)

381 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kriisipalvelu ry:n toimintaan  
(33.92)

382 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Sydäntautiliitto ry:n toimintaan  
(33.92)

383 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Diabetesliitto ry:n toimintaan  
(33.92)

384 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Veikko Hurstin suorittaman avustustoiminnan tukemiseen  
(33.92)

385 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta harkinnanvaraisen työllistämistuen korottamiseen  
(34.06)

386 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen  
(34.06.61)

387 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Piippaharjun—Niemisjärven maantien perusparantamiseen työllisyystöinä  
(34.06.77)

388 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin Keski-Suomessa  
(34.06)

389 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi Keski-Suomessa  
(34.06)

390 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen vesi- ja ympäristöpiirin laboratorio-rakennuksen laajennukseen  
(35.25.74)

391 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Vihtavuoren—Leppäveden—Jyväskylän siirtoviemärin rakentamistöiden aloittamiseen  
(35.25.77)

392 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opiskelija-asuntojen rakentamiseen  
(35.45.60)

393 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaamiseen  
(35.45.56)

394 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien ja rintamamiesten asuntojen korjaamiseen  
(35.45.56)

395 Mäki-Hakola: Määrärahan osoittamisesta Vaasan—Seinäjoen—Jyväskylän valtatie risteysjärjestelyihin Nurmossa ja Seinäjoella  
(31.24.21)

396 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta pioneerivarikon monitoimirakennuksen rakentamiseen Parkanossa  
(27.10.74)

397 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion virastotalojen rakentamiseen ja talonrakennusten suunnitteluun (28.60.76)

398 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta Vilppulan peruskoulun yläasteen peruskorjaukseen ja lisärakentamiseen (29.43.34)

399 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta kansanopistojen käyttökustannuksiin (29.69.50)

400 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta metsämarjojen ja sienien käytön edistämiseen (30.34.46)

401 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 3:n parantamiseen Ikaalisissa ja Parkanossa (31.24.77)

402 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:n riskipääomarahastoa varten (32.49.46)

403 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta pienten ja keski suurten yritysten kehittämispalveluihin (32.52.24)

404 Mäkipää ym.: Energiatalouden tutkimusmenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (32.55.21)

405 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyysturvalautakunnalle lisähenkilöstön palkkaamiseen (33.03.21)

406 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräiseen rintamalisään (33.21.52)

407 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvausten indeksikorotukseen (33.22.50)

408 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (33.22.59)

409 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (33.57.42)

410 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta työmarkkinatuen korottamiseen (34.06.52)

411 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asuntojen muutostöiden korvattavuuden laajentamiseen (33.22.50)

412 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläinlääketieteellisen korkeakoulun Hautjärven klinikan rakennushankkeisiin (29.10.74)

413 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien yhdistymisavustuksiin (26.97.32)

414 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta ruokarahan maksamiseen viikonloppuvapaalla ja lomilla oleville varusmiehille (27.10.21)

415 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomenlinnan traverssi Adlerfeldtin korjaamiseen (29.93.75)

416 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta Porlan kalanviljelylaitoksen peruskorjaukseen (30.38.74)

417 Nordman ym.: Määrärahan osoittamisesta Nybyn ja Dalbackin välisen tieosuuden peruskorjaamiseen (31.24.21)

418 Nyby: Määrärahan osoittamisesta valkankäyttöä koskevan tutkimuksen käynnistämiseen (29.88.50)

419 Nyby: Metsäojituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (30.86.44)

420 Nyby: Määrärahan osoittamisesta raakavesialtaan suunnittelemiseksi Ähtävänjokeen (30.85.77)

421 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Koulukadun uusimiseen Pietarsaareissa (31.24.21)

422 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Lillbyn ja Korttesjärven välisen maantien 741 peruskorjaamiseen (31.24.21)

423 Näsi: Määrärahan osoittamisesta saamelaiden ja kolttien elinolojen turvaamiseen (26.97.61)

424 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Inarin saamelaismuseon—Ylä-Lapin opastuskeskuksen rakentamiseen (29.90.74)

425 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Törnionjoen ja Simojoen elvyttämiseen lohijoiksi (30.36.45)

426 Näsi: Määrärahan osoittamisesta tunturi-rautuhautomon rakentamiseen Utsjoelle (30.38.74)

427 Näsi: Määrärahan osoittamisesta matkailun kannalta tärkeiden tieyhteyksien rakentamiseen Lapissa  
(31.24.21)

428 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Akujärven ja Raja-Joosepin välisen maantien perusparannukseen  
(31.24.77)

429 Näsi ym.: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän Keivitsan nikkeli-kupariesiintymän tutkimiseen  
(32.40.21)

430 Näsi ym.: Määrärahan osoittamisesta satelliittivastaanottoaseman perustamiseen Sodankylään  
(32.44.23)

431 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Enontekiön ja Muonion kuntien liittämiseksi valtakunnan sähköverkkoon  
(32.55)

432 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Ylitornion Meltosjärvien kunnostamiseen  
(35.25.77)

433 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Oriveden asevarikon rakennustoihin  
(27.10.74)

434 O. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Naisjärjestöt Yhteistyössä -yhteenliittymän toiminnan tukemiseen  
(29.01.50)

435 O. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuosaaren palvelutalon perustamiskustannuksiin  
(33.32.31)

436 O. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiin asuntojen korjaustoimintaan  
(35.45.56)

437 Ollila ym.: Määrärahan osoittamisesta 4H-liiton toiminnan tukemiseen  
(30.34.45)

438 Ollila ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamiseen Luopioisten kirkonkylän, Aitoon ja Rautajärven välille  
(35.25.77)

439 Paasio: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

440 Paasio ym.: Määrärahan siirtämisestä kehitysyhteistyön korkotuesta muuhun kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

441 M. Pietikäinen ym.: Ympäristökasvatusjärjestöjen toiminnan tukemisesta  
(29.43.51)

442 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kantatien 53 perusparantamiseen välillä Hanko—Skogsby  
(31.24.77)

443 Polvi: Määrärahan osoittamisesta kuntien verotulojen täydennykseen  
(26.97.33)

444 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahaan  
(26.97.43)

445 Polvi: Määrärahan osoittamisesta invalideille maksettavan autoveron palautusosan korottamiseen  
(28.99.61)

446 Polvi: Määrärahan osoittamisesta Savon Karjalan tiepiirin perustienpitoon  
(31.24.21)

447 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömien työllistämiseen valtion virastoissa ja laitoksissa  
(34.06.02)

448 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hakasuon kalanviljelylaitoksen toiminnan tehostamiseen  
(30.38.21)

449 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta metsäkeskusten ja metsälautakuntien valtion-apuun  
(30.86.42)

450 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta metsänparannuslainoihin  
(30.86.83)

451 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta Ylivieskan—Pyhäsalmen rataosan perusparannukseen  
(31.58.62)

452 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kontiomäen—Murtomäen rataosan perusparannukseen Paltamossa ja Kajaanissa  
(31.58.62)

453 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun mekaanisen puunjalostusteollisuuden kaupan ja tuotannon kehittämiseen  
(32.85.40)

454 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdytinhankeeseen  
(32.40)

455 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuhmon Ystävyyden puiston opastuskeskuksen henkilöstön palkkaamiseen  
(35.30.22)

456 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta opintotuen korkoavustukseen äitiyspäivärahan ja vanhempainrahan saajille  
(29.39.52)

457 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta Säkylän Pyhäjärven suojeluun (30.85.77)

458 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry:lle Iijoki-soudun järjestämiseen (29.98)

459 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta metsämarjojen ja sienien käytön edistämiseen (30.34.46)

460 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta kalatalouden edistämiseen Oulujärvellä (30.36.45)

461 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta alkuperäisten suomalaisten kotieläinkantojen säilyttämiseen geenipankkikantoina (30.70)

462 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta avustuksiin yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (30.85.31)

463 Pulliainen ym.: Määrärahan osoittamisesta vanhusten ja vammaisten asuntojen korjauksiin (35.45.56)

464 Pykäläinen ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.16)

465 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Imatran Pelkolan rajanylityspaikan avaamiseen kansainväliselle liikenteelle (28.40.74)

466 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kotkan ammattikorkeakoulun vakinaistamiseen ja Kouvolan seudun ammattikorkeakoulukokeilun aloittamiseen (29.60)

467 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainvälisen metsä- ja puutalouden koulutuksen turvaamiseen Kotkassa (24.30.66)

468 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valkealan Repoveden suojelualueen kehittämiseen (35.30.22)

469 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta satamainvestointien korkotukeen Kymen läänissä (31.32.31)

470 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta perusradanpidon turvaamiseen ja rataverkon kehittämiseen Kymen läänissä (31.58.62)

471 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylämaan kansainvälisen kivikeskuksen multimediaohjelmaan (32.52.40)

472 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasavustuksiin (33.28.50)

473 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta puurakentamisen arkkitehtonisen suunnittelukurssin järjestämiseen Pieksämäen metsäoppilaitoksessa (29.69.33)

474 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Rautalammin Jaakonharjun vedenottamon rakentamiseen (30.85.77)

475 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Leppävirran pohjavesihankkeen toteuttamiseen (30.85.77)

476 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Puurtilan vesihuollon runkolinjan rakentamiseen (33.85.77)

477 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Ruokojärven kunnostukseen (35.25.77)

478 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta yksityismetsien ensiharvennusten tehostamiseen (30.86)

479 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Kaavin Maarianvaaran tieosuuksien parannustöihin (31.24.21)

480 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kangaslammentien varteen Varkaudessa (31.24.21)

481 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosan Pieksämäki—Varkaus korjaustöihin (31.58.62)

482 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemin syväsataman lisälaiturin suunnitteluun (31.30.77)

483 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta koulurakentamiseen Oulun läänissä (29.43.34)

484 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Pohjanmaan vesihuoltolaitteiden rakentamiseen (30.85.30)

485 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta peruskuivatushankkeisiin Oulun maaseutupiirissä (30.85.48)

486 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulun tiepiirille yleisten teiden perustienpitoon (31.24.21)

487 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiin yhdyskuntien vesiensuojelutoimenpiteisiin Pohjois-Pohjanmaalla (35.25.31)

488 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Suomen Työhevosseura ry:lle työhevoskilpailujen järjestämiseen (30.34.44)

489 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta lannan varastotilojen laajennusinvestointeihin (30.33)

490 Riihijärvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Järvi-Suomen Luomu 2000 -projektiin (30.34.40)

491 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta vesistöjen kunnostuksen yhteydessä pyydetyn vähaarvoisen kalan hyötykäytön kehittämiseen (30.36.46)

492 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Särkisenmäen—Talluskylän—Kiukoonahon tien perusparantamiseen (31.24.21)

493 Riihijärvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Savon kanavan suunnitteluun (31.30.77)

494 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen—Ylivieskan radan kunnostamiseen (31.58.62)

495 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta kivivarojen hyödyntämisen edistämiseen Pohjois-Savossa (32.40.21)

496 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta ”Matkailujyvät jemmasta” -projektin toteuttamiseen (32.80)

497 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Koillis-Savon matkailun kehittämisprojektiin (32.80)

498 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta vesistöjen kunnostukseen (35.25.77)

499 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Lylyn viestivarikon rakennustöihin (27.10.74)

500 Rimmi ym.: Bruttokansantuloon perustuviin maksuihin Euroopan unionille ehdotetun määrärahan poistamisesta (28.90.67)

501 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömien harrastustoiminnan tukemiseen (29.96.50)

502 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaturvaan (34.99.50)

503 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta kaatopaikkojen puhdistus- ja kunnostustöihin Lempäälässä (35.25.77)

504 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta musiikki-instituuttien toiminnan tukemiseen (29.90)

505 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Vammalan vanhan kirjallisuuden päivien tukemiseen (29.90)

506 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Sata-Häme Soi -musiikkitapahtuman tukemiseen (29.90)

507 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten kulttuuriviikkotoimintaan (29.90)

508 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta työväentalojen ja seurantaloiden korjaustöihin (29.93.50)

509 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Esittävän säveltaiteen edistämiskeskukseksi (29.90)

510 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta tieyhteyden Vammala—Vesilahti—valtatie 3 suunnitteluun (31.24.21)

511 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläkkeensaajien Keskusliitolle ystävä- ja tukitoimintaa varten (33.92)

512 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Säkylän Pyhäjärven suojeluun (30.85.77)

513 Rossi ym.: Määrärahan osoittamisesta Ohtaansalmen sillan ja siihen liittyvän tieosuuden rakentamiseen (31.24.77)

514 Rynnänen ym.: Määrärahan osoittamisesta avustuksiin ulkomaanyhdistyksille (29.08.50)

515 Rynnänen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n kunnostamiseen välillä Hiltulanlahti—Vehmasmäki (31.24.77)

516 Rätty ym.: Määrärahan osoittamisesta kirjailija Väinö Linnan Reitin säilyttämiseen ja kunnostamiseen (29.96.30)

517 Rätty ym.: Määrärahan osoittamisesta Päijänneluontokeskuksen kehittämiseen ja laajentamiseen  
(35.01.22)

518 Rönholm ym.: Määrärahan osoittamisesta Naantalin musiikkijuhlien avustamiseen  
(29.90)

519 Rönholm ym.: Määrärahan osoittamisesta Naantalin väylän syventämiseen  
(31.30.77)

520 Röntynen ym.: Määrärahan osoittamisesta lääninhallituksille poliisin läänijohtohenkilöstön palkkaukseen  
(26.05.21)

521 Röntynen ym.: Opetusministeriön hallinnonalan valtionosuuksien alennuksen perusteista  
(29)

522 Saari: Määrärahan osoittamisesta Ähtärin sisääntulotien ja keskustan liikennejärjestelyihin  
(31.24.21)

523 Saastamoinen ym.: Määrärahan osoittamisesta luterilaisen kirkkomuseon perustamiseen  
(29.02)

524 Saastamoinen ym.: Määrärahan osoittamisesta pistoraitteen rakentamiseen Juankoskella  
(31.58.62)

525 Sasi: Määrärahan osoittamisesta Pohjola-Norden ry:n toimintaan  
(29.08.50)

526 Sasi ym.: Määrärahan osoittamisesta Pirkanmaan terveydenhuolto-oppilaitoksen laajentamiseen  
(29.60.74)

527 Seivästö ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun kristillisen kansanopiston toiminnan tukemiseen  
(29.69.50)

528 Seivästö ym.: Määrärahan osoittamisesta Virtaan—Kaarinan syöttövesijohdon rakentamiseen  
(30.85.77)

529 Seivästö ym.: Määrärahan osoittamisesta luomutuotannon markkinoinnin edistämiseen  
(32.85.40)

530 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 295 (Levanto—Koski HI) perusparantamiseen  
(31.24.21)

531 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen konsultointiyksikön perustamiseen Lahteen  
(32.44.21)

532 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan Helsinki—Tampere nopeustason nostamiseen  
(31.58.62)

533 Suhola ym.: Määrärahan osoittamisesta Tikkakosken lentokonehallin muutostöihin  
(27.10.74)

534 Suhola ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmavoimien viestikoulun koulutustilojen rakentamiseen Tikkakoskella  
(27.10.74)

535 Suhonen ym.: Ajoneuvoveroa koskevan tulokertymän alentamisesta  
(28.99.61)

536 Suhonen ym.: Ulkoasiainministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(24.01.21)

537 Suhonen ym.: Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(24.30.66)

538 Suhonen ym.: Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(24.30.66)

539 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionavustuksena veteraanijärjestöille maanpuolustustyöhön  
(27.99.50)

540 Suhonen ym.: Sydän- ja astmapotilaiden vapauttamisesta auton käyttömaksusta  
(28.99.61)

541 Suhonen ym.: Kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(29.08.25)

542 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionosuutena kansalaisopistojen käyttökustannuksiin  
(29.69.30)

543 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen  
(29.69.33)

544 Suhonen ym.: Taiteen tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(29.90)

545 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta liikunnan ja nuorisotyön tukemiseen  
(29.98)

546 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin tiepiirin tienpitoon  
(31.24.21)

547 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta maantien 1821 peruskorjauksen jatkamiseen Kakskerran järven ympäri kulkevalla osuudella  
(31.24.21)

548 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon  
(31.24.21)

549 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen  
(31.24.77)

550 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta linja-autoliikenteen matkustuskustannusten alentamiseen  
(31.57.61)

551 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon  
(31.58.62)

552 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lääkärin määräämien vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamiseen sairausvakuutuksen kautta  
(33.18.60)

553 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän budjettiperusteiseen korottamiseen  
(33.21.52)

554 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien eläkkeiden budjettiperusteiseen korottamiseen  
(33.21.52)

555 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ikääntyneiden sotainvalidien kuntoutuksen tehostamiseen  
(33.22.50)

556 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotalaisten sosiaalietuuksien parantamiseen  
(33.23)

557 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten päivähoitoon turvaamiseksi  
(33.32.30)

558 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten syöpäsairauksien hoidon tehostamiseen  
(33.32.30)

559 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiikan tehostamiseksi tarvittaviin palkkakustannuksiin  
(34.06.02)

560 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnan tukemiseen  
(35.01.61)

561 Suhonen ym.: Ympäristöinvestointeihin Suomen lähialueen maissa ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(35.13.66)

562 Suhonen ym.: Alueellisten ympäristökeskusten toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(35.26.21)

563 Suhonen ym.: Suomen ympäristökeskukselle ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(35.27.21)

564 Suhonen ym.: Luonnonsuojeluvuokkojen hankintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä  
(35.30.87)

565 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylivelkaisten asuntovelallisten korkotukeen  
(35.45.55)

566 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun seudun asuntopulan poistamiseen  
(35.45.56)

567 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta moottoritien jatkorakentamiseen Iitalasta Kuljuun  
(31.24.77)

568 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen eteläisen kehäytlän rakentamiseksi välillä Lakalaiva—Kalkku  
(31.24.77)

569 Takala: Määrärahan osoittamisesta työttömien lääkäreiden työllistämiseen omalääkärikokeilulla  
(33.99)

570 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta täyden opintorahan maksamiseen alle 20-vuotiaille opiskelijoille  
(29.39.55)

571 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Alakorkalon ala-asteen peruskorjaukseen ja laajentamiseen Rovaniemen maalaiskunnassa  
(29.43.34)

572 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Kemmin ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen rakentamiseen  
(29.69.52)

573 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Rovaniemen Arktikum-talon laajentamiseen  
(29.10.74)

574 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Saamelaismuseon—Ylä-Lapin opastuskeskuksen rakentamiseen  
(29.90.74)

575 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Rannan eläinpuiston kehittämiseen (32.51.49)

576 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lintulan kalanviljelylaitoksen toiminnan tukemiseen Ounasjoella (30.38.74)

577 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kalataloustutkimusaseman rakentamiseen Simoon (30.38.75)

578 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi välille Tervolan kirkonkylä—Mattinen (31.24.21)

579 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Pöijärven tien perusparantamiseen (31.24.21)

580 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lapin teiden rakentamiseen ja kunnostamiseen (31.24.21)

581 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta sillan rakentamiseen Kemijoen yli Pelkosenniemen (31.24.77)

582 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Laurilan ja Rovaniemen välisen rataosuuden peruskorjaamiseen (31.58.62)

583 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Salan ja Kantalahden välisen radan rakentamiseen (31.58.77)

584 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta kevytjunaliikenteen aloittamiseen välillä Kemi—Tornio—Haaparanta (31.57.61)

585 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Keivitsan malmitutkimuksiin Sodankylässä (32.40.21)

586 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta alueelliseen kuljetustukeen (32.51.48)

587 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Veitsiluoto Oy:n Kemijärven sellutehtaan laajentamiseen (32.51.49)

588 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta valtakunnan sähköverkon rakentamiseen Muonion ja Enontekiölle (32.55.40)

589 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta lämpökeskuksen rakentamiseen Pelloon (32.55.40)

590 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta työtömyysturvan peruspäivärahan korottamiseen (33.17.50)

591 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen opinto-sosiaalisiin etuihin (34.06.50)

592 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta työllisyyden edistämiseen Lapin läänissä (34.06.77)

593 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Yläksen alueen jätevesipuhdistamon rakentamiseen (35.25.31)

594 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta viemärin rakentamiseen välille Ylivojakkala—Kiviranta Torniossa (35.25.31)

595 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta kansanedustajien avustajien palkkaamiseen (22.01.21)

596 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta tekniikan arviointitoimintaa koskevaan selvitykseen (22.02.21)

597 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille moottoriliikennetien rakentamiseen välille Koskenkylä—Loviisa (31.24.77)

598 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 102:n rakentamiseen (31.24.77)

599 Tiuri ym.: Kärkistensalmen sillan rakentamiseen ehdotetun määrärahan poistamisesta (31.24.77)

600 Toivonen ym.: Määrärahojen osoittamisesta näyttämötaiteen edistämiseen (29.90)

601 Tykkyläinen ym.: Taiteilija-apurahojen myöntämistä koskevien perustelujen muuttamisesta (29.90.51)

602 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Visuaalisten taiteiden työskentelykeskus Yhdysvalloissa -säätiön toimintaan (29.90)

603 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan suunnitteluun (31.58.62)

604 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Lieksan Vaskiviikkojen toiminnan tukemiseen (29.90)

605 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Purnulahden kaava-alueiden vesihuollon toteuttamiseen (30.85.77)

606 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Kolin kylän alueen keskitetyn vesihuollon toteuttamiseen  
(30.85.77)

607 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Savo-Karjalan tiepiirille tiehankkeiden toteuttamiseen  
(31.24.21)

608 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuu—Helsinki—Oulu-yöpikajunan liikennöinnin jatkamiseen  
(31.57.61)

609 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmeksien—Kontiomäen rataosan perustamiseen  
(31.58.62)

610 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Niiralan—Onkamon rautatien kunnostamiseen  
(31.58.62)

611 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin opastuskeskuksen perustamiseen  
(35.30.22)

612 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin kansallispuiston kehittämiseen  
(35.30.74)

613 Ukkola: Vammaisten vapauttamisesta auton käyttömaksusta  
(28.99.61)

614 Ukkola ym.: Opetushallituksen lakkauttamisesta  
(29.07)

615 Ukkola ym.: Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan toiminnan järjeistämistä  
(32)

616 Ukkola: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen lakkauttamisesta  
(33.02)

617 Urpilainen: Määrärahan osoittamisesta satamatien rakentamiseen Kokkolassa  
(31.24.77)

618 Urpilainen: Määrärahan osoittamisesta Pohjanmaan radan kunnostamiseen  
(31.58.62)

619 Urpilainen: Määrärahan osoittamisesta Räyriinjärven kunnostamiseen Vetelissä  
(35.25.77)

620 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön  
(24.30.66)

621 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta lottaperinteen keräämistä varten  
(29.69.53)

622 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 1:n perustarantamiseen välillä Lohjanharju—Suomusjärvi  
(31.24.21)

623 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta Nummelan eritasoliittymän rakentamiseen Vihdissä  
(31.24.77)

624 Vehkaoja: Vammaisten vapauttamisesta auton käyttömaksusta  
(28.99.61)

625 Vehkaoja: Määrärahan osoittamisesta kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuteen  
(33.32.30)

626 Westerlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Syöpäinstituutin Säätiön toiminnan tukemiseen  
(33.92)

627 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta Eteläpohjalaiset Spelit kansanmusiikkiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen  
(29.90)

628 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta pesäpallokenttien peruskorjaukseen  
(29.98)

629 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaistutkimuksen keskuksen perustamiseen Jyväskylään  
(29.10.21)

630 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta Vaasan valtatie 1:n Multia—Ähtäri suunnitteluun  
(31.24.77)

631 Viljanen ym.: Määrärahan osoittamisesta velkojen vakauttamislainaan Karkkilan kaupungille  
(26.97.80)

632 Virrankoski ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdystys- ja seurantaloiden korjausavustuksiin  
(29.93.50)

633 Virrankoski: Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuen myöntämisvaltuuden lisäämisestä  
(30.85.30)

634 Virrankoski ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin  
(30.85.31)

635 Virrankoski ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamalisää vastaavan korvauksen maksamiseen vapaaehtoisina palvelleille ulkomaan kansalaisille  
(33.21.52)

636 Vistbacka ym.: Tasavallan presidentin palkkion ja edustusrahojen vähentämisestä (21.01.01)

637 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien toimintamenoihin (27.10.21)

638 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta kotitalouksien velkojen armahtamisesta aiheutuviin kustannuksiin (28.87.89)

639 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Ullavan yläasteen rakentamiseen (29.43.34)

640 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Alajärven musiikkikoulun lakisääteiseen valtionosuuteen (29.43.52)

641 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristötaiteen opetuksen aloittamiseen Alajärvellä (29.65)

642 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta kalateiden rakentamiseen Pyhäjoen voimalaitoksiin (30.36.77)

643 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen (31.24.77)

644 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 752 peruskorjaukseen välillä Perho—Salamajärvi (31.24.21)

645 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta perusradanpitoon (31.58.62)

646 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan rautatieverkon kehittämiseen (31.58.62)

647 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta rataverkon kehittämiseen (31.58.62)

648 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmeks—Kontiomäen rataosan perusparantamiseen (31.58.77)

649 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Veteliin suunnitellun voimalaitoksen perustamiskustannuksiin (32.55.40)

650 Vistbacka ym.: Elintarviketeollisuuden EU-sopeuttamistuen vähentämisestä (32.85.40)

651 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta haja-asutusalueiden vähittäiskaupan tukemiseen (32.61.41)

652 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseksi (33.17.51)

653 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen (34.06.30)

654 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden torjumiseksi käynnistettäviin investointeihin (34.06.77)

655 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaan rinnastettavien alihankkijasaatavien maksamiseen konkurssitapauksissa (34.99.50)

656 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Selin kierrätyskeskuksen toiminnan tukemiseen (35.11.62)

657 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Patanan- ja Räytinginjärvien kunnostamiseen (35.25.77)

658 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta lämmityslaitoshankkeiden korkotukeen (35.45.62)

659 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta Lenin-museon ylläpitoon (29.93.52)

660 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 330 (Soppeenmäki—Kyrönlahti) parantamiseen (31.24.77)

661 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotukeen (30.85.30)

662 Vähänäkki ym.: Määrärahan osoittamisesta E 18 -tien kehittämiseen välillä Koskenkylä—Vaalimaa ja Koskenkylä—Kouvola (31.24.77)

663 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta HELI-radan suunnitteluun välillä Helsinki—Kotka—Hamina (31.58.77)

664 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointien korkotukeen (35.25.30)

665 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesiensuojelutoimenpiteiden avustamiseen (35.25.31)

666 Väistö: Määrärahan osoittamisesta Suomen Siirtolapuutarhaliitto ry:n toiminnan tukemiseen  
(30.34)

667 Väistö: Määrärahan osoittamisesta metsätalousyrittäjyyden edistämiseen Pohjois-Karjalassa  
(30)

668 Väistö: Määrärahan osoittamisesta asuntojen peruskorjauksiin Pohjois-Karjalassa  
(35.45.56)

669 Ääri ym.: Määrärahan osoittamisesta Puurijärven—Isosuon kansallispuiston opastuskeskuksen rakentamiseen  
(35.30.74)

## YLEISPERUSTELUT

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menoarvio päättyy 195 833 219 000 markkaan ja tuloarvio 195 834 565 000 markkaan, joten talousarvio on 1 346 000 markkaa ylijäämäinen. Menojen loppusumma on täten 236 831 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi ja tulojen loppusumma 235 763 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi.

Tulojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

|                 | Esitys mk              | Valiokunta mk          |
|-----------------|------------------------|------------------------|
| Os. 11 ....     | 104 858 200 000        | 106 168 200 000        |
| Os. 12 ....     | 26 028 217 000         | 26 202 980 000         |
| Os. 13 ....     | 3 019 898 000          | 3 019 898 000          |
| Os. 15 ....     | 61 692 487 000         | 60 443 487 000         |
| <b>Yhteensä</b> | <b>195 598 802 000</b> | <b>195 834 565 000</b> |

Menojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

|                 | Esitys mk              | Valiokunta mk          |
|-----------------|------------------------|------------------------|
| Pl. 21 .....    | 24 893 000             | 24 893 000             |
| Pl. 22 .....    | 252 228 000            | 248 397 000            |
| Pl. 23 .....    | 166 814 000            | 166 814 000            |
| Pl. 24 .....    | 3 005 846 000          | 2 978 923 000          |
| Pl. 25 .....    | 2 294 530 000          | 2 294 575 000          |
| Pl. 26 .....    | 10 405 285 000         | 10 397 358 000         |
| Pl. 27 .....    | 8 169 984 000          | 8 057 984 000          |
| Pl. 28 .....    | 23 865 117 000         | 23 877 467 000         |
| Pl. 29 .....    | 27 338 381 000         | 27 293 141 000         |
| Pl. 30 .....    | 15 686 100 000         | 15 689 061 000         |
| Pl. 31 .....    | 7 998 438 000          | 7 987 438 000          |
| Pl. 32 .....    | 6 968 872 000          | 7 348 672 000          |
| Pl. 33 .....    | 48 656 260 000         | 50 530 347 000         |
| Pl. 34 .....    | 11 879 310 000         | 10 395 737 000         |
| Pl. 35 .....    | 4 426 855 000          | 4 436 737 000          |
| Pl. 36 .....    | 24 457 475 000         | 24 105 675 000         |
| <b>Yhteensä</b> | <b>195 596 388 000</b> | <b>195 833 219 000</b> |

Sen jälkeen, kun hallitus on antanut Eduskunnalle vuotta 1995 koskevan talousarvioesityksen, on siihen useista eri syistä ilmennyt korjaustarpeita. Osa korjauksista on yksittäisten ministeriöiden valtiovarainministeriölle tekemiä, lähinnä teknisiä korjausehdotuksia, joiden suhteen valtiovarainministeriöllä ei ole ollut erityistä huomautettavaa ja jotka se täten on pyytänyt valiokuntaa ottamaan huomioon.

Vuoden 1994 kolmas lisätalousarvio aiheuttaa vuoden 1995 talousarvioon muutostarpeita, jotka on otettu huomioon valiokunnan ehdotuksissa.

Talousarvioon on jouduttu tekemään muutoksia myös siitä syystä, että talousarvioesityksessä mainittu hallituksen esitys on joko peruuntunut tai sen eduskuntakäsittely on viivästynyt. Eduskunta on tehnyt joihinkin lakiehdotuksiin muutoksia, joilla on vaikutusta talousarvioon. Valtiovarainvaliokunnan verolakeihin ehdottamat muutokset ovat vaikuttaneet tuloperusteisiin. Lakiehdotuksia koskevat muutokset on tarpeelliseksi katsotuilta osin otettu huomioon valiokunnan ehdotuksessa talousarvioon tehtäviksi muutoksiksi.

Valuuttakursseissa on tapahtunut muutoksia talousarvioesityksen eduskunnalle antamisen jälkeen. Valiokunta on tarkistanut talousarviota 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaisesti:

## Valuuttakurssit 1.12.1994

|     |        |     |         |     |         |
|-----|--------|-----|---------|-----|---------|
| USD | 4.8630 | ISK | 0.0709  | ATS | 0.4404  |
| CAD | 3.535  | DEM | 3.1000  | PTE | 0.0303  |
| GBP | 7.622  | NLG | 2.7697  | ESP | 0.0372  |
| IEP | 7.479  | BEF | 0.1508  | GRD | 0.0201  |
| SEK | 0.6468 | CHF | 3.6686  | JPY | 0.04909 |
| NOK | 0.7128 | FRF | 0.9045  | AUD | 3.733   |
| DKK | 0.7926 | ITL | 0.00302 | ECU | 5.918   |
|     |        |     |         | EEK | 0.3875  |

ECU BASKET 5.94140  
ECU INDEX 106.890

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on 14.12.1994 päättänyt, että vuoden 1995 talousarviota ehdotetaan täydennettäväksi myöntämisvaltuuksien muutoksineen yhteensä 186 miljoonan markan toimenpiteillä, jotka rahoitetaan Veitsiluoto Oy:n osakkeiden myynnistä saatavilla tuloilla. Valtiovarainministeriö on toimittanut tätä tarkoittavat korjausehdotukset siltä osin kuin ne liittyvät kauppaja- ja teollisuusministeriön ja työministeriön pääluokkiin.

Suomen liittymisestä Euroopan unionin jäseneksi aiheutuu talousarvioesitykseen runsaasti korjaustarpeita, joista valiokunta on tässä vaiheessa ehdottanut toteutettavaksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti vain

täsmällisesti tiedossa olevat, lähinnä perusteluja koskevat muutokset.

Hallituksen talousarvioesityksen yleisperusteissa (s. Y 49) on todettu, että "sosiaali- ja terveysministeriö ja työministeriö selvittävät mahdollisuudet sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvien pakolaisasioiden siirtämisestä työministeriöön". Valtiovarainvaliokunta toteaa, että eduskunta on hallituksen esityksen n:o 219/1994 vp käsittelyn yhteydessä (HaVM 12/1994 vp) edellyttänyt, että "hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla kootaan hajanainen ulkomaalaishallinto yhteen sisäasiainministeriön hallinnon-alalle".

Seuraavassa valiokunta tekee yksityiskohtaisesti selkoa hallituksen esitykseen ehdottamiinsa muutoksista. Ehdotukset sisältävät valiokunnan mietintöön jäävän perusteluosan ja eduskunnan julkaisemaan talousarvioon tarkoitettun päätösosan. Missä muuta ei ole sanottu,

valiokunta ehdottaa, että hallituksen esitys hyväksyttäisiin muuttamattomana niiltä osin kuin asiassa tarvitaan eduskunnan päätös ja että talousarvioaloitteissa tehdyt ehdotukset hylättäisiin.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### Menomomenttien luokittelu ja asiasisältö

#### Yleisiä määräyksiä

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella yksityiskohtaisten perustelujen kohdan Menomomenttien luokittelu ja asiasisältö, yleisiä määräyksiä, viimeistä kappaletta täydennetään.

*Kohta muuttuu seuraavaksi:*

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Valtion virastojen ja laitosten ostamista tavaroista ja palveluksista maksettava arvonlisävero maksetaan momentin 28.99.23 määrärahasta. *Mikäli määrärahaa saa käyttää momentin perustelujen mukaan EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen, sisältää se myös ao. tutkimustarjouksiin osallistumisen edellyttämän rahoituksen.*

## M E N O T

### Pääluokka 22 EDUSKUNTA

Eduskunnan virkamiehiä koskevan lainsäädännön uudistamisen johdosta pääluokan perusteluja muutetaan.

*Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

Pääluokan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1995 enintään 400 henkilötyövuotta, josta eduskunnan kansliassa 287, valtiontilintarkastajien kansliassa 14, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa 30, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kansliassa 11 ja Eduskunnan kirjastossa 58 henkilötyövuotta.

#### 02. Eduskunnan kanslia

21. (22.02.01, 10, 29 ja 70) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

| Lukumäärä | Nykyinen virkanimike       | Palkkausuokka | Uusi virkanimike               |
|-----------|----------------------------|---------------|--------------------------------|
| 1         | hallintojohtaja            | A 33          | eduskunnan hallintojohtaja     |
| 1         | vanhempi eduskuntasihtööri | A 32          | eduskunnan lainsäädäntöjohtaja |
| 1         | eduskuntasihtööri          | A 30          | vanhempi eduskuntasihtööri     |
| 1         | apulaiseduskuntasihtööri   | A 28          | eduskuntasihtööri              |
| 1         | apulaiseduskuntasihtööri   | A 27          | eduskuntasihtööri              |
| 1         | valiokuntasihtööri         | A 30          | valiokuntaneuvos               |
| 11        | valiokuntasihtööri         | A 29          | valiokuntaneuvos               |
| 3         | valiokuntasihtööri         | A 28          | valiokuntaneuvos               |
| 1         | apulaissihtööri            | A 27          | valiokuntaneuvos               |

*Ehdollinen päätös:*

Talousarvioaloitteen n:o 596 perusteella momentilta käytetään 100 000 mk tekniikan arviointitoiminnan selvittämiseen eduskunnassa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 6 068 000 mk.

#### 14. Eduskunnan oikeusasiamies

21. (22.14.01 ja 29) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään arvonlisäverosuus 78 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 9 748 000 mk.

#### 09. Valtiontilintarkastajat

21. (22.09.01 ja 29) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään arvonlisäverosuus 150 000 markkaa.

**25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen  
valtuuskunta**

21. (22.25.01 ja 29) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään arvonlisäverosuus 836 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 11 143 000 mk.

**30. Eduskunnan kirjasto**

21. (22.30.01, 21 ja 29) *Toimintamenot* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään arvonlisäverosuus 467 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 15 531 000 mk.

## Pääluokka 23

### VALTIONEUVOSTO

#### 01. Valtioneuvosto

##### 20. *Matkat* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen tekstiä muutetaan siten, että ministerien ja erityisavustajien EU-matkat hoidetaan ao. ministeriön matkustusrahoista.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää pääministerin ja häntä välittömästi avustavien henkilöiden *matkustusmenojen korvaamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää muiden ministerien ja heidän erityisavustajiensa muiden kuin EU:n toimintaan osallistumisesta aiheutuvien matkustusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös ministerien turvamiesten matkustusmenojen korvaamiseen vastaavalla tavalla.*

## Pääluokka 24

## ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

## 01. Ulkoasiainhallinto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentin nettomäärärahasta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 30 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 726 595 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Valtiovarainvaliokunta toistaa vuoden 1993 talousarvioesityksestä antamassaan mietinnössä lausumansa, että kehitysyhteistyömäärärahojen 0,4 %:n osuus bruttokansantuotteesta on ehdoton minimi. Sitä alemmalle tasolle meneminen merkitsisi todennäköisesti kehitysyhteistyörakenteiden purkautumista epämääräisiksi ajoiksi. Valtiovarainvaliokunta pitää 0,7 %:n bruttokansantuoteosuutta edelleen tavoiteltavana.

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksilla on haitallisia vaikutuksia erityisesti kestävästi kehityksen näkökulmasta; projektien aikataulujen kiristymisen seurauksena tehtävien siirtovaihe asemamaassa jää usein liian lyhyeksi. Sama vaikutus on myös koulutusprojektien karsimisella.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kehitysyhteistyömäärärahojen laskennallisiin eriin on vuoden 1995 talousarviossa sisällytetty muista hallinnonaloista poiketen myös Euroopan unionin kehitysyhteistyöhön kohdennettava jäsenmaksuosuus, suuruudeltaan 200 miljoonaa

markkaa. Valiokunta korostaa kansallisen, erityisesti kahdenvälisen kehitysyhteistyön merkitystä Suomen ollessa EU:n jäsen. Kansalaisjärjestöjen hankkeet on tarpeen säilyttää vähintäänkin nykytasollaan myös EU-jäsenyyden oloissa. Valiokunta esittää harkittavaksi tanskalaista toimintamallia, joka käyttää tehokkaasti kahdenvälistä rahoitusta suurten investointihankkeiden alkuvaiheiden selvitysten, tutkimusten ja suunnitelmien toteuttamisessa.

66. *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille lisätään 20 000 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan 8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysjoukoille ja kehitysyhteistyötiedotukselle.

Momentin perustelujen neljännessä kappaleessa on todettu, että korkotukiluottoja saa vuonna 1995 myöntää siten, että vuosina 1987—1995 myönnettävien luottojen määrä yhteensä on enintään 3 700 000 000 markkaa. Valiokunta on pienentänyt valtuutta 200 miljoonalla markalla eli 3 500 000 000 markkaan.

*Valiokunta edellyttää*, että hallitus turvaa kehitysyhteistyön evaluoinnin rahoituksen vuonna 1995 ja selvittää budjettivuoden aikana tarpeen perustaa evaluoinnille käyttösuunnitelmaan oma kohtansa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 420 420 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Korkotukiluottoja saa vuonna 1995 myöntää siten, että vuosina 1987—1995 myönnettävien luottojen määrä yhteensä on enintään 3 500 000 000 mk, ja että vuonna 1995 myönnettävistä luotoista aiheutuu menoja vuoden 1995 jälkeisille vuosille enintään 180 000 000 mk.

(5.—7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Käyttösuunnitelma:                                                                                        | mk                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö .....                                                                   | 415 000 000          |
| 2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö .....                                                           | 465 000 000          |
| 3. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö .....                                                          | 40 000 000           |
| 4. Kehitysluotot .....                                                                                    | 50 000 000           |
| 5. Korkotuki .....                                                                                        | 180 000 000          |
| 6. Humanitaarinen apu .....                                                                               | 130 000 000          |
| 7. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehitysyhteistyöosaston tiedotus .....             | 20 000 000           |
| 8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysjoukoille ja kehitysyhteistyötiedotukselle ..... | 120 420 000          |
| <b>Yhteensä</b>                                                                                           | <b>1 420 420 000</b> |

(8.—10. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 50. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa

61. *Lähialueyhteistyö ja yhteistyö Baltian maiden kanssa* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että yhteistyöhankkeisiin Suomen lähialueilla saadaan jatkossa myös EU-rahoitusta.

67. *Suomen osuus Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin osakepääoman maksamisesta* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 2 500 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 44 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

##### 02. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 350 000 markkaa suomalaisen johtajan palkkaamiseen kuudeksi kuukaudeksi IFCY-missiota varten entiseen Jugoslaviaan.

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 2 020 000 markkaa Bosnia-Hertsegovinan sekä Serbian ja Montenegron rajalle lähetettyjen 15 siviilirauhanturvaajan palkkausmenoihin ja työnantajakuuluihin kuuden kuukauden osalta v. 1995.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 29 540 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. *Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 420 000 markkaa. Lisäys aiheutuu momentilla 24.99.02 mainittujen 15 siviilirauhanturvaajan matka- ja majoitusmenoista kuuden kuukauden osalta v. 1995.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 38 345 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

66. *Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 18 213 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 376 408 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 25

### OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. (25.01 ja 99, osa) Oikeusministeriö

21. (25.01.01 ja 29, 25.99.25, 26 ja 70, osa)  
*Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 45 000 markkaa siirtona momentilta 26.01.21.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 122 245 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 45. (25.01, osa, 45 ja 99, osa) Eräät oikeudenhoitomenot ja avustukset

22. (25.45.22 ja 99.29) *Erityismenot* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen loppuun lisätään aiemmin momentille 25.99.29 kuulunut teksti.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen, hallinnonalan taloushallinnon järjestelmistä aiheutuvien menojen, pakko- ja vahingonkorvauslakien ennakoiden, palautettavien sakkojen korkojen, rikosvahinkokorvauksia sekä syyttömästi tuomituille ja vangituille maksettavia korvauksia koskevien hakemusten käsittelystä aiheutuvien menojen samoin kuin valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen samoin kuin suuronnettomuustutkinnasta annetun lain (373/85) mukaan asetetuista tutkintalautakunnista aiheutuvien palkkioiden ja muiden kulu-  
tusmenojen maksamiseen.

51. (25.99.50) *Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eduskunta ei ole ehtinyt käsitellä vuoden 1995 talousarviesityksen yhteydessä hallituksen esitystä saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön, momentin perustelujen toisen kappaleen ensimmäisen virkkeen ja käyttösuunnitelman toiseksi viimeisen kohdan tekstiä muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin sekä syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/74) nojalla maksettaviin korvauksiin, avustuksiin rikosuhripäivystyksestä huolehtiville yhteisöille, avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen, avustuksiin Julkisen Sanan Neuvostolle ja säädösaineistoa julkaiseville yhteisöille, avustuksiin maakuntaliitoille, jotka alueellaan huolehtivat lainopillisen asiantuntija-avun hankkimisesta kalatalousyhteisöille eräisiin laajoihin vesiasioihin liittyvissä kysymyksissä, sekä Suomen oikeusjärjestyksen tunnetuksi tekemiseen.

| Käyttösuunnitelma:                                                                              | mk         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Rikosvahinkokorvaukset sekä syyttömästi vangituille ja tuomituille maksettavat korvaukset ..... | 21 800 000 |
| Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen .....                            | 2 030 000  |
| Muut avustukset .....                                                                           | 1 350 000  |
| Yhteensä                                                                                        | 25 180 000 |

## 70. Vaalit

### 21. *Vaalimenot* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eduskunta ei ole ehtinyt käsitellä vuoden 1995 talousarvioesityksen yhteydessä hallituksen esitystä saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen Hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön, momentin perustelujen toisen kappaleen tekstiä valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää tasavallan presidentin vaalista (1076/91), kansanedustajain vaaleista (391/69), kunnallisvaaleista (361/72) ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä (571/87) annettujen lakien mukaisesti sekä saamelaishallinnon vaaleista ja vaalien tulosten kokoomisesta ja tietojenkäsittelystä aiheutuvien menojen maksamiseen.

## Pääluokka 26

### SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sen johdosta, että eduskunta ei ole ehtinyt käsitellä hallituksen esitystä laeiksi aluksista aiheutuvien vesien pilaantumisen ehkäisemisestä ja maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta annettujen lakien muuttamisesta (HE 334), valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti peruutetaan öljyvahinkojen torjuntaan liittyvien asioiden siirto ympäristöministeriön hallinnonalalta sisäasiainministeriön hallinnonalalle. Sen vuoksi pääluokan perusteluissa oleva kokonaishenkilöstömäärä 17 895 muutetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 17 879:ksi. Edellä todetun johdosta tehdään tarvittavat muutokset myös muihin talousarvioesityksen asianomaisiin kohtiin.

*Pääluokan perustelut kuuluvat seuraavasti:*

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1995 enintään 17 879 henkilötyövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla 11 henkilötyövuotta.

#### 01. Sisäasiainministeriö

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pääluokan perusteluissa todettuun viitaten momentin nettomäärärahasta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 758 000 markkaa.

Saadun selvityksen perusteella momentin nettomäärärahasta vähennetään 45 000 markkaa siirtoma momentille 25.01.21.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 98 643 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 05. Lääninhallitukset

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pääluokan perusteluissa todettuun viitaten momentin nettomäärärahasta valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella vähennetään 1 424 000 markkaa.

Talousarvioaloitteen n:o 520 perusteella momentin nettomäärärahaan lisätään 21 470 000 markkaa poliisin läänijohdon 99 viran palkkaukseen siirtoma takaisin momentilta 26.75.21.

Valiokunta toteaa, että momentin perustelujen päätösosaan tehty muutos merkitsee muutoksia myös perustelujen selvitysosaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 337 224 000 mk.

*Ehdollinen päätös:*

Talousarvioaloitteen n:o 520 perusteella momentin nettomäärärahasta käytetään 21 470 000 markkaa poliisin läänijohdon 99 viran palkkaukseen siirtoma takaisin momentilta 26.75.21.

#### 75. Poliisitoimi

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisihallinto on joutunut viime vuosina pitämään vuosittain satoja virkoja auki määrärahojen puutteen vuoksi. Poliisitoimen vapauttamisella henkilöstösäästövelvoitteista vuonna 1995 ei tästä johtuen ole juurikaan merkitystä.

Tehty kihlakuntaudistus ei saadun selvityksen mukaan ole aluejaoltaan täysin onnistunut. Aluejakoa on tarvittaessa tarkistettava tavoitteena saada poliisiresurssit tehokkaaseen käyttöön.

Poliisin erikoisyksiköt ovat sijoittuneet eteläiseen Suomeen. Myös poliisitoimen uudet virat on alustavan esityksen mukaan tarkoitus perustaa Uudenmaan läänin lakkauttamalla vastaava määrä virkoja muualta Suomesta. Poliisilla tulisi valiokunnan käsityksen mukaan olla yksiköitä, joita esimerkiksi suurten yleisötaphtumien mukaisesti voitaisiin suunnata tarvittaessa joustavasti eri puolille Suomea.

Huumeiden käytöstä on viime vuosina tullut koko maan ongelma, joka on kärjistynyt varsinkin kaupungeissa. Erityisesti nuorten ikäluokkien altistuminen huumeille on lisääntynyt merkittävästi vuodesta 1991. Huumaussainevalvontaan ei ole mahdollisuutta irrottaa nykyistä enemmän poliiseja vaarantamatta poliisin normaalien palvelujen tasoa.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää erillisen huumeepoliisiyksikön muodostamistarpeen.*

Myös rajoilla tapahtuvaan huumevalvontaan tulee kiinnittää lisääntyvää huomiota.

Valiokunta korostaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä huumeongelman torjumisessa ja painottaa tässä tarkoituksessa sosiaali-, terveys-, koulu- ja nuorisotoimen yhteistyötä epäedullisen kehityksen pysäyttämiseksi ja ongelmiin jo ajautuneiden auttamiseksi. Terveysviranomaisien käyttöön tarkoitetun narkomaanirekisterin perustaminen tulee tutkia.

#### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousarvioaloitteen n:o 520 perusteella momentin nettomäärärahasta vähennetään poliisin läänijohtohenkilöstön palkkaukseen tarkoitettu 21 470 000 mk siirtona takaisin momentille 26.05.21.

Valiokunta toteaa, että momentin perustelujen päätösosaan tehty muutos merkitsee muutoksia myös perustelujen selvitysosaan.

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että pääkaupunkiseutu ja muut Etelä-Suomen kaupungit kärsivät eniten lukuperusteissa todetusta poliisihallinnon määrärahojen puutteesta ja virkojen aukipitamisestä. Kuitenkin poliisipalvelujen säännöllinen kysyntä on näissä kaupungeissa kaikkein suurin.

*Valiokunta edellyttää, että poliisin toimintavalmius erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muissa eteläisissä kaupungeissa turvataan osoittamalla mahdolliset lisäresurssit tälle alueelle.*

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 536 017 000 mk.

## 80. Pelastushallinto

### 22. Erityismenot (arviomääräraha)

Pääluokan perusteluissa todettuun viitaten momentilta vähennetään 6 700 000 markkaa ja momentin perusteluja muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 4 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää palo- ja pelastustoitimesta annetun lain (559/75) nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen sekä kulutusmenoihin, jotka aiheutuvat ilma-alusten käytöstä pelastuspalveluun ja siihen liittyvän hälytys- ja johtamisjärjestelmän välittömien kustannusten korvaamisesta ilmailulaitokselle, metsäpalojen tähyystoiminnasta sekä kansainvälisen hätäavun antamisesta ja vastaanottamisesta sekä siihen varautumisesta (*poist.*) samoin kuin *muusta* pelastuspalveluun liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä ja koulutus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen (*poist.*) maksamiseen.

## 90. Rajavartiolaitos

### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta katsoo, että Pelastusopiston Ota-niemessä oleva kiinteistö tulee opiston Kuopioon siirtymisen yhteydessä antaa rajavartiolaitoksen ja poliisin koulutuskäyttöön. Rajavartiolaitoksen sotilashenkilöstön kouluttaminen nykyistä monipuolisempiin hallintotehtäviin on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksenmukaista toteuttaa siten, että poliisin koulutushenkilöstö ainakin aluksi huolehtii poliisin koulutusjärjestelmään sisältyvien valmiiden kurssi-osuuksien toteutuksesta.

## 97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

### 31. Kuntien yleiset valtionosuudet (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eduskunta on muuttanut hallituksen esitystä laiksi pelastusopistosta siten, että pelastuskoulutuksen kotikuntien maksuosuuksien alentamisen kompensoinnista luovutaan, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 5 000 000 markkaa.

Laitoshoidtoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta johtuen momentilta vähennetään val-

tiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 3 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 3 601 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

80. *Korkotuet ja velkojen vakautuslainat kunnille* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen toista virkettä muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää kunnan talouden va-  
kauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain  
(658/94) mukaisten korkotukien ja lainojen mak-  
samiseen. *Korkotuen piiriin* vuonna 1995 hyväk-  
syttävien uusien lainojen määrä saa olla enintään  
200 milj. mk. Vakautuslainoja ei vuonna 1995  
myönnetä.

## Pääluokka 27

### PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainvaliokunta toistaa vuoden 1993 talousarvioesityksestä antamassaan mietinnössä lausumansa, että puolustusvoimien joukko-osastoja, laitoksia ja varuskuntia koskevan pitkän aikavälin rationalisointi- ja kehittämisohjelman pohjalta tehtävien säästöpäätösten on perustuttava kokonaistarkasteluun, jossa ratkaisujen kustannukset on yksityiskohtaisesti analysoitu ja toiminnalliset näkökohdat otettu huomioon. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että niillä yksiköillä, jotka ovat päätösten kohteena, on niiden toteuttamiseen riittävät valmiudet.

#### 10. Puolustusvoimat

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien rakentamisen ja kiinteistönhoidon supistuneet varat ovat estäneet muun muassa riittävien varastotilojen rakentamisen. Varastotilojen puutteesta johtuva materiaalin rappeutuminen merkitsee suoranaista kansantaloudellista tuhlausta. Samanaikaisesti varaosavarastot hupenevat ja varaosia on jouduttu ottamaan jopa suoraan uudesta kalustosta. Valtiovarainvaliokunta ei pidä tätä tarkoituksenmukaisena puolustusmenoihin budjetoitujen varojen käyttönä.

*Valiokunta edellyttää, että puolustusmateriaalin säilyttämiseksi hankitaan tarvittavat varastotilat ja huolehditaan kaluston varaosien riittävydestä.*

Materiaalivarastojen rakentamisessa tulee ottaa huomioon myös varastojen ympäristövaikutukset.

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 112 000 000 markkaa ja momentin perustelujen

toisessa kappaleessa oleva luku 457 000 000 markkaa muutetaan 345 000 000 markaksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 518 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää puolustusmateriaalin sekä puolustusvoimien muun kaluston, välineistön ja laitesuojien hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen siten, että määrärahasta saa käyttää 2 138 000 000 mk aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 345 000 000 mk aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien nojalla tehtyihin hankintasopimuksiin liittyvistä indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuviin menoihin sekä 15 000 000 mk ammuslaboratorion tuotanto- ja ylläpitomenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön palkkaamiseen.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahat riittäisivät valiokunnan saaman selvityksen mukaan kaavailtua useampiin kertausharjoituspäiviin. Ongelmana on se, että kertausharjoitukset on kiintiöity eri yksiköille vuorokausina. Valiokunta katsoo, että kertausharjoitusten vuorokausikiintiöistä tulisi luopua jo vuonna 1995 samalla, kun päätöksentekoa määrärahojen käytöstä yleisemminkin vietään joukko-osastotasolle.

#### (90.) Valtion pukutehdas

Vakuudettoman lainan myöntäminen yhtiölle valtion varoista vaatii eduskunnan päätöksen, minkä johdosta luku valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella palautetaan talousarvioon.

Luvun otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

**90. Valtion pukutehdas**

*daan myöntää valtion varoista vakuudetonta lainaa enintään 5 000 000 mk, mikä annetaan osana luovutettavaa omaisuutta.*

*Valtion pukutehdas muutetaan valtion yhtiöksi 1.1.1995 lukien. Yhtiötä perustettaessa sille voi-*

## Pääluokka 28

### VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 07. Eläkkeet

##### 06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)

Saadun selvityksen perusteella taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeitä koskeva käyttösuunnitelman kohta muutetaan perustelujen 2. kappaleen mukaisesti siten, että kysymyksessä on eläkkeiden enimmäismäärä. Lisäksi käyttösuunnitelmaan lisätään eduskunnan kansliatoimikunnan myöntämiä ylimääräisiä eläkkeitä koskeva kohta, jolle merkitään 50 000 mk, mikä vastaavasti vähennetään käyttösuunnitelman muita eläkkeitä koskevasta kohdasta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Käyttösuunnitelma:                                                                            | mk          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Ennen myönnetty ylimääräiset eläkkeet .....                                                   | 128 000 000 |
| Vuoden kuluessa myönnettävät taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet ( <i>enintään</i> ) ..... | 3 000 000   |
| Vuoden kuluessa myönnettävät muut ylimääräiset eläkkeet .....                                 | 1 450 000   |
| Eduskunnan kansliatoimikunnan myöntämät muut ylimääräiset eläkkeet ( <i>enintään</i> ) .....  | 50 000      |
| Yhteensä                                                                                      | 132 500 000 |

#### 10. Valtiontalouden tarkastusvirasto

*Valiokunta edellyttää*, että valtiontalouden tarkastuksen kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitys annetaan välittömästi eduskunnalle tavoitteena resursien entistä tehokkaampi käyttö ja koaminen eduskunnan yhteyteen.

#### 18. Verohallinto

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Koska moottoriajoneuvoverolain mukaiset tehtävät säilyvät edelleen autorekisterikeskuksella, perustelujen 2. kappaleen viimeinen virke muutetaan sen mukaiseksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös oikeudenkäyntikulujen maksamiseen veroasioissa, pakkohuutokauppakulujen, Postipankille ja muille rahalaitoksille suoritettavien tiedonsiirtopalkkioiden maksamiseen sekä Postipankille tilillepanoista ja tililtäotoista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää myös *autorekisterikeskukselle* verotustehtävistä aiheutuvien menojen *korvausten* ja ulosottolaitokselle suoritettavien maksujen maksamiseen.

#### 60. Rakennushallinto

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti perustettavan yhtiön taloudelliset edellytykset ja pääomatarve ovat tarkentuneet yhtiöittämissuunnitelmien edetessä ja eläkeratkaisun turvaamiseksi. Tämän vuoksi luvun perustelujen toisen kappaleen toinen virke: ”Lisäksi valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan yhtiölle 1.5.1995 kiinteistönhoitoon ja rakentamiseen liittyvää irtainta käyttö- ja vaihto-omaisuutta enintään 35 000 000 mk arvosta” muutetaan seuraavaksi: ”Lisäksi valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan yhtiölle 1.5.1995 kiinteistönhoitoon ja rakennuttamiseen ja yhtiön muuhun toimintaan liittyvää käyttö- ja vaihto-omaisuutta enintään 85 000 000 markan arvosta.”

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perusteluja täydennetään.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan yhtiölle 1.1.1995 rakennushallituksen hallussa olevaa siivoustoimintaan liittyvää irtainta käyttö- ja vaihto-omaisuutta enintään 7 000 000 mk arvosta. Lisäksi valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan yhtiölle 1.5.1995 kiinteistönhoitoon ja rakennuttamiseen ja yhtiön muuhun toimintaan

liittyvää käyttö- ja vaihto-omaisuutta enintään 85 000 000 mk arvosta. Omaisuudesta enintään 5 000 000 mk luovutetaan lainaehdoin ilman vakuutta. Laina-aika on 10 vuotta, lainan ensimmäinen vuosi on korosta ja lyhennyksistä vapaa ja lainan korko Suomen Pankin peruskorko lisättynä 1,5 prosentilla. Muilta osin valtioneuvosto määrää luovutuksen ehdot sekä päättää muista omaisuuden luovuttamiseen ja yhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

*Yhtiön kilpailukyvyyn ja kannattavuuden turvaamiseksi henkilöstön palkkauksen ehdot asetetaan toiminnan alkaessa mahdollisimman tasaver-*

*taiseen asemaan kilpailijayritysten kanssa. Henkilöstö palkataan yhtiöön uusina työntekijöinä.*

76. *Virastotalojen rakentaminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta ehdottaa, että valtioneuvoston linnan peruskorjausta koskeva käyttösuunnitelman 6. kohta muutetaan arvioitua korkeampien kustannusten sekä rakennuksen LVI-, sähkö- sekä turvateknisten järjestelmien laajuuden kasvun mukaiseksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### Käyttösuunnitelma:

| Hanke                                                            | Hyöty-<br>ala m <sup>2</sup> | 1000 mk | Kustannusarvio<br>mk/m <sup>2</sup> | Myönnetty<br>1000 mk | Myönnetään<br>mk |
|------------------------------------------------------------------|------------------------------|---------|-------------------------------------|----------------------|------------------|
| (1.—5. hanke kuten hallituksen esityksessä)                      |                              |         |                                     |                      |                  |
| 6. Valtioneuvoston linnan peruskorjaus, VI vaihe, Helsinki ..... | 2 586                        | 53 830  | 20 816                              | 2 600                | 12 000 000       |
| (7.—12. hanke kuten hallituksen esityksessä)                     |                              |         |                                     |                      |                  |
| Yhteensä .....                                                   |                              |         |                                     |                      | 89 900 000       |

87. *Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen* (siirtomääräraha 3 v)

Koska eduskunta on vuoden 1994 3. lisätalousarvioesityksen yhteydessä päättänyt toimittilojen ostamisesta vankeinhoidon koulutuskeskukselle, momentille lisätään 15 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 85 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 83. Kansainväliset rahoitusyhteisöt

68. *Suomen osuus Kansainvälisen rahoitusyhtiön osakepääoman korottamisesta* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään 800 000 mk ja momentin perustelujen toisessa kappaleessa oleva luku "7 500 000" muutetaan luvuksi "6 700 000".

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 6 700 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Kansainvälisen rahoitusyhtiön osakepääoman Suomen vuonna 1995 suoritettavan neljännen noin 6 700 000 markan määräisen osuuden maksamiseen.

### 84. Pohjoismaiset rahoitusyhteisöt

68. *Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön pääomasta* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaisiksi, momentilta vähennetään 800 000 mk ja momentin perustelujen toisessa kappaleessa oleva luku "8 800 000" muutetaan luvuksi "8 000 000".

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 8 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiön peruspääoman Suomen kuudennen vuonna 1995 suoritettavan noin 8 000 000 markan määräisen osuuden maksamiseen.

69. *Suomen maksuosuus Länsipohjala-rahaston pääomasta* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaisiksi, momentilta vähennetään 250 000 mk ja momentin perustelujen toisessa kappaleessa oleva luku "2 550 000" muutetaan luvuksi "2 300 000".

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 300 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Länsipohjala-rahaston peruspääoman Suomen vuonna 1995 suori-

tettavan yhdeksannen noin 2 300 000 markan määräisen osuuden maksamiseen.

88. *Osuus Pohjoismaiden Investointipankin peruspääoman korottamisesta* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaisiksi, momentilta vähennetään 800 000 mk ja momentin perustelujen toisessa kappaleessa oleva luku "16 800 000" muutetaan luvuksi "16 000 000".

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 16 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Pohjoismaiden Investointipankin peruspääoman korotuksen Suomen vuonna 1995 suoritettavan kolmannen noin 16 000 000 markan määräisen osuuden maksamiseen.

## 87. Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen

89. *Pankkitoiminnan tukeminen* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että pankkitoiminnan tukemiselle asetetut ehdot ovat edelleen voimassa. Valiokunta korostaa tuelle asetettujen tiukkojen ehtojen merkitystä valtion menoja vähentävänä tekijänä. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä ehtojen toteutumisen valvontaa.

Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen pankkituelle asetettujen ehtojen täyttymisestä kaikilta osin sekä pankkituen valvonnan ja tarkastuksen tehokkuudesta. Valiokunta korostaa myös, että pankkitukea koskevassa päätöksenteossa ja valvonnassa vältetään esteellisyysilanteiden syntyminen.

Valiokunta viittaa myös mietinnössään n:o 35/1993 vp lausumaansa, jonka mukaan valtioneuvoston tuli vuonna 1993 antaa eduskunnalle tiedonantona suunnitelmansa rahoitusjärjestelmän tervehdyttämisestä, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttami-

sesta valtiolle. Mainittu tiedonanto annettiin eduskunnalle. Valiokunnan mielestä olisi kuitenkin tarpeellista antaa uusi tiedonanto.

Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus antaa vuoden 1995 valtiopäivien syysistuntokaudella eduskunnalle uuden tiedonannon suunnitelmasta rahoitusjärjestelmän tervehdyttämiseksi, tervehdyttämiseen käytettävistä keinoista ja julkisen tuen palauttamisesta valtiolle.

Lisäksi valiokunta uudistaa mietinnössään n:o 35/1993 vp lausumansa, jossa valiokunta edellyttää, että pankkituen julkisuutta lisätään ja että kaikki taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä ja sen ehtona ja että selvitelty rikokset ja rikkomukset on saatettava tuomioistuinkäsittelyyn, jolloin ne tulevat julkisiksi, ja että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin pankkien tiedonanto- ja tilinpäätösinformaation tuntuvaan lisäämiseksi, sekä että tuettavan pankin johdon palvelussuhteen ehtojen on oltava kohtuullisia ja mahdolliset epäoikeudenmukaisuudet poistetaan.

## 99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot

23. *Arvonlisäveromenot* (arviomääräraha)

Koska momentin 31.58.62 perustelujen mukaan radanpidon määrärahaa on tarkoitus käyttää myös 1.7.1995 jälkeen, valiokunta ehdottaa aikarajauksen poistamista momentista.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää muiden kuin erikseen arvonlisäverovelvollisten valtion virastojen ja laitosten tavaroiden ja palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää (*poist.*) myös momentin 31.58.62 määrärahalla hankittujen arvonlisäverovelvollisten tavaroiden ja palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäverojen maksamiseen.

## Pääluokka 29

### OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### Koulutuksen perusturva

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä Suomessa käytävää keskustelua koulutuksen perusturvas- ta. Ohjausjärjestelmien purkaminen on perusläh- tökohdiltaan oikein, mutta koulutuksen laadun turvaamiseksi on kehitettävä toimiva arviointi- järjestelmä. Samoin tulee selvittää mm. ne muut toimenpiteet, joilla voidaan turvata koulutuksen laatu, koulutuksen määrä ja koulutuksen tasa- arvo maan eri osissa.

#### Ammattikorkeakoulut

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hal- lituksen esitys n:o 319, jolla luodaan Suomeen ammattikorkeakoulujärjestelmä. Valiokunta ot- taa ammattikorkeakoulujärjestelmään erikseen kantaa myöhemmin antaessaan lausunnon em. hallituksen esityksestä.

#### Tiede- ja teknologiaministeri

Valiokunta esitti vuoden 1994 talousarvion yhteydessä selvitettäväksi tiede- ja teknologiami- nisterin tarpeellisuutta. Kuultuaan asiantuntijoi- ta valiokunnalle on vahvistunut käsitys, että kan- sallisen innovaatiojärjestelmän toimivuus para- nee merkittävästi, jos korkeakoulut, Suomen Akatemia, Tekes ja valtion tutkimuslaitokset ovat yhden valtioneuvoston jäsenen vastuulla.

#### 08. Kansainvälinen yhteistyö

##### 50. Eräät avustukset

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan eräiden ulkomaanyhdistysten määrärahoja on tarkoitus leikata huomattavasti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että useat näistä, eri- tyisesti lähialueilla toimivat yhdistykset, hoitavat sellaisiakin tehtäviä, jotka ilman näitä järjestöjä valtion olisi joka tapauksessa hoidettava joko

kansainvälisten velvoitteiden tai muiden perus- teiden johdosta. Sen vuoksi valiokunta katsoo, että tällaisten ulkomaanyhdistysten taloudellista tilannetta ei saa päästää kestäättömälle pohjal- le. Tämän vuoksi momentille lisätään 3 000 000 markkaa yhteyksiä Suomen lähialueilla hoita- vien ulkomaanyhdistysten toiminnan turvaami- seen. Vastaava vähennys tehdään momentin 29.69.56 määrärahoista.

Samalla valiokunta edellyttää pikaista selvitystä siitä, miten valtion tuki jatkossa suunnataan lähialueyhteistyötä harjoit- taville ulkomaanyhdistyksille, jotta nii- den tehtävänä olevat kansainvälisistä sop- pimuksista tai muista velvoitteista johtu- vat toiminnot voidaan turvata.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 27 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 10. Korkeakoulut

Valtiovarainvaliokunta toteaa tyydytyksellä, että huolimatta valtiontalouden vaikeuksista korkeakouluille voidaan vuonna 1995 osoittaa samantasoiset resurssit kuin vuonna 1994. Kor- keakoulujen voimavaroja koskeva kehittämis- lain 3 § voidaan siten pitää voimassa vuonna 1995.

Valiokunnan käsityksen mukaan korkeakou- luihin viime vuosina suunnatut säästötoimet ovat raskaasti kohdistuneet laitehankintamäärä- rahoihin. Sen vuoksi erityisesti luonnontieteelli- nen ja teknillistieteellinen perustutkimus voivat vaikeutua. Niiden korkea taso on kuitenkin avainasemassa kansallisessa innovaatiojärjestel- mässä varsinkin, kun samaan aikaan on sijoitettu ja sijoitetaan entistä enemmän resursseja sovelta- vaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Säästö- toimet ovat vähentäneet merkittävästi myös kir- ja- ja julkaisuhankintoja korkeakouluissa.

*Valiokunta edellyttää*, että seuraavien vuosien talousarvioissa osoitetaan korkeakouluille lisämäärärahat, jotka ovat tarkoitettut erityisesti laite-, kirja- ja julkaisuhankintoihin.

Opiskelijavalintojen osalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että korkeakouluihin hyväksytyistä liian vähäinen osa on ensimmäistä opiskelupaikkaa hakeneita. Asian korjaamiseksi eräät korkeakoulut ovat ottaneet käyttöön kiintiöitä ensimmäisen vuoden ylioppilaille. Tällainen järjestelmä ei kuitenkaan ratkaise niitä ongelmia, joita ensimmäisen opiskelupaikan saamisessa voi olla. Sen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että ryhdytään toimenpiteisiin, joilla tehostetaan korkeakouluopiskelijoiden ensimmäisen opiskelupaikan saantia.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan liitetäessä Eläinlääketieteellinen korkeakoulu Helsingin yliopiston tiedekunnaksi on tarkoitus säästää kustannuksia 6—7 milj. mk synergiaan perustuen. Suuri osa kustannuksista on palkkausmenoja, joten säästö edellyttäisi opetushenkilökunnan huomattavaa vähentämistä. Valiokunnan mielestä vain osa siitä voidaan toteuttaa nykyisen Eläinlääketieteellisen korkeakoulun henkilökuntaa koskevana. Helsingin yliopisto puolestaan joutuu samaan aikaan vähentämään muun muassa lääketieteellisen opetuksen kustannuksia, joten lisäsäästöt aiheuttavat koko yliopistoonkin kohdistuvina ongelmia. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä eduskunnan hyväksymään ponteen, jonka mukaan hallituksen tulee huolehtia siitä, että eläinlääketieteellisen tutkimuksen ja opetuksen toimintaedellytykset ja kehittäminen turvataan myös yhdistämistilanteessa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan korkeakoulujen tutkimusryhmät ovat useissa tapauksissa liian pieniä voidakseen toimia tehokkaasti. Monilla aloilla on Suomessa useita professuureja, mutta ne ovat jakautuneet niin monen korkeakoulun kesken, että toiminta on tehotonta siihen sijoitetut kokonaisresurssit huomioon ottaen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että opetusministeriö yhteistyössä korkeakoulujen kanssa ryhtyy toimiin tutkimusyksikköjen toiminnan tehostamiseksi.

## 11. Valtion harjoittelukoulut

Eräissä valtion harjoittelukouluissa voidaan suorittaa myös kansainvälinen ylioppilastutkinto eli ns. IB-tutkinto. Tästä aiheutuu harjoittelu-

kouluille erityiskustannuksia, joita korvataan kunnallisen ylläpitäjän järjestämässä IB-koulutuksessa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös valtion harjoittelukouluille turvataan määrärahat IB-tutkintoon johtavasta koulutuksesta aiheutuviin erityisiin menoihin.

## 39. Opintotuki

57. *Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki* (arvionääräraha)

Eduskunta on hyväksynyt arvonlisäverolain muutoksen siten, että 1.1.1995 lukien opiskelija-ruokalatoimintaan sovelletaan 22 prosentin verokantaa. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella lisätään momentille 11 miljoonaa markkaa ateriatuen korottamiseksi viidestä markasta seitsemään markkaan ateriala kohti. Tämän lisäyksen on tarkoitus kompensoida osa arvonlisäveron vaikutuksesta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 41 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen opiskelijaruokaloiden opiskelija-aterioiden hinnan alentamiseksi. Avustuksen edellytyksenä on, että opiskelija-aterian hintaa alennetaan 7 markalla ateriala kohti perustutkintoa suorittaville korkeakouluopiskelijoille ja opintotukeen oikeuttaviin ammatillisiin tai erikoistumiskoulutusohjelmiin taikka poikkeuskoulutukseen osallistuville opiskelijoille. Määrärahasta saa maksaa ylimääräistä ateriala kohti avustusta enintään 1 700 000 mk muissa kuin korkeakoulujen tiloissa toimivien opiskelijaruokaloiden energia-, siivous- ja muina ylläpitokorvauksina sekä perustamiskorvauksina. Avustukset voidaan maksaa avustusjärjestelmän piirissä oleville ruokalanpitäjille ilman erillistä hakemusta.

## 42. Valtion yleissivistävät oppilaitokset

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vammaisten lasten kouluissa ovat opiskelijamäärät lisääntyneet jopa 10 prosenttia. Tätä ei ole kuitenkaan otettu huomioon momentin määrärahoissa, vaan niitä ehdotetaan vähennettäväksi. Vammaisten lasten koulujen tilanne saattaa vaikeutua siten, etteivät ne pysty järjestämään kaikkea tarvittavaa tuki- ja muita vammaisten tarvit-

semia erityispalveluja. Sen vuoksi momentille merkitään lisäyksenä 3 000 000 markkaa. Vastaava vähennys tehdään momentilta 29.60.21.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 148 397 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Käyttösuunnitelma:                | mk          |
|-----------------------------------|-------------|
| Eräät valtion oppilaitokset ..... | 36 425 000  |
| Vammaisten lasten koulut .....    | 111 972 000 |
| Yhteensä                          | 148 397 000 |

### 43. Lukiot, peruskoulut ja musiikkioppilaitokset

21. *Ylioppilastutkintolautakunnan menot* (arvionmääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella perustelujen päätösoosan toisen kappaleen toisesta virkkeestä poistetaan sana ”määräaikaisen”.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää ylioppilastutkintolautakunnan palkkojen, palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää yhteensä 13 henkilötyövuotta vastaavan (poist.) henkilöstön palkkaamiseen.

34. *Valtionosuus yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioehdotus ei sisällä peruskoulujen ja lukioiden perustamishankkeiden rahoitukseen määrärahoja tai myöntämisvaltuuksia yhtä hanketta lukuun ottamatta. Maassamme on kuitenkin runsaasti rakentamishankkeita, erityisesti peruskorjaushankkeita, jotka ovat tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia.

*Valiokunta edellyttää*, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin peruskoulujen ja lukioiden välttämättömien rakentamis- ja peruskorjaushankkeiden toteuttamiseksi.

51. *Valtionapu yksityiseen yleissivistävään opetukseen* (arvionmääräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin perusteluissa mainitun Koulun Kerhokeskuksen nimi on muutettu Kerhokeskus — Koulutyön Tuki ry:ksi. Sen johdosta valiokunta ehdottaa momentin perusteluja muutettavaksi nimen osalta.

Valiokunta toteaa, että Kerhokeskus on opetuksen ja kasvatuksen kehittämistyön, kulttuuri-kasvatuksen sekä kerho- ja harrastustoiminnan tuki- ja palvelujärjestö. Sen tehtävänä on toteut-

taa koulun lakisäateistä kerhotoimintaa käytännössä, tarjota oppilaille vapaata harrastustoimintaa sekä toimia kodin ja koulun yhteistyön edistäjänä. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että Kerhokeskuksen asema selvitetään ja kerhotyön toimintamahdollisuuksia edistetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi määrärahaa saa käyttää enintään 3 100 000 mk avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, *Kerhokeskus—Koulutyön Tuki ry:lle*, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, avustuksen maksamiseen Kesälukioseura ry:lle, eräiden vaihto-oppilasjärjestöjen toiminnan tukemiseen ja avustuksen maksamiseen kristillisille kouluille.

(Käyttösuunnitelma kuten hallituksen esityksessä)

### 60. Valtion ammatilliset oppilaitokset

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa kustannukset opiskelijaa kohti ovat kohtuuttoman suuret aloilla, joilla on runsaasti koulutuspaikkoja opiskelijamäärään verrattuna. Esimerkiksi metsäalalla koulutusta annetaan 27 paikkakunnalla. Kustannukset alenisivat ja opetuksen taso nousisi keskittämällä opetus riittävän vahvoihin yksiköihin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ammatillisessa koulutuksessa samaa koulutusta antavien koulutuspaikkojen määrä suhteutetaan opiskelijamäärään.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin nettomäärärahaa tulisi vähentää 150 miljoonaa markkaa. Vähennys aiheutuu 1.1.1995 lukien neljän ja 1.7.1995 lukien 13 valtion ammatillisen oppilaitoksen kunnallistamisesta talousarvioesityksessä mainittujen lisäksi sekä yhden talousarvioesityksessä mainitun valtion oppilaitoksen kunnallistamisen peruuttamisesta.

Momenttien 29.42.21 ja 29.69.56 perusteluihin viitaten momentilta vähennetään 3 600 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 099 092 000 mk.

(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen

mukaan momentin käyttösuunnitelman kohdassa 4.1. Kempeleen puutarhaoppilaitos, lisärakennus kustannusarvio tulisi muuttaa 21 500 000 markaksi ja vastaava yksikkökustannus 8 488 markaksi neliöltä. Lisäksi momentille tulisi lisätä 1 000 000 markkaa tähän käyttösuunnitelman kohtaan. Lisäys aiheutuu siitä, että Kempeleen kunta osoittaa hankkeeseen 1 000 000 markkaa,

mikä ehdotetaan tuloutettavaksi momentille 12.29.42. Kustannusarvion nousu johtuu tästä kunnan osuudesta sekä tarjoushinta-ason nousta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 125 330 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Hanke                                        | Käyttösuunnitelma: |         | Kustannusarvio<br>mk/m2 | Myönnetty<br>mk          | Myönnetään<br>mk |
|----------------------------------------------|--------------------|---------|-------------------------|--------------------------|------------------|
|                                              | Hyöty-<br>ala m2   | 1000 mk |                         |                          |                  |
| (1.—3. hanke kuten hallituksen esityksessä)  |                    |         |                         |                          |                  |
| 4. Maatalousalan oppilaitokset               |                    |         |                         |                          |                  |
| 4.1. Kempeleen puutarhaoppilaitos            |                    |         |                         |                          |                  |
| — lisärakennus .....                         | 2 533              | 21 500  | 8 488                   | 7 700 000                | 9 600 000        |
| 4.2. Uudenmaan maaseutuopisto .....          |                    | 31 150  |                         | 7 513 000                | 5 700 000        |
|                                              |                    |         |                         | (peruuntunut<br>356 099) |                  |
| — lisärakennus .....                         | 1 642              | 18 200  | 11 084                  |                          |                  |
| — peruskorjaus .....                         | 2 415              | 12 950  | 5 362                   |                          |                  |
| Yhteensä .....                               |                    |         |                         |                          | 15 300 000       |
| (5.—11. hanke kuten hallituksen esityksessä) |                    |         |                         |                          |                  |
| Yhteensä .....                               |                    |         |                         |                          | 125 330 000      |

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

87. *Kiinteistöjen hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan suunnitelmat kiinteistönvaihdon toteuttamiseksi Vaasan ruotsinkielisen terveydenhuolto-oppilaitoksen toimitilojen osalta ovat kesken. Valiokunta kiirehtii Vasa svenska hälsovårdsläroanstalt- nimisen oppilaitoksen kiinteistönvaihdon suunnitelmien loppuunsaattamista ja hankkeen toteutumista.

## 65. Kunnalliset ja yksityiset ammatilliset oppilaitokset

Säästötoimenpiteiden johdosta myös yksityisten ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksien loppuerien maksatusta on opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelyistä annettulla lailla siirretty. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että yksityisillä oppilaitoksilla ei ole samanlaisia rahoituksen järjestelymahdollisuuksia kuin esim. kunnilla.

Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että yksityisten ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksien loppuerien maksatuk-

sen siirtämisen vaikutuksia seurataan, ja jos osoittautuu, että päätöksestä aiheutuu näille oppilaitoksille kohtuuttomia vaikeuksia, ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

30. *Valtionosuus kunnallisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentin 29.60.21 perusteluihin viitaten momentille lisätään 90 miljoonaa markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 38 §:n mukaisiin avustuksiin myönnetystä 38 miljoonan markan määrärahasta tulisi siirtää käytettäväksi ammatillisen koulutuksen oppilaitosverkoston kehittämisen toimenpanon siirtymäkauden avustuksiin enintään 600 000 markkaa. Sen vuoksi momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 331 840 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää opetusministeriön määräämin perustein opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 38 §:n mukaisina avustuksina

37 400 000 mk maksullisen palvelutoiminnan käynnistämiseen, urheilijoiden ammatilliseen koulutukseen, musiikkipainotteisten ammatillisten oppilaitosten toimintaan, Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten opiskelijoiden kustannusten kattamiseen, oppilaitosten kokeilu- ja kehittämistoimintaan, oppilaitosten kansainvälistämiseen ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten tukiopetuksen järjestämiseen. Avustuksesta saa käyttää enintään 8 000 000 mk nuorisasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeiluista annetun lain (391/91) 17 §:n mukaiseen tarkoitukseen ammattikorkeakoulukokeiluihin. *Määrärahasta saa käyttää ammatillisen koulutuksen oppilaitosverkoston kehittämisen toimeenpanon siirtymäkauden avustuksiin enintään 600 000 mk.*

34. *Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)*

Valtioneuvosto on 11.8.1994 tehnyt periaatepäätöksen valtion ammatillisten oppilaitosten kunnallistamisesta vuonna 1995 noudatettavista periaatteista. Päätöksen mukaan valtion oppilaitosta varten vuokratiloiksi rakennettujen tai hankittujen tilojen ostamista varten voidaan myöntää valtionosuutta jälkirahoitteisena enintään rakennuskustannuksia vastaavaan kauppahintaan valtion talousarvion rajoissa. Valtiovarainministeriön mukaan menettelyä on tarkoituksenmukaista noudattaa vuonna 1995 kunnallistettavissa oppilaitoksissa. Tämän johdosta momentin perusteluihin tehdään asianomainen lisäys.

Lisäksi momentille lisätään valtuus Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen kiinteistön lunastamista varten, mikä valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan johtuu Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen, Kokkolan teknillisen oppilaitoksen ja Kannuksen maaseutu-oppilaitoksen kunnallistamisen lykkääntymisestä vuoteen 1995.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Vuonna 1995 saadaan myöntää valtionosuutta jälkirahoitteisena vuonna 1995 kunnallistettujen ammatillisten oppilaitosten aikanaan valtion oppilaitoksen vuokratiloiksi rakennettujen tai hankittujen tilojen ostoa koskeviin perustamishankkeisiin siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat yhteensä enintään 95 000 000 mk.*

*Edellisen lisäksi eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten kunnallistamiseen liittyen Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayh-*

*tymälle saa myöntää vuosina 1995—1997 valtionosuutta yhteensä 30 334 000 mk Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen kiinteistön lunastamista varten. Maksamattomalle osuudelle maksetaan lisäksi korkoa.*

37. *Valtionavustus kiinteistöjen hankintaan (siirtomääräraha 3 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään Hyvinkään terveydenhuolto-oppilaitoksen kunnallistamisesta vuonna 1995 aiheutuva valtionavustuksen myöntämisvaltuus.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Vuonna 1995 saadaan myöntää valtionavustuksena kunnallistuvien ammatillisten oppilaitosten kiinteistöistä aiheutuviin pääomakustannuksiin Hyvinkään kaupungille 15 200 000 mk. Avustuksen myöntämisessä ja maksamisessa noudatetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) 50 §:n 4 momentin säännöstä.*

## 66. Oppisopimuskoulutus

30. *Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (osa EU) (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen oppisopimusten määrä muutetaan 10 100:ksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää oppisopimuskoulutuksesta annetun lain (1605/92) mukaisen valtionosuuden maksamiseen sekä oppisopimuslain (422/67) mukaisen koulutuksen järjestämismenojen loppusuoritusten maksamiseen. Oppisopimusten kokonaismäärä aikuisten ammatillisessa peruskoulutuksessa ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa vuonna 1995 on 10 100.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 69. Aikuiskoulutus

25. *Aikuiskoulutuksen kehittäminen (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Valiokunta pitää tärkeänä, että aikuiskoulutuksessa kansainvälisiä vaihto-ohjelmia kehitetään ja kansainvälistymisen vaatimaan opetus-

kielten monipuolisuuteen kiinnitetään huomiota.

30. *Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kansalaisopistojen 3 prosentin valtionosuuksien leikkausten lisäksi valtionosuuteen oikeuttavia laskennallisia tunteja vähennetään 5 prosentilla. Nämä leikkaukset vaikeuttavat kansalaisopistojen mahdollisuuksia tarjota joustavasti erilaista koulutusta ja kursseja monille kansalaisryhmille ja mm. työttömille. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tuntimäärien leikkaukset opistoittain eivät kaikissa tapauksissa tapahdu taroituksenmukaisesti ja oikeudenmukaisesti.

*Valiokunta edellyttää*, että hallitus seuraavaa kansalaisopistoihin kohdistuvien leikkausten vaikutusta ja tuntimäärien leikkausten kohdentumista ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin kansalaisopistojen tarkoituksenmukaisen koulutustoiminnan varmistamiseksi.

33. *Ammatillinen aikuiskoulutus (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perustelujen päätösosasta on epähuomiossa jäänyt pois momentin määrärahojen käyttämistä vuonna 1993 ostetun ammatillisen aikuiskoulutuksen maksamiseen koskeva teksti. Sen vuoksi momentin perusteluihin tehdään asianomainen lisäys.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää *ammattillisista oppilaitoksista annetun lain* (487/87, muut. 1686/92) 31 d §:n väliaikaisen muutoksen mukaisesti vuonna 1993 ostetun koulutuksen maksamiseen, ammatillisilta oppilaitoksilta ostettavan täydennyskoulutuksen maksamiseen, ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain (760/90) 15 ja 16 §:n mukaan ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta ostettavan ammatillisen perus- ja jatkokoulutuksen sekä täydennyskoulutuksen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös väliaikaisen koulutuksen aikaisempiin vuosiin kohdistuvien loppusuoritusten maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää ammattitutkintojen ja kielitutkintojen toteuttamiseen sekä ammatillisista pätevyystutkinnoista annetun lain (32/72) mukaisten aikaisempiin vuosiin kohdistuvien loppusuoritusten maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää 8 500 000 mk ulkomaalaisten opiskelijoiden koulutukseen, josta 6 500 000 mk lähi-alueyhteistyöhön ja siihen liittyvään valmistelu-

työhön ja 2 000 000 mk Suomessa asuvien ulkomaalaisten opetukseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää yksityisopiskelijoiden tukiopetuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen sekä romanien aikuiskoulutukseen.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityisesti niiden kansanopistojen tilanne on muodostumassa kestävämmäksi, joilla on rakennusinvestoinneista johtuvia huomattavia velkoja. Valiokunta pitää välttämättömänä, että opetusministeriössä meneillään oleva selvitystyö näiden kansanopistojen tilanteen parantamiseksi saatetaan pikaisesti loppuun. Sen vuoksi

*valiokunta edellyttää* pikaisesti ryhdyttävän toimenpiteisiin, joilla toimintaansa investoineiden ja toiminnallisesti terveellä pohjalla olevien kansanopistojen toimintaedellytykset turvataan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kansanopistoihin kohdistuvat säästötoimenpiteet saattavat aiheuttaa erityisiä ongelmia myös erityiskansanopistoille. Sen vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että säästötoimenpiteiden vaikutuksia erityiskansanopistojen toimintaedellytyksiin seurataan ja tarvittaessa myönnetään ylimääräistä avustusta erityiskansanopistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

55. *Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtionosuuksien loppuerien siirto on johtamassa vapaan sivistystyön opintokeskukset vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Valiokunta katsoo, että tehdyn siirron vaikutuksia opintokeskusten toimintaedellytyksiin tulee seurata ja mahdollisuuksien mukaan ryhtyä toimenpiteisiin loppuerien maksamisen nopeuttamiseksi.

56. *Kesäyliopistojen ja eräät muut valtionavustukset*

Valtioneuvoston 22.12.1994 tekemän televisiolupien korotusta koskevan päätöksen ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille opetusohjelmien tuottamiseen merkitystä 5 miljoonan markan määrärahasta siirretään 3 miljoonaa markkaa momentille 29.08.50 ja 2 miljoonaa markkaa poistetaan. Tämän johdosta myös momentin nimike muutetaan.

Kesäyliopistot joutuvat vastaisuudessa maksamaan vuokraa korkeakouluille käyttämistään opetustiloista. Tarkoitus on ollut kompensoida opetustilojen vuokraamisesta aiheutuvia kustan-

nuksia korottamalla kesäyliopistoille myönnettäviä avustuksia. Tämän tilavuokrakompensatioon osoitetun määrärahan riittämättömyys aiheuttaa erällä kesäyliopistopaikkakunnilla suuria paineita opiskelijamaksujen korotuksiin. Kuitenkin kesäyliopistojen opetustarjonta on turvannut useilla korkeakoulupaikkakunnilla opiskelijoiden kesäopiskelumahdollisuudet. Tällä on erityinen merkitys nykyisessä työttömyystilanteessa, jossa kesätyötä opiskelijoille ei ole tarjolla riittävästi. Jotta voitaisiin välttää paineita kesäyliopistojen opiskelijamaksujen korotuksiin, valiokunta katsoo, että kesäyliopistojen avustusta tulee korottaa 600 000 markalla. Vastaava vähennys tehdään momentille 29.60.21.

*Valiokunta edellyttää, että opetustilojen vuokraamisesta aiheutuvien kustannusten vaikutusta kesäyliopistojen opiskelijamaksuihin seurataan, ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.*

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

56. Kesäyliopistojen (poist.) valtionavustukset  
Momentille myönnetään 7 600 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kesäyliopistoille niiden toiminnasta sekä yhteisestä tiedotus- ja tutkimustoiminnasta aiheutuviin menoihin. (Poist.)

### (81.) Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan talousarviosta poistettavan luvun perustelut on epähuomiossa sijoitettu päätösosaksi, joten perustelut poistetaan.

*Luvun nimike ja perustelut:  
(Poist.)*

### 88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

Valiokunta toteaa, että tieteelliseen tutkimukseen Suomen Akatemialle osoitetuista määrärahoista on jatkuvasti kasvava osa Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja. Tämä vaikeuttaa tieteellistä tutkimusta, koska tutkimussopimusten tulisi olla usean vuoden pituisia ja voittovarot ovat vuoden määrärahoja. Valiokunta toteaa, että parhaillaan veikkaustvoittovarojen käyttö on yleisesti selvitettävänä ns. rahapelitoimikunnassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että tieteellisen tutkimuksen määrärahoja voitaisiin palauttaa normaaliin budjettirahoitukseen.

*Valiokunta edellyttää, että tieteellinen tutkimus rahoitetaan pääosin normaaleilla budjettivaroilla kuten on tehty vuoteen 1991 asti.*

50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 8 miljoonaa markkaa. Lisäys aiheutuu siitä, että momentilla 29.88.53 Suomen Akatemialle tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen tarkoitetuista määrärahoista siirretään 2 miljoonaa markkaa kotimaisten kielten tutkimusprojekteihin ja sanakirjatöihin sekä 6 miljoonaa markkaa tutkimusinstituuttien ja -laitosten sekä eräiden tieteellisten seurojen yhdistysten toiminta-avustuksiin. Lisäksi momentin perusteluihin tehdään määrärahan käyttöä koskeva täydentävä lisäys.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 39 065 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää palkkaus-, eläkemasu- ja muihin kulutusmenoihin sekä akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin liittyvien laitehankintojen menoihin.*

53. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)

Momentin määrärahasta rahoitetaan muun muassa eräiden tutkimusinstituuttien ja -laitosten toimintaa. Suoritetujen säästötoimenpiteiden johdosta erityisiä ongelmia aiheutuu muun muassa Ulkopoliittiselle instituutille ja Sodankylän geofysiikan tutkimusosalle. Suunniteltuja määrärahalajeikkauksia ei voi tehdä ilman, että niistä aiheutuu tutkimustoiminnalle näissä laitoksissa erityisiä ongelmia. Sen vuoksi ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin määrärahoista käytetään lisäyksenä 6 miljoonaa markkaa tutkimusinstituuttien ja -laitosten sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin sekä 2 miljoonaa markkaa kotimaisten kielten tutkimusprojekteihin ja sanakirjatöihin. Tarkoituksena on, että tämä 8 miljoonan markan lisämääräraha otetaan momentin käyttösuunnitelman kohdasta Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen.

Valiokunta katsoo, että joissakin tapauksissa tutkimusinstituutti tulisi yhdistää toiminnallisesti soveltuvaan korkeakouluun ja rahoitus siirtää ao. korkeakoululle. Näin turvattaisiin instituuttien toiminta ja saataisiin synergiaetuja.

Valiokunta pitää tärkeänä, ettei laitosten tutkimustoiminta vaarannu yhdistämisestä johtuvassa siirtymävaiheessa.

## 90. Taiteen tukeminen

Läänien taidetoimikuntien käytössä olevista taiteenedistämismäärärahoista myönnetään apurahoja muun muassa nuorille taiteilijoille. Opetusministeriö myöntää määrärahat läänien taidetoimikuntien käyttöön vuosittain. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että läänien taidetoimikuntien käyttöön asetettujen määrärahojen jaossa tulee ottaa huomioon myös alueen väestöpohja ja taiteilijoiden sijoittautuminen asuinpaikkakunnan mukaan.

51. *Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille* (arviomääräraha)

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta (HE 8) siten, että pitkäaikaisia, viisitoistavuotisia taiteilija-apurahoja myönnetään vielä vuonna 1995. Momentin perusteluihin tehdään tätä koskeva muutos.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/69) mukaisten 112 yksivuotisen sekä vuosittain jaettavien 41 kolmivuotisen, 22 viisivuotisen ja 10 viisitoistavuotisen taiteilija-apurahan sekä kohdeapurahojen maksamiseen. Vuonna 1995 saadaan myöntää kohdeavustuksia 50 taiteilija-apurahaa vastaava määrä. (Poist.)

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen tukemiseen* (arviomääräraha)

Valiokunta toteaa, että taiteen tukemiseen osoitetuista määrärahoista on jatkuvasti kasvava osa Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja. Valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena, että huomattava osa lakisääteisistä menoista rahoitetaan voittovaroista.

## 92. Valtion taidemuseo

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan valtion taidemuseon näyttelytoiminnan

tuloarvion kasvun johdosta ja vuoden 1994 kolmanteen lisätalousarvioon viitaten momentilta vähennetään 3 240 000 markkaa ja momentin perustelujen viimeinen virke muutetaan vastaavasti.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 845 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää myös siviilipalvelusmiehistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää näyttelytoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan tukemiseen enintään 14 860 000 mk.

## 93. Museovirasto ja kulttuuriperinne

Valiokunta toteaa, että Suomessa on toimiva erikoismuseojärjestelmä. Useita uusia hankkeita on myös vireillä. Valiokunta on saanut selvitystä muun muassa vireillä olevasta maatalouskone-museohankkeesta. Valiokunta katsoo, että valtiontalouden tilanteen salliessa tulee tutkia, onko tarvetta vielä erikoismuseoiden perustamiseen.

50. *Entistämisen ja korjausavustukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että momentin määrärahaa käytetään sekä rakennussuojelulain nojalla että muutoin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoon myönnettäviin avustuksiin ja myös työväen- ja nuorisoseurantaloiden korjauksiin myönnettäviin avustuksiin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vastaisuudessa tulee määrärahojen kokonaismäärässä ottaa huomioon se, että entistämisen ja korjaustarpeita on niin kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kuin työväen- ja nuorisoseurantaloiden osalta.

## 94. Kirjastotoimi

Valiokunta toteaa, että kirjastot ovat kansalaisten peruspalveluja tuottavia, joten valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena sitä, että kirjastoja rahoitetaan veikkauvoittovarojen tuotolla. Valiokunta pitää tärkeänä, että välittömästi valtiontalouden tilanteen salliessa kirjastojen rahoitus siirretään takaisin yleisillä budjettivaroilla katettavaksi.

Valiokunta pitää tärkeänä kulttuurin erityisprojektiin kuuluvan Kirjastosta tiedontalo -hanketta, mikä sisältää sen, että kirjastoissa kehitetään tietoverkkojen hallintaa ja saavutettavuutta sekä edistetään muita uusia oppimisympäristöjä, joiden hankkimiseen ei ole edellytyksiä jokaisessa kodissa. Tämän lisäksi valiokunnan mielestä on tärkeää liittää kirjastohankkeet kiinteäksi osaksi Kansallisen tietotekniikkastrategian toteuttamis- ja rahoitussuunnitelmia.

31. *Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)*

Hallituksen esityksessä ei ole osoitettu valtuuksia kirjastojen rakentamishankkeisiin.

*Valiokunta edellyttää*, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kirjastojen välttämättömien perustamishankkeiden toteuttamiseksi.

## 96. Kulttuurin muut menot

### 50. *Eräät avustukset*

Talousarvioehdotuksessa esitetään kulttuurin erityisprojekteihin käytettäväksi 8 miljoonaa markkaa. Tämä ns. KEPPI-projektiin tarkoitettu määräraha on tarkoitettu käyttämään korkeaa laatua tavoitteleviin kulttuurihankkeisiin, joiden tulee olla luonteeltaan pilottiprojekteja. Saadun selvityksen mukaan näiden tavoitteiden saavuttamiseksi vuoden 1995 rahoitus kohdennetaan lasten ja nuorten kulttuuriin, Kirjastosta tiedontalo -hankkeeseen, kulttuuri- ja opetuskanavan toteuttamismahdollisuuksien selvittämiseen, monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden tukemiseen sekä kulttuurin vaikutusten tutkimukseen. Valiokunta pitää tätä eduskunnan edellyttämää kulttuuriprojektia tärkeänä. Valiokunta kuitenkin katsoo, että tulisi selvittää, olisiko tämäntyyppisten määrärahojen jaossa siirryttävä siirtomäärärahamenettelyyn.

## 98. Liikunnan ja nuorisontkasytustyon tuke- minen

50. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat liikunnan ja nuorisontkasytustyon tukemiseen (arviomääräraha)*

Ottaen huomioon sen, että läänien liikunta- ja nuorisotoimeen ei ole ehdotettu muutoksia, momentin perustelujen toiseen kappaleeseen tehdään teknisluonteinen tarkistus ja sanat "alueellisen liikunta- ja nuorisotoimen" muutetaan muotoon "läänien liikunta- ja nuorisotoimen tai vastaavien organisaatioiden".

Valiokunta pitää tärkeänä, että liikunta- ja nuorisotoimen aluehallintoa koskevat järjestelyt pikaisesti ratkaistaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annettuun lakiin (705/92), liikuntalakiin (984/79), nuorisotyölakiin (1068/85) sekä valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annettuun lakiin (801/92) perustuvien valtionosuuksien ja -avustusten sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatustyon, nuorisotyön ja -toiminnan tukemiseen tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen. Liikuntatoiminnan ja nuorisotyön valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 85 mk asukasta kohti. Määrärahaa saa käyttää myös liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen, liikunta- ja vapaa-aikarakentamisen tutkimukseen, valtakunnallisten nuorisokeskusten tukemiseen, valtion liikuntaneuvoston ja valtion nuorisoneuvoston ja niiden jaostojen, *läänien liikunta- ja nuorisotoimen tai vastaavien organisaatioiden*, kansainvälisen liikunta- ja nuorisotalan yhteistyön, kokeilu- ja kehittämistoiminnan, tietohuollon, nuorisotutkimuksen sekä liikuntatieteellisen suunnittelun ja tutkimustyon menoihin sekä nuorison kulttuuritapahtumien järjestämiseen.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 30

### MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki

21. *Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta muodostetaan oikeuskanslerin kannan mukaisesti itsenäiseksi valitusviranomaiseksi 1.3.1995 lukien, minkä johdosta momentin perustelujen toisen kappaleen loppuun lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella ao. teksti.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten edellyttämästä valvonnasta ja tutkimuksista aiheutuvien menojen sekä kalastuslain 14 §:n mukaisten korvausten maksamiseen. *Määrärahaa saa käyttää myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan menoihin.*

*Maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan voidaan perustaa lainkäyttöneuvoksen virka (A 30) ja lainkäyttöneuvoksen virka (A 28) 1.3.1995 lukien.*

#### 31. (30.31, osa) Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

Valiokunta korostaa tarvetta luoda maatalouden kansallinen EU-strategia, jossa muun muassa luonnonmukaisesti viljeltyjen tuotteiden kaupalla ja markkinoinnilla on oma sijansa.

41. *Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)* (arviomääräraha)

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista ja kolmatta kappaletta muutetaan.

Valiokunta viittaa arvonlisäverolain muuttamista koskevan hallituksen esityksen n:o 222/1994 vp yhteydessä lausumaansa (VaVM 63/1994 vp). Valiokunta pitää tarkoituksenmukai-

sena, että luonnonvaraisten marjojen ja sienten viejille alkutuotevähennysjärjestelmästä luopumisen tuloksena aiheutuva menetys korvataan ohjaamalla momentin määrärahasta 10 miljoonaa markkaa tähän tarkoitukseen suorana valtion tukena.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1995 tehtävistä ja aikaisemmin tehdystä tukipäätöksistä saa aiheutua menoja vuonna 1996 enintään 900 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetun lain (1518/93) mukaiseen sekä muuhun maa- ja puutarhatalousyrittäjien kansalliseen tulotukeen. Määrärahasta saa lisäksi maksaa maataloustulolain (629/82, 736/89) (poist.) edellyttämiä tukia. Lisäksi määrärahaa saa käyttää kotimaisten tuotteiden tunnetuksi tekemisestä, viljelijöiden opintorahasta, Pohjois-Suomen kotieläinjalostustoiminnan sekä villan, perunantuotannon, poro- ja mehiläistalouden sekä siementuotannon tukemisesta sekä tilakohtaisten maa- ja puutarhatalouden tukien hakemusjärjestelmistä valtiolle aiheutuviin erillismenoihin ja tilakohtaisten tukien valvonnasta aiheutuvien ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta ja EU-jäsenyyden vaikutuksia maa- ja puutarhatalouteen koskevasta tutkimuksesta aiheutuviin menoihin maa- ja metsätalousministeriön määrittämällä tavalla.

47. *Maatalousyrittäjien luopumistuki ja pellonmetsitystuki (EU)* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 25 miljoonaa markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 150 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perusteluihin otetaan päätös-

osa, jossa annetaan valtuudet käyttää maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain mukaisesti rahaston varoja enintään 3 000 000 markkaa menoihin, jotka aiheutuvat rahaston maksuliikenteen, kirjanpidon ja perimistehtävien hoitamisesta. Samoin lukuperusteluissa päätettäisiin MAKERA:n varojen käyttämisestä enintään 75 000 000 markkaa tuottajilla olevien maitokiintiöiden vähentämisestä aiheutuvien korvausten maksamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

*Luvun perustelut kuuluvat seuraavasti:*

*Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista saa käyttää enintään 3 000 000 mk rahaston maksuliikenteen, kirjanpidon ja perimistehtävien hoitamisesta aiheutuviin menoihin sekä enintään 75 000 000 mk tuottajilla olevien maitokiintiöiden vähentämisestä aiheutuvien korvausten maksamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.*

48. Puutarhayritysten korkoavustus (siirtomääräraha 2 v)

Sen johdosta, että Kera Oy:n lainoille sen asiakkaiden saattamiseksi samanarvoiseen asemaan pankkien rahoittamien asiakkaiden kanssa on tarpeen maksaa korkotukea, valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen toiseksi virkkeeksi lisätään uusi teksti. Hallituksen esityksen mukaisten momenttiperustelujen toisen kappaleen toisen virkkeen teksti muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää puutarhayrityksille myönnettävien korkoavustusten maksamiseen olemassa oleville lainoille sekä uusille suhdannelainoille luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain nojalla. Korkoavustusta saa myöntää myös Kera Oy:n myöntämille lainoille maa- ja metsätalousministeriön määräämin perustein. Korkotukilainoja ja korkoavustuslainoja saa hyväksyä enintään 1 000 000 000 markan määrään. Korkohyvityksen määrä on viiden ensimmäisen lainavuoden aikana 4 %-yksikköä.

### 34. Muut maatalouden menot (osa EU)

40. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (osa EU)

Momentille lisätään 3 miljoonaa markkaa käyttösuunnitelman kohtaan "Maatilatalous ja maaseutuelinkeinot".

Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvonnan määrärahoja suunnataan entistä enemmän ympäristönhoitoa ja luonnonmukaista viljelyä edistävään neuvontaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 75 000 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

|                                                 | mk                |
|-------------------------------------------------|-------------------|
| Maatilatalous ja maaseutuelinkeinot .....       | 62 900 000        |
| Siipikarjatalous .....                          | 550 000           |
| Karjan- ja sianjalostus .....                   | 3 500 000         |
| Maatalouden rationalisoinnin kehittäminen ..... | 1 100 000         |
| Puutarhatalouden kehittäminen .....             | 4 000 000         |
| Turkistalouden kehittäminen .....               | 610 000           |
| Mehiläistalouden kehittäminen .....             | 350 000           |
| Luonnonmukainen tuotanto .....                  | 1 990 000         |
| <b>Yhteensä</b>                                 | <b>75 000 000</b> |

45. Valtionapu 4H-toimintaan

Momentille lisätään 2 miljoonaa markkaa.

Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että 4H:lla on merkittävä rooli myös kansalaisjärjestöpohjaisessa kehitysyhteistyössä.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 25 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 36. Kala-, riista- ja porotalous

*Valiokunta edellyttää, että Norjan valtiolta Inarijärven säännöstelyhaitoista saatu 12 234 400 markan kertakorvaus ohjataan Inarin kunnan kalatalouden kehittämisrahastoon.*

*Valiokunta edellyttää, että huolehditaan siitä, että troolaukset ja isorysäpyynti eivät vaaranna istutusten merkitystä.*

### 38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 65. Geodeettinen laitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)  
EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 70. Maatalouden tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Maatalouden tutkimuskeskuksen tulisi olla osakkaana tutkimuksen, neuvonnan, koulutuksen, yritystoiminnan sekä hallinnon tietovirrat yhteenkokoavassa Agropolis-hankkeessa. Valiokunta katsoo, että MTT:n olisi voitava käyttää 15 000 markkaa Agropolis Oy:n osakkeiden merkintään jo vuonna 1995.

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 76. Metsäntutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Kiinteistöhallinnon uudelleenjärjestelyn johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella vuoden 1995 vuokra- ja sähkömenoihin nettomäärärahaa 1 061 000 markkaa.

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 156 210 000 mk.

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 84. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

## 85. Vesivarojen käyttö ja hoito (osa EU)

30. *Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentin perusteluissa on todettu, että vuonna 1995 ei hyväksytty uusia lainoja korkotuen piiriin. Valiokunta pitää korkotuen maksamista myös vesihuoltolaitteiden rakentamiseen myönnettyille uusille lainoille edelleen tarkoituksenmukaisena.

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin selvitysosassa on todettu, että vuonna 1995 pienehköihin vesistöihin käytetään 3,3 miljoonaa markkaa ja pienehköihin vesihuoltotöihin 2,5 miljoonaa markkaa. Saatujen selvitysten perusteella valiokunta pitää määrärahoja riittämättöminä. Momentille lisätään 5 miljoonaa markkaa, joista ohjataan pienehköihin vesistöihin 3 miljoonaa markkaa ja pienehköihin vesihuoltotöihin 2 miljoonaa markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin selvitysosassa olevasta kohdasta 3. Muut menot on tarkoitettu käyttää 50 000 markkaa avustuksena Säkylän Pyhäjärven suojelurahastoon.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 42 550 000 mk.

(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 86. Yksityismetsätalous (osa EU)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuodelta 1994 siirtyy momentille 30.86.83. Met-

sänparannuslainat (siirtomääräraha 3 v) myönnytyistä lainavaroista vuodelle 1995 noin 10 miljoonaa markkaa. Myös vuoden 1995 talousarviossa on lainavaroja valiokunnan saaman selvityksen mukaan yli tarpeen noin 5 miljoonaa markkaa. *Valiokunta edellyttää,*

että metsänparannuslainoista momentilta 30.86.83 Metsänparannuslainat (siirtomääräraha 3 v) säästävät varat, yhteensä 15 miljoonaa markkaa, käytetään metsänparannustukeen momentilla 30.86.44 Metsänparannustuki (osa EU) (arviomääräraha) ja töiden tekemisestä aiheutuviin suunnittelu- ja työnjohtokustannuksiin momentilla 30.86.42 Valtionapu yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioille (osa EU).

44. *Metsänparannustuki (osa EU) (arviomääräraha)*

Momentin perustelujen kolmannessa kappaleessa on todettu, että määräraha on enintään 190 miljoonaa markkaa valtion tukea metsänparannustoihin. Valiokunta korostaa erityisesti kunnostusojituksen, metsäteiden rakentamisen ja nuorten metsien kunnostuksen merkitystä. Momentin metsänparannustoihin tarkoitettua määrärahaa lisätään 15 miljoonaa markkaa. *Valiokunta edellyttää,*

että myös työllisyysvaroja käytetään yksityismetsien ensiharvennusten tehostamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 235 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa on enintään 205 000 000 mk valtiontukea metsänparannustoihin. Valtiontuesta saa käyttää 33 000 000 mk Lapin vajaatuotosten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisiin menoihin myönnettävän valtion tuen maksamiseen. Vuonna 1995 saa hyväksyä lakien mukaisten tukien piiriin hankkeet, joiden valtiontuki on enintään 205 000 000 mk.

(4. ja 5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Eräät metsätalouden valtionavut*

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella tarkoituksena on myöntää Pohjois-Karjalan

metsätyömiestien kodin kannatusyhdistykselle osoitetusta avustuksesta 220 000 mk *Ruunaan* metsätyömiestien kodin peruskorjauksen käynnistämiseen eikä Uron metsätyömiestien kodin peruskorjauksen käynnistämiseen, kuten momentin selvitysosassa on todettu.

## 95. Metsähallitus

Valtiovarainvaliokunta toistaa vuoden 1994 talousarvioesityksestä antamassaan mietinnössä lausumansa ja

*edellyttää,* että hallitus selvittää mahdollisuudet keskittää kansallispuistojen hallinta ja hoito yhdelle viranomaiselle.

## 99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot

25. *Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)*

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 400 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 25 600 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

27. *Yhteistutkimukset (siirtomääräraha 3 v)*

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää myös EU:n tutkimushankkeiden rahoittamiseen.*

48. *Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 2 300 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 5 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 31

### LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

Momentin 31.30.21 kohdalla esitetystä joh-tuen 11 808 henkilötyövuoden enimmäismäärä muutetaan 11 813:ksi.

Valiokunta toteaa, että Suomen kansainväli-sen aseman parantaminen ja valtakunnan raken-teen tehostaminen edellyttävät suunnitelmallista investointipolitiikkaa sekä yhteyksien nopeaa kehittämistä päämarkkina- ja lähialueille.

Tieinvestointien osalta, Etelä-Suomen kokoa-minen voimakkaaksi kansainväliseksi talousalue-eksi, jo käynnistetyt hankkeet, mm. Helsinki—Tampereen moottoritie, tulisi saattaa loppuun yhtäjaksoisesti sekä käynnistää Lahden mootto-ritiehankkeen toteuttaminen ja 2-tien, Helsin-ki—Pori, yleissuunnittelu koko tien osuudelta. Myös muualla Suomessa tulee määrätietoisesti suunnata tieinvestoinnit edistämään talousalue-kokonaisuuksien syntymistä yhdistämällä kau-punkipareja ja kaupunkinauhoja toisiinsa sekä kehittämällä erillisellä määrärahalla alemman-asteista tieverkkoa tukemaan talousalueuo-dostusta. Yhdyskuntien sisäiset liikenneongel-mat sekä tie- ja katuverkon välityskyvyn puute, jotka aiheutuvat päätieverkon palvelukyvyn riit-tämättömyydestä, kuten Savonlinnan kohdalla, tulee kyetä nopeasti poistamaan. Ns. TERN-verkkoa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon jo olemassa olevat aluerakenteet ja yhteysverkko-investoinnit sekä kansainväliset näköalat. Täl-löin korostuvat E 18 -tien lisäksi 5-tien asema, länsirannikon yhteydet sekä poikittaisyhteydet, kuten Sininen tie. TERN-verkon käsittelyn yh-teydessä tulisi esittää myös eri maakuntien kyt-keytyminen kansainväliseen tieverkkoon sekä kansallisesti tärkeät rajanylityspaikat kehitettä-vine yhteyksineen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lossiyhteys-tien takana oleva pysyvä asutus ja välittömät palvelut kuten koulut saatetaan kiinteän tie-yhteyden piiriin silloin, kun tieyhteyden toteut-

taminen on taloudellisesti perusteltua. Tällaisena tärkeänä hankkeena valiokunta pitää muun muassa Tepaston siltahanketta Ounasjoen yli Kittilän kunnassa, jossa em. epäkohdan lisäksi kulkuyhteys on kelirikon vuoksi kokonaan poik-ki keskimäärin lähes kuukauden jokaisena vuo-tena. Valiokunta pitää tärkeänä, että hanke voi-taisiin toteuttaa työministeriön rahoittamana.

Talouseluemuodostuksen edistäminen paran-taa henkilöjunayhteyksien kehittämismahdolli-suuksia. Päärataverkkoa tulisi parantaa siten, että ns. nopeilla junilla voitaisiin liikennöidä laa-jalti päärataverkossa sekä Pietarin suuntaan. Tavaraliikenteen lisäämiseksi rataverkossa ja sen turvallisuuden takaamiseksi on rataverkkoa sii-hen liittyvine järjestelmineen kehitettävä transi-toliikenteen hoitamiseksi sekä uusien yhteyksien avaamiseksi pohjoisessa Suomessa.

Vesiliikenteen osalta kansainvälisessä kehi-tyksessä korostuvat Euroopan sisävesiverkoston hyödyntäminen ja tavoitteet yhdistettyjen kulje-tusten lisäämiseksi. Tämä asettaa vaatimukset satamajärjestelmämme edelleen kehittämiseksi, ympärivuotisen liikenteen hoidon turvaamiselle jäänmurtokalustoa uusimalla sekä kanavajärjes-telmän verkostamiselle. Nyt tulisi pikaisesti saat-taa ajan tasalle suunnitelmat Saimaan ja Päijän-teen vesitiejärjestelmien yhdistämiseksi esim. Mäntyharjun kanavan kautta sekä kanavaver-kon kehittämismahdollisuudet Orraintaipaleen, Kutilan ja Kimolan kanavien rakentamisen osal-ta. Tutkittavaksi tulisi edelleen saattaa muodos-tuvan sisävesistökokonaisuuden ympärivuoti-nen meritieyhteys, Kymijokivaihtoehto mukaan lukien. Lisäksi tulee huolehtia jo käytössä olevan sisävesiverkoston jäänmurrosta monitoimika-lustolla. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että hyvin toimivat satamat niin sisä- kuin meriliikenteen-kin osalta ovat perusedellytys vientiteollisuuden selviämiseksi ja laajentumiselle. Valiokunta edel-

lyttääkin, että satamia kehitetään ulkomaankaupan vaatimusten mukaisesti.

Meriturvallisuuden parantamiseksi, onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi sekä uuden alusturvallisuuslain vaatimusten toimenpiteiden tehostamiseksi tulee merenkulun tarkastusta huomattavasti lisätä, mikä edellyttää uusien virkojen perustamista merenkululaitoksen yhteyteen. Tämän lisäksi tulee käynnistää turvallisuustutkimus mm. RoRo-alusten onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn.

Lentoliikenne on merkittävä osa Suomen kansainvälistymispyrkimyksiä. Se tukee myös talousmaakuntien kehittämisedellytyksiä. Käynnissä olevien kehittämishankkeiden lisäksi Sodankylän lentoaseman tekninen taso tulisi saattaa vastaamaan alueen yleisiä kehittämissedellytyksiä uusimalla kiitotien päällystys ja parantamalla lennonvarmistusta. Lappeenrannan lentoaseman kiitotien jatkaminen on välttämätöntä lentokentän teknisen tason parantamiseksi, jotta kentästä voi kehittyä tulevan EU-itärajan ilmaportti, jossa eri kuljetusmuodot voivat yhdistyä erilaisine terminaaliratkaisuineen. Hankkeen rahoituksessa voidaan käyttää valtion ja kaupungin välillä sovittavaa ennakko-rahoitusjärjestelmää. Ilmailulaitos vastaa lentoturvallisuuslaitteistojen mahdollisista muutoksista aiheutuvista kustannuksista. Vastaavasti voidaan menetellä Vaasan lentokentän kehittämisen osalta erityisesti pohjoismaisten yhteyksien parantamiseksi.

Julkinen liikenne muodostaa merkittävän osan henkilöliikennettä Helsingissä ja sen lähi-alueilla sekä suurimmissa taajamissa. Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun osalta tulee kiireellisesti laatia metro- ja muuta raideliikennettä koskeva yleissuunnitelma, jonka tekoon ja rahoitukseen myös valtio osallistuu kyseisten hankkeiden valtakunnallisen merkittävyyden vuoksi.

Maaseudulla julkinen liikenne on välttämätön palvelutason säilyttämisen osa. Julkista liikennettä tulee edelleen tukea ottaen huomioon käytäjien määrä, liikennetiheys, liikenteen ympäristöhaitat, liikenneonnettomuusriskit ja kansalaisten liikkumisvapauden käytännön toteutuminen. Julkisen liikenteen eri muotojen yhteistyötä on edistettävä keskusliikenneasemia sekä lippu- ja taksajärjestelmiä kehittämällä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmien kehittämishankkeiden rahoitus turvataan myös ottamalla käyttöön uusia rahoitusjärjestelmiä, sekä edellyttää, että mm. elvytyslisäbudjetilla käynnistetyt hankkeet saatetaan kes-

keytymättä loppuun turhien lisäkustannusten välttämiseksi.

*Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1995 enintään 11 813 henkilötyövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla neljä henkilötyövuotta.

## 24. Tielaitos

77. *Tieverkon kehittäminen (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Koska momentin sisältämä hanke-erittely on momentin selvitysosassa, valiokunta ehdottaa, että perustelujen 2. kappaleen ensimmäisestä virkkeestä poistetaan hanke-erittelyä koskeva maininta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää (*poist.*) kustannusarvioltaan merkittävien tieverkon kehittämishankkeiden toteuttamisesta sekä niitä vastaavien, myöhemmin toteutettavien tie- ja siltahankkeiden suunnittelusta ja muista valmistelevista töistä aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa myös käyttää alueellisesti rajattujen liikenne- ja tieverkkosuunnitelmien laatimiseen sekä EU:n aluekehitysrahastosta rahoitettavien ohjelmien sisältämien valtion hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahasta on varattu 30 000 000 mk kansallista rahoitusta varten.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 30. Merenkululaitos

21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Meriturvallisuuden parantamiseksi momentille lisätään 3 800 000 markkaa, josta 1 200 000 markkaa käytetään uusien virkojen perustamiseen ja 2 600 000 markkaa käytetään kertaluonteisesti turvallisuustutkimuksiin.

Määrärahan lisäyksestä on 2,6 miljoonaa markkaa kertaluonteista ja 1,2 miljoonaa markkaa pysyvää.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 484 922 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

70. *Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)*

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaisiksi, momentilta vähennetään 9 800 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 184 950 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

40. *Lastialusten hankintojen tukeminen* (arvio-määräraha)

Momentin 4. kappaleen mukaan vuonna 1995 saataisiin hyväksyä uusia alushankintojen korkotukilainoja enintään 200 miljoonan markan edestä. Liikenneministeriölle on kuitenkin tehty korkotukilainahakemuksia yhteensä noin 714 miljoonan markan hintaisten alushankintojen edestä. Jotta tavoitteeksi asetettu 50 %:n taso aluksen kauppahinnasta voidaan edelleen hyväksyä korkotukilainan piiriin, korkotukilainavaltuuden tulee olla vähintään noin 400 miljoonaa markkaa. Tiedossa on lisäksi, että muitakin uusia alushankintoja ollaan vielä tekemässä, mutta ne joudutaan tässä yhteydessä jättämään epävarmoina huomiotta.

Kaikki korkotuen piiriin tulevat alukset tulisivat hoitamaan Suomen teollisuuden vienti- ja tuontikuljetuksia ja ne ovat jäävähvistettuja aluksia, jotka soveltuvat myös talviliikenteeseen.

Hallituksen esityksessä ehdotettu 200 miljoonan markan lainavaltuus ei aiheuta valtiolle menoja vielä vuonna 1995, koska alusten rakentaminen kestää yleensä yli vuoden ajan. Mikäli lainavaltuutta korotetaan 200 miljoonasta markasta 400 miljoonaan markkaan, aiheutuu siitä valtiolle korkomenoja arvioiden mukaan (riippuen laivojen rakentamisen aloitusajankohdista ja -kestosta) eri vuosina seuraavasti:

| Vuosi      | 400 milj.mrk | 200 milj.mrk |
|------------|--------------|--------------|
| 1996 ..... | 8,0          | 4,0          |
| 1997 ..... | 14,6         | 7,3          |
| 1998 ..... | 12,8         | 6,4          |
| 1999 ..... | 10,9         | 5,5          |
| 2000 ..... | 7,0          | 3,5          |
| 2001 ..... | 3,6          | 1,8          |
| 2002 ..... | 2,6          | 1,3          |
| 2003 ..... | 1,8          | 0,9          |
| 2004 ..... | 0,6          | 0,3          |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1995 saadaan hyväksyä uusia korkotukilainoja enintään 400 000 000 markan edestä. (5. ja 6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

52. *Valtionapu televisio-ohjelmien välityskustannuksiin Suur-Tukholman alueella* (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvoston 22.12.1994 tekemän televisioliikenteen korotusta koskevan päätöksen ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentti ja sille ehdotettu 5 000 000 markan määräraha poistetaan talousarviosta.

*Momentti:*

(Poist.)

53. *Valtionapu Oy Yleisradio Ab:lle Kruunupyyn lähetyksiaseman rakentamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta ehdottaa, että momentin nimike muutettaisiin nykytilanteen mukaiseksi ja että vastaava muutos tehdään myös perustelujen 2. kappaleeseen.

Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:

53. *Valtionapu (poist.) Yleisradio Oy:lle Kruunupyyn lähetyksiaseman rakentamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen (poist.) Yleisradio Oy:lle Pohjanmaalla Ruotsin televisio-ohjelmien katselumahdollisuuksien parantamiseksi välttämättömiin rakennus- ja laiteinvestointeihin.

### 92. Ilmailulaitos

Koska Ilmailulaitoksen vuoden 1994 investointien määrä jää valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan runsaat 70 milj. mk suunniteltua pienemmäksi, valiokunta ehdottaa, että vuoden 1995 investointien enimmäismäärä korotetaan 450 milj. markaksi ja lainanotto 250 milj. markaksi.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraavasti:*

(1. kohta kuten hallituksen esityksessä)

2. Investointien enimmäismäärä ja tärkeimmät kohteet

Ilmailulaitoksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 1995 enintään 450 milj. mk. Lisäksi Ilmailulaitos saa tehdä vuonna 1995 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheu-

tua menoja seuraavina varainhoitovuosina enintään 600 milj. mk. Tärkeimmät investointikohteet ovat lennonvarmistusjärjestelmän uusiminen sekä Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittämiseen liittyvät hankkeet.

(2. kohdan 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 3. Lainanotto

Ilmailulaitos oikeutetaan ottamaan valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 250 milj. mk.

## Päälukka 32

### KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti ministeriöön perustetaan apulais-osastopäällikön virka (A 29).

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Kauppa- ja teollisuusministeriöön perustetaan apulaisosastopäällikön virka (A 29).*

##### 26. Kansainvälinen yhteistyö (osa EU) (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään 900 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 74 715 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

##### 66. Kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään 300 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 800 000 markkaa.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

##### 89. Perustettavan yhtiön muun oman pääoman korotus (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin numerotunnus ja nimike muutetaan momentin tosiasiallista sisältöä vastaaviksi ja momentille lisätään 6 000 000 mk. Lisäksi momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan.

*Momentin numerotunnus ja nimike muuttuvat seuraaviksi:*

*97. Valtion saatavan tileistä poistaminen ja irtisanomisajan palkkojen kattaminen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 81 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Valtion hankintakeskuksen tilinpäätöksen hallinnollisen taseen mukaisen budjettitalouden saatavan tileistä poistamiseen ja Valtion hankintakeskuksesta irtisanottujen työntekijöiden irtisanomisajan palkkojen maksamiseen.

#### 02. KTM yrityspalvelun piiritoimistot

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan KTM yrityspalvelun Seinäjoen paikallistoimiston toimialueella on yritystoiminta aktivoitunut ja samalla toimiston palvelujen kysyntä lisääntynyt. Samanaikaisesti Vaasan läänissä, kaikkiaan kolmen maakuntien liiton alueella tällä hetkellä toimiva ainoa piiritoimisto, Vaasan piiritoimisto, joutuu osallistumaan kaikkien näiden liittojen puitteissa tapahtuvaan alueelliseen suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin KTM yrityspalvelun Seinäjoen paikallistoimiston muuttamiseksi piiritoimistoksi.*

#### 40. Geologian tutkimuskeskus

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään 10 000 000 markkaa Pohjois-Suomen malminetsinnän tehostusprojektia varten.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 207 212 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoitusta varten. Määrärahasta saa käyttää 10 000 000 mk Pohjois-Suomen malminetsinnän tehostusprojektia varten.

#### 44. Teknologian kehittämiskeskus

##### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelua täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahassa on otettu huomioon EU:lta saatava rahoitus sekä ulkomaanrahalikenteestä johtuvat laskennalliset kurssierot.

23. (32.44.23 ja 55.23) *Soveltava tekninen tutkimus* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 15 000 000 markkaa.

EU-jäsenyyteen liittyen valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelua täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 421 300 000 mk.

(2.—8. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahassa on otettu huomioon EU:lta saatava rahoitus.

40. (32.44.40 ja 55.42) *Tuotekehitysavustukset* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvioesityksen johdosta momentille lisätään 8 000 000 markkaa.

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään 15 000 000 markkaa käytettäväksi Oy Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden tuotekehitystoimintaan.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen toiseksi viimeinen virke muutetaan siten, että siitä poistetaan lupa käyttää momentin määrärahaa myös ydinenergia-alan teknologisesta kehittämisprojektista aiheutuviin menoihin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 603 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päätösten mukaisesti avustusten maksamiseen yrityksille ja muille yhteisöille uusia kansainvälisesti kilpailukykyisiä tuotteita ja tuotantomene-

telmiä koskeviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin. Avustuksia myönnettäessä tulee ottaa huomioon erityisesti vaativat hankkeet, uuden teknologian hyväksikäyttö hankkeiden alkuvaiheissa ja sekä pienen että keskisuuren teollisuuden tarpeet. Määrärahaa saa käyttää myös avustusten maksamiseen pienille ja keskisuurille yrityksille ulkomaisten tuotevalmistusoikeuksien ja tuotantomenetelmien käyttöoikeuksien hankkimiseen silloin, kun vastaavaa teknologiaa ei ole kotimaassa saatavissa. Avustuksilla edistetään teollisuuden tuotantorakenteen ja yritysten tuotevalikoiman kehittämistä kansainvälisen kilpailun ja markkinoiden edellyttämällä tavalla sekä tuetaan uuden teknologian hyödyntämiseen, raaka-aineiden tehokkaaseen hyväksikäyttöön, energiatalouden ja ympäristötekniikan kehittämiseen liittyvää tuote- ja menetelmäkehitystä sekä koetoimintaa. Määrärahaa saa käyttää myös tuotteiden ja tuotantomenetelmien kaupallistamiseen sekä alueellisen teknologiatuotannon edistämiseksi avustusten maksamiseen yrityksille ja oikeustoimikelpoisille yhteisöille yritysten yhdessä toteuttamiin tutkimus- ja kehityshankkeisiin, joilla edistetään teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Määrärahaa saa käyttää myös pk-yritysten tuote- ja tuotantomenetelmien kehittämishankkeisiin sekä niiden toteuttamisen kannalta välttämättömiin teknologiahankintoihin silloin, kun hankkeen ja hankinnan muodostama kokonaisuus nostaa oleellisesti yrityksen teknologista tasoa. Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti myös avustusten maksamiseen energiateknologisista tutkimuksista (poist.) ja kansainvälisistä hankkeista aiheutuviin menoihin. Kokeiluluonteisesti vuonna 1995 määrärahaa saa käyttää myös koerakentamisesta aiheutuvien välttämättömien lisäkustannusten maksamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1995 avustuksia saa myöntää enintään 841 000 000 mk, mistä 15 000 000 mk Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden tuotekehitystoimintaan.

(5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

83. *Tuotekehityslainat* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 7 000 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen toiseksi viimeiseksi virkkeeksi lisätään teksti: "Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta."

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 205 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päätöksen mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille myönnettävien lainojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös tuotteiden ja tuotantomenetelmien kaupallistamiseen tutkimus- ja tuotekehityshankkeissa, jotka edistävät teknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä. Määrärahaa saa käyttää myös pk-yritysten tuote- ja tuotantomenetelmien kehittämishankkeisiin sekä niiden toteuttamisen kannalta välttämättömiin teknologiahankintoihin silloin, kun hankkeen ja hankinnan muodostama kokonaisuus nostaa oleellisesti yrityksen teknologista tasoa. Lainoja myönnetään kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen ja parantamiseen. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta. Lainat voidaan myöntää ehdollisina siten, että mikäli kehitystyö ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, teknologian kehittämiskeskuksen johtokunnalla on lainan saajan hakemuksesta oikeus jättää laina kokonaan tai osittain takaisin perimättä.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

#### 49. Kera Oy

42. *Korkotuki Kera Oy:lle* (arviomääräraha)

Saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen viimeisen kappaleen ensimmäinen virke muutetaan siten, että Kera Oy:n mahdollisuus myöntää käyttöpääomailainoja säilyy myös vuonna 1995.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Uusia korkotukilainoja Kera Oy saa myöntää vuonna 1995 investointien ja käyttöpääoman rahoittamiseen yhteensä enintään 1 400 000 000 mk. Lisäksi Kera Oy saa myöntää yhteensä enintään 300 000 000 mk uusia kehittämislainoja sekä uusia perustamislainoja. Painopiste on pienten ja keskisuurten yritysten investoinneissa.

46. *Avustus riskipääomarahastoa varten Kera Oy:lle*

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään 20 000 000 markkaa, josta käytetään sijoituksina 10 000 000 mk Teknoverture Oy:n riskirahastotoimintaan Lapissa ja 10 000 000 mk Matkailunkehitys Nordia Oy:n osakepääoman korottamiseen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 40 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen Kera Oy:n tytäryhtiön Start Fund of Kera Oy:n osakepääoman korottamiseen sekä osakepääomasijoituksiin alueellisiin riskisijoitusyhtiöihin. Määrärahasta käytetään sijoituksena 10 000 000 mk Teknoverture Oy:n riskirahastotoimintaan Lapissa ja 10 000 000 mk Matkailunkehitys Nordia Oy:n osakepääoman korottamiseen. Määrärahasta on osa alueiden kehittämistä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukaista aluekehitysrahaa.

#### 50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

42. *Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantorakenteen sopeuttamiseen (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentin perustelujen kolmatta kappaletta muutetaan siten, että määrärahaa voidaan käyttää myös muihin toimintamenoihin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa on tarkoitus käyttää teollisuudelle maataloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolosuhteiden kehittämiseen tähtävien investointien tukemiseen sekä tuotannon lopettamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaiseen työsuhteeseen ja muihin toimintamenoihin sekä elintarviketeollisuuden sopeuttamista edistäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Valtioneuvosto päättää tuen maksamisen tarkemmista ehdoista erikseen.

60. *Siirrot valtioneuvoston rahastoon ja vientita-kuukorvaukset* (arviomääräraha)

Valtioneuvostokeskuksesta annetun lain 1 §:n mukaan takuukeskus harjoittaa rahoitustoimintaa myöntämällä takuita ja takauksia sekä suorittamalla ensi sijassa pienten ja keskisuurten yritysten riskirahoituksen saatavuutta parantavia tehtäviä. Valiokunnan käsityksen mukaan takuukeskuksen toiminta ei käytännössä riittävästi kohdennu pienten yritysten riskirahoituksen saatavuuden parantamiseen.

Valiokunta edellyttää hallituksen seuraavan Valtioneuvostokeskuksen ja muiden rahoituslaitosten toimintaa pienten yritysten riskirahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

(88.) *Osakehankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentti palautetaan talousarvioon.

Momentille ehdotetaan otettavaksi 200 milj. markkaa. Määräraha on tarkoitettu käyttäjä Veitsiluoto Oy:n osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, mikäli Oulun yksikön uuden paperikoneen hankinta toteutetaan. Valtionyhtiöiden yksityistämistä saatavat tulot 1 000 000 000 mk ehdotetaan otettavaksi momentille 12.32.50.

Lisäksi Veitsiluoto Oy:n osakkeiden myyntiin liittyen valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannan mukaisesti osakkeiden myynnistä saatava 1 mrd markan tulo, joka ehdotetaan tuloutettavaksi momentille 12.32.50, on tarkoitettu käyttäjä teollisuuden edistämiseksi siten, että 200 milj. mk käytetään vuonna 1995 Veitsiluoto Oy:n osakepääoman korotukseen ja 120 milj. mk vuonna 1994 aluepoliittisiin tukiin vuoden 1994 kolmannen lisätalousarviesityksen momentin 32.51.49 mukaisesti. Lopuista tuloista eli noin 680 milj. markasta on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitettu käyttäjä pääosa myöhemmin tehtävien päätösten mukaisesti liiketaloudellisesti kannattavien investointihankkeiden rahoittamiseen Pohjois-Suomessa.

*Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

88. *O s a k e h a n k i n n a t (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 200 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston määräämin perustein niiden osakkeiden merkintähinnan maksamiseen, joita valtio merkitsee valtionyhtiöiden osakeanneissa. Määrärahaa saa käyttää myös muista tarpeellisista osakejärjestelyistä aiheutuvien osakehankintamenojen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtionyhtiöiden yksityistämiseen liittyvien selvitysten ja neuvonantajatoimeksiannoista aiheutuvien menojen sekä näihin liittyvien muiden menojen maksamiseen.

## 51. Yritystoiminnan alueelliset investointi- ja kehittämistuet

48. *Alueellinen kuljetustuki* (arviomääräraha)

Koska kuljetusten tukemisesta annettua lakia on muutettu siten, että kuljetustukia voidaan maksaa vuoden 1996 loppuun, momentin perusteluihin ehdotetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella vastaavaa lisäystä.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää yrityksille kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/81, muut. 901/84, 1111/89, 634/93 ja 1137/93) ja sanotun lain muuttamisesta annetun vuoden 1996 loppuun voimassa olevan lain mukaisen kuljetustuen sekä saaristokuljetusten tukemisesta annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisen (311/82, muut. 621/83, 1233/89 ja 1688/93) kuljetustuen maksamiseen. Määrärahasta saa käyttää enintään 500 000 mk saariston kuljetustuen maksamiseen. Määräraha on alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukaista aluekehitysrakaa.

49. *Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (osa EU)* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentille lisätään 60 000 000 markkaa.

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään 40 000 000 mk ja momentin perusteluja täsmennetään.

Momentin perustelujen kolmannen kappaleen ensimmäistä virkettä muutetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 567 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Uusia yritystuesta annetun lain mukaisia avustuksia saa myöntää vuonna 1995 enintään 620 000 000 mk, mistä 200 000 000 mk EU:n aluekehitysrakaston rahoittamiin yritystukihankkeisiin ja 120 000 000 mk erillisenä valtuutena Pohjois-Suomen investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen. Valtioneuvosto päättää kunkin tukimuodon myöntämisvaltuuden osuudesta. Määräraha on alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukaista aluekehitysrakaa.

## 52. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että pieni ja keskisuuri yritystoiminta on työllistämässä avainasemassa. Valiokunta korostaa pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantamista ja vientiedellytysten turvaamista.

## 55. Energiatalous

27. *Energiansäästön ja energian tehokkaan käytön edistäminen ja energiatiedotus* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille lisätään 3 000 000 markkaa energiansäästön palveluprojekti Motivan käyttöön.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 9 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. *Energia-avustukset (osa EU)* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 3 000 000 markkaa.

Koska puun energiakäytön taloudellisuus heikentyy arvonlisäverolain muutoksien johdosta, tulisi pyrkiä kaukolämpökeskusavustuksilla turvaamaan erityisesti puun energiakäyttöä. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti valiokunta ehdottaa momentin 2. ja 4. kappaleeseen tätä tarkoittavia täydennyksiä.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 205 800 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää energia-avustuksia koskevan lain (1607/91, muut. 1051/92 ja 1083/93) ja kotimaisten energialähteiden käytön, energiansäästön ja uuden energiantuotantoteknologian käyttöönoton edistämisestä annetun lain (1137/88) nojalla myönnettyjen avustusten maksamiseen sekä pienten ja keskisuurten kotimaista polttoainetta käyttävien kaukolämpökeskusten toiminnan turvaamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuonna 1995 annettavien avustussitoumusten enimmäismäärä on yhteensä 130 000 000 mk, mistä 40 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston rahoittamiin hankkeisiin. *Kaukolämpökeskusavustukset maksetaan vuosina 1995 ja 1996 valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.*

## 85. Ulkomaankaupan edistäminen

40. *Yritysten kansainvälistyminen (osa EU)* (arviomääräraha)

Vuoden 1994 kolmannen lisätalousarvion johdosta momentin perusteluja täydennetään siten, että momentin määrärahaa voidaan käyttää kansainvälisen puun muotoilukilpailun järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentin uusien avustusten myöntämisvaltuutta korotetaan ja perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa voidaan käyttää 5 000 000 markkaa Lapin matkailun kehittämiseen ja ulkomaille suuntautuvaan markkinointiin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää pk-yritysten vientivalmiuksien ja kansainvälistymisen edistämiseen, yritysten yhteistoiminnan kehittämiseen ja ohjelmakohtaisten kansainvälistymishankkeiden edistämiseen sekä kansainvälisen puun muotoilukilpailun järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Määrärahaa saa käyttää myös hankeviintiin liittyviin esitutkimuksiin sekä kustannuksiin, jotka aiheutuvat vientijulkaisujen jakamisesta toimialoittain toteutettavassa viennin edistämisessä ja kaupallisten sihteerien ja Suomen ulkomaanedustustojen käyttöön. Määrärahaa saa käyttää myös pk-yrityksille uuden vientihenkilön palkkaamiseen sekä hankeviennin tarjoustoiminnan kuluihin myönnettävien avustusten maksamiseen.

(3.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Uusia avustuksia saa myöntää vuonna 1995 277 000 000 mk, mistä 100 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston rahoittamiin hankkeisiin ja 5 000 000 mk Lapin matkailun kehittämiseen ja ulkomaille suuntautuvaan markkinointiin.

## Pääluokka 33

## SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainvaliokunta on käsitellessään vuoden 1995 talousarviota sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan osalta kiinnittänyt erityistä huomiota erityisryhmien ja syrjäytyneiden asemaan julkisen talouden leikkausten oloissa. Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että hallituksen talousarvioesitys ei varsinaisesti sisällä syrjäytyneisiin ja erityisryhmiin kohdistuvia säästötoimenpiteitä. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että monet näistä erityisryhmistä ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen suurkuluttajia ja yleiset julkisten menojen leikkaukset kohdistuvat erityisen raskaasti juuri näihin ryhmiin.

Valtiontalouden vaikeudet ovat heijastuneet kuntatalouteen ja kunnat ovat vähentäneet useissa tapauksissa suunnittelemattomasti palvelutarjontaa, mikä usein kohdistuu pienten erityisryhmien tarvitsemiin erikoispalveluihin. Palvelurakenteen muutosprosessi siirtää erityisesti mielenterveyspotilaita, kehitysvammaisia ja huonokuntoisia vanhuksia epätarkoituksenmukaiseen laitoshoitoon, avohoitoon ilman tukipalveluja tai omaisten vastuulle. Vapautuvien vankien kohtalona on usein asunnottomuus.

Laitoshoidossa on tällä hetkellä vakavia puutteita. Avohuollon tavoin se kärsii hoitavan henkilöstön vähyydestä. Nuoria ja keski-ikäisiä kehitysvammaisia on siirretty kehitysvammahuollon yksiköistä vanhainkoteihin ja terveyskeskusten vuodeosastoille. Vastaavasti esimerkiksi mielenterveyspotilaita on saatettu sijoittaa vanhainkoteihin tai kehitysvammalaitoksiin.

Viime vuosina laitoksista on siirretty potilaita avohoitoon ilman, että on varmistettu avohoidon toimivuus, mikä saattaa hyvin pian johtaa uuteen laitoshoitoon. Siirrossa sairaalahoidosta avohoitoon kustannusvastuu potilaan lääkähoidosta samalla siirtyy valtionosuutta saavalta kunnalta tai kuntayhtymältä Kansaneläkelaitokselle ja potilaalle itselleen. Hoitovastuu on pirstoutunut ja selkiintymätön.

Terveydenhuollon säästötoimista, jotka eivät aina edes johda kokonaissäästöihin, voi tulla priorisoinnin keino, jolla eri potilasryhmien hoidon saatavuutta säädellään. Hoitovastuun pirstoutuminen ilman minimihoitotason turvaavia normeja on koitumassa useille erityisryhmille tuhoisaksi. Hoidossa välttämätöntä hoitomuotojen koordinaatiota ja minimilaatutasoa ei voida aina turvata. Palvelujen saatavuus riippuu usein ratkaisevasti asuinpaikasta. Myös normien soveltamiskäytäntöä kunnissa on muutettu, esimerkiksi kiristämällä vaikeavammaisuuden kriteerejä. Monissa tapauksissa valvutuneet omaiset ovat pitäneet potilaan puolta epäsuotuisaa siirtoa tai palveluiden heikennystä vastaan. Kaikkein heikoimmassa asemassa ovat usein ne, joilla ei ole omaisia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jokaiselle avohoidossa olevalle potilaalle tehdään asianmukainen kuntoutus- tai palvelusuunnitelma.

*Valtiovarainvaliokunta edellyttää, että hallitus selvittää, tulisiko valtionosuuslainsäädäntöön tehdä erityisryhmien osalta poikkeus tai tarvitaanko uutta lainsäädäntöä taikka muuta erityisnormistoa minimihoitotason turvaamiseksi erityisryhmille.*

## 09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

### 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 300 000 markkaa siirtona momentilta 33.53.21 ja 600 000 markkaa siirtona momentilta 33.53.23.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 19 683 000 mk.

## 12. Valtion koulukodit

### 74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 780 000 markkaa siirtona momentille 33.12.87.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 570 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 87. Kiinteistöjen hankinta

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 780 000 markkaa siirtona momentilta 33.12.74 ja momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 430 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Koivikon koulukodin ja Sairilan koulukodin käyttöön tarkoitettujen kiinteistöjen ostamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

## 17. Työttömyysturva

### 50. Valtionosuus työttömyyskassoille (arviomääräraha)

Työssäoloehdot, -vaatimusta ja 500 päivän määräytymistä koskevan hallituksen esityksen peruuntumisen johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 750 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 7 350 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 51. Työttömyysturvalain mukainen perusturva (arviomääräraha)

Työssäoloehdot, -vaatimusta ja 500 päivän määräytymistä koskevan hallituksen esityksen peruuntumisen johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 995 000 000 markkaa.

Työttömyysturvalain muuttamisesta johtuen momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 10 000 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 3 610 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 18. Sairausvakuutus

### 60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhdistämisellä saavutetaan noin puolet aiotuista budjettisäästöistä. Valiokunta korostaa, että kyseessä on väliaikainen toimenpide, ja pitää tärkeänä pysyvän ratkaisun aikaansaamista Kansaneläkelaitoksen eri toimintojen rahoituksessa.

## 19. Eläkevakuutus

### 51. Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaisista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Laskuperustekorko- ja maksuprosenttiarvioiden muutoksesta johtuen momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 25 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 035 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 52. Valtion osuus yrittäjien eläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)

Laskuperustekorko- ja maksuprosenttiarvioiden muutoksesta johtuen momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 45 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 435 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

### 60. Valtion osuus kansaneläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 10 000 000 mk kansaneläkemenojen etuusmenojen noususta johtuen ja 50 000 000 mk sairausvakuutuksen etuusmenojen noususta johtuen.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 370 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 21. Rintamaveteraanieläkkeet

### 53. Rintamaveteraanien varhaiseläke (arviomääräraha)

Rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain 12 §:n muuttamisesta johtuen momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 750 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 250 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 22. Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot

57. *Valtion korvaus ulkomaalaisten vapaaehtoisten rintamasotilaiden kuntoutukseen ja rintamaraahan (siirtomääräraha 3 v)*

Talousarvioaloitteeseen n:o 635 viitaten momentille lisätään 2 000 000 markkaa rintamavastuun maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille valtioneuvoston erikseen määräämin perustein.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 900 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Ehdollinen päätös:*

*Talousarvioaloitteeseen n:o 635 viitaten määrärahasta saa käyttää 2 000 000 mk rintamavastuun maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille valtioneuvoston erikseen määräämin perustein.*

59. *Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan viime sotien aikana palveli sotatoimi-alueella ja muissa sodanajan tehtävissä lukuisia kansalaisryhmiä, joille eri syistä ei ole kuitenkaan voitu myöntää veteraanitunnusta.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet tarjota kuntoutuspalveluja myös tällä hetkellä ilman veteraanitunnusta oleville, erilaisissa sodanajan tehtävissä palvelleille kansalaisryhmille.*

## 29. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto

61. *Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)*

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden määrä jää talousarvioesityksessä oletettua pienemmäksi. Momentilta vähennetään 22 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 313 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Laitoshoitoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta johtuen momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 17 000 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 17 954 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## 53. Terveyskasvatus ja -valvonta

21. *Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin vähentäminen (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 300 000 markkaa siirtona momentille 33.09.21.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 27 400 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

23. *Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 600 000 markkaa siirtona momentille 33.09.21.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 950 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

43. *Valtion korvaus eräisiin Oy Alko Ab:n menoihin*

Alkoholilainsäädännön muuttumisesta johtuen momentti valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella lisätään talousarvioon ja sille myönnetään 50 000 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

43. *Valtion korvaus eräisiin Oy Alko Ab:n menoihin*

Momentille myönnetään 50 000 000 mk.

*Määrärahaa saa käyttää alkoholilain 36 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tutkimus-, tiedotus- ja valistustoiminnasta sekä terveyskasvatuksesta aiheutuvien menojen korvaamiseen Oy Alko Ab:lle.*

## 92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kansalaisjärjestöt tekevät arvokasta, yhteiskunnan palvelujärjestelmää tukevaa työtä, jota rahoitetaan

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansalaisjärjestöjen toiminta ja projektit turvataan myös jatkossa.

**99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan  
muut menot**

67. *Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)*

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 3 163 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 24 260 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 34

## TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kunnat ovat nykyjärjestelmässä olleet monilla alueilla merkittäviä työllistäjiä. Työllistämistuki uudistuksen osana on tarkoitus siirtyä kuntien työllistämiseen osa-aikatyön tukemisesta kokoaikaiseen työllistämiseen tiettyjen enimmäistukien puitteissa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on vaarana, että kuntien työllistäminen romahtaa koko maassa. Menettäjinä ovat erityisesti nuoret ja pitkäaikaistyöttömät sekä vajaakuntoiset, joille osa-aikatyö on usein käytännössä ollut ainoa vaihtoehto. Mikäli kunnat haluavat pitää kiinni nykyisestä työllistettävien määrästä, niille on osoitettava tähän lisämäärärahoja. Vaihtoehtona on, että osa-aikaista työllistämistä tuettaisiin myös uudessa järjestelmässä.

*Valiokunta edellyttää, että työllisyysasetusta uudistettaessa turvataan kuntien mahdollisuudet toimia tehokkaasti työllistäjinä.*

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden yhteiskunnallisiin seurausvaikutuksiin ja viittaa tältä osin pääluokan 33 kohdalla toteamaansa syrjäytymisen vaikutuksista. Valiokunta viittaa myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöihin n:ot 34, 36 ja 40/1994 vp ja toteaa, että myös työnantajamaksujen tasolla on merkitystä yritysten kyvyllä työllistää.

## 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

25. *Työvoimapolitiikan erityisasetukset (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella käyttösuunnitelmaoittelu muutetaan valtion tilijaoittelun ja työvoimapiirien suunnittelu- ja seurantajärjestelmän mukaiseksi.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

| Käyttösuunnitelma:                                                  | mk                |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Työohjelmistojen ja ammatinvalinnanohjauksen erityisasetukset ..... | 32 054 000        |
| Työvoimapolitiikan kehittämis- ja kokeiluhankkeet .....             | 1 524 000         |
| Asiakasryhmiin liittyvät asiantuntijapalvelut ...                   | 4 500 000         |
| <b>Yhteensä</b>                                                     | <b>38 078 000</b> |

50. *Työvoimapolitiikan aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)*

Opiskelijoille maksettavien koulutustukien kahden prosentin indeksitarkistuksesta johtuen momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 14 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 1 047 579 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

51. *Työvoimapolitiikan aikuiskoulutuksen osastopalvelut (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin 34.06.51 numerotunnus muutetaan 34.06.29:ksi. Lisäksi momentilta vähennetään arvonlisävero-osuutta 11 500 000 mk.

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 4 000 000 markkaa Oy Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden koulutuskustannusten kattamiseen.

Momentin numerotunnus ja perustelut muutuvat seuraaviksi:

29. *Työvoimapolitiikan aikuiskoulutuksen osastopalvelut (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 778 271 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksen momentilla 34.06.51)

*Määrärahasta saa käyttää 4 000 000 mk Oy Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden koulutuskustannusten kattamiseen.*

52. *Työmarkkinatuki (arviomääräraha)*

Työssäoloa, -vaatimusta ja 500 päivän määräytymistä koskevan hallituksen esityksen peruuntumisen johdosta momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 495 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 2 436 641 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)*

Veitsiluoto Oy:tä koskevan ratkaisun johdosta momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 6 000 000 mk Oy Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden kehittämishankkeisiin.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 779 169 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahasta saa käyttää enintään 6 000 000 mk Oy Transtech Taivalkosken ja Otanmäen junanvaunutehtaiden kehittämishankkeisiin.*

63. *Työllisyysperusteinen valtionapu investointeihin (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen kolmas virke poistetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kuntien, kuntayhtymien ja muiden yhteisöjen sekä yksityisten työllisyysperusteisiin investointeihin lähinnä niillä alueilla, joilla työttömyysaste ylittää maan keskimääräisen tason. Määrärahaa saa käyttää myös aikaisempina vuosina tehtyjen päätösten maksamiseen. (Poist.) Lisäksi määrärahaa saa käyttää Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettaviin ohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 35 500 000 mk Euroopan aluekehitysrahaston kansallisen rahoitusosuuden maksatuksia varten. Määräraha on alueiden kehittämistä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukaista aluekehitysrahaa.

## 99. Työministeriön hallinnonalan muut menot

67. *Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)*

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 073 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 8 351 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## Pääluokka 35

## YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan 26 perusteluissa todettuun viitaten pääluokan perusteluissa oleva kokonaishenkilöstömäärä 1.3.1995 alkaen, 2 365, muutetaan valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 2 381:ksi.

*Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

Ympäristöministeriön hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa vuonna 1995 olla enintään 2 118 henkilötyövuotta ja 1.3.1995 lukien 2 381 henkilötyövuotta.

## 01. Ympäristöministeriö

## 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pääluokan 26 perusteluissa todettuun viitaten momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 248 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 84 582 000 mk.

## 25. Vesi- ja ympäristöhallinto

Ympäristöhallinnon uudistamiseen liittyvien määrärahojen ristiinkäyttöoikeuksien täsmentämiseksi luvun perustelut valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

Valtiovarainvaliokunta katsoo, että hallituksen tulee selvittää mahdollisuudet koota vesihallintoa koskeva valmistelu ja toimeenpano yhden viranomaisen hoidettavaksi.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

*Vesi- ja ympäristöhallituksesta muodostetaan 1.3.1995 lukien ympäristöhallinnon uudistamisesta annetun lain nojalla ympäristöalan tutkimus- ja kehittämisskeskus, Suomen ympäristökeskus, jolla ei asiantuntijaohjausta lukuun ottamatta ole hallinnollisia ohjaustehtäviä. Vesi- ja ympäristöpiireistä sekä lääninhallitusten ympäristöyksiköistä*

*muodostetaan 13 alueellista ympäristökeskusta, jotka ovat ympäristöministeriön alaisia. Muodostettavien uusien organisaatioiden toimintamäärärahat ajaksi 1.3.—31.12.1995 on budjetoitu lukuihin 35.26 ja 35.27. Muilta osin määrärahat on budjetoitu lukuun 35.25.*

*Mikäli momentin 35.25.21 määrärahaa jää käyttämättä, säästynyt osa saadaan käyttää alueellisten ympäristökeskusten (35.26) ja Suomen ympäristökeskuksen (35.27) toiminnasta 1.3.1995 lukien aiheutuviin vastaaviin menoihin.*

## 21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella pääjohtajan virka tulee lakkauttaa vesi- ja ympäristöhallituksesta ja vastaavasti perustaa pääjohtajan virka Suomen ympäristökeskukseen, minkä johdosta momentin perusteluja täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Vesi- ja ympäristöhallituksen sopimuspalkkainen pääjohtajan virka (S 32) lakkautetaan 1.3.1995 lukien.*

## 27. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Pääluokan 26 perusteluissa todettuun viitaten momentin nimike muutetaan nimikkeeksi *Ympäristövahinkojen torjunta* ja momentille lisätään 6 700 000 markkaa. Lisäksi momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan ja perusteluja täydennetään.

Valiokunta korostaa asiantuntemuksen tehokasta käyttöä öljy- ja ympäristövahinkojen torjunnassa.

*Momentin nimike ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

## 27. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 200 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää öljy- ja muiden ympä-

ristövahinkojen torjunnan järjestämisestä, torjuntakaluston hankinnoista ja torjuntatoimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisestä yhteistyöstä ja koulutus- ja kehittämistoiminnasta aiheutuvien menojen sekä sivutoimisten varastonhoitajien ja torjuntatöihin osallistuvien palkkioiden maksamiseen.

Määrärahasta voidaan käyttää enintään 2 500 000 mk ympäristövahinkojen torjunnasta, mukaan lukien niihin välittömästi liittyvät tutkimukset, aiheutuvien menojen sekä torjuntatöihin ja tutkimuksiin osallistuvien palkkioiden maksamiseen.

77. Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt (siirtomääräraha 3 v)

Sen johdosta, että momentti 35.26.77 on yhdistetty tähän momenttiin, valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 14 000 000 markkaa ja momentin perustelua täydennetään.

*Momentin otsikko ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

77. Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 18 000 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n aluekehitysrahastosta rahoitettavien ohjelmien sisältämien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 5 000 000 mk näiden hankkeiden kansallista rahoitusta varten.

## 26. Alueelliset ympäristökeskukset

Viitaten luvun 35.25 kohdalla sanottuun luvun perustelua valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

Luvun 35.25 perusteluihin viitaten 13 alueellista ympäristökeskusta aloittaa toimintansa 1.3.1995 lukien.

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pääluokan 26 perusteluissa todettuun viitaten momentin nettomäärärahaa lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 424 000 mk.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 215 924 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentti poistetaan talousarviosta ja sen perustelut sekä määräraha yhdistetään momentille 35.25.77.

*Momentti:*

(Poist.)

## 27. Suomen ympäristökeskus

Luvun 35.25 kohdalla todettuun viitaten luvun perustelut valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella muutetaan.

*Luvun perustelut muuttuvat seuraaviksi:*

Luvun 35.25 perusteluihin viitaten Suomen ympäristökeskus SYKE aloittaa toimintansa 1.3.1995 lukien.

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pääluokan 26 perusteluissa todettuun viitaten momentin nettomäärärahaa lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 510 000 mk.

Viitaten momentin 35.25.21 kohdalla todettuun momentin perustelua valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella täydennetään.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 92 860 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Suomen ympäristökeskukseen voidaan perustaa 1.3.1995 lukien sopimuspalkkainen pääjohtajan virka (S 32).

## 30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnon-suojelu

Valtiovarainvaliokunta esittää tyytyväisyytensä sen johdosta, että suojeluohjelmien toteuttamisessa on edetty esimerkiksi maanvaihtojen avulla. Toteuttamiseen talousarviossa osoitetut määrarahat tulisi kuitenkin käyttää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tässä tarkoituksessa

*valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää momenttien 35.30.61 Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (siirtomääräraha 3 v) ja 35.30.87 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (osa EU) (siirtomääräraha 3 v) yhdistämismahdollisuuden.*

#### 45. Asunto- ja rakennustoimi

Valtiovarainvaliokunta pitää saamansa selvityksen perusteella asumisen tukijärjestelmissä vallitsevaa tilannetta sekavana.

*Valiokunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelutyön, jonka tarkoituksena on asumisen tukimuotojen selkeyttäminen ja kohtaantumisen parantaminen.*

Valiokunta pitää myös tärkeänä asumistukeen ja korjaustoimintaan suunnattujen määrärahojen riittävyyden seuranta.

61. *Avustukset vuokrataloille (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin määrärahalaji muutetaan kolmivuotiseksi siirtomäärärahaksi ja perustelujen toisen kappaleen ensimmäistä virkettä muutetaan ja perusteluja täydennetään.

*Momentti ja momentin määrärahalaji muuttuvat seuraaviksi:*

61. *Avustukset vuokrataloille (siirtomääräraha 3 v)*

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen valtioneuvoston määräämin perustein enintään (poist.) 5 000 000 mk opiskelija-asuntojen omapääomaosuuteen ja 15 000 000 mk huomattavissa taloudellisissa vaikeuksissa olevien vuokratalojen talouden tervehdyttämiseen.*

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

*Valtioneuvoston määräämiä perusteita voidaan soveltaa myös aiemmilta vuosilta käyttämättä jääneisiin määrärahoihin.*

(5. kappale kuten 4. kappale hallituksen esityksessä)

63. *Asuntolainojen korkotuki (arviomääräraha)*

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että korkotukilainojen korko ylittää monissa tapauksissa käyvän korkotason. Valiokunta ei pidä tätä sosiaalisen asuntopolitiikan lähtökohdista katsoen oikeana.

## Pääluokka 36

### VALTIONVELKA

#### 03. Valuuttamääräisen velan korko

90. *Valuuttamääräisen velan korko* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että talousarvioesitystä on tarkistettu 1.12.1994 vallinneiden valuuttakurssien mukaiseksi, momentilta vähennetään 376 000 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentille lisätään 24 200 000 markkaa, mikä aiheutuu kahden Valtion viljavaraston valuuttamääräisen lainan siirtymisestä osaksi valtion velkaa 1.1.1995 lukien.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan määrärahan arvioidaan jakaantuvan seuraavasti:

|                                           | mk             |
|-------------------------------------------|----------------|
| Dollarilainat .....                       | 973 314 000    |
| Puntalainat .....                         | 1 532 901 000  |
| Ruotsinkruunulainat .....                 | 53 893 000     |
| Tanskankruunulainat .....                 | 24 097 000     |
| Saksanmarkkalainat .....                  | 3 333 329 000  |
| Floriinilainat .....                      | 585 391 000    |
| Belgianfrangilainat .....                 | 87 665 000     |
| Luxemburginfrangilainat .....             | 176 517 000    |
| Sveitsinfrangilainat .....                | 457 856 000    |
| Ranskanfrangilainat .....                 | 1 752 938 000  |
| Italianliiralainat .....                  | 30 974 000     |
| Itävallanshillinkilainat .....            | 36 333 000     |
| Jenilainat .....                          | 1 019 180 000  |
| ECU-lainat .....                          | 2 056 607 000  |
| PSC-lainat .....                          | 440 000        |
| Muiden valuuttojen määräiset lainat ..... | 740 000        |
| Yhteensä                                  | 12 122 175 000 |

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille myönnetään 12 122 175 000 mk.  
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

## TULOT

## Osasto 11

## VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

**01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot***01. Tulo- ja varallisuusvero*

Koska valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan vuodelta 1993 toimitetun verotuksen tietojen perusteella vuoden 1995 tammi-kuussa suoritettava maksuunpanotilitys vuodelta 1993 jää tulo- ja varallisuusveron tuottoarviossa odotettua pienemmäksi, momentin kokonaiskertymäksi arvioidaan 31 660 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

|                    |            |          |
|--------------------|------------|----------|
| Momentille         | arvioidaan | kertyvän |
| 31 660 000 000 mk. |            |          |

Momentin tuottoarviossa on arvioitu, että momentilta kunnille palautettavan arvonlisäveron määrä on 5 100 000 000 markkaa. Vuodelta 1994 saatujen tietojen perusteella vuosien 1994 ja 1995 arvioita kunnille palautettavasta ja vastaavasti kunnilta takaisin perittävästä määrästä on tarkistettu. Kunnille vuonna 1995 palautettavan arvonlisäveron määräksi on arvioitu 4 100 000 000 markkaa. Tästä syystä momentin tuloarviota lisätään 1 000 000 000 markalla.

Edellä todetun johdosta momentin kokonaiskertymäksi arvioidaan 38 310 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

|                    |            |          |
|--------------------|------------|----------|
| Momentille         | arvioidaan | kertyvän |
| 38 310 000 000 mk. |            |          |

**04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut***01. Arvonlisävero*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti arvonlisäveron tuottoarviossa EU-arvonlisäverodirektiivien mukaista käytäntöä vastaava esitys olisi lisännyt veron tuottoa vuositason 1 550 000 000 markkaa. Hallituksen esityksen ja eduskunnan hyväksymän arvonlisäverolain muutoksen mukaan verorakenteeseen ja veropohjaan tehtyjen muutosten arvioidaan lisäävän verotuottoa vuositason 1 000 000 000 markkaa. Momentilta vähennetään ottaen huomioon muutosten kassavaikutus vuonna 1995 460 000 000 markkaa.

**10. Muut verot***07. Ajoneuvovero*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentille lisätään 170 000 000 markkaa, mikä johtuu siitä, että eduskunta on hyväksynyt valtiovarainministeriön kirjeen perusteella hallituksen esityksen laiksi ajoneuvoverosta siten muutettuna, että veromääriä korotetaan 200 markalla tuloarviossa esitetyn 100 markan asemesta. Tästä syystä momentin kokonaiskertymäksi arvioidaan 1 030 000 000 markkaa.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

|                   |            |          |
|-------------------|------------|----------|
| Momentille        | arvioidaan | kertyvän |
| 1 030 000 000 mk. |            |          |

## Osasto 12

### SEKALAISET TULOT

#### 25. Oikeusministeriön hallinnonala

##### 50. Vankeinhoitolaitoksen tulot

Momentin perustelujen selvitysosassa lausutusta poiketen ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että työtoiminnan tuotteiden hinnoittelu perustuu vankeinhoitolaitoksen työtoiminnassa tuotettujen suoritteiden hinnoittelun perusteista annettuun lakiin (992/78). Esitys tämän lain kumoamisesta ja sen korvaava oikeusministeriön päätös on tarkoitus valmistella niin, että ne voidaan antaa vuoden 1995 aikana.

#### 26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

##### 80. Pelastushallinnon tulot

Pääluokan 26 perusteluihin viitaten momentin tulokertymää tarkistetaan.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille arvioidaan kertyvän 4 068 000 mk.

#### 28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

##### 25. Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentin tuloarviota vähennetään 17 milj. markalla. Vähennyksestä 13 000 000 mk aiheutuu siitä, ettei Valtionrautateiden tarvitse enää 1.7.1995 tapahtuvan yhtiöitymisen johdosta korvata vanhoja tapaturmia kuukausittain valtiokonttorille, 2 000 000 mk aiheutuu muiden Valtionrautateiden korvausten vähenemisestä ja 2 000 000 mk rakennushallituksen yhtiöitymisestä.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille arvioidaan kertyvän 139 000 000 mk.

##### 98. Takaisinperittävät arvonlisäveropalautukset

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti ja momentin 11.04.01 muutosperusteluihin viitaten momentin tuloarviota vähennetään 750 000 000 markalla sen johdosta, että ar-

vioita kunnille palautettavasta ja takaisin perittävistä arvonlisäverosta on tarkistettu.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 200 000 000 mk.

#### 29. Opetusministeriön hallinnonala

##### 42. Kuntien maksusuudet ja korvaukset

Momentin 29.60.74 perusteluissa lausuttuun viitaten ja valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentille lisätään 1 000 000 mk.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentilta vähennetään 60 milj. mk. Vähennys aiheutuu 1.1.1995 lukien neljän ja 1.7.1995 lukien 13 valtion ammatillisen oppilaitoksen kunnallistamisesta talousarvioesityksessä mainittujen lisäksi sekä yhden talousarvioesityksessä mainitun valtion oppilaitoksen kunnallistamisen peruuntumisesta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 063 000 000 mk.

#### 32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

##### 50. Tulot osakemyynneistä

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti momentti otetaan tuloarvioon ja sille merkitään tulot valtion omistamien Veitsiluoto Oy:n osakkeiden myynnistä.

*Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

*50. Tulot osakemyynneistä*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 000 000 000 mk.

#### 33. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala

##### 09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tulot

Tarkentuneiden laskelmien johdosta momen-

tille lisätään 763 000 markkaa valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaisesti.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille arvioidaan kertyvän 9 263 000 mk.

### 35. Ympäristöministeriön hallinnonala

60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista

Pääluokan 26 ja momentin 12.26.80 perusteluihin viitaten momentti palautetaan talousarvioon ja sille arvioidaan kertyvän 7 000 000 markkaa.

*Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:*

60. Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista

Momentille arvioidaan kertyvän 7 000 000 mk.

## Osasto 15

### LAINAT

#### 02. Valtion nettolainanotto

##### 01. Nettolainanotto

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan nettolainanottoa vähennetään 1 249 000 000 markkaa. Vähennys aiheutuu valtion nettorahoitustarpeen supistumisesta talousarvioehdotukseen tehtyjen muutosten johdosta.

*Momentti muuttuu seuraavaksi:*

Momentille merkitään 59 836 000 000 mk.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menot ovat 195 833 219 000 markkaa.

Tulot ovat ehdotuksen mukaan 195 834 565 000 markkaa. Edellä olevan mukaisesti syntyy talousarvioon 1 346 000 markan ylijäämä.

Viitaten siihen, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta hyväksyisi edellä mainitun muutoksen hallituksen esityksen vuoden 1995 talousarvioksi.*

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Jääskeläinen, Laaksonen, Lahtinen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm, Mäki-Hakola, Ranta, Ryyänen,

Samalla valiokunta ehdottaa,

*että talousarvioaloitteet n:ot 1—519, 521—595, 597—634 ja 636—669 hylättäisiin.*

Valtiopäiväjärjestyksen 86 §:n mukaan eduskunta päättää talousarvion julkaisemisesta Suomen säädöskokoelmassa. Talousarviota noudetaan siitä alkaen, kun se on julkaistu.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta päättäisi julkaista vuotta 1995 koskevan talousarvion Suomen säädöskokoelmassa, ja*

*että sitä sovelletaan 1 päivästä helmikuuta 1995 alkaen.*

Sasi, Tiuri, Turunen, Törnqvist, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ala-Nissilä, U. Anttila, Apukka, Backman, Hurskainen, Liikkanen, Linnainmaa, Nyby, Näsi, Rajamäki, Rauramo, Renko, T. Roos, Röntynen, Saastamoinen ja Savela.

## Vastalauseita

### I

#### YLEISPERUSTELUT

Talousarvioesitys 1995 on laadittu nopeutuvan talouskasvun varaan. Esityksen perustana on oletus 4,5 prosentin bruttokansantuotteen kasvusta. Hallituksen arvio talouskehityksestä osunee tällä kertaa paremmin kohdalleen kuin yksikään aiemmista talousennusteista.

Syksyn aikana on tehty arvioita myös nopeammasta talouskasvusta kuin 4,5 prosenttia. Edellytykset ripeämmälle kasvulle ovat edelleenkin olemassa. Voimakkaampaa kasvua ei kuitenkaan saavuteta, jos reaali korot pysyvät korkeina tai jopa nousevat nykyisestään. Korkojen nousun uskotaan jatkuvan, osin kansainvälisistä syistä johtuen, osin kotimaisten syiden vuoksi.

Hallituksella olisi ollut mahdollisuus edistää inflaation ja korkojen laskua edistävää kehitystä työmarkkinoilla, mutta sellaiseen hallituksella ei ole ollut todellista halua. Sen sijaan että olisi kannustettu tulopoliittisen ratkaisun aikaansaamista alkusyksystä 1994, hallitus keskittyi työmarkkinasopua murentavien heikennysten tekoon. Hallitus esitti mm. ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksun vähennysoikeuden rajoittamista. Työmarkkinoilla ajaututtiin osin hallituksen toimettomuuden, osin työnantajajärjestöjen hajautus- ja joustotoiveiden mukaisesti liitokohtaisiin palkkaneuvotteluihin. Nyt hallitus ja työnantajajärjestöt syyttävät inflaatoriskeistä ja koronousupaineista ammattiyhdistysliikettä, vaikka tilanteeseen on ajautettu niiden omien valintojen vuoksi.

Hallituksella olisi ollut mahdollisuus vaikuttaa kansantalouden kustannuskehitykseen jo vuoden alussa tehdyn puun hintaratkaisun yhteydessä. Noin 15 prosentin sopimuskorotuksiin päätyntä kantohintaratkaisu on omalta osaltaan vaikuttanut muiden väestöryhmien tulo-odotuksiin. Hallitus ei pyrkinyt mitenkään vaikuttamaan maltillisemman kantohintaratkaisun syntymiseen, vaan toimi pikemminkin päinvastoin.

Siten voidaan todeta, että puunhintaratkaisulla luotiin moraalinen perusta muille tulo- ja hintaratkaisuille.

Viennin kasvu jatkuu ripeänä, mutta korkeat korot hidastavat kotimaisen rakennustoiminnan ja lainanottoon perustuvan kysynnän elpymistä. Alhaisena pysyvä asuntotuotanto hidastaa talouden kasvua sekä työttömyyden vähentymistä. Mm. näiden syiden vuoksi on epärealistista olettaa, että bruttokansantuotteen kasvu nousisi ensi vuonna 6—7 prosenttiin.

#### Hallituksen arvio työllisyyskehityksestä on optimistinen

Hallituksen arvio ensi vuoden työttömyysasteesta saattaa osoittautua optimistiseksi, kun sitä vertaa vuoden 1994 työllisyyskehitykseen, joka on loppuvuoden osalta ollut huomattavasti arvioitua heikompi. Vaikka vienti vetääkin lähinnä Suomen markan ulkoisen arvon alentumisten vuoksi hyvin, ei vientiteollisuus ole juurikaan palkannut uutta työvoimaa. Lisääntynyt tuotanto on saatu aikaan lähinnä tuottavuutta ja automaatioastetta korottamalla.

Työllisyyskehitykseen tuo epävarmuutta myös se, että hallitus supistaa työvoimapolitiikan erityistoimenpiteitä vuonna 1995. Hallitus arvioi työllistävänsä 56 500 henkilöä, kun vastaava luku on vuoden 1994 osalta 70 000. Epävarmuutta tuo myös työllistämistukien uudistaminen. Yritykset ja kunnat eivät työllistäne uusia tukijärjestelyjen avulla samoin kuin tänä vuonna. Suurtyöttömyyden oloissa julkisen talouden hoito ei voi keskittyä yksinomaan budjettialijäämien leikkaamiseen. Julkisen talouden tervehdyttämisohjelman osaksi tarvitaan työllistämishjelma, joka katkaisee pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden kasvun sekä vähentää työttömyyttä muutoinkin.

### Hyvinvointipalveluja heikennetään edelleen

Vastoin kunnallisia säästösopimuksia tehtäessä annettuja lupauksia hallitus on päättänyt leikata kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisää. Vuonna 1994 toteutetun noin 2,8 miljardin leikkauksen lisäksi leikataan valtionosuuksista vuonna 1995 noin 540 miljoonaa markkaa. Tämän lisäksi päivähoitolain toteuttamisen lykkäämisellä, päivähoitoryhmien suurentamisella ja terveydenhuollon henkilöstöä koskevilla lainmuutoksilla tehdään valtionosuusmenoissa 71 miljoonan markan säästöt.

Leikkauksilla on suora vaikutus kuntien järjestämien hyvinvointipalveluiden laatuun ja määrään. Päivähoitopaikkoja vähenee arviolta 5 000 ja vanhainkotipaikkoja vähennetään 1 000. Avohoitoon ei kuitenkaan synny uusia palveluita, esimerkiksi kotihoitopalveluita saavien kotitalouksien määrä pysyy ennallaan. Myös perus- ja erikoissairaanhoidon taso kärsii.

Valtionosuusleikkaukset pakottavat kunnat vähentämään menojaan ja leikkaamaan palvelujaan. Koska ensin osa kunnallisista palveluista on ihmistyötä, tämä merkitsee henkilöstön vähentämistä. Tätä kautta työttömyys lisääntyy.

### Asuntotuotanto pysyy alhaisena

Asuntotuotanto on supistunut kahden viime vuoden aikana romahdusmaisesti. Talousarvioesitysten alhaisetkaan tuotantotavoitteet eivät ole toteutuneet tänä vuonna eivätkä toteudu ensi vuonna. Tilanne on sama niin korkotuki- kuin arava-asuntojen osalta. Myös kovan rahan asuntotuotanto pysyy alhaisissa lukemissa mm. korkeiden reaalkorkojen vuoksi.

Asuntojen tuotanto nykyisillä rahoitusehdoilla ei toimi. Syntyvät asunnot olisivat asunnontarvitsijoiden maksukykyyn nähden liian kalliita. Kyse ei ole asuntojen kysynnän vähäisyydestä. Aravavuokra-asuntojonoissa on lähes 70 000 hakijaa, mikä kertonee toisaalta siitä, ettei asunnontarvitsijoilla ole uusiin kovan rahan omistus-asuntoihin varaa, toisaalta siitä, ettei vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen lisääntyminen ole ratkaissut asunto-ongelmia. Tyhjiä aravavuokra-asuntojen ongelma rajoittuu rakennemuutospaikkakunnille. Niiden määrä on uusimpien tietojen perusteella vähenemässä, joten tyhjiä asuntojen ongelma on saanut liian suuren painoarvon asuntopolitiisissa keskustelussa.

Asuntotuotannon jääminen alhaiseksi lisää työttömyyttä ja siitä aiheutuvia kustannuksia.

Yksi työtön lisää valtion talousarvion menoja noin 30 000 markalla. Sosialidemokraattien mielestä vähintään, mitä ensi vuoden talousarviossa täytyisi tehdä, on lainoitus- ja korkotukiehtojen muuttaminen sellaisiksi, että huomattava osa ajatellusta yhteiskunnan tukemasta 16 000 asunnon tuotannosta käynnistyisi. Tämä tarkoittaisi sitä, että budjetin menoraamin puitteissa rahoitusehtoja muutettaisiin paremmiksi ja tuotantomäärät hieman pienenisivät tavoitellusta tasosta.

Perusteita olisi myös tuotantotason nostamiseen mm. presidentin työllisyystyöryhmän esityksen mukaisesti. Työryhmä esitti vuosittaiseksi yhteiskunnan tukeman tuotannon aloitusmääräksi 20 000 asuntoa. Esitystä perusteltiin erityisesti työllisyysnäkökohdilla.

Asuntomarkkinoiden palauttaminen normaaleiksi edellyttäisi yhteiskunnan tukeman asuntotuotannon pitämistä 15 000—20 000 asunnon tasolla. Hinnaltaan ja laadultaan ohjatulla tuotannolla voitaisiin estää asuntorakentamisen inflatorisia vaikutuksia sekä vastata lisääntyvään vuokra-asuntotarpeeseen.

Valtion asuntorahoitus on erittäin epävakaa la pohjalla. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että aravalainoituksen alikorkoisuuden edellyttämä budjettisiirto asuntorahastoon on jätetty jo kahdena vuonna pois. Toisaalta asuntorahastolle ei ole annettu riittäviä edellytyksiä hankkia varoja toimintaansa varten. Ainoana uutena, mutta tilapäisenä rahoitusmuotona on tulossa vanhojen aravalainojen arvopaperistaminen. Arvopaperistamisen tulisi tapahtua kotimaisten rahoituslaitosten puitteissa, jotta siitä koituvat hyödyt jäisivät Suomeen.

1990-luvun alkuvuodet ovat olleet poukkoilevan ja liiaksi markkinaehtoisien asuntopolitiikan kautta. Suhdanteita ei ole edes pyritty tasaamaan asuntotuotannon avulla, vaan rakennustuotannon on annettu vapaasti pudota niin alhaiseksi, että edessä saattaa lähivuosina olla jälleen ylikysynnästä johtuva asuntomarkkinoiden ylikuumeneminen. Asuntotuotannon alasajasta ovat kärsineet myös rakentajat. Rakennusalan työttömyys on edelleen 30 prosentin tuntumassa.

### Maatalous EU-aikaan suuren tukipaketin avulla

Vuoden 1995 talousarvioesitys sisältää EU-jäsenyyteen liittyvien maataloustukien muutokset. Maatalouslainsäädäntömme sopeutetaan EU:n maatalouspolitiikkaan ja sen myötä muutuu koko maatalouden tukijärjestelmä.

Hallitus hyväksyi EU-jäsenyyden tueksi maatalouden tukipaketin toukokuussa 1994. Tukipaketin mukaiset tuet ovat käsittelyssä olevassa talousarviossa. Sosialidemokraatit ottivat kantaa maatalouden tukipakettiin 31.5.1994. Hallituksen valmistelemaa kansallista tukipakettia ei voitu hyväksyä sellaisenaan, koska hallitus ei pystynyt perustelemaan esittämänsä ylimitoitettua tuen tarvetta eikä antaa laskelmiaan tulopoliittisen selvitystoimikunnan arvioitaviksi.

Socialidemokraattien mielestä tukipaketti on liian kallis ja se vaarantaa maaseudun tasapainoisen kehittämisen jäädyttämällä maatalouden nykyiset rakenteet. Tukipaketti lisää julkisen, erityisesti valtiontalouden ongelmia ja lisää veronmaksajien taakkaa. Hallitus luopui ylituotantoa hidastavista maksuista jo tämän vuoden aikana, mikä sekaannuttaa markkinatilannetta siirtymävaiheessa.

Tukipaketin myötä ohjataan verovaroja kohtuuttomasti kannattamattomaan elinkeinoon. Suoran tuen osuus maataloustulosta tulee erittäin suureksi, mikä saattaa vaikuttaa kielteisellä tavalla tuottajien työmotivaatioon. Maatalouden saamasta tuesta tulee näkyvää, mikä sinänsä on myönteistä. Nykyisessä järjestelmässä suuri osa tuesta on maksettu elintarvikkeiden hinnoissa. Kuluttajien on ollut vaikeaa saada selville, kuinka paljon tukea on vuosittain maksettu budjetissa myönnetyn tuen lisäksi.

Vapautuva elintarvikekauppa ja Euroopan unionin tukijärjestelmät muuttavat merkittävästi Suomen elintarviketaloutta lähivuosina. Tässä vaiheessa olisi ollut kohtuutonta sitoutua viiden vuoden mittaisiin tukijärjestelyihin. Sosialidemokraatit olisivat olleet valmiita sitoutumaan pienemmällä tukimäärällä kaksi vuotta kestäviin tukijärjestelyihin. Kahden ensimmäisen vuoden aikana tulisi laatia ohjelma maa- ja elintarviketalouden kehittämisestä uusissa oloissa.

Ongelmallisinta tukipaketissa on maataloustuen kasvu nykyistä suuremmaksi. Tulotuki kasvaa nykyisestä 2,4 miljardilla markalla. Tuen tulisi olla pienempi. Tuki tulisi jakaa rakenne muutosta edistävien tiloille, joiden toiminta on kestäväällä pohjalla. Kansallisten tukien tulee edistää ylituotannosta luopumista, maatalouden pysyvää sopeutumista EU-hintatasoon sekä maaseudun elinkeinojen monipuolistumista.

Hallituksella olisi ollut mahdollisuus sopeuttaa Suomen maataloutta lähestyvään EU-jäsenyyteen koko 1990-luvun ajan. Näin ei ole kuitenkaan tehty, vaan EU-maiden ja Suomen tuottajahintatulojen on annettu pysyä suurina. Myös

tuottajien oma etujärjestö on loppuun asti vastustanut EU-jäsenyyteen sopeuttavia muutoksia. Kun muutosten ei ole annettu tapahtua, maataloudella on edessä tukipolitiikasta riippumatta nopea sopeutuminen, ja se luo aiheellisesti epävarmuutta tulevaisuuden suhteen.

### **Liikenneverkoston välityskykyä parannettava**

Erityisesti jatkuvasti kasvavan transitoliikenteen sekä Euroopan yhdentymiseen liittyvän muun kansainvälisen liikenteen kasvun johdosta tulee kansainvälisiin liikenneyhteyksiin liittyvien maamme rata- ja tieverkon osuuksien välityskykyä parantaa nykyisestä.

Välityskyvyltään puutteelliset liikenneväyläyhteydet aiheuttavat sekä hidastetta maamme taloudellisen tilanteen parantumisessa että lisääntyviä ympäristöhaittoja.

Kun urakkahinnat ovat vielä melko edullisella tasolla ja maanrakennusala kärsii pahasta työttömyydestä, olisi perusteltua osoittaa edellä mainittujen sekä rautatie- että maantieyhteyksien kehittämiseen hallituksen budjettiesitystä enemmän määrärahoja. Kyseiset investoinnit tuottavat itsensä lyhyehkössä ajassa takaisin ilman, että investoinneilla olisi mainittavampaa vaikutusta vaihtotaseeseen investointien kotimaisuusasteen ollessa sangen korkea.

### **Sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisen tulee olla kokonaisuus**

Sosiaaliturvan ja -palveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen on kiinteässä yhteydessä sekä yleiseen taloudelliseen kehitykseen että työllisyystilanteeseen. Muutos joissakin niistä vaikuttaa välittömästi toisiin. Tämän johdosta muutosedellytyksiä ja tarpeita tulee tarkastella laajalaisesti.

Sosiaali- ja verojärjestelmien muutoksilla voidaan vaikuttaa työllisyyteen. Sosiaaliturvan ja verotuksen kehittämisessä tuleekin ottaa erityis-tarkasteluun niiden yhteisvaikutukset.

Työ on hyvinvoinnin perusta. Sillä voidaan turvata myös työhön osallistumattomien ja kykenemättömien hyvinvointi. Työllä kyetään synnyttämään ja jakamaan sosiaalista hyvinvointia. Tasokas, hyvin hoidettu ja kustannustietoinen sosiaalipolitiikka tukee taloutta. Sosiaalipoliti-

kalla tulee tasoittaa talouden suhdannevaihteluita pitämällä yllä laajapohjaista ja kestäväää ky-syntää. Hallitus ei ole talous- ja sosiaalipolitiikassaan näin toiminut.

Työttömyys on säilynyt tasolla, joka uhkaa sosiaaliturvajärjestelmäämme. Sosiaalimenot eivät voi jatkuvasti ylittää kansantalouden pitkän aikavälin suorituskyyä. Tämän takia laajoihin, kustannuksia huomattavasti lisääviin sosiaalipolitiikan uudistuksiin ei ole lähivuosina mahdollisuuksia. Nykyistä sosiaaliturvajärjestelmäämme on tehostettava, jotta tarpeettomia menoja voitaisiin välttää.

Tämä edellyttää sosiaaliturvajärjestelmämme peruseriaatteiden selkiyttämistä siten, että niin etuudet kuin niiden rahoituskin kannustavat työntekoon ja sosiaaliturvan ansaintaan.

### Kansaneläkelaitoksen rahastoja ei tulisi yhdistää

Hallituksen budjettiesitykseen sisältyvä Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutus- ja kansaneläkerahastojen yhdistäminen ei ole pelkkä budjettitekninen, vaan myös periaatteellinen ja läheisesti etuusjärjestelmien erilaiseen luonteeseen ja rahoitukseen liittyvä kysymys. Sosiaalivakuutuksen näkökulmasta hyötyjänä on kansaneläkevakuutus, jonka menoissa ei laman aikana ole säästetty. Häviäjänä on sairausvakuutus, jota on sopeutettu taloudellisiin mahdollisuuksiin.

Sairauspäivärahat, vanhempainrahat ja kuntoutusrahat ovat ansioperusteisia päivärahoja, joiden alkuperäisenä tarkoituksena on korvata työtulojen menetystä työnteon estyessä. Näin ollen on luonnollista, että vakuutetut ja työnantajat osallistuvat yhdessä rahoitukseen. Rahoituksessa ja etuuksissa on vastaavuutta.

Kansaneläkevakuutusta rahoittavat vakuutetut, työnantajat, valtio ja kunnat. Vakuutetun näkökulmasta etuuksilla ja rahoituksella ei ole juuri mitään tekemistä toistensa kanssa. Mitä enemmän kansalainen maksaa vakuutusmaksuja, sitä vähemmän hän saa etuuksia.

Kahta täysin erityyppistä sosiaaliturvajärjestelmää ei ole syytä rahastojenkaan osalta yhdistää toisiinsa. Niiden sisällöllinen tarkoitus ja rahoitus poikkeavat ja niiden tuleekin poiketa toisistaan. Sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhdistämisellä saavutetaan vain vähäisiä maksuvalmiushyötyjä lyhyellä tähtäyksellä. Jos rahastot on tarkoitus pyrkiä yhdistämään pysyvästi, joutuvat ansiosidonnaisia maksuja

maksavat palkansaajat rahoittamaan muiden kansalaisryhmien yleisperusteisia etuuksia.

### Päivähoitolain laajennus olisi täytynyt toteuttaa

Päivähoitolain laajentamisen siirtäminen edelleen yli vuoden 1995 tulee vaikeuttamaan varsinkin monien äitien työelämään paluumahdollisuuksia, samalla kun lykkääminen lisää lapsiperheiden taloudellista ahdinkoa perheiden joutuessa tukeutumaan kalliimpiin yksityisiin päivähoitopalveluihin. Päivähoitolain lykkääminen heikentää entisestään työllisyystilannetta lastenhoitoalalla. Päivähoitolain laajennus olisi tullut toteuttaa 1.8.1995 lukien.

### Aktiivisia työllistämistoimenpiteitä liian vähän

Muihin OECD-maihin verrattuna ollaan hallituksen budjettiesityksen mukaan maassamme edelleenkin panostamassa aktiivisiin työllisyyttä parantaviin toimiin erittäin vähän. Perusteita työvoimapolitiikan aktivoitumiselle olisi riittävästi. Talouden kääntyessä nousuun on erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllisyysvalmiuksia parannettava. Muutoin suuri osa työvoimasta jää kokonaan vaille mahdollisuutta työnsaantiin, samalla kun osa työnantajista joutuu kärsimään ammattitaitoisen työvoiman pulasta.

Vaikka työministeriön määrärahat kasvavat vuonna 1995 selvästi, supistetaan aktiivisia työvoimapolitiittisia toimia huomattavasti. Palkkaperusteisten toimenpiteiden turvin aikaansaatu- jen 64 500 henkilötyövuoden määrä laskee 17 %, sijoitusmenojen työllistämisaikutus laskee 36 %, ja muun kuin EU:n ohjelmiin kuuluvan työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen määrä laskee 12 %.

### Koulutusta ja kulttuuria kohdellaan edelleen kaltoin

Koulutuksen määrärahojen kehitys oli suotuisa 1990-luvun alkupuolelle saakka. Ahon hallitus aloitti hallitusohjelmalupauksistaan huolimatta leikkaukset heti toimikautensa alussa. Ne tuntuivat opetustoimessa vuonna 1992. Vuoden 1993 budjetissa hallitus esitti mittavan supistusohjelman ja leikkauspäätöksiä toteutettiin edelleen vuonna 1994. Ja ne jatkuvat vuonna 1995.

Vuoden 1993 alusta siirryttiin uuteen valtionosuusjärjestelmään, jolla muutettiin kuntien opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä. Valtionosuudet mitoitetaan laskennallisesti. Uudistus on periaatteiltaan ja lähtökohdiltaan oikea. Hallituksen leikkauspäätösten ei siis välttämättä tarvitse vaikuttaa kunnan opetus- ja kulttuuritoimen järjestämiseen, mutta ne horjuttavat kuntien taloutta ja aiheuttavat suurta painetta kunnallisen veroäyrin nostoon. Kunnat ovat toimineet pääsääntöisesti hallituksen leikkausten suuntaisesti ja vähentäneet menoja. Yksioikoinen ”juustohöylän” käyttö ei kuitenkaan ole ollut vallitseva kunnissa, vaan eri osaluoteita on leikattu eri tavoin.

Valtionosuuksien leikkaukset ovat jo tähän mennessä vaikuttaneet tuntuvasti opetukseen peruskoulussa, lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Hallintoon, kiinteistömenoihin, ruokailu- ja matkakustannuksiin, väline- ja kalustohankintoihin sekä oppikirjoihin tehtyjen säästöjen tultua loppuun käytetyiksi on jouduttu leikkaamaan oppitunneista. Tukiopetusta tarvitsevat oppilaat ovat kärsineet eniten. Kieliohjelmaa on supistettu ja valinnaisuutta vähennetty. Oppilasryhmistä on tullut ylisuuria, tukiopetus ja erityisopetus ovat vähentyneet vuosi vuodelta ja kerhotunteja on poistettu puoleen. Valinnaisuus on harvinaista. Tämän uhkaavan kehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuksien leikkaamisesta olisi luovuttava.

Valtionosuuksia koskevat rahoituslait tulivat voimaan vuoden 1993 ja vuoden 1994 alusta. Niitä ei sellaisenaan sovellettu, vaan heti vuoden 1993 osalta alennettiin valtionosuuksien perusteena olevia yksikköhintoja kahdeksalla prosentilla ja vuoden 1994 osalta edelleen kahdeksalla ja puolella prosentilla. Vuodelle 1995 on esitys kolmen prosentin alennuksesta. Lisänä tulee esitys ensi vuonna maksettavaksi erääntyvien valtionosuuksien loppuerien maksatuksen lykkäämisestä vuoteen 2000.

Korkeakoulujen määrärahat kehittyivät hyvin korkeakoululaitoksen kehittämislain säätämisen ja siihen liittyvän valtioneuvoston periaatepäätöksen jälkeen vuosina 1987—1992. Kehittämislain 3 § turvaa korkeakoululaitoksen menojen lisäyksen vähintään kustannusten nousua vastaavasti. Hallituksen esityksen mukaisesti kehittämislain 3 § kumottiin ja korkeakoulujen määrärahoja supistettiin vuosina 1993 ja 1994. Vuonna 1995 kehittämislaki on voimassa, mutta korkeakoulujen määrärahat eivät pääse 1990-luvun alun tasolle.

Vapaa sivistystyö on myös kokenut kovia määrärahamenetyksiä viime vuosina. Vapaata sivistystyötä tekevät opintokeskukset, kansalaisopistot, kansanopistot ja sivistysjärjestöt. Niiden valtiolta saama tuki vähenisi hallituksen esityksen mukaisena kolmessa vuodessa yli 25 prosentilla.

Arpajaislain mukaan veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot on tarkoitettu käytettäväksi urheilun ja liikuntakasvatustyön sekä tieteen, taiteen ja nuorisokasvatustyön tukemiseen. Eduskunnassa on käsitelty nyt kolmena vuonna peräkkäin hallituksen väliaikaisiksi muutoksiksi nimeämiä lainmuutoksia, joilla on siirretty voittovaroja kuntien kulttuuritoiminnan ja muiden kulttuurin lakisääteisten menojen katteeksi. Käytäntöä voi pitää jo lähes pysyvänä.

Nyt hallitus laajentaa epänormaalin menettelyn myös kirjastomenoihin. Kirjastot ovat kulttuurin peruspalvelua eikä niihin sovi väliaikainen rahoitus. Kirjojen käyttö kirjastossa ja niiden lainaus on säilytettävä maksuttomana. Niiden toiminnan turvaaminen vaatii pysyvää budjettirahoitusta.

Määrärahojen leikkausten kohdistuessa koko sivistystoimeen ovat kirjastot tulleet yhä tärkeämmiksi myös opetustoimen kannalta. Koululaiset ja opiskelijat ovat merkittäviä kirjastopalvelujen käyttäjäryhmiä.

Voittovarojen jaossa tulee palata normaaliin käytäntöön eikä jättää osaa kirjastomenoista korvattavaksi voittovaroilla. Lakisääteisiä menoja ei tule kattaa voittovaroilla.

### Verotus pysyy kireänä

Verotuksen taso on Suomessa porvarihallituksen jäljiltä korkea niin välittömän kuin välillisen verotuksen osalta. Työnteon verottaminen on Euroopan toiseksi kovinta. Arvonlisäverotuksen taso on myös EU-maiden korkeimpia. Verotuksen kireydestä huolimatta kolmannes valtion menoista rahoitetaan ensi vuonnakin lainanotolla.

Kokonaisveroaste alenee lievästi ensi vuonna, mutta se johtuu pääosin vuoden 1993 veronpalautusten siirtämisestä vuoden 1995 alkuun vaa-leja edeltävälle kuukaudelle. Siten vuoden 1995 aikana maksetaan kahdet veronpalautukset. Ne laskevat tuloveron tuottoa hallituksen arvion mukaan 3,8 miljardilla markalla.

Veroasteikkoihin tehdään usean vuoden tauon jälkeen inflaatiotarkistus. Se vähentää valtion tuloverokertymää 680 miljoonalla markalla. Asteikkomuutosta oikeudenmukaisempi tapa lieventää veroperusteita olisi ollut vakuutetun kansaneläkemaksun alentaminen. Vakuutetun kansaneläkemaksun alentaminen tammikuun alusta tulee ostovoiman lisäämisen kannalta aivan liian myöhään, mutta on tarpeellinen, jotta palkansaajien verotus ei kiristyi työeläkemaksun nousun seurauksena.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy maatalouden uusia verohuojennuksia. Maatalouden uudet huojennukset kaventavat entisestään veropohjaa ja vaikeuttavat erityisesti maatalousvaltaisten kuntien taloudellista asemaa. Kuntien taloudellisen perustan vahvistamiseksi tulisi välttää maatalouden uusia verohuojennuksia ja laajentaa kiinteistövero myös maa- ja metsätalouskiinteistöihin.

Tilauslentoveron poistaminen on linjassa sosialidemokraattien aiempien vuosien vaatimusten kanssa. Verojärjestelmämme olisi selkeämpi, jos erillistä autojen käyttömaksua ei olisi otettu käyttöön vaan tarvittava vero olisi koottu polttoaineveron yhteydessä.

Pääoma- ja yhteisöverokantamme ovat kansainvälisessä vertailussa alhaisia. Sosialidemokraattien mielestä korkotulojen lähdevero, pääomaveron ja yhteisöjen vero täytyisi nostaa 28 prosenttiin jo ensi vuonna. Verotuksen painopistettä tulisi siirtää työnteon verottamisesta pääomien, varallisuuden ja energian verottamiseen kansainvälisen kilpailukykyyn säilyttämisen puitteissa.

Ehdotamme,

*että yleisperusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta toteaa, että hallituksen harjoittama talouspolitiikka on perustunut liiaksi viennin ja sen tuoman kasvun varaan. Hallitus ei ole kiinnittänyt riittävästi huomiota kotimarkkinoiden elpymiseen, minkä vuoksi työttömyys on pysynyt erittäin korkeana, lähes puolena miljoonana. Hallituksen talouspolitiikalta on puuttunut määrätietoisuus, minkä vuoksi reaalikorot ovat koko ajan liian korkeat kotimaisen yritystoiminnan ja kysynnän elpymiseen.

Valiokunta toteaa, että hallitus ei nauti epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikan takia eduskunnan luottamusta.”

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### MENOT

#### Pääluokka 26

#### SISÄASIAINMINISTERIÖN PÄÄLUOKKA

##### 97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

31. *Kuntien yleiset valtionosuudet (arviomääräraha)*

Momentilta on vähennetty 109 000 000 markkaa kuntien paikallistiekorvausten lakkaamisen vuoksi. Kuntien kannalta muutoksesta aiheutuu ongelmia, koska vuodelle 1995 syntyy kahdet kustannukset: vuoden 1994 kustannukset peritään vuoden 1995 puolella ja vuoden 1995 valtionosuuksissa on vähennyksenä otettu vuonna 1995 valtiolle aiheutuvat paikallistiekustannukset. Kuntien talouden kannalta olisi kohtuullista, että paikallistiekorvausten poistamisen vaikutus otettaisiin huomioon vasta valtion vuoden 1996 talousarviossa.

Edellä todetun perusteella ehdotamme,

*että momentille 26.97.31 otettaisiin lisäyksenä 109 000 000 markkaa.*

#### Pääluokka 28

#### VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

##### 60. Rakennushallinto

Hallitus antoi budjettiin liittyen esityksen valtion rakennushallinnon lakkauttamisesta ja sen yhteydessä kiinteistöpalvelutoimintojen (rakentaminen, siivous, kiinteistönhoito ja korjaustoimi) siirtämisestä kokonaisuudessaan valtion toistaiseksi yksinään omistamalle osakeyhtiölle. Valtion laitoksia on aikaisemminkin yhtiötetty, kuitenkin yleensä siten, että ensiksi laitoksista on tehty liikelaitosmuotoisia yhtiöitä. Vasta toisessa vaiheessa osasta liikelaitoksia on muodostettu osakeyhtiöitä. Yhtiöittämistä on tapahtunut näin esimerkiksi posti- ja telelaitoksen sekä valtionrautateiden osalta. Näiden lähinnä miesvaltaisten laitosten yhtiöittämisessä on henkilöstön asema yleensä turvattu tyydyttävällä tavalla työnantajatahon ja henkilöstöjärjestöjen välillä solmittujen sopimusten perusteella.

Hallituksen esityksen mukaan valtion kiinteistölaitoksen perustamisessa menetellään aiemmasta käytännöstä poikkeavalla tavalla. Menettelyllä heikennetään olennaisesti henkilöstön asemaa sekä lisätään työttömyyttä runsaiden irtisanomisten (n. 1 000 henkilöä) kautta.

Vaikka valtion toimintojen yhtiöittäminen edellyttää verraten moninaisia oikeudellisia toimenpiteitä, on lopputulosta eli toimintojen siirtämistä ja työnantajien vaihtumista epäilemättä pidettävä ainakin työsopimuslaissa, työehtosopimuslaissa ja vuosilomalaisissa tarkoitettuna liikkeen luovutuksena.

Hallituksen esityksen 6 §:n siirtymäsäännös koskee rakennushallinnon palveluksesta kiinteistölaitoksen palvelukseen siirtyvien palvelussuhteita. Rakennushallinnon tilalle perustettavan osakeyhtiön palvelukseen siirtyvien työntekijöiden oikeusasema määräytyy siten lähinnä työsopimuslain ja työehtosopimuslain mukaisesti.

Eduskunnan enemmistö katsoikin, että rakennushallinnon henkilökunnan tulee kyetä siirtymään osakeyhtiön palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä. Samalla tulee turvata henkilöstön eläke-etuudet vastaavalla tavalla kuin on menettely posti- ja telelaitoksen ja valtionrautateiden yhtiöittämistilanteissa.

Eduskunnan hyväksymän ponnen jälkeen hallitus toimitti kuitenkin ponnen tarkoituksen määrittävän muutosesityksen valtion talousarvioon. Menettely oli mielestämme poikkeuksellista eduskunnan tahdon väheksyntää, jota emme voi missään olosuhteissa hyväksyä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että luvun 28.60 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että valtion kiinteistölaitoksen muodostamisessa noudatetaan liikkeen luovutustilannetta koskevaa säännöstä ja että henkilöstön eläke-etuudet organisaatiouudistuksen yhteydessä turvataan.”*

## 87. Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen

61. *Korvaus valtion vakuusrahastolle lainojen ja takausten hoitomenoihin* (siirtomääräraha 3 v)

Valtion talouden tasapainottamistarpeiden ja pankkikriisistä valtion taloudelle aiheutuvien

kustannusten vähentämiseksi tulisi pyrkiä siihen, että valtion talousarviosta maksettavat korvaukset vakuusrahastolle olisivat mahdollisimman pienet jo ensi vuonna.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 28.87.61 vähennettäisiin 200 000 000 markkaa.*

## Pääluokka 29

### OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus päätyi taloudellisen tilanteen heikessä leikkausten tielle, vaikka rakenteellisten muutosten toteuttaminen olisi johtanut parempaan tulokseen. Oppilaitosverkon rationalisointia ja opetustoimen tehostamista suunniteltiin, mutta toteutettiin vain osittain. Lisäleikkaukset eivät enää auta vaan rakenteellisia ratkaisuja on tehtävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että pääluokan 29 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että hallitus pikaisesti laatii toimenpideohjelman opetustoimen rakenteellisista ratkaisuista, joilla luodaan edellytykset kehitykselle ja leikkaustoimenpiteistä luopumiselle.”*

## 10. Korkeakoulut

21. (29.10.21 ja 81.21) *Korkeakoulujen toimintamenot (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Korkeakouluihin viime vuosina suunnatut säästötoimet ovat raskaasti kohdistuneet laitehankintamäärärahoihin ja kirjastojen toimintaan. Valiokuntakin on tämän todennut esittäessään mietinnössään näihin kohdistuvien leikkausten korjaamista valtion seuraavien vuosien talousarvioissa. Korjaukset tulisi tehdä jo valtion vuoden 1995 talousarviossa. Korkeakoulujen määrärahoja erityisesti laite-, kirja- ja julkaisuhankintoihin on lisättävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.10.21 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa.*

**43. Lukiot, peruskoulut ja musiikkioppilaitokset**

30. *Valtionosuus lukio-opetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Lukio-opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.43.30 otettaisiin lisäyksenä 37 540 000 markkaa.*

31. *Valtionosuus peruskouluopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Peruskouluopetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.43.31 otettaisiin lisäyksenä 175 680 000 markkaa.*

51. *Valtionapu yksityiseen yleissivistävään opetukseen (arviomääräraha)*

Yksityistä yleissivistävää opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.43.51 otettaisiin lisäyksenä 820 000 markkaa.*

52. *Valtionosuus musiikkioppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Musiikkioppilaitosten opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.43.52 otettaisiin lisäyksenä 5 600 000 markkaa.*

**65. Kunnalliset ja yksityiset ammatilliset oppilaitokset**

30. *Valtionosuus kunnallisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Ammatillista opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.65.30 otettaisiin lisäyksenä 62 270 000 markkaa.*

50. *Valtionosuus yksityisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Ammatillista opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.65.50 otettaisiin lisäyksenä 5 540 000 markkaa.*

51. *Valtionosuus ammatillisten erityisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Ammatillista opetusta uhkaavan taantumakehityksen pysäyttämiseksi valtionosuuden leikkaamisesta on luovuttava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.65.51 otettaisiin lisäyksenä 3 360 000 markkaa.*

**Päälukua 30****MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN  
HALLINNONALA****01. Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki**

21. *Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille esitetään yli 10 miljoonan markan lisäystä tämän vuoden määrärahaan verrattuna. Lisäystä perustellaan muun muassa Euroopan unionin jäsenyyden aiheuttamilla lisätehtävillä. Maa- ja metsätalousministeriöön on viimeisten parin vuoden aikana siirretty lähes kokonaan lakkautetun maatilahallituksen henkilökunta. Tätä taustaa vasten on outoa lisähenkilökunnan palkkaaminen heti, kun hallinnonalan tehtävät muuttuvat. EU-jäsenyys tuo uusia tehtäviä, mutta samalla kansallisen maatalouspolitiikan tehtäviä jää pois. Mielestämme muutoksesta olisi täytynyt selvittää kouluttamalla nykyistä henkilökuntaa uusiin tehtäviin sekä välttää hallinto- ja henkilökunnan kasvattamista myös valtion talouden säästötarpeiden vuoksi.

Viittaamme myös edustaja Lahikaisen talousarvioaloitteeseen n:o 239.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.01.21 vähennettäisiin 10 000 000 markkaa.*

**23. Maaseutuelinkeinopiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)**

Maaseutuelinkeinopiirien toimintamenoja on kasvatettu vuosittain. Määräraha on kasvanut vuodesta 1993 neljällä miljoonalla markalla. Määrärahan tarvetta perustellaan EU-jäsenyyden tuomilla lisätehtävillä. Yhteinen maatalouspolitiikka tuo todella uusia tehtäviä, mutta poistaa entisiä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.01.23 vähennettäisiin 4 000 000 markkaa.*

**02. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus**

**21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)**

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot ovat kasvaneet vuosittain. 35,6 miljoonan markan määrärahasa on kasvua vuodesta 1993 yhteensä 6,2 miljoonaa markkaa. Määrärahan kasvattamista on perusteltu ennen kaikkea EU-jäsenyyden tuomilla uusilla tehtävillä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.02.21 vähennettäisiin 7 300 000 markkaa.*

**31. (30.31, osa) Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)**

**41. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU) (arviomääräraha)**

Maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen on varattu talousarvioesityksessä 6 850 000 000 markkaa. Raha käytetään maataloudenharjoittajille maksettavaan kansalliseen tulotukeen valtioneuvoston 27.5. tekemän periaatepäätöksen mukaisesti.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy hallituksen esittämää maatalouden kansallista tukipakettia sellaisenaan. Tukipaketti on liian mittava ja kallis. Se vaarantaa maaseudun tasapainoisen kehittämisen jäädyttämällä nykyiset maatalouden rakenteet. Tukipaketti kärjistää julkisen talouden

ongelmia ja lisää veronmaksajien taakkaa. Julkisen talouden voimavaroja ohjataan kohtuuttomasti kannattamattoman tuotannon tukemiseen.

Kansallisilla tukitoimilla tulisi edistää ylituotannosta luopumista, maatalouden pysyvää sopeutumista EU-hintatasoon sekä maaseudun elinkeinojen monipuolistumista. Hallituksen esittämää pienempi tulotuki ei vaaranna maataloudenharjoittajien toimeentuloa, koska viljelijäperheiden kokonaistuloista tulee vain keskimäärin 40 prosenttia maataloudesta.

Viittaamme sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän edustaja Kalliomäen nimellä jätettyyn talousarvioaloitteeseen n:o 147.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.31.41 vähennettäisiin 2 400 000 000 markkaa.*

**33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU)**

Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittämiseen tarkoitetut määrärahat tulee käyttää täysimääräisesti maatalouden rakennemuutoksen edistämiseen. Emme hyväksy rahojen käyttämistä tuottajilta ostettavien maitokiintiöiden rahoittamiseen.

**34. Muut maatalouden menot (osa EU)**

**40. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (osa EU)**

Emme pidä tarpeellisena lisätä maatalouden neuvontamäärärahoja.

Ehdotamme,

*että momentilta 30.34.40 vähennettäisiin 3 000 000 markkaa.*

**41. Eräät korvaukset (arviomääräraha)**

Momentin määrärahaa on lisätty 1,5-kertaiseksi vuoteen 1994 verrattuna piittaamatta valtiontalouden säästötarpeista. Pidämme lisäystä perusteettomana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.34.41 vähennettäisiin 2 000 000 markkaa.*

**36. Kala-, riista- ja porotalous**

40. *Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen* (arviomääräraha)

Valtion varoja metsästysharrastuksen tukemiseen lisätään piittaamatta säästötarpeista. Kyseessä on sellaisen toiminnan tukeminen veronmaksajien varoilla, jota ei voida pitää hyvinvointiyhteiskunnan perustoimintoihin kuuluvana. Pitemmällä aikavälillä koko toiminnan tukeminen tulisi kyseenalaistaa. Ainoastaan riistanhoitotoiminta, siihen liittyvä kokeilutoiminta sekä muu riistanhoidon edistäminen voivat kuulua yhteiskunnan vastuulle, mutta näiden hoitamiseksi on olemassa erillinen, verovaroin ylläpidettävä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.36.40 vähennettäisiin 10 000 000 markkaa.*

43. *Porotalouden edistäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahoja käytetään porotalouden koetoimintaan, jalostushirvaiden palkitsemiseen, porotaloustuotteiden tuotekehittelyyn ja markkinointiin, paliskuntien yhdistyksen tukemiseen sekä poroaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon. Tuotekehittely- ja markkinointituet ovat perusteltuja, mutta poroaitojen rakentamisen ja kunnossapidon täytyisi kuulua normaaliin yrittäjätoimintaan, eikä yhteiskunnan pitäisi maksaa tällaisia investointeja. Kyseisen tapaisista elinkeinotoiminnan tuista pitäisi päästä eroon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.36.43 vähennettäisiin 4 449 000 markkaa.*

45. *Kalatalouden edistäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Myös kalatalouden tukemiseen käytettävät yhteiskunnan voimavarat tulisi uudelleen arvioida, kun tavoitteena on elinkeinotukien selkeä supistaminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.36.45 vähennettäisiin 10 000 000 markkaa.*

46. (30.36.46, 47 ja 48) *Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen* (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Elinkeinotukien rationalisointitarpeisiin viitaten ehdotamme,

*että momentilta 30.36.46 vähennettäisiin 10 000 000 markkaa.*

**70. Maatalouden tutkimuskeskus**

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Maa- ja metsätalouden sekä niihin läheisesti liittyvien elinkeinojen tutkimiseen käytetään yhteiskunnan varoja useissa eri tutkimuslaitoksissa. Voimavarojen käytön tuottavuuteen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota, koska rahaa on myönnetty vuodesta toiseen tekemättä uuden arvioinnin. Maatalouden tutkimuskeskuksen toimintaa ja varojen käyttöä tulisi myös arvioida uudelleen tavoitteena voimavarojen säästäminen.

Valtiontalouden säästötarpeisiin viitaten ehdotamme,

*että momentilta 30.70.21 vähennettäisiin 10 000 000 markkaa.*

**86. Yksityismetsätalous (osa EU)**

44. *Metsänparannustuki* (osa EU) (arviomääräraha)

Hallituksen talousarvioesityksessä varataan metsänparannustukeen jokseenkin saman verran rahaa kuin vuoden 1994 budjetissa. Valtiovarainvaliokunnan enemmistö ehdottaa määrärahojen lisäämistä 15 000 000 markalla. Emme pidä lisäystä perusteltuna, koska metsänomistajien tulokehitys on ollut tänä vuonna erittäin hyvä ja heillä on erittäin hyvät edellytykset rahoittaa metsänparannuksia omin varoin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 30.86.44 vähennettäisiin 15 000 000 markkaa.*

**Pääluokka 31****LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNON-ALA****24. Tielaitos**

77. *Tieverkon kehittäminen* (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Tiemäärärahoja on vähennetty kuluvalle hallituskaudella erityisen runsaasti. Vähentyminen

on kohdistunut ensi sijassa tieverkon kehittämiseen eli tieverkon välityskyvyn parantamiseen. Hallituskauden aikana kehittämisen määrärahoja on vähennetty noin kahden miljardin markan tasolta runsaaseen 800 miljoonaan markkaan.

Nyt kun suunnittelu- ja urakkahinnat ovat vielä edullisella tasolla, hallitus esittää käytännössä tieverkon kehittämisen pysäyttämistä.

Kansainvälisiin tieyhteyksiin liittyvillä tieverkkomme osuuksilla kasvaa ns. transitoliikenteen määrä jatkuvasti. Erityisesti tämä koskee E 18 -tien osuutta. Euroopan integraation edistytessä tulee kuljetusnopeudella ja -varmuudella olemaan entistä suurempi vaikutus. Maamme syrjäisen aseman ja hajaantuneen aluerakenteen johdosta kuljetuksilla on erityisen suuri merkitys maamme kilpailukyvyllä ja työllisyysilanteelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.24.77 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.*

### **57. Henkilöliikennepalvelujen osto ja julkisen liikenteen kehittäminen**

*61. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Joukkoliikenteen osuus henkilöliikennesuoritteesta on jatkuvasti vähentynyt. Osuus oli vuonna 1960 noin 50 %, vuonna 1980 noin 26 % ja vuonna 1993 jo alle 20 %. Olennaisinta vähentyminen on ollut harvaan asutuilla seuduilla ja taajamien välisessä liikenteessä henkilöautoliikenteen kasvun vuoksi.

Joukkoliikennejärjestelmää ollaan meillä nyt uudistamassa siten, että linja-autoyrittäjillä ei ole enää ristisubventioon perustuvaa velvoitetta liikennöidä myös liiketaloudellisesti kannattamattomia vuoroja. Tästä tulee olemaan seurauksena mitä ilmeisimmin useiden haja-asutusalueiden liikennevuorojen lakkauttaminen ja lasten, vanhusten ja autottomien kansalaisten liikkumismahdollisuuksien olennainen heikentyminen.

Joukkoliikenteen osuuden säilyttäminen edes nykyisessä noin viidenneksen tasossa edellyttää aiempaa suurempaa panostusta joukkoliikenteen tukemiseen niin haja-asutusalueella kuin kaupungeissakin. Perusteltua olisi itse asiassa panostaa mm. ympäristösyistä edullisemman joukkoliikenteen kehittämiseen, jotta sen markkinaosuutta kyettäisiin kasvattamaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.57.61 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa.*

### **58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut**

*62. Valtionrautateiden radanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Erityisesti Valtionrautateiden hoitaman tavaraliikenteen määrä on kasvanut viime vuosina huomattavasti. Huomattavinta kuljetettujen tavaramäärien kasvu on ollut kansainvälisessä liikenteessä lähinnä Venäjälle suuntautuvasta jatkuvasti kasvavasta transitoliikenteestä johtuen.

Transitoliikenteen määrä on kasvanut huomattavasti muuallakin kuin Kaakkois-Suomen rataosuuksilla. Uusien avattujen yhteyksien vuoksi transitoliikennettä esiintyy useilla muillakin poikittaisilla rataosuuksilla.

Kyseessä on usein raskaita vaunuyhdistelmiä, jotka edellyttävät rataosuuksilta nykyistä parempaa kantavuutta. Turvallisen ja häiriöttömän rautatieliikenteen varmistamiseksi on perusteltua lisätä radanpitoon valtion budjetissa varattuja määrärahoja. Samalla kyetään luomaan voimakkaasta työttömyydestä kärsivälle liikenteen infrastruktuurin rakennusalueelle työpaikkoja usein vielä sellaisille seuduille, joilla työttömyysaste on korkea.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa.*

### **Pääluokka 32**

### **KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

Elinkeino- ja yritystukien selkiyttämisen pohjaksi on tehty lukuisia selvityksiä. Eri tukimuotoja on arvioitu olevan jopa 170. Yksinomaan kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokassa jaetaan yritystukea eri muodoissa yli 20 momentilta. Lisäksi ainakin työministeriön, liikenneministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilta myönnetään tukia jalostus- ja palvelualojen yrityksille sekä alkutuotantoon. Olemassa olevaa tukiviidakkoa ei hallitse kukaan, joten päällekkäisyyksien ja väärinkäytösten mahdollisuus tukia jaettaessa on erittäin suuri.

Elinkeinotukiselvityksissä on käynyt ilmi, että tukien poistaminen nopeasti ei ole mahdollista, koska tukea jaettaessa on annettu yrityksille useamman vuoden sitoumuksia. Vaikeuksista huolimatta elinkeinotukien selkeyttämisessä ja supistamisessa tulisi edetä ripeästi. Tehtyjä tukiselvityksiä tulee jatkaa siten, että laaditaan selkeä aikataulu eri tukien poistamiselle, yhdistämiselle tai muuttamiselle määräaikaisiksi.

Edellä todetun perusteella ehdotamme,

*että pääluokan 32 perusteluissa lausutaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee valtiontalouden tasapainottamiseen liittyen ripeästi toimenpiteet elinkeinotukien yhdistämisestä ja supistamisesta siten, että tukien luku- ja markkamäärä vähenee oleellisesti jo lähivuosien aikana.”*

#### 44. Teknologian kehittämiskeskus

Yhteiskunnan tuki tutkimukseen ja tuotekehitykseen on kasvanut kiitettävästi Teknologian kehittämiskeskuksen osalta. Vuosittaiset myöntämisvaltuuksien lisäykset ovat olleet niin huomattavia, että Teknologian kehittämiskeskuksen määrärahat ovat kaksinkertaistuneet viidessä vuodessa. Panostukset soveltavaan tutkimukseen ovat olleet merkittäviä verrattuna perustutkimuksen rahoitukseen. Vaarana on, että rahoituksen painopiste on liiaksi siirtymässä välittömämin tuloksia tuottavaan tutkimukseen perustutkimuksen kustannuksella.

Harkittaessa yhteiskunnan tutkimusrahoituksen jakamista perus- ja soveltavaan tutkimukseen tulisi ottaa huomioon myös se, että yrityksillä on kohentuneen taloustilanteen vuoksi paremmat edellytykset rahoittaa tutkimusta myös omin rahoin ja yritykset rahoittavat luonnollisesti ensisijaisesti soveltavaa tutkimusta. Tämä tulisi ottaa huomioon päätettäessä Tekesin määrärahalisäyksistä.

On luonnollista ja suotavaakin, että tutkimukseen panostetaan maassamme vuosi vuodelta enemmän. Näin saavutetaan vähitellen tutkimuksen rahoituksessa kansainvälinen taso. Suomi on kuitenkin väestöpohjaltaan pieni maa ja tutkijoita on rajallinen määrä. Jos vuosittaiset soveltavan tutkimuksen rahanlisäykset ovat

huomattavia, on vaarana rahojen epätarkoituksenmukainen ja tehoton käyttö.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että luvun 32.44 perusteluissa lausutaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että jaettaessa yhteiskunnan tukea soveltavaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen tulisi paremmin ottaa huomioon yritysten kulloisetkin mahdollisuudet panostaa tutkimukseen sekä huolehtia erityisesti siitä, että yhteiskunnan panostukset perustutkimukseen ovat riittäviä suhdannetilanteesta riippumatta.”*

#### 49. Kera Oy

42. Korkotuki Kera Oy:lle (arviomääräraha)

Korkotukeen on varattu talousarviossa 249 miljoonaa markkaa. Korkotuki käytetään pääosin aiempina vuosina myönnettyjen lainojen korkotukeen, mutta myös ensi vuodelle annetaan myöntämisvaltuuksia korkotukilainoille. Korkotuettua lainoitusta jatketaan, vaikka elinkeinotukien tarpeen pitäisi nousun myötä pienentyä, ja lisäksi pk-sektorin riskirahoitukseen luodaan uusia rahoituskeinoja uuden pääomasi-joitussyhtiön avulla. Hallituksen toimien seurauksena elinkeinotuet kasvavat, vaikka taloudellisen tilanteen parannuttua yritysten pitäisi tulla toimeen ilman yhteiskunnan tukea. Myös korot ovat alentuneet vuoden 1992 huippulukemista, joten korkotukitarpeen pitäisi tämänkin vuoksi pienentyä.

Yritysten tukemisessa pitäisi päästä aikaa myöten kokonaan eroon suorista ja jatkuvista tuista. Tukien tulisi olla yritysten käynnistämiseen liittyvää tutkimus- ja tuotekehitys- tai vastaavaa tukea. Siten korkotuen tapaisesta tuestaakin pitäisi pitemmällä aikavälillä luopua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.49.42 perusteluissa lausutaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että valtion talouden tasapainottamistarpeiden vuoksi käynnistetään ripeästi toimenpiteet, joilla elinkeinotukien määrää pienennetään ja jäljelle jäävä tuki kohdistetaan lähinnä yritysten käynnistymisvaiheisiin.”*

## 50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

42. *Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantorakenteen sopeuttamiseen (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiontalouden tasapainottamistarpeiden vuoksi ehdotamme,

*että momentilta 32.50.42 vähennettäisiin 30 000 000 markkaa.*

43. *Teollisuuden ja kaupan varastotappioiden korvaaminen (EU)* (arviomääräraha)

Valtiontalouden tasapainottamistarpeiden vuoksi varastotappioiden korvaamisessa tulisi noudattaa erittäin tiukkoja kriteereitä. On kyseenalaista, onko varastotappioiden korvaaminen hallituksen esittämässä laajuudessa ylipäänsä perusteltua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 32.50.43 vähennettäisiin 200 000 000 markkaa.*

## 51. Yritystoiminnan alueelliset investointi- ja kehittämistuet

48. *Alueellinen kuljetustuki* (arviomääräraha)

Alueellinen kuljetustuki on yksi elinkeinotuen muoto. Talousarvioesityksessä leikataan suur-yrityksille maksettavaa kuljetustukea, mikä vähentää tuen tarvetta 80 miljoonalla markalla tulevina vuosina. Tukien vähentämis- ja selkeyttämistarpeiden vuoksi olisi perusteita arvioida kuljetustuen tarpeellisuutta laajemminkin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.51.48 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että osana elinkeinotukien järkiperaistamista selvittäään kaikkien aluepoliittisten elinkeinotukien määrä ja niiden kehittämistarpeet, jotta ne parhaiten edistäisivät eri alueiden yritystoiminnan uudistumista.”*

49. *Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (osa EU)* (arviomääräraha)

Valtiontalouden tasapainottamistarpeiden ja päällekkäisten elinkeinotukien karsimisen vuoksi ehdotamme,

*että momentilta 32.51.49 vähennettäisiin 120 000 000 markkaa.*

## 55. Energiatalous

40. *Energia-avustukset (osa EU)* (arviomääräraha)

Valtiontalouden tasapainottamistarpeiden tulisi näkyä myös jaettaessa energia-avustuksia. Emme hyväksy sitoumuksia, jotka lisäävät vuoden 1995 määrärahojen tarvetta 20 miljoonalla markalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentilta 32.55.40 vähennettäisiin 20 000 000 markkaa.*

## Pääluku 33

### SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Vastoin kunnallisia säästösopimuksia tehtäessä annettuja lupauksia hallitus on päättänyt leikata kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia lisää. Vuonna 1994 toteutetun noin 2,8 miljardin markan leikkauksen lisäksi leikataan sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista vuonna 1995 noin 540 miljoonaa markkaa.

Leikkauksilla on suora vaikutus kuntien järjestämien hyvinvointipalveluiden laatuun ja määrään. Päivähoitopaikkoja vähenee arviolta 5 000, vanhainkotipaikkoja vähennetään 1 000. Avohoitoon ei kuitenkaan synny uusia palveluita; esimerkiksi kotihoitopalveluita saavien kotitalouksien määrä pysyy ennallaan.

Valtionosuusleikkaukset lisäävät avointa työttömyyttä. Työttömät ovat jo nyt julkisen sektorin suurin henkilöstöryhmä. Sen suurentaminen ei ole perusteltua miltään kannalta arviotuna.

Säästöt, jotka saadaan kuntien sosiaali- ja terveyshuollon tehostamalla, on toteutettava yhteistyössä kuntajärjestöjen ja kunnallisten henkilöstöjärjestöjen kanssa. Sellaiset valtionosuusleikkaukset, jotka suoraan heijastuvat avoimen työttömyyden kasvuna ja työllistymistä tukevien pal-

veluiden heikentämisenä, on torjuttava. Valtion-  
osuusmenoihin on tämän vuoksi lisättävä 300  
miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 33.32.30 otettaisiin li-  
säyksenä 300 000 000 markkaa.*

## Päälukokka 34

### TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

29. Työvoimapolitiikan aikuiskoulutuksen os-  
topalvelut (arviomääräraha)

Rakenteellinen pitkäaikaistyöttömyys on li-  
sääntynyt jatkuvasti. Usein syynä on avoimena  
olevien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoi-  
den kohtaantumattomuus. Työttömillä työnhaki-  
kijoilla ei ole avointen työpaikkojen edellyttä-  
mää ammattitaitoa tai koulutus pohjaa.

Niin teollisuudessa kuin muillakin sektoreilla  
työssä vaadittavat valmiudet muuttuvat nopeasti  
mm. teknisen kehityksen johdosta. Tämän vuoksi  
sekä työttömien että työssä käyvien valmiuksia  
vastata muuttuvien työmarkkinoiden haasteisiin  
on parannettava tehostamalla ja lisäämällä työ-  
voimapolitiittista aikuiskoulutusta.

Työvoimapolitiittisen koulutuksen määrää ei  
tulekaan supistaa. Sitä tulee päinvastoin lisätä  
tuntuvasti sekä työssä käyvien että työttömien  
osalta siten, että muihin kuin Euroopan unionin  
ohjelmiin liittyvien opiskelijatyöpäivien määrää  
nostetaan huomattavasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 34.06.29 otettaisiin li-  
säyksenä 800 000 000 markkaa.*

62. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen  
(arviomääräraha)

Vaikka taloudellisen taantuman syvin vaihe  
vaikuttaakin jo ohitetulta ja vaikka talouden olet-  
tettavissa oleva nousu luokin uusia työtilaisuuksia,  
ei työvoimapolitiikan aktivoinnista voida  
vielä tinkiä.

Työvoimapolitiittisin toimenpitein on erityises-  
ti torjuttava yhä kasvussa olevaa korkeaa nuori-  
sotyöttömyyttä. Työllistämistuella työllistetty-  
jen määrää on lisättävä tuntuvasti. Työllistämis-  
tuella on pyrittävä entistä useammin luomaan  
pysyviä työsuhteita yksityiselle sektorille.

Tukityöpaikkojen lisäys on kohdistettava eri-  
tyisesti pitkäaikaistyöttömiin. Työllistämistuki  
tulee kohdentaa maamme eri alueille työttö-  
myysmäärien suhteessa. EU:n sosiaalirahaston  
alueellisten ohjelmien painopistettä on siirrettä-  
vä erityisesti ns. 2-alueelle eli rakennemuutokses-  
ta kärsiville teollisuuspaikkakunnille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 34.06.62 otettaisiin li-  
säyksenä 600 000 000 markkaa.*

## Päälukokka 35

### YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 41. Valtion asuntorahasto

Momentin perusteluissa mainitaan lähiöiden  
perusparantamisen aloittamisesta erikseen valit-  
tavilla alueilla. Perusteluista ei ilmene, mitä ky-  
seinen lausuma tarkoittaisi kohdennettaessa ara-  
va- ja korkotukimäärärahoja.

Asuinalueiden kokonaisvaltaiseen kehittämi-  
seen tähtääviä lähiöprojekteja on käynnistynyt  
jo useissa kaupungeissa. Kunnat ovat yhteistyös-  
sä kohdealueen kiinteistönomistajien ja asukkai-  
den sekä rakennuttajien ja suunnittelijoiden  
kanssa kehittämässä toimintatapaa, joka vastaisi  
suomalaisen olosuhteiden vaatimuksia. Suo-  
messä ei laajan asuinalueen perusparannuspää-  
töksiä voida tehdä yhden kiinteistönomistajan  
toimesta, joten paikallisesti on löydettävä käy-  
tännöt, joiden myötä eri kiinteistönomistajat,  
myös asunto-osakeyhtiöt, sitoutuvat alueellisten  
kehittämissuunnitelmien toteuttamiseen.

Lähiöiden peruskorjausprojektit eivät voi pe-  
rustua ylhäältäpäin asetettujen tavoitteiden to-  
teuttamiseen. Tavoitteet asuinalueen kehittämi-  
selle on määriteltävä yhteisessä, kaikkien osa-  
puolten vuoropuheluun ja yhteistyöhön perustu-  
vassa prosessissa. Asianomaisten kuntien kan-  
nalta olisi tärkeää, että alueen kehittämissuunni-  
telman pohjalta laadittujen yksittäisten peruspa-  
rannushankkeiden toteutumiselle olisi olemassa  
varmuus. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että valtion  
tulisi omalta osaltaan sitoutua suunnitelmien ra-  
hoittamiseen useamman vuoden aikataululla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että luvun 35.41 perusteluissa lausuttai-  
siin:*

”*Valiokunta edellyttää, että valtion asuntorahastolle annettaisiin valtuus osoittaa arava- ja korkotukilainojen myöntämisoikeus kunnalle useampivuotisenä, vähintään kolmen vuoden myöntämisoikeutena kunnan rahastolle esittämän alueellisen perusparannussuunnitelman perusteella toteutettavien perusrannushankkeiden toteuttamiseksi.*”

#### 45. Asunto- ja rakennustoimi

##### 54. Asumistuki (arviomääräraha)

Asumistukimääräraha on asuntobudjetin suurin näkyvä menoerä, koska verotuksen kautta ohjautuvat asumistuet eivät näy talousarvioesityksen menopuolella. Esitetyllä määrärahalla ei pystytä myöntämään asumistukea ensi vuonna samoin perustein kuin tänä vuonna. Asumistukea leikataan jälleen.

Keskimääräinen asumistuki on tänä vuonna 943 mk/kk. Uusien perusteiden mukaan määräytyvä keskimääräinen tuki on noin 874 mk/kk eli tuki alenee keskimäärin 69 mk/kk. Tämän vuoden lopussa maksetaan asumistukea noin 228 000 tuensajaaruokakunnalle, joista yli puolet on työttömien talouksia. Asumistuen leikkauksen vuoksi tuen piiristä arvioidaan putoavan ensi vuonna 45 000 ruokakuntaa.

Asumistuki on ollut leikkausten kohteena koko hallituksen toimintakauden ajan. Asumisen tukea on haluttu leikata, vaikka tuki menee todella tuen tarpeessa oleville tarkan tarveharkinnan mukaisesti. Hallituksen valitsema linja on epäoikeudenmukainen ja se ajaa pienituloiset toimeentulotukiasiakkaisiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 35.45.54 perusteluissa lausuttaisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että tarveharkintaisen asumistuen riittävyys ja jatkuvuus turvataan. Asumisen tukien leikkaukset on kohdennettava sellaisiin tukiin, joissa ei ole mitään tarveharkintaa.*”

##### 56. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesityksen korjausavustusmääräraha, 30 miljoonaa markkaa, on erittäin pieni verrattuna kuluvan vuoden koko määrärahaan. Vuodelle 1994 budjetoiduksi määrärahaksi muo-

dostuu 350 miljoonaa markkaa, kun lasketaan yhteen varsinaisen talousarvioesityksen (50 mmk), ensimmäisen lisätalousarvion (100 mmk), toisen lisätalousarvion (50 mmk) ja III lisätalousarvion (150 mmk) määrärahat. Vuoden 1995 määräraha on niin pieni ja vuoden 1994 III lisätalousarvion määräraha niin suuri, että väistämättä herää kysymys, onko vuonna 1995 käytettäviksi tarkoitettuja määrärahoja tietoisesti siirretty vuoden 1994 III lisätalousarvioon, jotta hallitus pääsi asettamiinsa budjettiraameihin.

Kyseessä on siirtomääräraha, mutta silti hallituksen harjoittama budjetointikäytäntö herättää kysymyksiä niin tämän kuin ensi vuoden osalta. Vuodelle 1994 budjetoidusta määrärahasta (350 miljoonaa markkaa) vain 50 miljoonaa markkaa eli vajaat 15 prosenttia oli varsinaisessa talousarvioesityksessä. Loput on budjetoitu lisätalousarvioihin.

Vuonna 1994 korjattavien asuntojen määräksi on arvioitu vuoden 1994 varsinaisessa talousarviossa 40 000 asuntoa, mutta vuoden 1995 talousarvioesityksessä arvioidaan vuonna 1994 korjattavan 200 000 asuntoa eli viisinkertainen määrä. Vuonna 1995 korjattavien asuntojen määräksi arvioidaan vain 1 500 asuntoa, vaikka joulukuussa 1994 hyväksytyssä vuoden 1994 III lisätalousarviossa oli 150 miljoonaa markkaa korjausavustuksiin. Lisätalousarvion myöhäisen hyväksymisen vuoksi määrärahaa ei ole mahdollista käyttää vuoden 1994 aikana.

Hallituksen harjoittama budjetointikäytäntö korjausmäärärahojen osalta on erittäin sekava ja kysymyksiä herättävä. Sinänsä korjaustoiminta avustusmäärärahan turvin on tuottanut hyviä tuloksia mm. vanhusten asuntojen korjaamisessa. Avustuksen turvin on käynnistetty korjauksia, joilla on helpotettu rakennusalan vaikeaa työllisyyttä. On toivottavaa, että korjaustoiminnassa ei tapahtuisi sellaista romahdusta, mikä talousarvioesityksen perusteella on pelättävissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 35.45.56 perusteluissa lausuttaisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle tarkan selvityksen momentin 35.45.56 määrärahoilla vuosina 1994 ja 1995 korjattavien asuntojen määristä sekä siitä, miten vuosille 1994 ja 1995 budjetoitujen määrärahojen käyttö todellisuudessa jakaantuu näille vuosille, ja että hallitus sen jälkeen varmistaa, että*

korjaustoiminnan jatkumiselle varataan riittävästi määrärahoja myös vuodelle 1995.”

63. *Asuntolainojen korkotuki* (arviomääräraha)

On ennakoitavissa, ettei korkotuella rakenneta asuntoja hallituksen arvioimassa laajuudessa, ellei lainoitusehtoja muuteta paremmiksi. Korkotuella arvioidaan rakennettavan 10 000 asuntoa, mikä on suuri määrä verrattuna tämän vuoden toteutuvaan tuotantoon.

Työllisyystilanne on rakennustoiminnassa erittäin vaikea myös ensi vuonna. Vaparaahoitteinen asuntotuotanto pysyy alhaisena ja asunton korjausavustuksia supistetaan, joten näky-

mät ovat huonot. Siksi korkotukiasuntojen käynnistyminen olisi toivottavaa. Ehtona on korkotukiehtojen muuttaminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 35.45.63 perusteluissa lausuttaisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että asuntolainojen korkotukiehtoja muutetaan vuoden 1995 aikana siten, että rakentaminen todella käynnistyy ja asuntoja syntyy budjetoidun määrärahan puitteissa enemmän kuin nyt säädetyillä korkotukiehdoilla on tulossa.*”

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Matti Luttinen**  
**Jussi Ranta**  
**Sinikka Hurskainen**

**Tuulikki Hämäläinen**  
**Kerttu Törnqvist**  
**Mats Nyby**  
**Timo Roos**

**Pentti Lahti-Nuuttila**  
**Jouni Backman**  
**Kari Rajamäki**

Yhdymme vastalauseeseen luvun 28.60 osalta.

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Hannele Luukkainen**

**Ulla Anttila**

## II

### YLEISPERUSTELUT

#### 1. Päättävän vaalikauden keskeiset kysymykset

Vaalikauden keskeinen ja myös vuotta 1994 hallinnut kysymys on ollut talouden syöksyminen maan historian syvimpään lamaan Ahon hallituksen aloittaessa vuonna 1991. Siihen liittyvät työttömyyden voimakas kasvu ja valtion nopea velkaantuminen ovat vaikuttaneet myös hyvinvointivaltion perusteisiin, toimeentuloturvaan ja julkisiin palveluihin.

Talouden ahdinkoon liittyi myös pankkien ajautuminen vaikeuksiin. Useat säästöpankit yhdistyivät valtion omistukseen sittemmin siirtyneeksi Suomen Säästöpankiksi, joka myöhemmin paloitetiin ja myytiin muille pankeille. Pankkitukimiljardit kasvattivat kuitenkin merkittävästi valtion velkaa.

Toinen keskeinen kysymys vaalikaudella ja vuonna 1994 on ollut Suomen osallistuminen läntisen Euroopan yhdentymiseen, aluksi ETA-sopimuksen ja myöhemmin Euroopan unionin jäsenyyden muodossa.

#### 2. Vaalikauden onneton talouspolitiikka

Ahon hallituksen aloittaessa keväällä 1991 maa oli syöksymässä lamaan, jonka syvyyttä tai kestoa ei silloin kuitenkaan osattu ennustaa.

Lamaan syöksymisen syitä oli useita. Yritykset olivat velkaantuneet 1980-luvun pitkään jatkuneen nousukauden aikana (investointijuhla!), ja useissa tapauksissa investointipäätökset olivat perustuneet katteettomiin odotuksiin. Puunja-

lostusteollisuus odotti investointiensa rahoituksen ratkaisemista perinteisen devalvaation kautta. Jatkuvan kasvun ja arvonnousun varaan perustuneet kiinteistö- ja vapaa-ajan investoinnit, joita varsinkin useat säästöpankit, mutta myös muiden pankkien eräät konttorit suosivat, olivat osasyypäiksi pankkien ahdinkoon.

Pääomaliikkeiden vapautuessa 1980-luvun puolivälistä kotimarkkinayritykset hankkivat valuuttaluottoja ilmeisesti ymmärtämättä, että kotimaisten luottojen korkeampi korko kertoi osaltaan myös devalvaatorisista. Devalvaatio toi tämän riskin näkyviin juuri silloin, kun kotimarkkinat olivat lamassa.

Yritysten lailla myös kotitaloudet velkaantuivat voimakkaasti. Luottosääntelyn vapauttaminen purki lyhyessä ajassa patoutunutta kysyntää (asunnot, autot, matkat), ja 10 vuotta jatkunut hyvä talouden kasvu sai luotonoton tuntumaan turvalliselta.

Yritysten ja kotitalouksien velkaantuminen pysäytti kysynnän, jota ei enää kyetty pitämään yllä lisää velkaantumalla.

Oman lisänsä vaikeuksiin toi idänkaupan romahdus, mitä ei kyetty korvaamaan viennillä muualle varsinkin, kun 10 vuotta jatkunut noususuhdanne oli johtanut myös yritysten kustannusten nousuun. Suomessa kustannusnousutai-pumusta piti yllä mm. talouden kilpailulta suojatun sektorin suuruus (pankki- ja vakuutus-toiminta, tukku- ja vähittäiskauppa, maataloustu-lojärjestelmä, elintarviketeollisuus). Useilla sul-jetun sektorin toimialoilla oli muutama iso yri-tys, jotka olivat tottuneet kilpailemaan markki-noita valtaamalla, mikä usein merkitsi uusia toi-mipaikkoja. Kilpailua hinnalla ja siten pakkoa tehokkuuteen ei esiintynyt. Työehtosopimuksiin taas sisältyi oletus inflaatiosta. Näin useat tekijät ovat pitäneet yllä keskimääräistä nopeampaa in-flaatiota, niin että aika ajoin markan ulkoista arvoa on jouduttu korjaamaan devalvaatioilla, joihin on tuontihintojen nousun kautta tavallaan sisältynyt myös sientä uudelle inflaatio-deval-vaatio-kierrokselle.

Hallituksen aloittaessa työnsä alkavaan ah-dinkoon oli tarjolla esimerkiksi kovan markan deflaatiopolitiikan jatkaminen. Hallitus oli ko-rostanut inflaatiota ongelmana, ja devalvaation välttämisen sopi hyvin myös Euroopan unionin talous- ja rahaliiton ehtoihin, joissa sen lisäksi korostettiin alhaista inflaatiota ja julkisen talou-den vajaiden välttämistä. Tämä linja olisi edellyt-tänyt palkkojen voimakasta joustamista, mikä taas ei sopinut kotitalouksien eikä itse asiassa myöskään kotimarkkinayritysten velkaantumi-

seen (olisi siten tuonut konkurssseja); ”sisäinen devalvaatio” on velalliselle ongelma velkapää-oman arvon kasvaessa, kun tuloja päätetään alentaa. Se olisi edellyttänyt myös hallituksen ja ammattiyhdistysliikkeen saumatonta yhteistyö-tä, mihin Ahon hallituksella ei ollut kykyä eikä halua. Kun kovan markan deflaatiopolitiikkaa kuitenkin yritettiin, markan arvoa jouduttiin puolustamaan korkeilla koroilla. Syöksy syvään lamaan johtuikin Suomen Pankin kireästä raha-politiikasta vahvan markan puolustamiseksi sekä vähän myöhemmin myös hallituksen sääs-tötoimenpiteistä.

Merkittävästi hallitus lisäsi laman syvyyttä myös lietsomalla lamahysteriä, niin että alituiset varoittelet säästämisen tarpeesta saivat kotita-loudet lisäämään säästämistään eli käytännössä ne pyrkivät lyhentämään velkojaan ottamatta uutta velkaa. Siten esimerkiksi vaatimukset paik-kojen alentamisesta (esim. lomarahat poistamal-la) lisäsivät kotitalouksien epävarmuutta ja sääs-tämisalttiutta, mikä puolestaan supisti kotimaista kysyntää. Valitettavasti tiedotusvälineetkin osaltaan levittivät tätä lamaa syventävää ”sääs-tämishysteriä”. Näin kulutuskysyntä laski ilmei-sesti enemmän kuin sen siihenastisen talouskehi-tyksen valossa olisi tarvinnut laskea.

Vasemmistoliitto esitti vaihtoehtona ref-laatiopolitiikkaa. Ehdotimme joustavampaa suh-tautumista valuuttakurssiin (devalvaatiohan tuli väkisin vasta puoli vuotta myöhemmin) viennin alamäen pysäyttämiseksi. Siksi me myös zinoana ryhmänä eduskunnassa vastustimme markan si-tomista Euroopan unionin ecuun korjaamatta tässä yhteydessä yliarvostettua markan ulkoista arvoa. Osana markan arvon harkittua korjaa-mista devalvaatiolla olisi samalla tullut päättää tietoisesta, kohdennetusta elvytyksestä. Deval-vaation tueksi näet olisi tarvittu lyhytkestoista elvytyspakettia, jotta kotimarkkinat eivät olisi supistuneet liikaa. Vasemmistoliiton ryhmä ko-rosti, että työttömyyttä ei saa missään tapaukses-sa päästää kasvamaan uudelle, aikaisempaa kor-keammalle tasolle, sillä sen saaminen takaisin aikaisemmalle tasolle oli kansainvälisten koke-musten mukaan lähes mahdotonta tai kestäisi ainakin huomattavan kauan. Tietenkin tämä lin-ja olisi edellyttänyt myös sitoutumista valtionta-louden säästöihin nousun alkaessa — jonkinas-teiset säästöt olisivat siis mukana kaikissa vaih-toehdoissa.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä katsoi myös, että kotitalouksien liiallisen säästämisen estämiseksi olisi tarvittu hallitus, joka ”lamahys-terian lietsonnan” asemesta olisi kyennyt va-

kuuttamaan kuluttajat siitä, että yhteiskunnan sosiaaliturva tullaan säilyttämään kaikilta oleellisilta osiltaan. Näin olisi luotu pohjaa kulutuskysynnän ylläpitämiselle.

Laman alussa olisi ollut helpompi vähentää työttömyyttä yhdistämällä julkista investointipakettia elvyttävän rahapolitiikan kanssa. Hallitus ja Suomen Pankki vastustivat kuitenkin elvytystä viitaten devalvaatio-odotuksiin. Markka tuskin olisikaan pysynyt vahvana elvytyspolitiikan yhteydessä, mutta vuosina 1991 ja 1992 odotukset pudottivat markan arvoa ilman elvytystäkin. Julkinen 10—15 miljardin markan investointipaketti olisi tuskin saanut aikaan sen enempää levottomuutta valuuttamarkkinoilla, ja vaikutukset korkoihin olisivat olleet korkeintaan tilapäiset. Näillä investoinneilla olisi ollut kerennaisvaikutuksia, joten BKT olisi kasvanut ehkä 30—40 miljardilla. Valtiovarainministeriö tosin uskottelee, että myös verotulojen vähene- misestä ja tulonsiirtojen lisääntymisestä johtuva budjettivaje olisi elvytystä, mutta tällaista vajetta ei kansainvälisessä kirjallisuudessa pidetä elvytyspolitiikkana.

Viennin kilpailukyky parani, kun syksyllä 1991 markka lopulta devalvoitui ja ammattiliitot tyytyivät palkkamalltiin ja paikallisesti sovitettiin myös palkkakustannusten alentamisesta. Vientin paranemista helpotti myös se, että lama sai yritykset tehostamaan toimintaansa.

Devalvaation tueksi ei kuitenkaan rakennettu elvytyspakettia, vaan päinvastoin hallitus kiristi verotusta ja aloitti säästämisen syventäen näin kotimarkkinoiden lamaa. Myös työttömyys vähensi ostovoimaa. Laman synnyttämä epävarmuus sekä puheet "välttämättömyydestä säästää" ja "kulutusjuhlan" moittiminen lisäsivät kotitalouksien säästämistä kaventaen kulutusta, kun ihmiset lykkäsivät hankintojaan ja uusien luottojen ottamista pyrkien maksamaan aikaisemmin otettuja luottoja takaisin. Verotuksen kiristäminen laman pahetessa osaltaan vähensi ostovoimaa ja lisäsi työttömyyttä. Merkille pantavaa onkin, että esim. "teollisuuden palkansaajan" marginaaliveroaste kiristyi laman ollessa syvimmillään vuodesta 1991 vuoteen 1994 noin 8 prosenttiyksikköä.

Devalvaation yhteydessä ja sen jälkeen useaan otteeseen Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä vaati elvytyspakettia. Hallitus on kuitenkin antanut kotimarkkinoiden supistua täydellä painolla. Julkisen sektorin supistaminen lisäsi työttömyyttä, sillä 1980-luvulla, talousnousun aikana, julkinen sektori oli luonut merkittävän osan uusista työpaikoista.

Devalvaatioiden ja maltillisten sopimusten sekä yritysten toiminnan tehostumisen aikaansaama kilpailukyvyyn paraneminen ja viennin nousu tapahtuivat hallituksesta riippumatta ja markan arvon osalta myös vastoin hallituksen tahtoa.

Hallitus jättää perinnöksi vakavan ja monivuotisen työllisyysongelman ja valtion velkaantumisen.

### 3. Talous ja työllisyys tästä eteenpäin

Tasvallan presidentti asetti työllisyystyöryhmän eli ns. Pekkasen työryhmän, jonka mietintö valmistui tämän talousarvioesityksen antamisen jälkeen 30.9.1994.

Työllisyystyöryhmän raportin perustavoite ja kokonaistaloudelliset lähtökohdat ovat Vasemmistoliiton näkökulmasta pääpiirteissään kestävät: työttömyys on saatava olennaisesti alenemaan, ja siihen tarvitaan niin taloudellista kasvua, korkotason laskua kuin valtiontalouden tasapainottamistakin.

On helppo epäillä viiden prosentin keskimääräisen kasvutavoitteen ja korkotavoitteen — reaalikorkojen puolittuminen — toteutumista. Voidaan epäillä myös, ettei kasvu tuota työpaikkoja raportin kuvaamalla tavalla, koska mm. tuottavuuden kasvu ja työvoiman tarjonta saatavat osoittautua suuremmiksi kuin raportin olettamukset.

Silti juuri kunnianhimoisuudessa piilee tasavallan presidentin työllisyystyöryhmän raportin voima: hallituksen näköalattomuuden rinnalla raportti on sinänsä tervetullut yritys hahmottaa kokonaisvaltaista positiivista työllisyyskehitystä.

Koko joukko raportin esityksistä on sisältynyt Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän esityksiin kuluneen eduskuntakauden aikana. Tällaisia ovat mm. työvoimapolitiittisten toimien lisääminen, pääomatulojen verotuksen kiristäminen, työttömyysvakuutusmaksun suhdanteiden mukaisen vaihtelun tasaaminen, lomautussakkojen poistaminen, pienten ja keskisuurten yritysten vakuus- ja luotonsaantimahdollisuuksien parantaminen, ylitöiden rajoittaminen, työn vuorottelujärjestelmän toteuttaminen, "kaksi kertaa kuusi tuntia" -työvuoromallin kokeileminen, asuntotuotannon lisääminen, kulkuväylä- ja tietoliikenneinvestointien sekä tutkimus- ja kehittämis-toiminnan määrärahojen lisääminen. Muuttamatta emme raporttia tietenkään halua toteut-

taa, mutta sitoudumme raportin perustavoitteisiin ja ennen kaikkea siihen, että raportin esittämät tavoitteet toteutetaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta vahvistavalla tavalla.

Raportin perustavaa laatua oleva ongelma on, ettei se täytä yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edellytyksiä. 16 miljardin lisästästöt tarvittaisiin nimenomaan siksi, että verotusta kevennettäisiin 10 miljardilla markalla. Raportissa kevennys kytkeytyy henkilöverotuksen keventämiseen, joka esitetään toteutettavaksi mm. alentamalla rajaveroasteita 50 prosenttiin.

Ahon hallitus ei ole halunnut lähteä toteuttamaan Pekkasen työryhmän esityksiä ja jättää huomiotta monet raportin konkreettiset esitykset, joiden toteuttamista työryhmä esittää jo vuodesta 1995 alkaen eli siis käsiteltävään talousarvioon. Nyt puuttuvat niin työvoimapolitiittisten toimien lisääminen, nuorisotyöttömyyden vähentämiseen tähtäävät toimet, lomautussakkujen poistaminen, asuntotuotannon lisääminen, kulkuväylä- ja tietoliikenneinvestointien lisääminen kuin tutkimusrahoituksen lisääminenkin. Liioin ei esitetä, miten edettäisiin siinä, että palkkaperusteisia työnantajamaksuja korvattaisiin ympäristöperusteisilla veroilla työllistämisen helpottamiseksi.

Käytännössä uuden talouspolitiikan linjaaminen eli niin työllistäminen kuin valtiontalouden vakauttaminenkin jäävät seuraavalle hallitukselle.

Jotta Vasemmistoliitto voisi olla mukana hyväksymässä useamman vuoden talouspolitiikan määrittelyä ennakkoon, on Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä edellyttänyt, että

- työllistämisen välittömästä lisäyksestä vuoden 1995 budjettiin voidaan päättää;
- valtion talouden tasapainottamiseksi voidaan käyttää sekä verotusta että säästöjä;
- verotuksen ja säästöjen sisältö on sellainen, että ratkaisu täyttää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimukset eikä leikkauksia tehdä hyvä-tuloisten verohelpotusten rahoittamiseksi;
- luovutaan työttömyysturvan heikentämisestä, ja
- sitoudutaan työn uudelleen jakamiseen työaika lyhentämällä ja työn kierrätyksellä sekä toteutetaan ehdotukset nuorten työllistämisestä ja kouluttamisesta.

Lokakuussa 1993 työttömiä oli tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan 458 000 ja vuoden 1994 lokakuussa 428 000. Vastaavat työttömyysasteet olivat 18,7 % ja 17,5%. Siten viennin elpyminen näkyy näissä luvuissa, mutta silti vuo-

den 1994 luvut ovat edelleen huolestuttavan korkeat.

#### 4. Tuloerot kasvuun vuonna 1993

Tuloerot kääntyivät hienoiseen kasvuun vuonna 1993. Tilastokeskuksen tiedoista käy ilmi, että etenkin suurituloisin viidenne kotitalouksista kasvatti jonkin verran tulo-osuuttaan.

Laman vaikutus näkyy siinä, että kotitaloudet saivat vuonna 1993 palkkatuloja yhteen laskien noin 15 miljardia markkaa vähemmän kuin vuonna 1992. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot alenivat nimellisesti vain prosentin verran sosiaaliturvaetuksien lisäessä tuloja ja asuntolainakorkomenojen pienentyessä.

Sosiaaliturvaetuudet korvasivat vielä hyvin ansiotulojen alentumisen. Esimerkiksi työttömyyspäivärahoja kotitaloudet saivat lähes kuusi miljardia markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Käytettävissä olevien tulojen alenemista hidasti vielä se, että kotitalouksien asuntolainoista maksamat korkomenot putosivat selvästi, eli runsaan viidenneksen vuoteen 1992 verrattuna. Mikäli tätä korkojen vähenemistä ei otettaisi huomioon, kotitalouksien käytettävissä olevat tulot olisivat lähes 3 prosenttia alaisemmat.

Edellä olevat tilastotiedot osoittavat selvästi, miten tärkeitä tulonsiirrot ovat vakavassa lamassa. Omalta osaltaan ne ovat pitäneet yllä kotimaista kysyntää ja tukeneet työllisyyttä. Työttömyysjaksojen pitkittyminen kuitenkin uhkaa yhä useampaa putoamisella ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta perusturvan varaan. Hallitus puolestaan on kaavaillut työttömyysturvan leikkaamista.

Tilastokeskuksen mukaan palkansaajatalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat jonkin verran vuonna 1993. Eniten kasvoivat ylempien toimihenkilöiden talouksien tulot, noin 2,5 prosenttia. Työntekijätalouksien ja alempien toimihenkilötalouksien tulojen kasvu oli prosentin luokkaa.

Ensimmäisistä lamavuosista eläkeläiset selvisivät Tilastokeskuksen tietojen mukaan suhteellisesti vähäisimmin menetyksin. Kuitenkin laman pitkittyessä myös eläkkeensaajien taloudellinen asema on heikentynyt selvästi. Esimerkiksi vuoden 1993 eläketuloihin liittyvät korotetut kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut ovat vaikuttaneet tähän kehitykseen. Niinpä eläkeläiskotitalouksien käytettävissä olevat tulot ovatkin alentuneet vuonna 1993 lähes kaksi prosenttia.

Kokopäiväisten miespalkansaajien keskimääräiset vuosipalkat kasvoivat enemmän kuin naispalkansaajien. Kehitys johtuu siitä, että miesvaltaisilla yksityisen sektorin aloilla palkkojen nousu oli selvää, mutta naisvaltaisten julkisen puolen palkat nimellisestikin laskivat. Eniten vuosipalkat kasvoivat puu- ja paperiteollisuudessa, missä kokopäiväisten palkansaajien vuosipalkat olivat vuonna 1993 runsaat 4 prosenttia korkeammat kuin vuonna 1992. Myös metalliteollisuuden palkansaajien vuosipalkat kasvoivat muihin ryhmiin verrattuna. Sen sijaan julkisella alalla vuosipalkkojen kehitys oli poikkeuksetta negatiivista. Vuosipalkkoilla mitattuna sukupuolten väliset palkkaerot kääntyivät viime vuonna uudelleen kasvuun. Vielä 1990-luvun ensimmäisinä vuosina sukupuolten väliset palkkaerot supistuivat. Naispalkansaajien vuosipalkka oli vuonna 1993 noin 76 prosenttia miespalkansaajien vuosipalkkoista. Vastaava osuus vuotta aikaisemmin oli lähes prosenttiyksikön korkeampi.

Kiinnitämme tässä yhteydessä huomiota verotuksen epäsuhtaan, kun pääomatulojen verotus on Euroopan alhaisimpia ja palkkatulojen verotus taas huippuluokkaa. Palkkasidonnaiset sosiaalikulut osaltaan vaikeuttavat työllistämistä. Maksuja tulisi siirtää ympäristöperusteisella verotuksella kannettavaksi.

Asumisen tukeminen kokonaisuudessaan on epäoikeudenmukaista ja sisältää vain osaksi sosiaalista harkintaa. Sosiaalisen asuntotuotannon ehdot eivät myöskään ole olleet omiaan edistämään sosiaalista asuntotuotantoa.

Ehdotamme,

*että yleisperusteluissa lausuttaisiin:*

1) "Valiokunta toteaa palkkaverotuksen olevan erittäin korkea suhteessa muihin verotukseen ja edellyttää, että ympäristöverotusta ja pääomatulon verotusta lisätään, jotta voidaan keventää palkkatulon verotusta ja palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja."

2) "Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että sosiaaliperusteinen aravatuotanto on loppumassa ja edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että asumisen tukemisessa painopistettä suunnataan sosiaaliseen asuntotuotantoon, jonka ehdot määrittellen sellaisiksi, että nykyistä korkeammat tuotantotavoitteet toteutuvat, mikä edellyttää mm. riittävän alhaisia korkoja."

3) "Valiokunta kiinnittää huomiota asuntojen peruskorjauksen rahoitusehtoihin ja toteaa peruskorjauksen lisäämisen olevan rakennusalan korkean työttömyyden takia perusteltua, ja edellyttää hallituksen ryhtyvän toimiin ehtojen kohtuullistamiseksi."

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### M E N O T

#### Pääluokka 24

### ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Eduskunnan vuoden 1994 talousarvion käsittelyssä tekemä päätös siirtää varoja korkotuesta kansalaisjärjestöille oli selvä painopistevalinta, kuten ed. Biaudet'n ym. talousarvioaloitteessa n:o 74 huomautetaan. Tästä piittaamatta hallitus esittää uudestaan korkotuen nostamista 140 miljoonasta markasta 180 miljoonaan markkaan ja kansalaisjärjestöjen tuen alentamista 120 miljoonasta markasta 100 miljoonaan markkaan. Valiokunta on siirtänyt 20 miljoonaa markkaa STM:n pääluokasta kansalaisjärjestöjen ym. toimintaan. Tämän olemme ottaneet huomioon (TAA n:ot 74 ja 89).

Ehdotamme,

*että momentin 24.30.66 perusteluissa lausuttaisiin:*

"Määrärahasta saa käyttää tukeen kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, kehitysjoukoille ja kehitysyhteistyötiedotukselle 160 420 000 markkaa ja korkotukeen 140 000 000 markkaa."

#### Pääluokka 26

### SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

43. *Maakunnan kehittämisraha (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää momentille 125 miljoonaa markkaa. Katsomme, että määrärahaa tulisi korottaa 200 miljoonalla markalla. Samalla kuitenkin huomautamme, että maakunnalliset liitot eivät hallintoelimiensä kokoonpanolta vastaa alueidensa väestön vaaleissa ilmeneviä jakaumia, koska liitot kootaan välillisesti kunnista (TAA n:ot 267 ja 444).

Ehdotamme,

*että momentille 26.97.43 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.*

### **Pääluokka 27**

## **PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **10. Puolustusvoimat**

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esittää momentille 2,6 miljardia markkaa. Ottaen huomioon valtion voimakkaan velkaantumisen Ahon hallituksen epäonnistuneen talouspolitiikan seurauksena on entistäkin tärkeämpää valita se, mihin säästöjä kohdistetaan ja mitkä toiminnot pyritään säilyttämään entisessä laajuudessaan. Vaikka 2,6 miljardista markasta 2,1 miljardia aiheutuukin aikaisemmista tilausvaltuuksista ja 0,5 miljardia aiempiin sopimuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssikorjauksista, katsomme, että näiden menojen maksatusta pitää siirtää ja ajoittaa uudelleen niin, että määrärahaa voidaan supistaa. Tällöin on mahdollista myös jättää käyttämättä niitä tilausvaltuuksia, joita aiemmin on myönnetty, mutta joita ei ole ehditty käyttää. Esitetystä poiketen on myös lähdettävä siitä, että luovutaan vuoden 1995 osalta tiedustelu-, valvonta- ja johdatusjärjestelmien hankkimisesta, mikäli se ei mahdu ehdottamamme määrärahan puitteisiin (TAA n:o 47).

Ehdotamme,

*että momentilta 27.10.16 vähennettäisiin 900 000 000 markkaa.*

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää momentille noin 5,3 miljardia markkaa. Tässä on lisäystä runsaat 100 miljoonaa markkaa. Viitaten momentin 27.10.16 koh-

dalla esittämiimme perusteluihin ehdotamme määrärahan vähentämistä (TAA n:o 233).

Ehdotamme,

*että momentilta 27.10.21 vähennettäisiin 400 000 000 markkaa.*

## **99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot**

50. *Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen*

Hallitus esittää momentille 4 miljoonaa markkaa, mistä 2 miljoonaa markkaa on tarkoitettu puolustushallinnon ulkopuolista, vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta varten. Ehdotamme säästöjen aikaansaamiseksi määrärahan pienentämistä sanotun puolustushallinnon ulkopuolisen koulutuksen osalta.

Ehdotamme,

*että momentilta 27.99.50 vähennettäisiin 2 000 000 markkaa puolustushallinnon ulkopuolisesta koulutuksesta.*

### **Pääluokka 28**

## **VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **60. Rakennushallinto**

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen n:o 214 laiksi kiinteistölaitoksesta. Sen mukaan kiinteistöpalvelutoiminta (rakentaminen, siivous, kiinteistönhoito ja korjaustoimi) siirretään kokonaisuudessaan valtion toistaiseksi yksinään omistamalle Engel Kiinteistöpalveluyhtymä Oy:lle.

Asiaa valmistellut valtiovarainvaliokunta totei tuolloin mietinnössään, että toimintojen siirtämistä ja työnantajan vaihtumista on pidettävä nykyisin työsuhteessa olevien osalta työoikeudellisesti voimassa olevan lainsäädännön mukaan liikkeen luovutuksena. Näin asiaa tulee arvioida myös EU:n liikkeenluovutusdirektiivin valossa.

Eduskunta on lain kolmannessa käsittelyssä hyväksynyt myös tätä koskevan ja valtioneuvostolle sitovaksi ohjeeksi tarkoitetun lausuman. Eduskunnan lausumassa todetaan:

”Eduskunta edellyttää valtion kiinteistölai-

toksen muodostamisessa noudatettavan liikkeen luovutustilannetta koskevaa säännöstöä ja että henkilöstön eläke-etuudet turvataan organisaatiouudistuksen yhteydessä.”

Valtiovarainvaliokunnassa kuullun asiantuntijalausunnon mukaan liikkeen luovutusta koskevan lainsäädännön noudattaminen merkitsee muun muassa, että

— luovuttajalla eli rakennushallinnolla ei ole oikeutta irtisanoa työsopimuksia liikkeen luovutuksen perusteella;

— työsuhteitten tulee jatkua sellaisinaan luovutuksensaajaa eli Engel Kiinteistöhuoltoyhtiö Oy:tä velvoittavina;

— jos rakennushallinto on luovutushetkellä sidottu työehtosopimukseen työehtosopimuslain nojalla, tämä työehtosopimus velvoittaa luovutuksensaajaa aina työehtosopimuksen lakkaamiseen saakka samalla tavalla kuin se on velvoittanut rakennushallintoa;

— työsuhteissa sovellettavat lait saattavat luovutushetken jälkeen vaihtua, koska osakeyhtiö ei voi — ainakaan yleensä — soveltaa yksinomaan valtiota velvoittavia, palvelussuhteita koskevia ehtoja;

— mutta jos viimeksi mainittujen lakien soveltamisesta työsuhteesta on sovittu työsopimuksella, nimenomaisesti, on niitäkin noudatettava työsopimuksen ehtoina;

— työsopimuksen ehtoja taas voidaan muuttaa vain työsopimusosapuolten välisellä sopimuksella, siis työsopimuksella, yksipuolisesti työnantaja ei niitä saa muuttaa;

— viimeksi sanotusta johtuu, että jos rakennushallintoa työehtosopimuslain nojalla velvoittanut työehtosopimus on lakannut olemasta voimassa ennen luovutushetkeä ja sen ehtoja on noudatettu työehtosopimuksen ns. jälkivaikutuksen perusteella, voidaan näitäkin ehtoja muuttaa vain työsopimuksella (samoin on asia, jos työehtosopimus on lakannut olemasta voimassa luovutushetken jälkeen).

Talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti 16.12.1994 kuitenkin torjua eduskunnan lausuman ja sen mukaisesti valtiovarainministeriö on 19.12.1994 valtiovarainvaliokunnalle lähettämässään kirjeessä esittänyt, että luvun 28.60 perustelujen loppuun lisättäisiin näin kuuluva kappale, jolla mitätöitäisiin eduskunnan vasta hyväksymä lausuma:

”Yhtiön kilpailukyvyyn ja kannattavuuden turvaamiseksi henkilöstön palkkauksen ehdot asetetaan toiminnan alkaessa mahdollisimman tasavertaiseen asemaan kilpailijayritysten kans-

sa. Henkilöstö palkataan yhtiöön uusina työntekijöinä.”

Me katsomme, että eduskunnan tulee pysyä aikaisemmassa, lainsäädäntöön perustuvassa kannassa. Huomautamme, ettei talousarvioon liitettyä sanotunlaisella lausumalla myöskään voida poiketa voimassa olevasta lainsäädännöstä.

Koska valiokunnan enemmistö on kuitenkin poikennut aiemmasta kannastaan ja asettunut tukemaan valtiovarainministeriön ja talouspoliittisen ministerivaliokunnan esitystä, ehdotamme,

*että luvun 28.60 perusteluista poistettaisiin valiokunnan lisäämä kappale palkkauksen ehtojen asettamisesta kilpailijayritysten mukaan ja henkilöstön ottamisesta uusina työntekijöinä ja sen sijaan siinä lausuttaisiin:*

”Valiokunta ei ole pitänyt aiheellisenä ehdottaa muutettavaksi eduskunnan hallituksen esityksen n:o 214/1994 vp laiksi kiinteistölaitoksesta yhteydessä hyväksymää henkilöstön asemaa koskevaa lausumaa.”

## Pääluokka 29

### OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia esitetään ensi vuoden osalta alennettavaksi 3 % vuoden 1994 tasosta eli 345 miljoonaa markkaa. Peruskoulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten käyttökustannukset ovat vuodesta 1990 vuoteen 1994 alentuneet 11 %, vaikka samana aikana oppilasmäärä on kasvanut 7 %.

Opetustoimen leikkaukset ovat toteutuneet vaihteittain. Ensinnä leikattiin oppilashuollon menoja, opetusvälinehankintoja, kunnossapitoja korjaustöitä sekä tuntiopetusta. Seuraavaksi suurennettiin opetusryhmien kokoja, vähennettiin opetustunteja ja erityisesti tuki- ja erityisopetusta, opettajia lomautettiin ja sijaisuuksista luovuttiin. Nyt yksikköhintoja leikattaisiin 3 % vuoden 1994 tasosta. Lisäksi aikaisemman valtionosuusjärjestelmän loppuerien maksatuksia on lykätty.

Purkaessaan hyvinvointivaltiota hallitus on leikannut myös sivistysmenoja: koulutusta, tutkimusta ja kulttuuria. Kuitenkin Esko Ahon hallitusohjelmassa vuonna 1991 todettiin vielä,

että ”kansakunnan voima ja mahdollisuus menestymiseen on sivistyksessä. Hallituksen painopisteenä riippumatta taloudellisista suhdanteista on koulutus, tutkimus ja kulttuuri”.

Hallitus tahtoo kohdata tulevaisuuden — valitettavasti vain silmät kiinni ja selkä edellä. Opetus-, tiede- ja kulttuuribudjetti on supistunut. Hallituksen kuntien valtionosuuksiin esittämät leikkaukset sattuvat kovina myös kouluihin, kirjastoihin, teattereihin ja museoihin.

Euroopan yhdentymisen ja markkinoiden maailmallistumisen edetessä ainoaksi varmasti kotimaiseksi tuotantopanokseksi jää suomalainen työ. Helsingissä yhä kotipaikkaansa pitävä yhtiö voi näet pyörittää pääosaa yhtiön rahavirrasta jossakin Lontoon, Pariisin tai Frankfurtin tienoilla ja yhä suuremman osan tuotannostaan joko halpamaissa tai markkinoiden lähellä. Siten puhuminen suomalaisesta yhtiöstä on yhä keino-tekoisempaa ja yhtiöiden tukeminen tällöin yhä vaikeampaa.

Yritysten kansainvälistyessä suomalaisten hyvinvointi ja menestyminen ovat vastedes yhä vähemmän kiinni suurten suomalaisten yritysten menestymisestä, yhä vähemmän sellusta, ja yhä enemmän riippuvainen vain siitä, minkälainen on suomalaisten koulutustaso, minkälainen Suomessa tehdyn tutkimuksen ja tuotekehittelyn taso.

Nyt on kyse siitä, missä määrin suomalaiset kykenevät tarjoamaan korkeatasoista työvoimaa, jolla on kykyä havaita ongelmia ja kykyä ratkaista niitä ostavien yritysten kotipaikasta ja muodollisesta kansallisuudesta riippumatta.

Peruskouluun, keskiasteeseen, ammatilliseen jatkokoulutukseen, korkeakouluihin sekä tutkimukseen ja tuotekehittelyyn käytetty panos ei ole kulutusmeno, vaan investointi, hyödyllinen investointi tulevaisuuteen. Joka niistä säästää, leikkaa tulevaisuudesta.

Vuonna 1994 lakkautettiin Tilastokeskuksen koulutustilaston mukaan 84 peruskoulua, joista ala-asteen kouluja 64, yläasteen kouluja kolme ja erityiskouluja 17. Lakkauttaminen on hidastunut huippuvuodesta 1993, jolloin 163 peruskoulua lopetti toimintansa. Eniten kouluja lakkautettiin Turun ja Porin, Oulun ja Lapin lääneissä. Uusia kouluja perustettiin 12, joista viisi Uudenmaan lääneihin.

Syyslukukauden 1994 alussa oli toiminnassa 4 539 peruskoulua, ja niissä opiskeli 587 500 oppilasta. Koulujen määrä väheni edellisestä vuosikymmenestä 71:llä ja oppilaiden määrä 2 800:lla.

Koulujen määrä väheni edelleen nopeammin

kuin oppilasmäärä. Syksyn 1980 jälkeen peruskoulujen keskipakko oli alhaisimmillaan vuonna 1985, jolloin se oli 117 oppilasta koulua kohti. Sen jälkeen keskipakko on vuosittain noussut, ja tänä syksynä koulua kohti oli 129 oppilasta.

Tässä yhteydessä onkin hyvä palauttaa mieleen, mitä vuoden 1991 talousarviota koskevan valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyssä keskustan vastalauseessa todetaan otsikon ”Peruspalvelut” alla:

”Holkerin hallituksen aikana on kansalaisten peruspalveluita etenkin haja-asutusalueilla ryhdytty voimakkaasti supistamaan. Räikein esimerkki tästä on lähes 2 000 postitoimipaikan sulkemispäätös. — Peruspalvelujen heikkeneminen näkyy myös linja-autoliikenteessä. Valtionapu joukkoliikenteen kehittämiseen ja tukemiseen on budjetissa selvästi alimitoitettu.”

Vaalien jälkeen muodostettu Ahon hallitus antoi postitoimipaikkojen sulkemispäätöksen toteutua ja sen jälkeen säästöpäätösten takia on lakkautettu — ei vain postikonttoreita vaan myös — runsaasti peruskouluja ja lisäksi on supistettu valtion piirihallintoa. Myös tässä talousarviossa on varattu liian vähän määrärahoja linja-autoliikenteen säilyttämiseen. Ahon hallituksen säästöpäätökset ovatkin keskittäneet toiminnoita yhä useammin suurimpiin taajamiin.

### 39. Opintotuki

#### 55. Opintoraha (arviomääräraha)

Opinnoilla on merkitystä työllistymiseen korkeasta työttömyydestä ja vähäisestä työpaikkojen tarjonnasta huolimatta. Katsomme, että työttömiä tulisi rohkaista opintoihin passiivisen työn odottelun asemasta. Tarkoitus on, että valtioneuvosto vahvistaisi lisäyksen myöntämisperusteet (TAA n:o 85).

Ehdotamme,

*että momentille 29.39.55 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa opintorahaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisena lisäyksenä.*

### Yleissivistävä koulutus

(Luvut 29.42 ja 43)

Emme pidä oikeana supistaa valtionosuuksia. Peruskoulu- ja lukio-opetusta on pidettävä in-

vestointina tulevaisuuteen eikä suinkaan kulusmenona.

#### 43. Lukiot, peruskoulut ja musiikkioppilaitokset

30. Valtionosuus lukio-opetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.43.30 otettaisiin lisäyksenä 37 540 000 markkaa.*

31. Valtionosuus peruskouluopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.43.31 otettaisiin lisäyksenä 175 680 000 markkaa.*

51. Valtionapu yksityiseen yleissivistävään opetukseen (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.43.51 otettaisiin lisäyksenä 820 000 markkaa.*

52. Valtionosuus musiikkioppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.43.52 otettaisiin lisäyksenä 5 600 000 markkaa.*

#### Ammattiopetus

(Luvut 29.60, 65 ja 66)

Emme pidä oikeana supistaa valtionosuuksia. Ammattiopetusta on pidettävä investointina tulevaisuuteen eikä suinkaan kulutusmenona.

#### 65. Kunnalliset ja yksityiset ammatilliset oppilaitokset

30. Valtionosuus kunnallisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.65.30 otettaisiin lisäyksenä 62 270 000 markkaa.*

50. Valtionosuus yksityisten ammatillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.65.50 otettaisiin lisäyksenä 5 540 000 markkaa.*

51. Valtionosuus ammatillisten erityisoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Ehdotamme,

*että momentille 29.65.51 otettaisiin lisäyksenä 3 360 000 markkaa.*

#### Pääluokka 30

#### MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Euroopan unionin jäsenyyteen liittyy myös unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) noudattaminen ja arvonalisäveroon siirtyminen myös maataloustuotteiden osalta. YMP merkitsee suurta murrosta, sillä Suomessa viljelijän toimeentulo on tähän asti taattu maataloustulospimuksin siten, että rajasuojan avulla on pidetty tuottajahinnat korkeina, likimain kaksinkertaisina EU:n tasoon verrattuna ja sen lisäksi on maksettu muita talousarvioon sisältyviä tukia. Elintarvikkeiden vähittäishintaa on puolestaan alennettu liikevaihtoveron alkutuotejärjestelmällä niin, että joistakin tuotteista on maksettu korotetun alkutuotevähennyksen avulla tukea liikevaihtoverojärjestelmän kautta.

Maataloutta on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lisäksi tuettu talousarviossa myös 3 miljardilla markalla sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa seuraavasti:

— maatalousyrittäjien työterveyshuolto (33.18.60), ensi vuodeksi 3 miljoonaa markkaa;

— valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista, ensi vuonna 2 010 miljoonaa markkaa (1 980 miljoonaa markkaa vuonna 1994), jolloin valtion osuus eläkemenoista olisi arviolta 76 %;

— valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (33.57.40), ensi vuodeksi 1 015 miljoonaa markkaa (1 095 miljoonaa markkaa vuonna 1994).

Ensi vuoden talousarvion määrärahoja maatalouden osalta korottavat tukijärjestelmän muutos ja siihen liittyvät sopeutumistoimet.

## 01. Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki

21. *Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Tilinpäätöksen mukaan menoja oli 72,8 miljoonaa markkaa vuonna 1993, täksi vuodeksi varattiin runsaat 71 miljoonaa markkaa. Ensi vuodeksi hallitus esittää 83,8 miljoonaa markkaa. Vaikka osa ehdotetusta menojen kasvusta onkin perusteltua, katsomme kuitenkin, että muilta osin olisi tullut kyetä säästöihin. Mikäli määrärahaa alennettaisiin 7 miljoonaa markkaa, kasvaisivat ensi vuoden määrärahat silti 5,5 miljoonaa markkaa.

Ehdotamme,

*että momentilta 30.01.21 vähennettäisiin 7 000 000 markkaa.*

### Pääluokka 31

## LIKENNEMINISTERIÖN HALLINNON-ALA

### 24. Tielaitos

77. *Tieverkon kehittäminen (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Vuoden 1993 tilinpäätöksen mukaan määrärahaa käytettiin tuona vuonna 1 584 miljoonaa markkaa. Seuraavaksi vuodeksi myönnettiin ensin 906 miljoonaa markkaa ja I lisätalousarviossa 335 miljoonaa markkaa. Nyt hallitus esittää 820 miljoonaa markkaa.

Euroopan yhdentyminen vaikuttaa väistämättä maantiekuljetuksiin, ja erityistä syytä on kiinnittää huomiota Pietarin alueen merkitykseen, vaikka sinänsä pidämmekin tärkeänä painottaa raideliikenteen kehittämistä. Katsomme, että taajaan asutuilla seuduilla, kuten pääkaupunkiseudulla, olisi ollut erinomaiset edellytykset raideliikenteen kehittämiseen mm. Helsingin ja Espoon välillä sen sijaan, että nyt varoja on käytetty Etelä-Espoon ja Helsingin keskustan välisiin tieliikenneinvestointeihin, vaikka Helsingin keskustan mahdollisuus ottaa vastaan suurta autoliikennettä on heikko. Viite: TAA n:o 148 (Kalliomäki).

Ehdotamme,

*että momentille 31.24.77 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa sitä hankeriittelyssä erittelemättä.*

## 57. Henkilöliikennepalvelujen ostojen ja julkisen liikenteen kehittäminen

34. *Valtionapu pääkaupunkiseudun metrojärjestelmän suunnitteluun ja rakentamiseen (siirtomääräraha 3 v)*

Hallitus esittää momentille 23 miljoonaa markkaa avustuksen maksamiseen Helsingin kaupungille itämetron suunnitteluun ja rataosuuden rakentamiseen siten, että valtion osuus on enintään 150 miljoonaa markkaa, kuitenkin enintään 30 % kustannuksista.

Kiinnitämme huomiota siihen, että valtio on panostanut merkittävästi pääkaupunkiseudun maanteliikenteeseen, mutta suhtautuu äärimmäisen vastahakoisesti metron tai muun raideliikenteen kehittämiseen, vaikka suuri asukastiheys antaisi muuta maata paremmat edellytykset pyrkiä siirtämään henkilöautoliikenteen käyttäjiä joukkoliikenteen käyttäjiksi.

Ehdotamme,

*että momentin 31.57.34 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti valtion osallistumisen koko pääkaupunkiseutua koskevan metro- ja muun raideliikenteen kehittämiseen ja antaa sitä koskevan määräraha- ja sitoumusvaltuusesityksen eduskunnalle vielä vuoden 1995 aikana."*

61. *Joukkoliikenteen palvelujen ostojen ja kehittämisen (siirtomääräraha 3 v)*

Hallitus esittää momentille 488 miljoonaa markkaa kannattamattomien junaliikennepalvelujen ja muiden joukkoliikennepalvelujen ostoon. Linja-autojen osalta joukkoliikenne on muuttumassa, kun tilausliikennelupia ei enää sitoda kannattamattoman liikenteen ylläpitämiseen, mikä vähentää haja-asutusalueen liikennepalveluja entisestään. Vastaavasti rautateiden osalta on siirrytty ostopalvelujärjestelmään kannattamattoman liikenteen osalta. Harvaan asutussa, pinta-alaltaan suuressa maassa joukkoliikenteen ylläpitäminen tuottaa vaikeuksia varsinkin, kun maaseutuväestö on 1960-luvulta alkaen enenevästi siirtynyt taajamiin ja vallankin isoihin kaupunkeihin. Silti katsomme, että joukkoliikenteen ylläpitäminen edellyttää suurempaa ostopanosta (TAA n:o 149).

Ehdotamme,

*että momentille 31.57.61 otettaisiin lisäyksenä 200 000 000 markkaa.*

### **58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut**

62. *Valtionrautateiden radanpito* (siirtomääräraha 2 v)

Valtionrautateiden radanpitoa koskevat mm. seuraavat talousarvioaloitteet:

— n:o 45 (Apukka) lisäystä 20 miljoonaa markkaa kohdennettuna Kemin—Kelloسلän rataosuuden peruskorjaukseen,

— n:o 96 (Hassi) lisäystä 100 miljoonaa markkaa, erittelemättä,

— n:o 103 (Helle) lisäystä 136 miljoonaa markkaa kohdennettuna Pietarin radan kehittämiseen,

— n:o 150 (Kalliomäki) lisäystä 100 miljoonaa markkaa, erittelemättä,

— n:o 451 (Polvinen) lisäystä 10 miljoonaa markkaa kohdennettuna Ylivieskan—Pyhäsalmen rataosan perusparannukseen,

— n:o 452 (Polvinen) lisäystä 20 miljoonaa markkaa kohdennettuna Kontiomäen—Murtomäen rataosan perusparantamiseen (kokonaiskustannus 85 miljoonaa markkaa)

— n:o 532 (Stenius-Kaukonen) lisäystä 100 miljoonaa markkaa kohdennettuna pääradan Helsinki—Tampere nopeustason nostamiseen kehittämissaikataulussa pysymiseksi,

— n:o 582 (Tennilä) lisäystä 50 miljoonaa markkaa kohdennettuna Laurilan ja Rovaniemen välisen rataosuuden peruskorjaukseen,

— n:o 583 (Tennilä) lisäystä 20 miljoonaa markkaa valtion osuudeksi Sallan ja Kantalahden välisen rataosuuden rakentamiseksi ”Kuolaraata Oy:n” toimesta.

Ehdotamme,

*että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 305 000 000 markkaa, mistä*

*— 20 000 000 markkaa Kemin—Kelloسلän rataosuuden perusparannukseen,*

*— 136 000 000 markkaa Pietarin radan kehittämiseen,*

*— 10 000 000 markkaa kohdennettuna Ylivieskan—Pyhäsalmen rataosan perusparannukseen,*

*— 20 000 000 markkaa kohdennettuna Kontiomäen—Murtomäen rataosan perusparantamiseen,*

*— 100 000 000 markkaa kohdennettu-*

*na pääradan Helsinki—Tampere nopeustason nostamiseen,*

*— 5 000 000 markkaa Tuomiojan—Raahan rataosuuden sähköistyksen suunnitteluun ja*

*— 14 000 000 markkaa tässä erittelemättömiin hankkeisiin.*

### **Pääluokka 32**

### **KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

#### **50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen**

42. *Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantorakenteen sopeuttamiseen (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Pidämme ehdotettua määrärahaa liian suurena.

Ehdotamme,

*että momentilta 32.50.42 vähennettäisiin 30 000 000 markkaa.*

43. *Teollisuuden ja kaupan varastotappioiden korvaaminen (EU)* (arviomääräraha)

Pidämme ehdotettua määrärahaa liian suurena.

Ehdotamme,

*että momentilta 32.50.43 vähennettäisiin 100 000 000 markkaa.*

88. *Osakehankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus esitti alun perin momentin poistamista. Valiokunta on nyt palauttanut momentin ja merkinnyt sille 200 miljoonan markan määrärahan viitaten Veitsiluoto Oy:n osakkeiden osan myyntiin Enso-Gutzeit Oy:lle.

Olemme hämmästyseksemme panneet merkille, että Suomen keskusta on luopunut käyttämästä valtionyhtiöitä alue-, ympäristö- ja muun yhteiskuntapolitiikan välineinä, kun se ja sen edustajat kauppa- ja teollisuusministereinä ovat voimallisesti vieneet eteenpäin valtionyhtiöiden yksityistämistä. Jos valtionyhtiöön otetaan yksityistä omistusta vaikka vähemmistöosakkaaksi, ei yhtiötä enää voida käyttää edellä mainituihin tarkoituksiin. Niin kauan kuin yhtiössä on valtio vielä vähemmistöosakkaana kolmanneksen osuudella, voidaan enää vain suojella sen

palveluksessa olevaa henkilöstöä esim. sellaisen tilanteen varalta, että yksityiset omistajat haluavat sulauttaa yhtiön johonkin toiseen yhtiöön. Sen sijaan sellaista yhtiötä ei voida käyttää enää yhteiskuntapolitiikan välineenä.

Ahon hallitus myi Veitsiluoto Oy:stä osan Enso-Gutzeit Oy:lle, jossa valtiolla vielä on omistusta, mutta minkä valtion omistaman osuuden hallitus voi koska tahansa myydä aiemmin saamansa valtuuden turvin. Tällöin Veitsiluodossa olisi yksityinen omistaja, jolle tehdyn sopimuksen mukaan on sitouduttu myymään myös loput Veitsiluodon osakkeista. Näin Veitsiluoto Oy ajautuu yhteiskunnallisen päätöksenteon ulkopuolelle.

Me katsomme, että valtionyhtiöitä tulee edelleenkin käyttää alue- ja yhteiskuntapolitiikan välineinä.

Ehdotamme,

*että momentille 32.50.88 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa, ja  
että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta toteaa, että ei ole syytä edetä pidemmälle yksityisen omistuksen lisäämisessä valtion kokonaan tai osaksi omistamissa yhtiöissä ja että aikaisemmin myönnetty valtuudet valtion omistusosuuden alentamisesta tai siitä kokonaan luopumisesta peruutetaan ja edellytetään valtioneuvoston ryhtyvän tämän mukaisesti toimiin.”

## 55. Energiatalous

Sähkö on Suomessa sangen edullista useimpiin Länsi-Euroopan maihin verrattuna. Teollisuus maksaa sähköstä Suomessa 20—25 penniä kilowattitunnilta, Saksassa taas 50—60 penniä. Meillä sähkön hinnasta onkin tehty energiavaltaisen perusteellisuuden kilpailuvaltti. Metsäteollisuus haluaisi sähköä halvemmalla kuin tärkeimmissä ulkomaisissa kilpailijamaissa, jolloin sähkön hinnalla korvattaisiin muita, kalliimpia kustannuseriä, kuten kuljetuksia tai vaikkapa kantohintoja. Metsäteollisuudessa ensi vuonna energian osuus lienee kahdeksan prosenttia kustannuksista.

Sähkön hinta vaikuttaa myös muuhun yhteiskunnan kehitykseen. Mikäli sähkön hinta olisi teollisuuden tärkein kilpailutekijä, paljon sähköä kuluttavat tuotannonalat hyötyisivät eniten, mikä yhä vain lisäisi teollisuuden riippuvuutta

sähkön hinnasta. Suomen teollisuushan on jo nyt länsieurooppalaisittain sangen energiavaltaista, mitä kehitystä ei ole järkevää tukea. Neutraalin kilpailun kannalta olisi hyväksi, mikäli EU:n jäsenmaat kykenisivät sopimaan ympäristö- ja energiaverotuksen vähimmäistasosta niin, että ympäristöhaittojen vähentämiseen ja energiansäästöön tähtäävät tavoitteet paremmin toteutuisivat. Maamme tulevaisuuden kannalta olisi-kin parempi panostaa monipuolisempaan tuotantorakenteeseen ja pyrkiä parantamaan tuotannon ja palvelujen laatua.

Sähkö- ja muiden energiamarkkinoiden yhdistymisestä seuraa, että tarve pyrkiä kansalliseen omavaraisuuteen vähenee ja samalla sähköverkkojen yhdistyminen vähentää tarvetta uuden lisäkapasiteetin rakentamiseen, kun kulutus-huippuja voidaan tasoittaa maiden kesken.

Eduskunta on hylännyt ydinvoiman rakentamista koskevan hakemuksen, joten tuonnin lisäksi sähkön tarvetta pitää tyydyttää muin keinoin.

Lähialueiden eräät ydinvoimalat (Sosnovyi Bor, Kantalahti, Ignalina) ovat myös Suomen kannalta huolen aihe. Sähkön tuonnissa näiltä alueilta tulisi pyrkiä siihen, että asianomaiset voimalat saisivat Suomen tuonnista sellaista hyötyä, joka auttaisi niitä huolehtimaan turvallisuudesta.

Suomessa on jossakin määrin kehitetty ympäristöperusteista verotusta, jolloin huomio on kiinnittynyt hiilidioksidiin. Taannoisessa Esseen kokouksessa tuotiin myös esille ajatus, että EU:ssa kehitettäisiin hiilidioksidiverotusta. Ympäristöverotus ja verotus yleensä on kuitenkin jätetty kansalliselle päätöksenteolle, joten ympäristöverotuksen harmonisointi toteutunee hyvin hitaasti, jos ollenkaan. Ympäristöverotuksessa tulisi kuitenkin pyrkiä laaja-alaiseen ja kattavaan vähimmäisverotasoon, jolla haittojen torjunnan lisäksi tähdättäisiin yleisesti energian säästämiseen.

Ympäristöperusteisen verotuksen avulla olisi myös mahdollista keventää muuta verotusta, mm. työvoimaan kohdistuvaa välillistä verotusta.

Ehdotamme,

*että luvun 32.55 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta toteaa, että energiaan kohdistuvalla verotuksella voidaan vaikuttaa ympäristöhaittoihin ja energiansäästöihin, ja huomauttaa,

että Euroopan yhdentyessä kansallisten erillisratkaisujen toteuttaminen on kilpailusystä tulossa yhä vaikeammaksi. Valiokunta edellyttää, että hallitus pyrkii Euroopan unionin puitteissa siihen, että saataisiin aikaan päätöksiä haitta- ja energiaverojen asteittain kohoavista vähimmäistasoista."

### Pääluokka 33

#### SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Merkittävältä osin tämän hallinnonalan menoista (päivähoito, lapsilisät, työttömyysturva, sairausvakuutus, eläkevakuutus, kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto) on säädetty lainsäädännöllä, joista käsiteltäessä olemme ottaneet niihin kantaa. Esimerkiksi päivähoidon oikeuden laajenemisen olisimme halunneet tulevan voimaan nyt voimassa olevan lain mukaan sen sijaan, että sitä lykättiin enemmistöpäätöksellä.

Hallituksen politiikka on synnyttänyt mittavan työttömyyden ja sen takia myös työttömyyden kustannukset ovat nousseet suuriksi. Hallitus onkin pyrkinyt jatkuvasti heikentämään työttömyysturvaetuuksia muka liiallisina ja työllistymistä ehkäisevinä. Velvoitetyöllistämisen, joka piti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden aisoissa, hallitus sai kaadetuksi vuoden 1993 alusta. Työttömyysturvan peruspäiväraha on pysynyt heinäkuusta 1991 asti samana eli 116 markkana. Vuodesta 1992 leikattiin työttömyysturvan ansio-osaa 45 %:sta 42 %:iin. Vuonna 1993 ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien omavastuu-aika piteni 6 viikosta 3 kuukauteen (ei koske ammatillisista oppilaitoksista valmistuvia). Lasten kotihoidon tuen perusosa ja sisarkorotus tulivat vähentämään työttömyyspäivärahaa. Samoin työnantajan työsuhteen päättyessä maksamat erilaiset kerta- tai toistuvat korvaukset otetaan huomioon siten, ettei työttömyysturvaa makseta ajalta, "johon korvauksen katsotaan kohdistuvan".

Vuonna 1994 tuli peruspäivärahan saamiselle työssäoloehto (6 kk työtä viimeisten 2 vuoden aikana). Peruspäivärahaa maksetaan enää korkeintaan 500 päivää. Samalla otettiin käyttöön peruspäivärahan suuruinen työmarkkinatuki, joka on tarveharkintainen ja maksuajaltaan rajoittamaton. Työmarkkinatuella tehty "työ" ei ole työsuhte: se ei täytä työssäoloehtoita. Työmarkkinatuen virallinen tarkoitus oli aktivoida:

lokakuussa 1994 oli työmarkkinatuella 68 000 ihmistä, joista vain 5 800 työharjoittelussa, 5 300 työvoimakoulutuksessa ja 49 300 työttömänä.

Vuoden 1995 alussa peruspäiväraha nousee 116 markasta 118 markkaan, kun lainmukaisen korotuksen pitäisi olla 8 mk. Että korotus ylipäänsä tulee, aiheutuu siitä, että ed. Stenius-Kaukonen kääntyi oikeuskanslerin puoleen.

Valtioneuvoston jäsenten ja hallitsevien puolueiden samoin kuin elinkeinoelämän puheissa "passivoivan työttömyysturvan" arvostelu on enimmäkseen tarkoittanut sitä, että työttömyysturvaetuuksia heikennettäisiin ja enimmäiskestoa lyhennettäisiin ja saantia vaikeutettaisiin. Ongelma ei kuitenkaan ole ihmisten muka korkeista etuuksista johtuva työhaluttomuus, mikä ilmenee siitä, että esimerkiksi marraskuussa 1994 työttömiä työnhakijoita oli 471 000, mutta avoimia työpaikkoja vain 5 180, eli noin sataa työtöntä kohti oli avoinna yksi ainoa työpaikka. Mitä tulee työttömyyspäivärahan alentamiseen määräjälkeen, niin tutkimukset osoittavat, että noin puolen vuoden työttömyyden jälkeen ei työttömyysturvan tasolla ole vaikutusta työllistymiseen; ansioturvan alentaminen ei auta työllistymisessä, kun työtä ei ole.

Pidämme tärkeänä, että työttömille tarjotaan mahdollisuus ammatilliseen täydennys- ja jatkokoulutukseen tai uudelleen kouluttautumiseen työllistymisen auttamiseksi sekä edes määrääkäänsä töihin työtaitojen säilyttämiseksi. Samalla tilapäisestä työstä ansaitun palkan ja työttömyysturvan yhteensovittamista tulee parantaa. Tässä yhteydessä on hyvä kerrata lyhyesti eräitä eduskunnan (hallituspuolueiden voimin) tekemiä päätöksiä, joilla on heikennetty eläkeläisten toimeentuloa:

#### 1. Tuloverotus

— 1991 sv-maksua korotettiin 1 p/äyri 80 000 markkaa ylittävältä tulon osalta;

— 1992 veroasteikkoon jätettiin lamasta huolimatta tekemättä 2,6 %:n inflaatiotarkistus, sairauskulujen vähennysoikeus poistettiin, otettiin käyttöön eläkeläisten keva-maksu;

— 1993 sv-maksua korotettiin 2 pennillä, keva-maksua korotettiin 1 pennillä, lamasta huolimatta jätettiin tekemättä 2,2 %:n inflaatiotarkistus ja verotusta kiristettiin lainaverolla;

— 1994 korotettu sv-maksu 3 penniä ja korotettu keva-maksu 1 penni, lamasta huolimatta veroasteikkoon jätettiin tekemättä 2,5 %:n inflaatiotarkistus ja lainaveron perintä jatkui;

— 1995 jatketaan korotetun sv-maksun ja keva-maksun perintää;

— kauden aikana valtion säästöpäätökset ovat vähentäneet kuntien valtionosuuksia, mikä erilaisten säästötoimien jälkeenkin on osaltaan johtanut äyriin hinnan korotuksiin monissa kunnissa;

## 2. Indeksitarkistukset

— 1993 työeläkkeiden indeksitarkistuksista leikattiin 1,5 prosenttiyksikköä ja maksettiin vain 0,39 %:n korotus;

— 1994 kansaneläkkeiden ja työeläkkeiden indeksitarkistuksia ei maksettu lainkaan;

— vuoden 1995 alussa eläkeläiset saavat kansaneläkkeisiin arviolta 1,97 %:n ja työeläkkeisiin 1,42 %:n tarkistukset, jolloin suorittamatta jää työeläkkeiden osalta 3,5 %:n ja kansaneläkkeiden osalta 1,6 %:n korotus;

## 3. Muu eläketurva

— yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja on nostettu 55 vuodesta 60 vuoteen, mutta työttömyydestä huolimatta työttömyyseläkkeen ikäraja ei ole väliaikaisesti suostuttu laskemaan tai TEL-puolelle luomaan viljelijöiden sukupolvenvaihdoseläkkeen tapaista palkansaajan luopumiseläketä, jossa ikääntyneen työntekijän korvaksi nuorempi työtön;

— eläkepalkan määräytymistä on muutettu siten, että ansiosta vähennetään palkansaajan työeläkemaksu;

— julkisen sektorin eläke-etuudet 1.1.1993 ja sen jälkeen alkavissa virka- ja työsuhteissa on alennettu yksityisen sektorin tasolle, aiemmin alkanneissa siirtyminen tapahtuu asteittain;

## 4. Terveysturva

— luovuttiin maksuttomasta perusterveydenhoidosta ja otettiin käyttöön terveyskeskumaksu;

— hoitopäivämaksut ja poliklinikkamaksut ovat nousseet rajusti ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksun markkamäärän yläraja on poistettu, kotipalvelujen hinnoittelusta on poistettu markkamääräinen yläraja;

— sv-korvausten omavastuita ja hoidon ja tutkimusten maksujen omavastuita on nostettu.

Edellä olevassa tarkastelussa on sosiaalisten näkökohtien lisäksi syytä kiinnittää huomiota siihen, että verojen kiristäminen ja pahimpan

lamaan ajoitetut säästöt ovat osaltaan syventäneet lamaa ja kireän deflaatiopolitiikan osana lisänneet työttömyyttä siten vähentäen valtion tuloja ja kasvattaen valtion velkaantumista.

## Päälukko 34

### TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Aidosti aktiivisten työllistämistoimien, kuten koulutuksen ja ammattitaitoa ylläpitävän väliaikaisen työllistämisen valtion virastoihin ja laitoksiin taikka kuntien ja kuntayhtymien palvelukseen, lisääminen on erityisen tärkeää, vaikka oletettaisiinkin, että useamman vuoden ajan jatkuisi poikkeuksellisen voimakas talouden kasvu.

Työttömien määrä ei enää näytä kasvavan, kuten seuraavasta asetelmasta käy ilmi. Vähennystä on kuitenkin tapahtunut ennen kaikkea lomautettujen määrässä. Huolestuttavaa sen sijaan on, että pitkäaikaistyöttömien eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden määrä on kasvussa.

Työttömyys työministeriön lukujen valossa:

| työttömät             | työnhakijat: |
|-----------------------|--------------|
| lokakuu 1993 .....    | 497 896      |
| marraskuu 1993 .....  | 498 697      |
| lokakuu 1994 .....    | 468 443      |
| marraskuu 1994 .....  | 471 137      |
| pitkäaikaistyöttömät: |              |
| lokakuu 1993 .....    | 106 409      |
| marraskuu 1993 .....  | 111 318      |
| lokakuu 1994 .....    | 136 475      |
| marraskuu 1994 .....  | 137 611      |

Esitämme valtion, kuntien ja kuntayhtymien sekä yksityisen sektorin työllistämisen lisäämistä kaikkiaan noin 30 000 hengellä. Edelleen Vasemistoliton ryhmä esittää työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen lisäämistä. Pidämme tärkeänä painottaa aktiivisia työvoimapolitiikan toimia.

#### 02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten (TAA n:o 447) ehdotamme,

*että momentille 34.06.02 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa työttömien työllistämiseksi valtion virastoissa ja laitoksissa.*

29. *Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen os-  
topalvelut (arviomääräraha)*

Viitaten luvun 34.06 ja momentin 34.06.50 kohdalla esittämäämme (TAA n:ot 278 ja 152) ehdotamme,

*että momentille 34.06.29 otettaisiin lisäyksenä 585 000 000 markkaa.*

30. *Valtionapu kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)*

Luvun perusteluissa todetun lisäksi huomautamme, että mikäli siirrytään kokoaikaisiin tuiki lisäämättä merkittävästi määrärahoja, kuntien työllistäminen vähenee romahdusmaisesti. Lukuisissa kunnissa on osa-aikaisen työn avulla kyetty katkaisemaan pitkäaikaistyöttömyys. Lapin, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan maakuntaliittojen 11.11.1994 päivätyn lausunnon mukaan siirryttäessä kokoaikaiseen työllistämiseen ehdotettujen määrärahojen puitteissa työllistäminen vähenee tuntuvasti ja suuret vähennykset kohdistuvat työttömyydeltään vaikeimpiin kuntiin, joissa työllistäminen supistuu 60—70 % nykyisestä tasosta. Porin kaupunginjohtajan lausunnon mukaan aikaisemman työllistämishenkilömäärän säilyttäminen merkitsisi Satakunnan kunnille noin 40—50 miljoonan markan lisämenoa, mikä on lähes sama määrä minkä nämä kunnat menettävät myös valtionosuuksien leikkauksessa, joten kunnilla ei ole mahdollisuutta säilyttää työllistämistä entisen laajuisena (TAA n:o 2).

Ehdotamme,

*että momentille 34.06.30 otettaisiin lisäyksenä 480 000 000 markkaa valtionapuun kunnille ja kuntainliitoille työttömyyden lieventämiseen ja*

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että paikallisesti säilytetään edelleenkin mahdollisuus osa-aikaiseen työllistämiseen.”*

50. *Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut (arviomääräraha)*

Hallitus esittää työvoimapolitiittisen aikuis-

koulutuksen supistamista, vaikka korkea työttömyys perustelisi koulutuksen lisäämistä, sillä se antaisi uusia valmiuksia työllistymiseen. Ammattitaidon ja tietämyksen kehittäminen on tärkeää muuttuvilla työmarkkinoilla. Pidämme aktiivisia työvoimapolitiikan toimia, kuten juuri mm. koulutusta, parempana kuin työttömänä oloa, joka pitkään jatkuessaan heikentää yksilön työllistämistä. Koulutus ja työllistämiskaksot auttavat puutteistaan huolimatta pitämään ammatillisia valmiuksia yllä.

Tällä momentilla ehdotamme opintososiaalisten etuuksien korottamista 765 miljoonalla markalla ja momentilla 34.06.51 aikuiskoulutuksen ostopalvelujen määrärahan korottamista 585 miljoonalla markalla. Vastaavasti nämä vähentävät työttömyysturvan menoja (TAA n:o 591).

Ehdotamme,

*että momentille 34.06.50 otettaisiin lisäyksenä 765 000 000 markkaa.*

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)*

Luvun perusteluissa esitettyyn viitaten (TAA n:o 201) ehdotamme,

*että momentille 34.06.62 otettaisiin lisäyksenä 350 000 000 markkaa.*

## Päälukko 35

### YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNON- ALA

#### 30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnon- suojelu

Rakennuslainsäädäntöä uudistettaessa olisi tullut kiinnittää erityistä huomiota myös rantojen suojeluun sen sijaan, että hallituksen esitys keskittyy vähentämään ympäristöministeriön valvontamahdollisuuksia, mikä käytännössä lisää paikallisten maanomistus- ja suurrakentajajen toteutumista ympäristön ja ihmisten kustannuksella. Olisi esimerkiksi tullut säätää vaikkapa Ruotsin tapaan, että määräätisyydellä vesirajasta ei tulisi sallia uudisrakentamista. Tällä tavoin olisi voitu säilyttää paremmin monimuotoinen rantaluonto kuin mihin erillisellä rantojensuojeluohjelmalla kyetään. Rantoja olisi myös jäänyt enemmän kaikkien yhteiseen käyttöön jokamiehenoikeuden pohjalta. Nykyinen

hallitus on kuitenkin painottanut rakentajien ja maanomistajien etuja.

87. *Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Vuonna 1994 tarkoitukseen myönnettiin 85 miljoonaa markkaa ja vuodeksi 1995 hallitus esittää 89 miljoonaa markkaa. Ehdotettu summa on kuitenkin riittämätön verrattuna siihen, että valtioneuvosto on viime vuosina hyväksynyt monia suojeluohjelmia, kuten lintuvesien-, soiden- ja harjujen suojeluohjelman sekä kansallisen luonnonpuistoverkon laajennusohjelman. Edelleen on Rion ympäristö- ja kehityskokouksessa ja Helsingin metsäministerikokouksessa sitouduttu luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen (TAA n:o 102).

Ehdotamme,

*että momentille 35.30.87 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa luonnon-suojelualueiden hankkimiseen.*

#### 45. Asunto- ja rakennustoimi

Yleisen asumistuen piirissä on ihmisiä enemmän kuin koskaan, pääsyynä kasvanut työttömyys. Pelkän työttömyyden takia asumistukea saa 130 000 ruokakuntaa eli runsaat puolet 230 000 tuensaajasta. Budjettiin ei ole varattu riittävästi määrärahoja, joten tarpeellista asumistukea vaille ovat jääneet kymmenettuhannet perheet.

Nyt ollaan myöntämisperusteita tiukentamassa muun muassa tukeen oikeuttavaa pinta-alaa supistamalla ja enimmäisasumismenoja alentamalla, jolloin keskimääräinen tuki pienenee 840 markalla vuodessa. Samalla 45 000 tuensaajaa putoaa kokonaan pois tuen piiristä. Seurauksena on ihmisten muuttaminen pienempiin asuntoihin ja suurten asuntojen jääminen joillakin paikkakunnilla tyhjiksi.

Asumistuki ei riitä läheskään kaikissa tapauksissa kattamaan asumiskustannuksia, joten 40 % tuensaajista joutuu turvautumaan myös toimeentulotukeen. Tämä sopii nykyisen hallituksen politiikkaan, koska asumistukimenot maksetaan kokonaan valtion talousarviosta, mutta toimeentulotukimenoihin osallistuvat myös kunnat.

Asumistuki, joka kohdentuu vain tukea tarvitseviin, edustaa vain 28 % koko asuntosektorin

tuesta. Asuntolainojen korkojen verovähennys-oikeus, joka vuonna 1994 oli suuruudeltaan arviolta 3,4 miljardia markkaa, ja eräät muut tukimuodot eivät ole yhtä sosiaalisia ja oikeudenmukaisia. Siksi pitäisi tarkistaa asuntotoimen määrärahoja asumistuen hyväksi ja tarvittaessa varautua lisäbudjetin antamiseen.

Uusia asuntoja aloitettiin aravalainoitettussa tuotannossa 22 573 vuonna 1992, seuraavana vuonna 13 669, vuonna 1994 enää 8 000 ja vuonna 1995 aloitettaisiin enää 6 000. Asuntolainojen korkotuella pyritään sen sijaan rakentamaan enemmän, vaikka ensi vuodeksi merkittyä 10 000 asuntoa on pidettävä liian optimistisena. Katson, että tukiehtoja tulee kehittää niin, että tuotannon määrä voidaan pitää korkeana.

Ehdotamme,

*että luvun 35.45 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta kiinnittää huomiota valtion tukeman asuntotuotannon ehtoihin ja edellyttää niiden kehittämistä sellaisiksi, että uustuotantoa voidaan talousarvioesityksessä ennakoitua lisätä.”

#### 54. Asumistuki (arviomääräraha)

Hallitus heikentää asumistuen määräytymisperusteita mm. tuen keskisuuruutta alentaen. Tämä merkitsee sitä, että yhä useampi joutuu asumistukisäästöjen takia turvautumaan toimeentulotukeen. Emme pidä tätä oikeana menettelynä.

Ehdotamme,

*että momentille 35.45.54 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa ja että perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että asumistuen heikennyksistä luovutaan ja tukiehdot palautetaan ennalleen.”

#### 56. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Korjausavustuksella on ollut merkitystä rakennuslalle, jolla työttömyys on poikkeuksellisen korkea. Nyt hallitus esittää määrärahan voimakasta alentamista ja määrärahan käytön supistamista vain vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjaustoimintaan. Ehdotamme määrärahan korottamista ja luopumista käytön altaasta rajaamisesta (TAA n:o 436).

Ehdotamme,

*että momentille 35.45.56 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa ja  
että momentin perusteluihin määrärahan käyttötarkoituksesta lisättäisiin näin kuuluva virke:*

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Asko Apukka**

**Timo Laaksonen**

**Juhani Vähäkangas**

Yhdymme vastalauseeseen luvun 28.60 osalta.

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Hannele Luukkainen**

**Ulla Anttila**

### III

#### YLEISPERUSTELUT

Ahon hallituksen tilinpäätös:

- työttömiä oli hallituksen aloittaessa 182 242, nyt yli puoli miljoonaa;
- sadattuhannet työpaikat ovat kadonneet konkurssien, kasinopelien ja automaation mukana;
- tulo- ja elintasoerot ovat kasvaneet;
- energiansäästö ja ympäristönsuojelu on laiminlyöty;
- valtiolla oli velkaa nykyisen hallituksen aloittaessa 63,8 miljardia markkaa, nyt sitä on viisikertainen määrä eli yli 300 miljardia markkaa.

Tänä vuonna valtionvelkatilanne synkkenee entisestään, sillä nyt käsittelyssä olevan talousarvionkin katteeksi tarvitaan edelleen uutta velkaa yli 70 miljardia markkaa. Tämän vuoden lopulla valtion velka on 380 miljardia markkaa eli 70 % BKT:sta.

Ahon—Viinasen hallitus ei ole kyennyt pitemmän aikavälin rakennepoliittisiin linjauksiin. Se on ajalehtinut ajopuuna kriisistä toiseen tehden reaktiivista ad hoc-politiikkaa. Talouden ohjekset ovat olleet markkinoiden käsissä. Vuoden 1995 budjetissa ainoa rakennemuutos on työllistämistukiremontti, jossa 19 tukimuodon viidako puretaan 6 instrumenttiin. Tämä ratkaisu on kannatettava, mutta sekin tehdään liian myöhään — vasta tilanteessa, jossa työllistämisrahoja on jo pitkään palanut tehottomuuteen. Eikä se yksin riitä!

”Määrärahaa voidaan käyttää myös avustusten maksamiseen nuorten omatoimiseen koraustoimintaan ja asunto-osakeyhtiöiden avustamiseen.”

Rakennemuutosten tekeminen edellyttäisi myös arvokeskustelua, jonka istuva hallitus on torjunut. Ministeri Viinasen sanoin: ”Arvokeskustelua ei voi käydä, kun rahat on loppu.”—Päinvastoin, arvokeskustelun aika on juuri silloin, kun niukkenevin varoin yritetään ylläpitää hyvinvointipalveluja. Juuri silloinhan arvoja ja painopisteitä on mietittävä uudelleen tulonjakoa oikeudenmukaisuuslähtökohdista.

Kaaoksesta huolimatta hallitus ei ole siis tehnyt johtopäätöksiä ja muuttanut talous- ja veropolitiikkansa rakenteita. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia verotukseen: työnteon suosimista ja verotuksen painopisteen siirtoa ympäristöhaittoihin, energiankäyttöön ja automatisoidulle vientisektorille. Näin jaetaan viennin menestystä koko Suomen hyvinvoinnin ja työllisyyden hyödyksi.

Suomen talous vaatii useita samanaikaisia tervehdyttämistoimia, sillä hyvinvointiyhteiskuntaa ei pystytä ylläpitämään ellei rakennemuutoksia toteuteta:

- 1) verotuksessa
- 2) työvoimakustannuksissa
- 3) sosiaaliturvassa
- 4) kuntien ja valtion välisissä suhteissa
- 5) elinkeinotuissa.

Näiden rakennemuutosten kautta kansantalous saadaan terveille raiteille, talous käyntiin, työllistäminen ja työn vastaanottaminen kannattavaksi, valtion tulopohja vahvistuu, työttö-

myysmenot laskevat ja ihmisten elämän laatu ja ympäristön tila paranevat. Kerrannaisvaikutusten kautta valtion rahoitusasema paranee ja velkaantuminen saadaan pysäytetyksi.

## Tarvittavat rakennemuutokset

### 1. Verotuksessa

Talouden rakenteiden muuttamiseksi kestävä kehityksen uralle ja työllisyyden tukemiseksi Suomessa on toteutettava vihreä verouudistus eli siirrettävä verotuksen painopistettä työn verottamisesta ympäristöveroihin. Ympäristöverotuksen tulee kohdistua pahimpiin ilman-, maaperän- ja vesistösaasteisiin saasteveroina, merkittäviin luonnonvarojen käyttöön resurssiveroina sekä fossiilisiin polttoaineisiin energiaveroina.

Työn verottaminen on Suomessa sietämättömän kireää, toiseksi kireintä läntisissä teollisuusmaissa. Huippukorkea työn verotus heikentää ihmistyön kilpailukykyä muihin tuotantotehtäviin kuten energiaan ja pääomaan nähden. Siksi tuloveroasteikkoja on leikattava kautta linjan ja alennettava välillisiä työvoimakuluja esimerkiksi pudottamalla työnantajien työttömyysvaikutusmaksua, mikä lisäisi työllistämismahdollisuuksia.

Kattava ympäristöverojärjestelmä ei korottaisi yritysten verorasitusta kohtuuttomasti. Ensikin Suomessa on Euroopan matalin yritysverotus juuri uusitun pääomatuloverotuksen takia. Toiseksi sähkön hinta on Suomessa toiseksi halvin teollisuusmaiden joukossa ja bensiini on Euroopan kolmanneksi halvin. Kolmanneksi vientiteollisuuden saamaa valuuttakurssietua ei ole ulosmitattu vientiverona. Neljänneksi valtion jakamat elinkeinotuet ovat ruhtinaalliset. Tätä taustaa vasten on kyllä varaa nostaa ympäristöverorasitusta.

Tämä veromalli ei vähennä valtion verokertymää, koska ansiotuloverojen ja välillisten työvoimakustannusten alentaminen korvataan keräämällä ympäristöveroja vastaava määrä. Kerrannaisvaikutusten kautta valtion verotulojen voi olettaa kasvavan pidemmällä aikavälillä.

Siirtyminen ympäristöverotukseen muuttaisi teollisuuden ja elinkeinoelämän rakenteita sekä toisi kilpailuvaltin. Ympäristöteknologian alalla juuri sellaisen maan yritykset, jossa edetään ympäristökysymyksissä muita maita nopeammin, saavat kilpailuvoimaa. Ympäristönsuojeluinvestoinnithan kasvavat maailmanmarkkinoilla

kaikkein voimakkaimmin. Tästä löytyy tietoa jopa myös ensi vuoden budjetin ympäristöliitteestä sivulta 8: ”Ympäristönsuojelun ja ns. ympäristöystävällisten maailmanmarkkinoiden arvioidaan olevan jopa 2 800 mrd markkaa vuonna 2000 ja Suomen markkinoiden 10 mrd markkaa. Ympäristönsuojelutekniikalle avautuu samalla uusia markkinoita Itä-Euroopasta ja Kauko-idästä. Ympäristönsuojeluun liittyville konsulttipalveluille takaavat EU:n ympäristövaikutusten arviointi- ja ekoauditointiasetukset kasvavat markkinat.”

Ympäristöverotukseen siirtymisen lisäksi verotuksessa on muutoinkin uskallettava tehdä ennakoluultomia rakennemuutoksia. On selvitettävä esimerkiksi professori Kari S. Tikan verofantasiamalli, jossa veroprosentti olisi sama 25 % niin palkkatuloilla, pääomatuloilla, osakeyhtiöllä, perinnöllä kuin arvonlisäverollakin, kiinteistöverolla sen sijaan 2,5 %. Vastaavasti on tutkittava tohtori Pekka Korpisen esittämä malli, jossa kaikki tulot asetetaan saman 30 %:n verokannan alaisiksi ja luovutaan progressiosta. Samoin on tutkittava ajatus, että tuloveropohja alkaisikin jo ensimmäisestä markasta, jolloin suurempi veropohja tavoitettaisiin alemmilla prosenteilla. Päinvastoin kuin yleensä luullaan, nykyisestä alle 40 000 markan tulojen verovapaudesta hyötyvät eniten suurituloiset.

Tuloverojen ja pääomatuloverojen välistä kuilua voidaan kaventaa paitsi alentamalla tuloveroja myös nostamalla pääomaveroa. Mikäli päädytään pääomaverokannan nostamiseen, se on toteutettava niin, että sen nosto ei aiheuta kaaosta pääomamarkkinoilla eikä vaaranna yritysten pääomarakennetta ja että valtion verokertymä muodostuu positiiviseksi. Tärkeintä on esittää ansiotulojen muuntaminen pääomatuloiksi.

### 2. Välillisissä työvoimakuluissa

Työttömyys on nykyisen laman polttavimpia ongelmia. Työntekijöiden palkkaaminen on kallis investointi. Suurin syy tähän on työnteolla ansaittuihin tuloihin ja työllistämiseen kohdistuva ankara verotus. Työllistämisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että jo ensi vuonna työnantajan sosiaaliturvamaksuja kerättäisiin muutoin kuin palkkaperusteisesti.

Samanaikaisesti vihreän verouudistuksen kanssa työvoimakustannuksia tulisikin tasata yrityssektorin sisällä siirtämällä niitä työvaltai-

silta aloilta pääomavaltaisille aloille. Tämä voidaan toteuttaa muuttamalla välillisten työvoimakulujen laskentaperuste palkkasummapohjaisesta työvaltaisista aloista suositavaksi. Tämä muutos ei lisää yrityssektorin kokonaiskustannuksia.

Nykytilanteessa on kohtuullista tasata kustannuksia yritysten kesken ja siirtää avoimen sektorin saamaa hyötyä suljetulle pk-sektorille. Tämän operaation jälkeen ei ole enää tarvetta erilliselle vientiverolle, koska tällaisen muutoksen nettomaksajana olisi juuri pääomavaltainen vientiteollisuus.

### 3. Sosiaaliturvassa

Verotuksen ja sosiaaliturvan rakennemuutokset edesauttaisivat uusien työpaikkojen luomista ja toisivat oikeudenmukaisuutta sosiaaliturvaan. Uudet työpaikat ja uusi yritystoiminta merkitsivät myös valtion tulojen korjaantumista ja valtion velkakierteen pysäyttämistä. Näin luodaan edellytykset velkataakasta vapautumiselle.

Verotus ja sosiaaliturva on sovittava yhteen niin, että käteen jäävä tulo aina kasvaa itse ansaitun bruttotulon kasvaessa. Työn tekemisen ja opiskelemisen on oltava kannattavaa.

### 4. Julkisen sektorin sisäisissä rahavirroissa

Valtion vuosittainen tulo- ja varallisuusverokertymä on tähän asti ollut likimain samaa suuruusluokkaa kuin valtion kunnille maksamat valtionosuudet. Kun valtionosuudet nykyään jo ylittävät valtion tuloverokertymän, on kiire pistää uusiksi valtion ja kuntien välinen työnjako ja remontoida niiden väliset rahansiirtojärjestelmät.

Valtion ja kuntien välistä rahavirtaviidakkoa voidaan yksinkertaistaa mm. siirtämällä ansiotulovero-oikeus valtiolta kunnille ja luopumalla nykyisistä monimutkaisista valtionosuus- ja kuntokyläluokkajärjestelmistä. Tällöin kunnat keräisivät itse verotulonsa omaa toimintaansa varten, mikä lisäisi kuntien päätösvaltaa ja purkaisi byrokratiaa.

Aluepoliittisista ja tasavertaisuussyistä köyhiä ja/tai harvaan asuttuja kuntia on tuki jatkossakin tuettava jonkintyyppisellä tasaustuella, mutta sen rakenteen tulee olla huomattavasti nykyistä järjestelmää yksinkertaisempi ja selkeämpi.

### 5. Elinkeinotuissa

Hallitus pitää edelleen yllä massiivista elinkeinotukiviidakkoa, jossa erilaisia tukia jaetaan avokätisesti monelta luukulta miljardimäärin. Ylipäänsä valtion ja yritysten välinen suhde on otettava uudelleenarviointiin. Vallitseva yritystukiviidakko on purettava ja yksinkertaistettava. Tukimuodoissa on keskityttävä suppeaan instrumenttiviuhkaan ja tuki on jaettava yhdeltä luukulta, jotta sitä voisi myös koordinoita.

Valtiontilintarkastajien arvion mukaan Suomessa on yksittäisiä elinkeinotukimuotoja jopa 170 kpl ja verotukimuotoja yli 90 kpl. Jos nämä tukiaisiväidat raivattaisiin, välillisiä työvoimakuluja olisi mahdollisuus alentaa tuntuvasti ja siten suosia työllistämistä.

Tavoitteena tulee olla yksinkertainen koordinoitu tukijärjestelmä, jossa perusinstrumentteina ovat korkotuki, takaukset ja innovaatioavustukset sekä rajattu markkinointituki. Markkinointitukea tulee osoittaa paitsi pk-yritysten viennin käynnistämiseksi myös sellaisille kotimarkkina-aloille, jotka kilpailevat tuonnin kanssa.

Tukihan tarkoittaa aina kilpailun vääristymistä ja sitä kautta terveiden yritysten toimintamahdollisuuksien heikentämistä. Markkinataloudessa ei ole valtion asia tukea yrityksiä suoraan, vaan luoda yritystoiminnalle toimintaedellytykset välttämällä turhia rajoituksia ja pitäytymällä kohtuuttomien kustannusten asettamisesta yrityksille.

Mikäli tukipolitiikan tavoitteena on työllisyyden ylläpito tai parantaminen, silloin työn suhteellista hintaa on alennettava tuki- ja veropolitiikalla. Tällöin valtion tulisi luoda houkuttimia sille, että yritykset lisäävät työntekijöidensä määrää. Tämä koskee erityisesti pieniä ja keski-suuria yrityksiä, joiden arvo työllistäjänä on muualla Euroopassa oivallettu paremmin kuin Suomessa.

### Ympäristö- ja energiapolitiikka budjetissa

Ympäristönsuojelun kannalta hallituksen budjettiesitys on vaatimaton. Hyvää siinä on, että ensimmäistä kertaa tausta-aineistoksi on liitetty luonnonvaroja ja ympäristöä käsittelevä yleiskatsaus. Liite on kuitenkin vielä kaukana ympäristöliikkeen tavoittelemasta "vihreästä budjetista", jossa kansantalouden plus- ja miinuspuolelle lasketaan myös luonnonvarojen ar-

vossa tapahtuneet myönteiset ja kielteiset muutokset.

Kauppa- ja teollisuusministeriön määrärahoja mm. kotimaisten energialähteiden käytön, energiansäästön ja uuden energiantuotantoteknologian kehittämiseen on hallituksen esityksessä lisätty. Tämä on oikea suunta. Talousarvioesityksen energiamäärärahojen jakoperusteet ovat kuitenkin ristiriidassa eduskunnan päätösten kanssa. Periaatepäätös viidennen ydinvoimalan rakentamisesta kaatui ja energiapolitiittisen selonteon toimenpideohjeissa korostetaan kotimaisten polttoainelähteiden tutkimusta. Näistä päätöksistä huolimatta talousarvioesityksessä esitetään tutkimusvaroja ydinenergiaohjelmiin.

Sen sijaan luonnonsuojeluohjelmien toteuttamisen kannalta hallituksen linja on toivottoman hidas. Nykymentolla jo päätetyt ohjelmat on toteutettu vasta vuonna 2010. Esimerkiksi eteläisen Suomen metsien ja rantojen suojelu vaatii nopeampaa toimintaa ja uusia luonnonsuojeluohjelmia. Ohjelmien rahoittamiseksi on perustettava budjetin ulkopuolinen rahasto, johon kerätään varoja metsä- ja rantakaupoista.

### Koulutus

Hallituksen korkeakoulupolitiikka näyttää nyt saavuttaneen kohtuullisemman ja realistisemman suunnan. Vihreiden välikysymyskeskustelussa saatiin kuuluviin jo viime keväänä kaikkien eduskuntaryhmien tahto säilyttää korkeakouluopetuksen taso. Hallituksen esitys vuoden 1995 budjetiksi kertookin hallituksen tahdosta panostaa koulutukseen — monien vuosien tauon jälkeen. Tosin vaikka markkamääräisistä säästöistä on pääasiassa luovuttu, on koulutuksen kehittäminen kaikkea muuta kuin pitkäjänteistä, vakaata ja ennustettavaa. Ammattikorkeakoulukokeilu sekä korkeakoulujen siirto- ja yhdistämissuunnitelmat ovat muuttaneet suuntaansa ja sisältöään useaan otteeseen. Eräs osoitus epäjohtomukaisuudesta on Eläinlääketieteellisen korkeakoulun (EKK) yhdistäminen Helsingin yliopistoon, joka tehtiin EKK:n kustannuksella ja karsimalla sen varoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että yleisperusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että kestävä kehityksen edistämiseksi ja talouden tervehdyttämiseksi toteutetaan mahdolli-*

*simman nopeasti seuraavat rakennemuutokset:*

1) Verotuksen painopistettä siirretään ympäristöverotuksen suuntaan. Ympäristöverojen ja -maksujen tuotoilla alennetaan työnantajan sosiaaliturvamaksua ja tuloveroja;

2) Verotus ja sosiaaliturva on sovitettava yhteen niin, että käteen jäävä tulo aina kasvaa itse ansaitun bruttotulon kasvaessa. Työn tekemisen ja opiskelemisen on oltava kannattavaa;

3) Muiden välillisten työvoimakulujen kuin työeläkemaksujen laskentaperustetta tulee muuttaa palkkasummapohjaisesta työvaltaisista aloja suosivaksi;

4) Elinkeinotukia on vähennettävä ja yksinkertaistettava; ja

5) Valtion ja kuntien välisiä rahavirtoja voidaan yksinkertaistaa mm. siirtämällä ansiotulovero-oikeus valtiolta kunnille ja luopumalla nykyisistä monimutkaisista valtionosuus- ja kantonkylyluokkakäytännöistä.”

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### TULOT

#### Osasto 11

#### VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

Viime vuosina polttoaineveroa on nostettu taasisesti. Polttoaineveron tason nostamisen lisäksi sen rakennetta on muutettava siten, että vero perustuu puoliksi energiasäilytykseen ja puoliksi hiilisäilytykseen, mikä on sama kuin EU:n tavoitemalli (nykyisen veron perustana on 75 %:n hiilisäilytys ja vain 25 %:n energiaperuste). Lisäksi vero on määriteltävä turpeelle täysimääräisenä kuten muillekin uusiutumattomille luonnonvaroille. Ahon hallitus on vastoin luonnontiedettä päättänyt, että turve on uusiutuva luonnonvara.

Lisäksi ympäristösyistä on syytä ottaa uudeleen käyttöön lannoitevero. Maatalousalan on Suomen suurin vesistöjen kuormittaja: pelloilta huuhtoutuu vesistöihin vuosittain fosforia 3 400 tn ja tyyppä 32 000 tn, jotka määrät ylittävät metsäteollisuuden päästöt nelin- ja seitsenkertaisesti.

Pisteveroina tulee kehittää uusi torjunta-ainevero, kertakäyttövero sekä rallivero kerättäväksi autourheilukilpailuista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että osaston 11 perusteluissa lausuttai-  
siin:*

”*Valiokunta edellyttää, että kestävän kehityksen edistämiseksi verotuksen painopistettä siirretään ympäristöverotuksen suuntaan. Verosta 1/2 perustuu hiilidioksidipitoisuuteen ja 1/2 energia-arvoon. Lisäksi energiaveron lisäveroa on nostettava asteittain vähintään 5 miljardia hallituksen esittämästä tasosta, jotta energiaverotus kohdistuisi ympäristöhaittoihin, edesauttaisi ympäristöteknologiainvestointeja ja edistäisi energiansäästöä. Kattavan energiaveron lisäksi tulee ottaa käyttöön jätevesien päästömaksut, käyttäjämaksut jätehuollossa, hyödykemaksut tavaroiden elinkaaren haitallisuuden mukaan, lannoite-, torjunta-aine-, kertakäyttö- ja rallivero. Ympäristöverojen ja -maksujen tuotoilla alennettaisiin työnantajan sosiaaliturvamaksua ja tuloveroja.*”

Lisäksi ehdotamme,

*että osaston 11 perusteluissa lausuttai-  
siin:*

”*Valiokunta edellyttää, että muiden välillisten työvoimakulujen kuin työeläkemaksujen laskentaperuste muutetaan palkkasummapohjaisesta työvaltaisista aloja suosivaksi.*”

## MENOT

### Pääluokka 24

#### ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLIN- NONALA

Talousarvioesityksessä on kehitysyhteistyön budjettia paisuteltu edellisten vuosien tavoin pakolaiskustannuksilla. Näiden noin 100 miljoonan markan lisäksi kehitysyhteistyömäärärahoissa on 200 miljoonaa markkaa laskennallisia EU-rahoja. Kaikissa muissa ministeriöissä EU-rahat on lisätty menoluokan kehyksen päälle, joten ne eivät vähennä pääluokan muita menoja.

Talousarvioesityksessä ei ole myöskään saavutettu määrällisiä tavoitteita. Viime keväänä

eduskunnan ulkoasiainvaliokunta edellytti hallitukselta konkreettisia suunnitelmia, jotta kehitysyhteistyömarkat saavuttaisivat 0,7 prosentin BKT-tavoitteen. Valiokunta laski, että 500—600 miljoonan markan vuosittainen lisäys kehitysyhteistyömäärärahoissa johtaisi vuoteen 2000 mennessä tähän tavoitteeseen. Tulevan vuoden budjettiesityksessä on nimellinen korotus määrärahoissa, mutta tuokin lisäys menee vientiyrityksille korkotukena ”kasvukelpoisissa kehitysmaissa toteutettaviin hankkeisiin”.

Kehitysyhteistyömäärärahojen suuntautuminen EU-rahastoon vie rahoja YK-järjestöjen kautta toteutettavasta monenkeskisestä yhteistyöstä, kahdenvälisestä avusta sekä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömäärärahoista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että pääluokan 24 perusteluissa lausut-  
taisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että kehitysyhteistyömäärärahojen laskentaperusteita muutetaan siten, että kehitysyhteistyön menoiksi ei lasketa pakolaistoiminnan määrärahoja eikä EU:n kautta jaettavia kehitysyhteistyön määrärahoja.*”

Lisäksi ehdotamme,

*että pääluokan 24 perusteluissa lausut-  
taisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että hallitus valmistelee suunnitelman aikatauluineen siitä, miten mahdollisimman nopeasti saavutetaan YK:n asettama kehitysyhteistyön määrällinen tavoite eli 0,7 % bruttokansantuotteesta.*”

### 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Talousarvioesityksessä ei ole myöskään saavutettu määrällisiä tavoitteita. Viime keväänä eduskunnan ulkoasiainvaliokunta edellytti hallitukselta konkreettisia suunnitelmia, jotta kehitysyhteistyömarkat saavuttaisivat 0,7 prosentin BKT-tavoitteen. Valiokunta laski, että 500—600 miljoonan markan vuosittainen lisäys kehitysyhteistyömäärärahoissa johtaisi vuoteen 2000 mennessä tähän tavoitteeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talous-arvioaloite n:o 290),

*että momentille 24.30.66 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön.*

## Pääluokka 25

### OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 45. (25.45.01, osa ja 99, osa) Eräät oikeudenhoitomenot ja avustukset

51. (25.99.50) *Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (siirtomääräraha 3 v)*

Vuotoksen allasalueella ovat menossa katselmukset. Seuraavassa vaiheessa vesioikeus päättää Kemijoki Oy:n rakennusluvasta. Jo katselmusten järjestämisessä on ilmennyt puutteita. Koska vesilaki on Suomen sekavin ja monimutkaisin laki, on yksittäisten allasalueen asukkaiden ja maanomistajien erityisen vaikea seurata prosessia ja valvoa oikeuksiensa toteutumista ilman vesiasioihin perehtyneiden juristien apua. Yleisen oikeusavunkaan resurssit eivät riitä asian hoitamiseen. Asukkaiden ja maanomistajien oikeusturvan takaamiseksi on välttämätöntä, että tällaisessa merkittävässä rakennushankkeessa yhteiskunta takaa parhaan mahdollisen oikeusavun. Näin meneteltiin Suolijärven säännöstelyä ja Oulujärven koskien valjastamista koskevien prosessien yhteydessä. Kauppa- ja teollisuusministeriön Vuotostoimikunta esittikin jo 1991, että allasalueen asukkaiden ja maanomistajien oikeusaputarpeisiin osoitettaisiin puoli miljoonaa markkaa kolmena peräkkäisenä vuotena.

Suomea sitovissa kansainvälisissä ihmisoi-keussopimuksissa taataan oikeus oikeudenmu-kaiseen oikeudenkäyntiin. Asiaan kylliksi perehtyneen oikeusavun saamista voi hyvin perustein pitää osana tätä oikeutta. Yhdenvertaisuus lain edessä kuuluu suomalaisten perusoikeuksiin. Jotta Vuotoshankkeen vaikutuspiiriin kuuluvat henkilöt olisivat tasavertaisessa asemassa Suolijärven ja Oulujärven rakentamisesta kärsineiden henkilöiden kanssa, on Vuotoksen asukkaiden ja maanomistajien oikeusturva järjestettävä yhtä hyvin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talous-arvioaloite n:o 291),

*että momentille 25.45.51 otettaisiin lisäyksenä 1 500 000 markan siirtomäärä-*

*raha lainopillisen asiantuntija-avun hankkimiseksi Vuotoksen allasalueen asukkaille ja maanomistajille.*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttai-siin:*

*”Valiokunta edellyttää, että Vuotosta koskeva määräraha on kolmivuotinen siirtomääräraha ja että avustuksen jaka-minen tulee järjestää oikeusministeriös-tä.”*

## Pääluokka 26

### SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNON-ALA

#### 97. Avustukset kunnille ja alueellinen kehittäminen

32. *Kuntien yhdistymisavustukset (arviomääräraha)*

Suomessa on tällä hetkellä 460 kuntaa, joista 265:ssä asuu alle 6 000 asukasta. Suomen kunta-rakenne lisää hallinnointikustannuksia kohtuut-tomasti. Pieni kuntakoko ei kuitenkaan takaa kuntalaisille parempia palveluja kuin suuret yksi-köt, joissa samaan tulokseen voidaan päästä tehokkaammin. Kuntalaisten vaikutusmahdolli-suudet lähiympäristöönsä voidaan isoissakin kunnissa järjestää kunnanosahallinnon kautta.

Ensisijaisesti pitää tukea kuntien vapaaehtois-ta yhdistymistä. Jos kannustimet eivät riitä, tulee kehittää muita ohjailukeinoja yhdistymisten ai-kaan saamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talous-arvioaloite n:o 413),

*että momentille 26.97.32 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa kuntien yh-distymisavustuksiin.*

## Pääluokka 27

### PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 10. Puolustusvoimat

16. *Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)*

Valtion velkaantumisen pysäyttämiseksi ja

hyvinvointivaltion turvaamiseksi on vähennettävä puolustusvoimien materiaalihankintoja ja myöhennettävä hävittäjähankintoja. Tilausvaltuuksia tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmien hankkimiseen on välttämätöntä vähentää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 464),

*että momentilta 27.10.16 vähennettäisiin 500 000 000 markkaa puolustusmateriaalihankintoihin osoitetusta määrärahasta.*

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Sekä varusmiestoimikunnat että kantahenkilökunta ovat pitkään pyrkineet saamaan varusmiehille ja siviilipalvelusmiehille yhtäläisen oikeuden viikonloppuvapaalla ja lomilla maksettavaan ruokarahaan. Tällä hetkellä siviilipalvelusmiehille maksetaan ruokarahana 53 markkaa, mutta varusmiehille ruokarahaa ei ole ollut varaa maksaa. Monet vähävaraiset perheet ovat jopa suositelleet lomista pidättäytymistä, koska kotona on niin tiukkaa, että jääkaapista ei ruokaa löydy. Itsenäisesti asuvat varusmiehet ovat joissakin tapauksissa joutuneet hakemaan toimeentulotukea saadakseen ruokaa lomillaan. Tilanne varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten välillä on molempien osapuolten näkökulmasta epäoikeudenmukainen.

Ruokarahan koko kustannusvaikutus on 128 miljoonaa markkaa. Lisämäärärahan ohella tämä summa saataisiin lyhentämällä varusmiespalvelusaikaa kolmella kuukaudella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 414),

*että momentille 27.10.21 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa käytettäväksi viikonloppuvapaalla ja lomilla olevien varusmiesten budjettiperusteiseen ruokarahaan.*

## Pääluokka 29

## OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 08. Kansainvälinen yhteistyö

25. *Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö* (siirtomääräraha 2 v)

Useiden Venäjän suomalais-ugrialaisten kan-

sojen keskuudessa oman kielen käyttö on vähenemässä. Tähän vaikuttavat muun muassa omakielisen kouluopetuksen ja joukkotiedotuksen vähäisyys tai suoranainen puuttuminen.

Yksi mahdollisuus parantaa tilannetta on omakielisen paikallisradiotoiminnan kehittäminen. Paikallisradiot pystyvät toimimaan halvahkojen laitteiden ja pienenkin henkilökunnan varassa. Omakielisillä radiolähetyksillä on kuitenkin suuri merkitys kielen säilymiselle.

Suomessa viime vuosina kehittynyt paikallisradiotoiminta on synnyttänyt maahamme paljon alan kokemusta ja osaamista. Paikallisradiotyö kuuluu myös tiedotusopin opiskeluun ainakin Tampereen yliopistossa.

Tukemalla suomalais-ugrialaisten kansojen paikallisradiotoimintaa alkuun Suomi voi vähäisellä rahallisella panostuksella antaa kielisukulaiskansojemme kulttuurille merkittävän tuen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 92),

*että momentille 29.08.25 otettaisiin lisäyksenä 200 000 markkaa Venäjän suomalais-ugrialaisten kansojen omakielisen paikallisradiotoiminnan tukemiseen.*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että Suomen ja Venäjän kansojen ystävyysseuran (SVYS ry.) määrärahojen käytön painopiste on kulttuuri- ja ympäristöyhteistyöhankkeissa sekä toiminnassa, jonka osapuolina ovat mm. suomalais-ugrilaiset kansat ja kansalaisjärjestöt.”

## 39. Opintotuki

55. *Opintoraha* (arviomääräraha)

Jatkuvan suurtyöttömyyden oloissa työttömiä tulee kannustaa hakeutumaan lisäopintoihin. Uuden ammattitaidon hankkiminen tai entisen syventäminen lisää mahdollisuuksia sijoittua työelämään pitkäaikaisemmin työttömyyden jälkeen. Myös yleissivistävät opinnot ovat passiivista työn odottelua parempi vaihtoehto sekä työttömän itsensä että yhteiskunnan kannalta.

Nykyisen tasoinen opintoraha ei ole riittävä kattamaan opiskelijan toimeentuloa. Toimiva ja kattava opintotukijärjestelmä on välttämätön

edellytys korkean koulutustason ylläpitäjänä ja opiskelijan toimeentulon turvaajana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 85),

*että momentille 29.39.55 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa opintorahaan.*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuutta kehittää opintotukea oikeudenmukaisemmaksi ja kannustavammaksi siten, että opintoraha saavuttaa vähitellen perustoimeentulon turvaavan tason.”

## 69. Aikuiskoulutus

### 33. Ammatillinen aikuiskoulutus (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Työvoimapolitiittisen ja muun ammatillisen aikuiskoulutuksen suuntaaminen koulutettavien ja yhteiskunnan kannalta tärkeille koulutuksen alueille on varmistettava. Aikuiskoulutuksessa on ollut ongelmana se, että kun koulutettu ei ole sijoittunut työelämään suoritettuaan koulutuksen, hän on hakeutunut jälleen uudelleen koulutukseen. Tämä ei ole koulutettavien eikä yhteiskunnan kannalta järkevää eikä taloudellista.

Lääninhallituksille ja työvoimapiireille on annettava mahdollisuus suunnata ammatillista aikuiskoulutusta joustavasti tulevaisuuden kannalta keskeisille koulutuksen alueille. Erityisen tärkeää olisi tehostaa ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjien ja elinkeinoelämän yhteistyötä mm. ajankohtaisten koulutustarpeiden selvittämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 37),

*että momentin 29.69.33 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta lääninhallituksille annettaisiin mahdollisuus käyttää aikuiskoulutuksen määrärahaa myös muiden kuin ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten koulutuksen rahoittamiseen.”

Lisäksi ehdotamme (talousarvioaloite n:o 37),

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

”Aikuiskoulutuksen järjestäjien tulee yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa tehdä alueen koulutustarpeen kartoitus, jotta ammatillinen aikuiskoulutus voidaan suunnata koulutettun ja yhteiskunnan kannalta järkevästi ja tehokkaasti.”

### 53. Valtionavustus järjestöille

Järjestöillä, kuten Käsi- ja taideteollisuusliitto ry:llä, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:llä, Marttaliitolla ja Finlands Svenska Marthaförbund rf:llä, on keskeinen tehtävä kotitaloudellisten valmiuksien ja pienyritystoiminnan lisäämisessä, alueellisen kulttuurin vahvistamisessa ja aikuiskoulutuksen antamisessa. Järjestöjen verkostojen avulla saavutetaan laajat joukot ilman suuria kuluja. Erityisesti lamaoloissa palvelujen tarve on korostunut.

Järjestöille suunnattu valtionapu on yhteiskunnalle pieni, mutta sen vaikutus moninkertaistuu järjestöjen toiminnan kautta. Pienellä investoinnilla saadaan suuri kansantaloudellinen ja sivistyksellinen vaikutus.

Järjestöille vapaaehtoiseen sivistystyöhön osoitettavia määrärahoja ollaan leikkaamassa 14 prosentilla. Leikkaus vaarantaa palvelujen jatkuvan saatavuuden ja kehittämisen. Valtionavustus järjestöille tulee säilyttää vuoden 1994 tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 292),

*että momentille 29.69.53 otettaisiin lisäyksenä 6 600 000 markkaa valtionavustuksiin järjestöille.*

### 56. Kesäyliopistojen ja eräät muut valtionavustukset

Viime vuosina kesäyliopistojen opiskelija- ja kurssimäärät ovat lisääntyneet monistakin tunnetuista syistä. Valtion rahallinen avustus noin 66 000:lle kesäyliopistojen opiskelijalle eri puolilla Suomea on ollut 5,7 miljoonaa markkaa vuosittain. Tätä verraten vähäistä tukea on kompensoinut opetustilojen vuokrattomuus, joka on eri arvioiden mukaan merkinnyt kesäkorkeakouluille noin 4 miljoonan markan säästöä.

Jatkossa kesäkorkeakoulut joutuvat kuitenkin maksamaan tiloistaan vuokraa, joka valtion

vuokrajärjestelmässä hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Suomen kesäyliopistot ry on arvioinut, että vuokrallepano lisää kesäkorkeakoulujen kustannuksia noin 4 miljoonalla markalla vuosittain. Tämä suuri kustannusten nousu saattaa lisätä opiskelijoiden taloudellista rasitusta. Talousarvioesityksessä on esitetty vuokratulujen kompensoimiseksi 1,3 miljoonan markan suuruista avustusta, mutta se on täysin riittämätön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentille 29.69.56 otettaisiin lisäyksenä 2 700 000 markkaa avustuksena kesäyliopistojen vuokratuluihin.*

### 93. Museovirasto ja kulttuuriperinne

75. *Perusparannukset ja talonrakennukset (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Suomenlinna on osa arvokasta eurooppalaisen rakentamisen perinnettä sekä kansallisesti merkittävä historiallinen ja rakennustaiteellinen kokonaisuus. Se on yksi UNESCO:n listaamista kulttuuriperinnön kohteista. Esittäessään Suomenlinnan suojelua valtio on sitoutunut hoitamaan rakennuskokonaisuutta. Suomenlinnan rappeutumisen pysäyttäminen edellyttää nykyistä aktiivisempaa toimintaa.

Suomenlinnassa tarvitaan myös matkailun peruspalvelujen käyttöön ympäri vuoden yleisölle avoinna oleva ravintola, opastuskeskus ja koontumistila.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 415),

*että momentille 29.93.75 otettaisiin lisäyksenä 8 400 000 markkaa käytettäväksi Suomenlinnan traverssi Adlerfeldtin kunnostamiseen.*

### 96. Kulttuurin muut menot

30. *Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuri-toimintaan* (arviomääräraha)

Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kirjailija Väinö Linnan Reitti (Linnanreitti) Urjalan kunnassa tulee säilyttää ja kunnostaa. Linnan tuantoon ja lapsuuteen liittyvään alueeseen ovat kuuluneet mm. vanha pappila, vpk:n talo, työväentalo ja koulu. Vuosittain edellä mainitulla alueella järjestettävillä Pentinkulman päivillä voi

Suomen nykyinen ja tuleva sukupolvi nähdä alueen kehityksen ja murroksen aina itsenäisyyteemme saakka.

Vuoden 1995 suunnittelun ja kunnostamisen määrärahan tarve on 2 milj. markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 516),

*että momentille 29.96.30 otettaisiin lisäyksenä 2 000 000 markkaa kirjailija Väinö Linnan Reitin säilyttämiseen ja kunnostamiseen.*

### Pääluokka 30

### MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 01. Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki

##### 50. *Valtionapu eläinsuojelutyöhön*

Hallitus poisti momentin 30.01.50 (valtionapu eläinsuojelutyöhön) määrärahoineen jo kuluvan vuoden budjetista. Samoin se puuttuu tulevan vuoden talousarvioesityksestä.

Vaikka kyseinen määräraha on viime vuosina ollut tarpeeseen nähden täysin alimitoitettu, valtakunnallista eläinsuojelutyötä tekevät yhdistykset ovat kuitenkin sen turvin voineet jatkaa arvokasta työtään. Tilanteessa, jossa lama on paitsi lisännyt eläimiin kohdistuvia julmuuksia myös sulkenut eläinsuojeluyhdistysten normaalit tulolähteet, on ollut täysin vastuutonta lakkauttaa valtionapu eläinsuojelutyöltä. Julkisuuteen tulleet eläinräkkäystapaukset, mm. Pirkkalan hevosjuttu, ovat osoittaneet, että virallinen eläinsuojeluvalvonta tarvitsee välttämättä tuekseen eläinsuojelujärjestöjen vapaaehtoistyötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 295),

*että lukuun 30.01 palautettavalle momentille 30.01.50 otettaisiin 200 000 markkaa vapaaehtoiseen eläinsuojelutyöhön.*

#### 31. (30.31, osa) Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

45. *Maatalouden ympäristötuki (EU)* (arviomääräraha)

Maatalouden ympäristöohjelman toteutumista seurannut työryhmä totesi kesällä 1994, että maatalouden tyypipäästöjä ei vielääkään ole saatu kuriin ja että lantaloiden päästöjen vähentämisessä on epäonnistuttu. Maatalouden ympäristötuen käyttöä suunnitellut työryhmä esittikin yksimielisesti, että mm. viljelysten suojakaistoja on levennettävä, lannoitteiden käytölle on määriteltävä ylärajat ja peltojen talvikesannolle on asetettava 50 %:n tavoite.

Maa- ja metsätalousministeriö muutti kuitenkin tämän esityksen väljemmäksi kaikilta osin ja siirsi ympäristötukijärjestelmän hallinnon lähes yksinomaan omalle ministeriölleen. Ympäristötuen voikin sanoa olevan suoraa tulotukea maataloudelle, sillä maatalouden ympäristötuelle ei ole asetettu tarpeeksi kattavia ekologisia kriteerejä.

Jatkossa kaiken maataloustuen ehtona tulee olla tietyt ympäristökriteerit. Varsinaista maatalouden ympäristötukea tulee jakaa vain sellaisille maatiloille, jotka laativat ympäristöhoitosuunnitelman, joka pitää sisällään mm. viljavuustutkimuksen, tilakohtaiset ympäristöhoito- ja maisemansuojeluratkaisut ja lannoitukselle enimmäistasot.

Osa ympäristötuesta pitäisi suunnata luomuviljelyyn, koska keskustelu ruoan laadusta on voimistunut Keski-Euroopassa ja luonnonmukaisesti tuotetut maito-, liha- ja kasvituotteet ovat ainoat elintarvikkeet, joiden kysyntä kasvaa. Toisaalta suomalainen perinteinen maatalous ei pärjää Euroopan tai maailman markkinoilla suurten tuotantokustannusten ja epäsuotuisien kasvuolosuhteiden vuoksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 30.31.45 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että kaikelle maataloustuelle asetetaan seuraavat ympäristökriteerit:*

*1. vesistöjen varrella on oltava viisi metriä leveät viherkesannolla olevat suojakaistat;*

*2. lannoitteiden käyttö on saatava viljavuustutkimuksen mukaiselle optimitasolle, lannoituksessa tulee ottaa huomioon maaperän fosfori- ja typpimäärät;*

*3. lannan varastointi on järjestettävä niin, että valumia ei joudu vesistöihin ja ojiin, lisäksi lannan talvileivitys on kiellettyä.*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että maatalouden ympäristötukea jaetaan luomuviljelijöille sekä maatiloille, jotka ovat laatineet ympäristöhoitosuunnitelman, joka pitää sisällään mm. viljavuustutkimuksen, tilakohtaiset ympäristöhoito- ja maisemansuojeluratkaisut ja lannoitukselle enimmäistasot.”*

### 34. Muut maatalouden menot (osa EU)

*46. Metsämarjojen ja sienien käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Suomen marja- ja sienisadosta vain murto-osa otetaan nykyisin talteen. Kuitenkin mm. Euroopassa on suurta mielenkiintoa harjoittaa Suomen kanssa merkittävää marja- ja sienikauppaa, kunhan Suomi pystyisi toimittamaan riittävän suuria markkinaeriä. Yhteiskunnan kokonaisedun mukaista on olla tukemassa näiden markkinaerien aikaansaamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 459),

*että momentille 30.34.46 otettaisiin lisäyksenä 2 000 000 markkaa metsämarjojen ja sienien käytön edistämiseen.*

### 38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

*74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha 3 v)*

Lohjalla sijaitseva Porlan kalanviljelylaitos eteläisin ja ainoa Uudellamaalla sijaitseva kalanviljelylaitos. Porlan alue soveltuu hyvin kevätkuultuisten kalalajien ja rapujen viljelyyn, koska se sijaitsee ilmastollisesti edullisella alueella etelärannikon tuntumassa. Lisäksi laitoksella on käytettävissä pohjavettä, mikä vähentää haitallisten kala- ja raputautien leviämiskä. Porlassa viljellään myös toutainta, joka on uhanalainen laji ja olisi kuulunut Suomen osalta EU:n habitaattidirektiivin piiriin. Suomi sai kuitenkin tästä poikkeuksen; lajia viljellään Suomessa. Jos Porlan toiminta vaarantuu, emme myöskään voi noudattaa direktiivin velvoitetta toutaimen säilyttämisestä.

Porlan kalanviljelylaitos on erittäin huonossa kunnossa ja sen nopea peruskorjaaminen on välttämätöntä. Laitoksen hautomosta on puolet ollut käyttökiellossa vuodesta 1989. Tämä on vähentänyt laitoksen tuotantoa, joka nyt on vaarassa katketa kokonaan.

Laitoksen sijaintipaikan Lohjan kaupungin hallitus on 18.5.1992 myöntänyt tutkimuslaitokselle lisäaikaa Porlan saneeraukseen ja uudisrakentamisen aloittamiseen enintään elokuun 1994 loppuun asti. Korjausta ei ole vielä käynnistetty määrärahojen puutteen vuoksi.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on laatinut 26.11.1993 esityksen Porlan kalanviljelylaitoksen peruskorjauksesta. Selvityksessä todetaan, että laitoksen huono kunto kiirehtii ratkaisun tekemistä peruskorjauksesta mahdollisimman pian. Hankkeen kustannusarvio on 6,4 miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunniottaen (talousarvioaloite n:o 416),

*että momentille 30.38.74 otettaisiin lisäyksenä 6 400 000 markan määräraha Porlan kalanviljelylaitoksen peruskorjaukseen.*

## 70. Maatalouden tutkimuskeskus

### 88. Muut menot

Suomessa on vielä jäljellä vanhoja kotimaisia kotieläinrotuja, jotka uhkaavat kuitenkin geneettisesti menehtyä, jollei järjestelmällisiin toimiin niiden perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ryhdytä. Meillä ei ole varaa menettää näissä roduissa ja kannoissa olevia genejä. Säilyttäminen vaatii kuitenkin järjestelmällistä toimintaa ja yhteiskunnan rahoitusta.

Alkuperäisten suomalaisten kotieläinkantojen säilyttämisen geenipankkikantoina piti olla kunnossa, mutta näin ei näytäkään olevan asianlaita. Muun muassa "tossavaisiksi" kutsuttujen lehmien osalta 18 yksilön populaatio on tappouhan alla. Tarvitaan pysyviä, nopeita toimenpiteitä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 461),

*että luvun 30.70 uudelle momentille 30.70.88 otettaisiin 1 000 000 markkaa alkuperäisten kotieläinkantojen säilyttämiseen geenipankkikantoina.*

## 85. Vesivarojen käyttö ja hoito (osa EU)

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)*

Vesistö- ja vesihuoltotöiden suuntaaminen kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti on ensiarvoisen tärkeää. Momentin määrärahoja saatetaan käyttää valitettavasti myös hankkeisiin, joiden ekologiset vaikutukset ovat kyseenalaisia, jopa vahingollisia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 30.85.77 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus ohjaa vesistö- ja vesihuoltotöiden määrärahojen käyttöä niin, etteivät rahoitettavat hankkeet ole ristiriidassa ekologisen kestävyuden kanssa."*

## 86. Yksityismetsätalous (osa EU)

44. *Metsänparannustuki (osa EU) (arviomääräraha)*

Metsänparannusmäärärahoja käytetään jatkuvasti metsäluonnon monimuotoisuutta vaarantaviin hankkeisiin, kuten metsäautoteiden rakentamiseen ja ojitamiseen. Määrärahoilla tuetaan yksityismetsätaloutta elinkeinona enemmän kuin todellista metsänparannusta. Metsänparannusmäärärahojen käyttö on suunnattava todelliseen metsänparannukseen ja ekologisesti kestäviin hankkeisiin, joilla turvata biodiversiteettisopimuksen tarkoittama luonnon monimuotoisuus ja jokamiehen oikeuksiin kuuluva oikeus käyttää luontoa sitä vahingoittamatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 294),

*että momentin 30.86.44 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, ettei metsänparannustukeen varattua määrärahaa saa käyttää tienrakennukseen eikä ojitukseen vaan määrärahat tulee suunnata metsäluonnon monimuotoisuutta, tuotavuutta, uusiutumiskykyä ja elinvoimaisuutta vahvistaviin hankkeisiin. Metsänhoidossa ei tule aiheuttaa vahinkoa muille ekosysteemeille. Biologisen monimuotoisuuden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää."*

toisuuden säilyttämisen ja tarkoituksenmukaisen lisäämisen tulee olla kaikkea toimintaa rajaava reunaehto.”

Osa metsänparannukseen varatusta määrärahasta käytetään tarpeettomasti ja metsäluonnon monimuotoisuutta vaarantaen. Määräraha toimitkin pikemminkin elinkeinotukena kuin metsäluontoa edistävänä tukena. Määrärahaa voidaan pienentää samalla kun määrärahan perusteluihin lisätään kielto käyttää määrärahaa tienrakennukseen ja ojitukseen sekä täsmällisemmät ohjeet määrärahan käytöstä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 293),

*että momentilta 30.86.44 vähennettäisiin 50 000 000 markkaa metsänparannustukeen osoitetusta määrärahasta.*

### **Päälukka 31**

## **LIKENNEMINISTERIÖN HALLINNON- ALA**

### **24. Tielaitos**

77. *Tieverkon kehittäminen (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)*

Tieverkon kehittämiseen ehdotetussa määrärahassa on varattu 10 000 000 markkaa Kärkistensalmen sillan rakentamiseen. Mielestäni hanke on tarpeeton.

Kärkistensalmi on Päijänteen kapein kohta. Sillan rakentaminen pilaa tämän ainutlaatuisen maiseman, eikä silta ole välttämätön paikalliselle liikenteelle. Kärkistensalmen lossi ruuhkautuu ainoastaan vilkkaimpaan loma-aikaan. Toisaalta juuri lossi on matkailunähtävyys, jonka ansiosta mm. Kärkistensalmen kahvila-ravintola menestyy.

Valtatie 1:n Turku—Paimio-välin määrärahoja sekä valtatie 3:n Hämeenlinna—Iittala-välin määrärahoja voidaan vähentää 90 miljoonaa markkaa. Tästä syntyy yhteensä säästöä 100 miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 95),

*että momentilta 31.24.77 vähennettäisiin 100 000 000 markkaa tieverkon kehittämiseen osoitetusta määrärahasta.*

## **57. Henkilöliikennepalvelujen osto ja julkisen liikenteen kehittäminen**

61. *Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Linja-autoliikenteen valtionrahoitus on tänä vuonna vähentynyt Uudenmaan läänissä 82 prosenttia vuodesta 1993. Koko maassa vähennys on ollut 13 prosenttia. Uudenmaan linja-autoliikenteen valtion rahoitusosuus on vain 3,8 prosenttia koko maan valtionrahoituksesta. Merkitävää on, että YTV-alueen liikenteeseen ei osoiteta talousarviossa lainkaan valtionrahoitusta.

Linja-autoliikenteen määräraha on valtion talousarviossa momentilla 31.57.61. Momentin perusteluosan mukaan liikenneministeriö kiintiöi määrärahan lääneittäin.

Uudenmaan osuuden väheneminen ja vähäinen osuus koko määrärahasta osoittaa, ettei liikenneministeriön tekemä läänikohtainen kiintiöiminen ole oikeudenmukainen. Uudellamaalla väestöpohja on maan suurin, henkilöautoja on maan keskiarvoa vähemmän, liikennetiheys on maan vilkkain, liikenteen ympäristöhaitat näkyvät selvimmän ja liikenneonnettomuusriski on maan suurin. Näiden seikkojen vuoksi joukkoliikennepalveluiden tarve, säilyminen ja kehittyminen erityisesti Uudellamaalla on tärkeää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 296),

*että momentin 31.57.61 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että linja-autoliikenteen läänikohtainen määräraha tulee jakaa alueellisesti oikeudenmukaisesti ottaen huomioon läänien väestöpohja, käyttäjien määrät, liikennetiheys, henkilöautojen määrät, liikenteen ympäristöhaitat sekä liikenneonnettomuusriskit.”*

Hallitus esittää joukkoliikennepalveluiden ostoon ja kehittämiseen käytettävän määrärahan perusteluissa, että määrärahaa saa käyttää muun muassa kannattamattomien junaliikennepalveluiden ostoon. Junaliikennepalveluiden ostoa aluetta hallitus esittää rajattavaksi niin, että Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan alueet (YTV-alue) jäävät sen ulkopuolelle.

Tämä rajausta asettaa pääkaupunkiseudun asukkaat huonompaan asemaan kuin muualla maassa asuvat. Hallituksen esitys loukkaa kansalaisten oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun.

Myös laki alueiden kehittämisestä lähtee siitä, että kaikkien alueiden väestön elinolojen kehitys ja tärkeiden palvelujen saatavuus tulee turvata. Lain tavoitteiden toteuttamisessa on otettava huomioon ympäristön kestävä kehitys, jota juuri junaliikenteen suosiminen edistää.

Talousarvion esitys on myös liikennepoliittisesti vailla perusteita. YTV-alueella on VR:n lähiliikenteellä mm. työmatkaliikenteessä muuhun maahan verrattuna ratkaiseva osa. Liikenne- ja ympäristöongelmien vuoksi joukkoliikennejärjestelmillä on alueella muutoinkin olennainen merkitys.

Pääkaupunkiseudun kunnat eivät voi ohjata nykyistä enempää verovaroja junaliikenteen ostopalveluihin ja VR:n väitettyjen tappioiden kattamiseen. VR:n lähiliikennekalusto on yli-ikäistä ja rappeutuu, koska VR ei ole kyennyt huolehtimaan junien kunnostuksesta ja uushankinnoista. Siksi ei ole enää perusteltua eikä edes mahdollista jatkaa käytäntöä, jonka mukaan valtio jättää pääkaupunkiseudulla VR:n junaliikenteen yksinomaan pääkaupunkiseudun kuntien ja YTV:n vastuulle. Hallituksen esitys tarkoittaa, että pääkaupunkiseudulla katetaan joukkoliikenteen kustannuksista verovaroin sellaisiakin osia, joista valtio muualla maassa vastaa.

Lisäksi ehdotamme (talousarvioaloite n:o 297),

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että määrärahaa saa käyttää myös Helsingin ja YTV-alueen lähiliikenteessä.”*

## 58. Radanpito ja radanpitoon liittyvät valtionavut

62. *Valtionrautateiden radanpito* (siirtomääräraha 2 v)

Maailman tila 1993 -ympäristöraportin mukaan useat Euroopan maat suunnittelevat suuria parannuksia rautateihin. Mm. Ruotsissa rataverkoston kunnostamiseen ja rakentamiseen on varattu tämän vuoden budjetissa enemmän rahaa kuin tienpitoon — yhteensä noin 4—5 miljardia markkaa.

Suomessa raideliikennettä, joka säästää energiaa, parantaa työllisyyttä ja on turvallinen, on laiminlyöty vaarallisen pitkään. Talousarvioesityksessä rautateille varatulla 1,6 miljardilla mar-

kalla ratoja ei voida riittävästi kunnostaa eikä lainkaan kehittää. Liikenneministeriön työryhmä pohti tänä vuonna rataverkon laajuutta ja päätyi yksimielisesti siihen, että nykyinen rataverkko on yhteiskuntataloudellisesti järkevää ja kannattavaa säilyttää. Työryhmän mielestä vilkkaampia rataosia tulee kehittää vastaamaan nykyaikaisia palvelutasovaatimuksia. Työryhmä totesi, että tämä ei ole mahdollista nykyisillä määrärahoilla, vaan ylläpito, säilyttäminen ja kehittäminen vaatii vuosittain vähintään 2 miljardin markan määrärahoja.

Suomen rataverkon kunnossapito, vanhojen ratojen rakenteen uusiminen sekä jatkosähköistys ovat pakollisia lähitulevaisuuden toimia, mikäli rautateiden nykyinen palvelutaso aiotaan säilyttää. Lisäksi yhteyksien järjestäminen Venäjän rautatieliikenteeseen tulee ajankohtaiseksi lähivuosina. Myös rautatieteknologian kotimaista kehittämistä on järkevää tukea, koska tälle tuotannolle avautuu uusia markkinoita. Näin turvataan myös Transtech Oy:n tulevaisuus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 96),

*että momentille 31.58.62 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa Valtionrautateiden radanpitoon.*

## Päälukka 32

### KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtion tehtävä on taata yritystoiminnalle kunnolliset toimintaedellytykset, mutta ei olla jatkuvan tuen jakajana. Valtion ja yritysten välinen suhde on otettava uudelleenarviointiin. Valitsevaa yritystukiviidakkoa on yksinkertaistettava. Tällä hetkellä elinkeinotukea jakavat ainakin seitsemän ministeriön lisäksi KERA, SITRA, Suomen Vientiliitto, Valtiontakuukskus, Maatilatalouden kehittämisrahasto, TEKES, MEK, Suomen Ulkomaankauppaliitto, Keksintösäätiö ja PKT-säätiö.

Itse tukimuotojen luettelo on vielä pidempi. Tavoitteena tulee olla yksinkertainen, keskitetty tukijärjestelmä, jossa päämuotoja ovat korkotuki, takaukset ja innovaatioavustukset. Tuen jakaminen on keskitettävä yhdelle luukulle, jotta voidaan taata myös sen koordinointi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että pääluokan 32 perusteluissa lausutaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että valtion ja yritysten välinen suhde arvioidaan uudelleen ja samalla yksinkertaistetaan ja koordinoidaan yritystukijärjestelmää.”*

Lisäksi ehdotamme,

*että pääluokan 32 perusteluissa lausutaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että EU:n elinkeinotukien hakeminen, jakaminen ja seuranta keskitetään yhteen ministeriöön.”*

#### 44. Teknologian kehittämiskeskus

40. (32.44.40 ja 55.42) *Tuotekehitysavustukset (arviomääräraha)*

Ympäristötekniologia on ala, jonka markkinat sekä kotimaassa että ulkomailla ovat vasta kehitymässä. Ympäristötekniikan, kuten tuuli- ja aurinkoenergiateknologian, kehittäminen edellyttää riskirahoitusta. Koska erityistä ympäristöhankkeita rahoittavaa järjestelmää ei ole olemassa, tulee suomalaisen ympäristötekniologian kehitys turvata perustamalla TEKESin yhteyteen tätä varten erityisrahasto.

Jotta tuotannon aloittaminen olisi mahdollista, on rahoitus aloitettava jo tuotteen tai laitoksen prototyyppivaiheessa sekä ensimmäistä mallisarjaa valmistettaessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 97),

*että momentin 32.44.40 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että suomalaisen ympäristötekniologian kehitys tulee turvata perustamalla TEKESin yhteyteen tätä varten erityisrahasto.”*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että valtion vuoden 1995 talousarvion momentilta 32.44.40 varataan 100 000 000 markkaa*

*Teknologian kehittämiskeskuksen tuotekehitysavustuksiin, jotka on tarkoitettu ympäristötekniologian kehittämiseen.”*

Valtiovarainministeriö esitti kirjeessään poistettavaksi momentilta 32.44.40 ydinenergia-alan teknologisesta kehittämisprojektista aiheutuvat menot. Valtiovarainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusjaosto palautti kuitenkin ydinenergia-alan tutkimuksen momentin piiriin, vaikka voimayhtiöt rahoittavat ydinenergiatutkimusta.

Energiapoliittisessa selonteossa hallitus kirjaa lähiajan energiapoliittiseksi toimenpiteeksi bioenergian ja uusiutuvien energiavarojen osuuden kasvattamisen sekä energiateknologian kehittämisen. Hallituksen tavoitteena on ollut ohjata vuosittain vähintään 200 miljoonaa markkaa energiansäästöön ja bioenergiaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että määrärahaa ei saa käyttää ydinenergia-alan teknologisesta kehittämisprojektista aiheutuviin menoihin.”*

#### 55. Energiatalous

40. *Energia-avustukset (osa EU) (arviomääräraha)*

Momentin määrärahaa saa käyttää mm. pienten ja keskisuurten kotimaista polttoainetta käyttävien kaukolämpökeskusten toiminnan turvaamiseen. Määrärahan jakoperusteissa ei ole kuitenkaan tehty eroa puun ja turpeen välillä, vaikka bioenergian hyväksyttävyys fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna perustuu vähäisempiin päästöihin, kotimaisuuteen ja uusiutuvuuteen. Bioenergian käytöllä on myös alueellisesti myönteinen yhteiskunta- ja työllisyyspoliittinen merkitys. Sen sijaan turpeenkäytön kasvihuonekaasujen päästöt sekä turpeen tuotantoalueiden vesipäästöt eivät puolla turpeen käyttöä kaukolämpökeskusten lämmönlähteenä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 32.55.40 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että määrärahaa saa käyttää energia-avustuksia kos-*

kevan lain (1607/91, muut. 1051/92 ja 1083/93) ja kotimaisten energialähteiden käytön, energiansäästön ja uuden energiantuotantoteknologian käyttöönoton edistämisestä annetun lain (1137/88) nojalla myönnettyjen avustusten maksamiseen sekä pienten ja keski suurten puuta käyttävien kaukolämpökeskusten toiminnan turvaamiseen.”

### Pääluokka 33

## SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Päivähoitolain mukainen päivähoito-oikeuden laajentaminen olisi pitänyt toteuttaa vuoden 1995 alusta, kuten eduskunta on aiemmin päättänyt. Lapsiperheiden, kuten muidenkin kansalaisten, on voitava luottaa siihen, että elämän suunnittelu valtion lupauksen pohjalta on mahdollista. Leikkaukset valtion talouteen on tehtävä muualta. Lapsiperheet ovat jo joutuneet kylliksi luopumaan etuuksistaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentin 33.32.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii kuntien valtionosuuksien riittävyydestä, jotta alle kouluikäisten lasten oikeus kunnalliseen päivähoitopaikkaan voidaan toteuttaa viimeistään 1.1.1996.*”

### Pääluokka 34

## TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

02. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Ympäristöministeriön asettama ympäristönsuojelun ja -hoidon työllistämisyhmä esitti keväällä 1993 jättämässään mietinnössä, että erilaiset ympäristönsuojelun ja -hoidon tehtävät voisivat työllistää noin 20 000 henkilöä vuodessa. Tällä hetkellä ne työllistävät runsaat 7 000 henkilöä.

Työpaikkoja voitaisiin ylläpitää ja luoda erityisesti jätehuollossa, vesihuollossa, maatalouden ympäristönsuojelussa, ilmansuojelussa ja rakennussuojelussa.

Työvoimapolitiikan toimeenpanon palkkaussmäärärahoja on lisättävä ja kohdistettava ekologiseen työllistämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 39),

*että momentille 34.06.02 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa työvoimapolitiikan toimeenpanon palkkaussmäärärahoihin.*

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen* (arviomääräraha)

Momentin 34.06.02 perusteluihin viitaten valtionapua työttömyyden lieventämiseen on lisättävä ja sitä on kohdennettava ekologiseen työllistämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 40),

*että momentille 34.06.62 otettaisiin lisäyksenä 500 000 000 markkaa valtionapua työttömyyden lieventämiseen.*

### Pääluokka 35

## YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 01. Ympäristöministeriö

22. *Kehittäminen ja suunnittelu* (siirtomääräraha 2 v)

Päijänneluontokeskus perustettiin vuonna 1994 Asikkalan kuntaan. Keskukseen toimintajatuksena on muokata ja välittää Päijänteen vesistöaluetta koskevaa tietoa monipuolisesti ensisijaisesti tutkijoille ja eri alojen suunnittelijoille sekä organisoida ajankohtaisia Päijänteen tilaa ja tulevaisuutta käsitteleviä tilaisuuksia. Luontokeskuksella on Asikkalassa mm. Päijännettä ja Päijänneluontokeskuksen toimintaa esittelevä monipuolinen näyttely. Päijänneluontokeskuksella on jo nyt ja tulee jatkossa olemaan entistä tärkeämpi rooli Etelä-Päijänteen kansallispuiston opastuksessa.

Päijänneluontokeskus vaatii nyt alkukäynnistyksen jälkeen nopeita kehittämis- ja laajentamistoimenpiteitä. Tätä varten on perustettu eril-

lisprojekti, jonka tavoitteena on kehittää Päijänneluontokeskuksesta luontoon ja ympäristöön liittyvä tieto-, taito-, tutkimus-, luontomatkailu-, valistus- ja koulutoiminnan keskus, joka tulevaisuudessa vilkastuttaa alueen elinkeinoelämää sekä pystyy työllistämään useita henkilöitä.

Vuoden 1995 määräraahatarve on 1 miljoona markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 517),

*että momentille 35.01.22 otettaisiin lisäyksenä 1 000 000 markkaa Päijänneluontokeskuksen kehittämiseen ja laajentamiseen.*

## 26. Alueelliset ympäristökeskukset

77. Vesistö- ja ympäristönsuojelutyöt (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Viikin-Vanhankaupunginlahti on yksi maamme merkittävimmistä luonnonsuojelualueista, jonka arvo on tunnettu ja tunnustettu laajasti. Suomi on ratifioinut vuonna 1976 vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä alueita koskevan yleissopimuksen, ns. Ramsarin sopimuksen. Viikin-Vanhankaupunginlahti on yksi tämän sopimuksen piiriin kuuluvista Ramsar-alueista. Ramsarin sopimus velvoittaa Suomea suojelemaan Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen ekologisia arvoja ja järjestämään sen käytön kestäväällä tavalla.

Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen pinta-ala on 254 hehtaaria.

Ramsarin sopimuksen mukaisena alueena Viikin-Vanhankaupunginlahti on jatkuvan kansainvälisen mielenkiinnon kohteena. Ramsarin sihteeristö esitti keväällä 1994 huolensa Viikin osayleiskaavassa suunnitellusta voimakkaasta rakentamisesta ja siinä ehdotetusta luonnonsuojelualueen osittaisesta purkamisesta ja kysyi, olisiko Viikin-Vanhankaupunginlahdella aloitettava Ramsarin sopimuksen mukainen seuranta.

Työryhmä, johon kuuluivat edustajat ympäristöministeriöstä, Helsingin vesi- ja ympäristöpiiristä, Helsingin kaupungista ja Viikin opetus- ja tutkimustilalta sekä tutkijoita, valmisti Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman 1994—2003. Sen tavoitteena on parantaa luonnonsuojelualueen ja sen ympäristön biologista monimuotoisuutta, tehostaa luonto-opastusta ja kanavoitaa alueen kasvava ulkoilu muotoihin, jotka ovat

sopuossuunnitelmassa luonnonsuojelun ja -hoidon kanssa. Ympäristöministeriö on hyväksynyt hoito- ja käyttösuunnitelman 3.6.1994 ja Viikin opetus- ja tutkimustila 7.6.1994. Uudenmaan lääninhallituksessa asiaa vielä valmistellaan.

Viikin-Vanhankaupungin luonnonsuojelualue täyttää lähes kaikki edellytykset, jotka mainitaan valtioneuvoston 3.5.1990 tekemässä periaatepäätöksessä valtion osallistumisesta vesistöjen kunnostukseen. Periaatepäätöksen mukaisesti valtio voi osallistua hankkeen kustannuksiin 50 %:a suuremmalla osuudella, jos sillä on periaatepäätöksessä mainitut edellytykset. Viikin-Vanhankaupunginlahti täyttää näistä useimmat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 101),

*että momentille 35.26.77 otettaisiin lisäyksenä 2 300 000 markkaa Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti kunnostustöihin.*

## 30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu

22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Valkealassa sijaitsevan Repoveden suojelualueella koskeva suunnitelma valmistui jo vuonna 1990. Vieläkään ei koko aluetta ole saatu suojelun piiriin, koska alueesta osa on hankkimatta valtiolle. Maanhankinta tulisi saattaa pikaisesti loppuun ja turvata tämä valtion talousarviossa vuodelle 1995.

Repoveden alueen kehittäminen ja tarkoituksenmukaisen palveluvarustuksen suunnittelu ja toteuttaminen alueella tulee myös turvata osoittamalla näihin toimenpiteisiin riittävä määräraha vuonna 1995.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 468),

*että momentille 35.30.22 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa Valkealan Repoveden suojelualueen kehittämiseen ja sen loppuosan hankkimiseen valtiolle.*

87. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Valtioneuvosto on viime vuosina hyväksynyt

monia suojeluohjelmia, kuten lintuvesien-, soiden- ja harjijensuojeluohjelman, samoin kuin kansallis- ja luonnonpuistoverkon laajennusohjelman. Samoin Rion ympäristö- ja kehityskoukussa ja Helsingin metsäministerikokouksessa on allekirjoitettu sitoumus luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi.

Jotta nämä ohjelmat sekä sitoumukset on mahdollista toteuttaa, on luonnonsuojelumäärärahoja tarpeen lisätä tuntuvasti luonnonsuojelualueiden hankkimiseksi.

Ympäristön- ja luonnonsuojelun sekä yksityisten kansalaisten etujen ristiriitojen sovittamiseksi ja suojeltavien lajien säilymisen varmistamiseksi on vuoden 1995 budjetissa varattava 100 miljoonaa markkaa lisää luonnonsuojelualueiden hankkimiseksi ja rantojen suojelemiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloite n:o 102),

*että momentille 35.30.87 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa luonnonsuojelualueiden hankkimiseen.*

#### 45. Asunto- ja rakennustoimi

##### 54. Asumistuki (arviomääräraha)

Yleisen asumistuen myöntämisperusteiden kirstämisen takia on viime vuosina tuen piiristä pudonnut kymmeniätuhansia perheitä. Yksistään tänä vuonna arvioidaan noin 33 000 lapsiperheen jäävän vaille asumistukea. Asumismenojen nousun ja pitkittyneen työttömyyden aiheuttaman tulojen laskun takia tuen tarve on 90-luvulla huomattavasti kasvanut. Tuensaajaperheitä on tiukennuksista huolimatta nykyään noin 200 000.

Kaikki ennusteet ja tilastot viittaavat siihen, että asumistuen tarve tulee lisääntymään entisestään seuraavina vuosina. Toisaalta asumistuki on jäänyt nykyvuokrasta kauas jälkeen, eivätkä tilastot siis kerro koko totuutta tuen laajuudesta ja tarpeesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Hannele Luukkainen**

*että momentille 35.45.54 otettaisiin lisäyksenä 300 000 000 markkaa asumistukea varten.*

##### 56. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Suomen vanhenevasta asuntokannasta on tulevan vuosikymmenen aikana korjattava vuosittain noin 65 000 kappaletta, jotta asuntokanta ei rapistuisi kohtuuttomasti. Kasvavasta tarpeesta huolimatta valtion tukea korjaustoimintaan on vuosi toisensa jälkeen vähennetty.

Peruskorjausten urakkahinnat ja rakennusmateriaalien hinnat ovat vielä kohtuullisen alhaisia. Lisäksi asuntojen korjaustoiminta työllistäisi tuhansia nyt työttömänä olevia rakennustyöläisiä sekä rakennusaineteollisuuden ja palveluelinkeinojen työttömiä.

Sosiaalipoliittisena suuntauksena Suomessa on jo vuosien ajan suosittu vanhusten ja vammaisten avohuollon kehittämistä. Yhtenä merkittävänä keinona ovat olleet vanhusväestön ja vammaisten asuntojen korjaustoimintaan myönnetty avustukset.

Kunnostuksen seurauksena kalliita laitospaikkoja on purettu sekä vanhuksia ja vammaisia on rohkaistu omatoimiseen asumiseen. Kuntien valtionosuuksien pienentyessä avohuollon kehittäminen on nähty merkittävimpana mahdollisuutena nopeasti säästää kuntien ja valtion menoja, ja mikä merkittäväntä, menorakenteessa on tapahtunut todella suuria muutoksia.

Valtion talousarviossa vuodelle 1995 vanhusten ja vammaisten asuntojen korjaustoimintaan on osoitettu huomattavasti vähemmän resursseja kuin aiempina vuosina. Tämä resurssien puute uhkaa kuntien aloittamaa vanhusten ja vammaisten palvelurakenteen muutosta ja vaarantaa lupaavasti alkaneen kehityksen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme (talousarvioaloitteet n:ot 41 ja 463),

*että momentille 35.45.56 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa korjaustoimintaan tarkoitettuihin avustuksiin. Osa tästä määrärahasta varattaisiin vanhusten ja vammaisten asuntojen korjauksiin.*

**Ulla Anttila**

## IV

## YLEISPERUSTELUT

Kansainvälinen talouskasvu näyttää vihdoin syvien lamavuosien jälkeen olevan käynnistymässä ja heijastuu epäilemättä myös Suomen talouteen. Kansantaloutemme osoittimet ovatkin pääsääntöisesti myönteisiä, ja rohkeimmat lupailevatkin vuosikymmenen jälkipuoliskolle jo räjähdysmäistä talouden kasvua. Työllisyyden kannalta se on varmasti myönteinen uutinen, mutta pitää sisällään myös uhkatekijöitä, joihin vastuullisten politiikan tekijöiden on puututtava.

Ensimmäinen uhkatekijä on epäilemättä ristiiriita, joka on odotettavissa kasvun tekijöiden ja ympäristön välillä. Toinen yhtä vakava uhka on yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden heikkeneminen.

Nopea ja voimakas talouskasvu luultavimmin koituu ensi sijassa vain melko pienen ryhmän eduksi ja palvelee työllistäjänäkin luultavimmin ensisijaisesti niitä, jotka muutoinkin olisivat kyenneet selviämään. Sellainen kehitys on suomalaiselle yhteiskunnalle vieras.

Ilman yhteiskunnan väliintuloa ennen näkemättömään talouskasvuun liittyy suurta syrjäytymistä ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvua. Siksi yhteiskunnalliseen oikeudenmukaisuuteen, ympäristöön ja mm. työllisyyden tavoitteisiin on sitouduttava laajasti nyt, kun talouskasvu ei vielä ole hallitsematonta. Hyvinvoinnin turvaamiseksi koko talouspolitiikka sekä sen osana tulonsiirto- ja verojärjestelmämme kaipaavat syvällistä uudistamista.

Terveen taloudellisen kehityksen pohjaksi tarvitaan myös toimiva koulutusjärjestelmä. Se on pystyttävä turvaamaan heikossakin taloustilanteessa. Nyt valitettavasti kuntien valtionosuuksien leikkaukset ovat jo vaikuttaneet haitallisesti koulutuspalvelujen laatuun ja saatavuuteen.

Oman erityisen haasteensa muodostaa valtiontalouden hälyttävän suuri alijäämäisyys, joka päinvastoin kuin kansantalous ei osoita merkkejä kohentumisesta ilman poikkeuksellisen raskaita toimenpiteitä. Voikin arvioida, että osaksi kansantalouden ongelmia on siirretty valtiontalouteen eikä valtiontalous siksiäkään ole kestäväällä pohjalla.

Toistaiseksi ratkaisematon on myös eläkemenojen hallitsematon kasvu suhteessa kertyviin eläkemaksuihin. Väestön yhä vanhetessa epäkohta muuttuu yhä kestävämmäksi, ja samalla jää ratkaisematta myös erilaista eläkettä

saavien eläketuloerojen kasvu. Pientä eläkettä saavien toimeentuloa on pystyttävä kohentamaan oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi. Vuonna 1995 hallituksen olisikin annettava eläkepolitiikasta ja eläkkeiden rahoituksesta selonteko tai tiedonanto eduskunnalle.

Valtiovarainvaliokunta ei valtion vuoden 1995 talousarviota koskevassa mietinnössään ole riittävässä määrin ottanut huomioon mm. Suomen EU-jäsenyyden, valtiontalouden tasapainottamistarpeen, hyvinvointijärjestelmän kasvavien haasteiden eikä eräiden erityisryhmien pitkään jatkuneen vaikean tilanteen edellyttämiä tarpeita.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

## T U L O T

## Osasto 11

## VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

## 01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Monilapsisissa yhden ansaitsijan perheissä verotus perheen kokonaistuloihin nähden on nykyisessä verojärjestelmässä tavallisesti kohtuutoman korkea, jos sitä verrataan vastaavaan perheeseen, jossa yhtä suuri tulo jakautuu kahden vanhemman ansioksi. Ongelma on suuri yksinhuoltajilla sekä perheissä, joissa toinen vanhemmista on kotona hoitamassa lasta, vanhusta tai vammaista, eivätkä erityiset tuetkaan ole riittäväällä tavalla voineet hyvittää syntyvää epäoikeudenmukaisuutta. Nykyisen työttömyyden aikana ongelma on yhä tavallisempi, kun puolisoitten tulot kasvavat toisen jäädessä työttömäksi.

Tilanne korjautuisi, jos verotuksessa otettaisiin huomioon paitsi tulot myös nykyistä paremmin perheen koko, niin että lopullinen verotus vastaisi tilannetta, jossa tulot ovat tasaisemmin jakautuneet puolisoitten tai perheenjäsenten kesken.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 11.01 perusteluissa lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin verotuksen korjaamiseksi monilapsisissa yhden ansaitajan perheissä niin, että verotus perheen kokonaistuloihin nähden on nykyistä oikeudenmukaisempi."*

Työntekijöitä satunnaisesti palkkaavan eli ns. rekisteröimättömän työnantajan vastuulle jäävä kohtuuton byrokratia palkan oheismaksuista nostaa tarpeettomasti työllistämiskynnystä tai houkuttelee maksamaan palkan "pimeänä". Yhteiskunnallisesti kestävämpää olisi poistaa tarpeeton byrokratia rekisteröimättömältä työnantajalta.

Järjestelmä muuttuisi ratkaisevasti yksinkertaisemmaksi, jos rekisteröimätön työnantaja voisi maksaa kiinteän, esimerkiksi 20 prosentin suuruisen työnantajamaksun nykyisten lukuisten palkan oheismaksujen asemesta. Myös rekisteröimättömältä työnantajalta saatavan palkan ennakonpidätys tulisi yhdenmukaistaa esimerkiksi 25 prosentin suuruiseksi.

Edellä kuvatun kaltaista nykyistä selkeämpää ja yksinkertaisempaa järjestelmää selvittämään olisi ryhdyttävä välittömästi sekä varauduttava valtion talousarviossa yksinkertaiseman järjestelmän käynnistysvaiheessa mahdollisesti syntyviin kuluihin. Pitkällä aikavälillä uusi järjestelmä kuitenkin tuonee valtiolle lisää tuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 11.01 perusteluissa lausuttai-  
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus jatkaa toimenpiteitä rekisteröimättömän työnantajan suorittamien palkan oheismaksujen ja ennakonpidätyksen yksinkertaistamiseksi."*

## Osasto 15

### LAINAT

#### 02. Valtion nettolainanotto

Maatamme on kuluva vaalikauden ajan koetellut ennätysellisen korkea työttömyys. Istuvaa hallitusta ei kuitenkaan voi yksin syyttää huonosta työllisyydestä, koska ongelmien korjaaminen edellyttää kaikkien talouselämän osa-

puolten täyttä panosta ja vastuuta työllisyyden lisäämiseksi.

Matti Pekkasen johtaman työllisyystyöryhmän raportti valmistui syyskuun lopussa viime vuonna. Siinä esitettyjen toimien myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen ei kukaan kiellä eikä sen kiireellisyyttä. Kuitenkaan työryhmän työ ei ole edennyt käytännön toteutukseen. Suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä luonnollinen esitysten tekijä on hallitus, jonka on nopeasti edettävä työryhmän esittämien toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 15.02 perusteluissa lausuttai-  
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti ns. Pekkasen raportin mukaisten työllisyyttä lisäävien ehdotusten toteuttamiseen."*

## M E N O T

### Pääluokka 23

#### VALTONEUVOSTO

#### 27. Poliittisen toiminnan avustaminen

##### 50. Puoluetoiminnan tukeminen

Puoluetoiminnan tukemiseen osoitettu määräraha on säilytetty vuoden 1994 tasolla, vaikka monia muita määrärahoja on vähennetty.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 302),

*että momentilta 23.27.50 vähennettäisiin 7 000 000 markkaa poliittisen toiminnan avustamiseen ehdotetusta määrärahasta.*

### Pääluokka 24

#### ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

#### 30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyöhön osoitetut varat jäävät 100 miljoonaa markkaa alle 0,4 prosentin brutto-

kansantuoteosuuden, vaikka 0,4 prosentin osuus on asetettu tavoitteeksi. Lisäksi pakolaismenon osuus on laskelmassa ylimitoitettu, ja prosenttiosuuteen on hallituksen esityksessä laskettu mukaan valtiovarainministeriön pääluokasta suoritettava 200 miljoonaa markkaa EU:n kehitysyhteistyöhön.

Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista momentin 24.30.66 käyttösuunnitelmassa korotukseen esitetyt määrärahat ovat ylimitoitettut verrattuna muihin määrärahoihin. Toisaalta esitetty tuki kansalais- ja lähetysjärjestöjen kehitysyhteistyölle on riittämätön.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 24.30.66 lisättäisiin 200 000 000 markkaa kansainväliseen kehitysyhteistyöhön.*

Lisäksi ehdotan (TAA 303),

*että momentin käyttösuunnitelmaa muutetaan siten, että kohdasta 5 (korkotuki) vähennetään 30 000 000 markkaa, kohtaan 2 (maa- ja aluekohtainen yhteistyö) lisätään 100 000 000 markkaa, kohtaan 6 (humanitääriin apu) lisätään 70 000 000 markkaa ja kohtaan 8 (kansalaisjärjestöt) lisätään 60 000 000 markkaa.*

Edelleen ehdotan,

*että momentin 24.30.66 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että hallitus laatii aikataulun, jonka mukaan Suomi saavuttaa kehitysyhteistyön määrärahoissa 0,7 prosentin bkt-osuutta vastaavan tason vuoteen 2000 mennessä.”*

## **Pääluokka 25**

### **OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

#### **50. Vankeinhoitolaitos**

51. Valtionapu muun kriminaalihuoltotyön suorittamiseen

Momentin 33.53.21 perusteluissa todettuun viitaten ehdotan (TAA 306),

*että momentille 25.50.51 lisättäisiin 800 000 markkaa vapautuvien vankien jälkihoidon järjestämiseen.*

## **Pääluokka 26**

### **SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

#### **75. Poliisitoimi**

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Poliisin tulevaisuuden toimintaympäristössä suurimmat haasteet liittyvät talous- ja huumausainerikoksiin. Huonompaan suuntaan muuttuvat myös väkivaltarikokset, varkaudet ja luvattomat käytöt, kavallukset ja petokset, verorikokset sekä järjestyshäiriöt.

Erityisesti kansainvälisen rikollisuuden lisääntyminen on tekijä, joka väistämättä asettaa aivan uusia vaatimuksia poliisiviranomaisen toiminnalle.

Useimpiin edellä mainituista tekijöistä poliisilla on jo nykyiselläänkin riittävää osaamista, mutta ennen muuta työvoimapula ja työvoiman oikea kohdentaminen haittaavat poliisin työtä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 104),

*että momentille 26.75.21 lisättäisiin 2 000 000 markkaa poliisin toimintaedellytysten turvaamiseen.*

## **Pääluokka 28**

### **VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**

#### **80. Hallinnon uudistaminen ja eräät hallinnon tukitoimenpiteet**

02. Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (arviomääräraha)

Työttömyys ja valtion velkaantuminen ovat saaneet mittasuhteet, joiden edessä perinteinen poliittinen päätöksenteko on voimaton ilman poikkeuksellisia keinoja. Valtiontalous on tasapainotettava seuraavan nelivuotiskauden aikana laajalla ja määrätietoisella yhteisvastuusopimuksella, johon kaikkien puolueiden ja taloudellisten eturyhmien olisi sitouduttava.

Hallituksen olisi nimettävä erityinen sovittelija, joka yhteistyössä etujärjestöjen ja puolueiden kanssa laatii sopimuksen, jonka mukaan toimi-

malla valtion tulojen ja menojen vakava tasapainottomuus on mahdollista korjata niin, että yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus lisääntyy.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 154),

*että momentille 28.80.02 lisättäisiin 300 000 markkaa erityisen sovittelijan ja tarvittavan avustajakunnan toimintamenoihin yhteisvastuusopimuksen laatimiseksi valtiontalouden menojen tasapainottamiseksi.*

### **Pääluokka 29**

## **OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **90. Taiteen tukeminen**

#### **53. Eräät avustukset**

Erilaiset video- ja elektroniikkapelit kiehtovat eniten lapsia ja nuoria, jotka ovat erityisen alttiita niiden antamille vaikutteille. Lisäksi television elokuvilla ja viihdeohjelmilla saattaa olla vaikutusta niitä katsoviin nuoriin.

Ensi vuoden talousarvioon tulisi varata määräraha viihdeteollisuuden vaikutuksia tutkivan työryhmän asettamiseen toimeksiantona tilanteen kartoittaminen ja toimenpiteiden esittäminen haitallisiksi todettavien vaikutusten torjumiseksi. Työryhmän tulisi olla asiantunteva ja edustaa laajasti sekä viihdeteollisuutta että tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 110),

*että luvun 29.90 uudelle momentille 29.90.53 otettaisiin 200 000 markan määräraha viihdeteollisuuden haitallisia vaikutuksia tutkivan työryhmän asettamiseen.*

### **Pääluokka 32**

## **KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **85. Ulkomaankaupan edistäminen**

#### **40. Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (arviomääräraha)**

Suomi tunnetaan maailmalla puhtaiden elintarvikkeiden ja puhtaan luonnon maana. Tämä on tärkeää meille suomalaisille ja samalla se antaa meille merkittävän markkinointivaltin.

Monimuotoinen luomutuotanto on laajentumassa, mutta pääomien puute estää monin paikoin tuotteiden tehokkaan markkinoinnin niin kotimarkkinoille kuin ulkomaillekin.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 529),

*että momentille 32.85.40 lisättäisiin 2 000 000 markkaa luomutuotteiden markkinoinnin edistämiseen.*

### **Pääluokka 33**

## **SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA**

### **01. Sosiaali- ja terveysministeriö**

Rajojen avautuminen ja huumemarkkinoiden aktivoituminen vaativat nyt pikaisia ja viisaita toimenpiteitä Suomen viranomaisilta. Vastuuta ei voi tietenkään sysätä yksin viranomaisille, vaan kodeilla on yhdessä koulun kanssa keskeinen vastuu valistustyössä.

Ennalta ehkäisevä työ ei kuitenkaan yksin riitä, vaan tarvitaan riittävät voimavarat poliisiviranomaisille huumekaupan vastaisessa toiminnassa rajoilla ja maan rajojen sisäpuolella. Lisäksi on ennen muuta tarjottava riittävät mahdollisuudet asiantuntevan päihde- ja huumevieroitusavun saamiseen, jotta riippuvuus saadaan katkeamaan. Samalla vähenisi se monimuotoinen rikollisuus, joka huumeiden tuonnin, välityksen ja hankinnan piiriin on syntynyt. Onhan huomattava osa rikoksista tällä hetkellä huumeisiin liittyvää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 33.01 perusteluissa lausuttaisiin:*

*”Valiokunta edellyttää, että hallitus varautuu Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa todennäköisesti seuraavan huumekaupan kasvun torjuntaan osoittamalla myös riittävät varat päihde- ja huumevieroitustystyöhön.”*

### **02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus**

Hyvinvointimme turvaamiseksi koko talouspolitiikka sekä sen osana tulonsiirto- ja verojär-

jestelmämme kaipaavat syvällistä uudistamista.

Valtiontalouden kestävämpyyden alijäämäisyys on jo pitkään synnyttänyt karsimistarvetta erityisesti tulonsiirtoihin. Toisaalta tulonsiirtopolitiikan monimutkaisuus ja hajanaisuus sekä sattumanvarainen ja erillinen kehittäminen on jo itsessään synnyttänyt tulonsiirtojärjestelmään epäterveitä piirteitä, jotka on jo järjestelmän toimivuudenkin takia korjattava.

Verojärjestelmää ja tulonsiirtoja on kehitetty erikseen ajattelematta kovinkaan paljon niiden yhteisvaikutusta. Käytännössä verotus ja sosiaaliturva kokonaisuutena saattaa toimia sattumanvaraisesti ja jopa epäoikeudenmukaisesti, vastoin kummallekin järjestelmälle erikseen asetettuja tavoitteita.

Siten tulonsiirtojärjestelmän kokonaisuudistus palvelisi samanaikaisesti valtiontalouden tervehdyttämistä, mutta myös sitä alkuperäistä tarkoitusta, johon tulonsiirrot oli tarkoitettukin. Näin tarkastellen sitoutuminen kireään valtiontalouden hoitoon ei välttämättä olekaan mikään uhka pienen ihmisen hyvinvoinnille, vaan voi jopa palvella sitä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 33.02 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että verotuksen, sosiaalisten tulonsiirtojen ja hyvinvointipalvelujen maksujen järjestelmien kokonaisuutta tarkistetaan niin, että käytännössä voidaan turvata apua tarvitsevan ihmisen hyvinvointi.”

”Valiokunta edellyttää, että hallitus päivähoito- ja kotihoidontukioikeuden laajentumisen yhteydessä tarkistaa lapsiperheiden saamien tulonsiirtojen ja maksamien maksujen kokonaisuutta niin, että erilaisten lapsiperheiden tarpeet tulevat oikeudenmukaisemmin tyydytyiksi.”

### 32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Maassamme toimii kokeilunluonteisesti tai pysyvästi joillakin paikkakunnilla sovittelujärjestelmä, jonka tarkoituksena on löytää vapaaehtoisia vaihtoehtoja rikosten ja riitojen aiheut-

tamien ristiriitatilanteiden ratkaisemiseen, vähentää alueen rikollisuutta sekä lisätä asukkaiden yhteisvastuuta ja yhteistoimintaa.

Sovittelun piiriin voivat kuulua ne lainvastaiset teot, joissa toisena osapuolena ovat 10–20-vuotiaat, joissakin kunnissa jopa 21-vuotiaat lapset ja nuoret. Tarkoituksena on puolueettomien sovittelijoiden avulla saada sovinto osapuolten välille ja tarvittaessa sopia rikoksen tai vahingon aiheuttamien menetysten korvaamisesta esim. rahallisesti tai työpalveluna.

Tuloksellinen sovittelu on voitu ottaa huomioon oikeudessa rangaistusta lieventävänä tekijänä. Eräissä tapauksissa sovittelulla voidaan välttää oikeuskäsittely kokonaan. Sovitteluprosessista on konkreettista hyötyä erityisesti myös rikoksen uhrille.

Lisäksi sovittelulla on kasvattava vaikutus nuoreen, joka sovittelun avulla voi välttyä jopa lastensuojelulain mukaiselta laitossijoitukselta, mikä säästää myös viranomaisten resursseja ja kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 305),

*että momentille 33.32.30 lisättäisiin 500 000 markkaa lasten ja nuorten tekemien rikosten sovittelutoiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen koko maahan.*

Kansantalouden merkittäväkään kohentuminen ei tuo nopeasti helpotusta julkisen talouden raskaaseen alijäämäisyyteen. Siksi päättäjiltä vaaditaan jatkossa yhä parempaa kykyä asettaa asioita tärkeys- ja arvojärjestykseen, kun sinänsä hyviä hankkeita ei voi kaikkia toteuttaa.

Lasten päivähoiton vaihtoehtoja kehitettäessä ensisijaisuuksista päättämisessä auttaa lisäksi tieto päivähoiton tarvitsijan, lapsen kehityksestä: pieni lapsi tavallisesti tarvitsee vielä jompaa kumpaa vanhempaansa hoitajakseen, mutta yli kolmivuotias kaipaa jo ikäistensä seuraa ja monipuolisia sosiaalisia virikkeitä, joita kodin ulkopuolinen päivähoito tarjoaa varsinkin silloin, kun kysymys on yksiläpisesestä perheestä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentin 33.32.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että lasten päivähoiton vaihtoehtoja kehitettäessä asetetaan kotihoidontuen painopiste pieniin, alle nelivuotiaisiin lapsiin ja subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkoihin tur-

vataan kouluikää lähestyville, ensisijaisesti yli kolmivuotiaille lapsille.”

Perusedellytyksiä vammaisten henkilöiden tasavertaiselle osallistumiselle yhteiskunnan toimintoihin ovat asumis-, opiskelu- ja työolosuhteet sekä tyydyttävällä tavalla järjestetyt kuljetuspalvelut. Tavoitteena on pidettävä, että vammaiset voivat tehdä itse tarpeelliseksi katsomansa matkat samoin kustannuksin kuin muu väestö ja että heillä on tätä varten tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut.

Kuntien tulee liikennesuunnitelmissaan ottaa huomioon vammaiset kansalaiset ja varata heille riittävä määrä kuljetuspalveluita. Kuitenkin tarpeet ja mahdollisuudet eri kunnissa vaihtelevat.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan sädehoidon ja syöpätautien klinikalla hoidetaan valtaosa Etelä-Suomen sädehoitoa tarvitsevista potilaista. Jonot sädehoitoon pääsyyn ovat edellisen ja kuluneen vuoden aikana jatkuvasti pidentyneet. Jonot ovat niin pitkät, että kaikkia lähteen saaneita ei edes oteta jonoon.

Sädehoidon viivästyminen merkitsee sairauden pahenemista, fyysisiä kipuja sekä suurta henkistä hätää potilaalle ja hänen omaisilleen. Useissa tapauksissa hoidon viivästyminen aiheuttaa ihmishenkien menetyksen, vaikka potilaat olisi voitu parantaa jopa työelämäänsä kykeneviksi. Tämä on paitsi epäinhimillistä myös epätaloudellista. Myös syöpäpotilaiden kipujen lievityksessä ei ole voitu käyttää järkevällä tavalla olemassa olevia mahdollisuuksia erityisesti tarvittavan välineistön ja koulutuksen puuttuessa.

Suomessa sairastuu vuosittain leukemiaan noin 50 lasta. Vielä 1950-luvulla lähes jokainen leukemiaan sairastunut lapsi kuoli, mutta viime vuosikymmenellä leukemian diagnostiikka, hoito ja ennuste ovat täysin muuttuneet. Asianmukaisilla hoitotiloilla ja riittävällä henkilöstöllä parantuneiden määrä olisi nostettavissa nelinkertaiseksi. Parhaissa hoitokeskuksissa kyetään jo kaksi kolmasosaa leukemiaan sairastuneista lapsista pelastamaan ja noin neljäsosa paranee kokonaan. Hyvät hoitotulokset edellyttävät kuitenkin erikoishoitoa ja siihen tarvittavaa hoitohenkilökuntaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 314, 313, 311 ja 312),

*että momentin 33.32.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

”*Valiokunta edellyttää, että momentin varojen käytössä kiinnitetään erityistä huomiota vammaisten kuljetuspalvelujen järjestämiseen, dialyysihoidon lisäämiseen, leukemiaa sairastavien lasten erikoishoidon järjestämiseen, HYKS:n sädehoitoklinikan hoidon tehostamiseen sekä syöpäpotilaiden kivunhoidon tehostamiseen.*”

### 53. Terveyskasvatus ja -valvonta

21. *Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin vähentäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Vankiloita kansoittavat etupäässä sosiaalisesa kilpailussa häviölle jääneet syrjäytyneet ihmiset. Heidän lisäksi vankiloissa on pieni joukko ammattimaisia kovan luokan väkivalta- ja omaisuusrikollisia.

Ammattirikollisille rikokset ovat liiketoimi. Rikollisista ansaitsemiskeinoista huumekauppa on yksi tuottoisimmista. Vankilat ovat huumeiden ihanteellisin markkinointialue. ”Asiakkaat” ovat sidottuja paikoilleen, useimmat vangit kokevat olonsa ahdistavaksi ja siten todellisuuspakoa tarjoavat huumeet ovat kysyttyjä. Suomesakin vankiloissa on jo muodostunut tilanne, jossa ammattimaiset rikolliset terrorisoivat tavallisten vankien enemmistöä ja osin myös vartijoita, eikä huume- ja velkakierteeseen joutunut pääse ohdinkoan pakoon edes vankilaa vaihtamalla. Osa kierteseen joutuneista ”asiakkaista” ajautuu itse ammattimaiseksi rikolliseksi.

Vankeinhoidon pahin ongelma lienee kuitenkin jälkihoidon puute. Ilman jälkihoitoa vapautuva on asunnoton, työtön, ammattitaidoton, rikolliseksi leimattu, vailla ihmissuhteita ja monella tavalla kyvytön oman elämänsä hallintaan. Useimmiten hänen ainoa mahdollisuutensa tulla toimeen on alkaa soveltaa vankilan ”opetuksia” käytännössä. Rikos- ja vankilakierre alkaa ja jatkuu.

Vankilan laitostavan vaikutuksen johdosta useimmat tarvitsevat vapauden alkuvaiheessa määrätietoista kuntoutusta ja tukea. Vankilasta vapautunut ei ole enää terve ihminen, jolta voi odottaa samankaltaisia suorituksia kuin muilta yhteiskunnan jäseniltä.

Vankeuden haitat olisi ehkäistävä jo alkuvaiheessa. Suljettuja vankiloita on käytettävä vain ääritapauksissa, ja sosiaali- ja kuntoutuspalveluita on laajennettava ja tehostettava. Lisäksi on

huolehdittava mm. tukihenkilöjärjestelmien avulla vapautuvien vankien mahdollisuuksista aloittaa normaali elämä yhteiskunnan jäsenenä.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 317),

*että momentille 33.53.21 lisättäisiin 200 000 markkaa huumeiden vastaiseen toimintaan vankiloissa.*

Oikeusministeriö on asettanut erityisen työryhmän, jonka tehtävänä on esittää laaja-alaisesti ratkaisuja niihin suuriin ongelmiin, jotka liittyvät seksibisnekseen. Työryhmän on esitettävä ehdotuksensa vuoden alussa, ja on mahdollista, että niiden toteuttaminen edellyttää myös taloudellisia voimavaroja, joihin on varauduttava jo valtion vuoden 1995 talousarviossa.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 111),

*että momentille 33.53.21 lisättäisiin 500 000 markkaa ns. seksibisnekseen liittyvien ongelmien torjuntatyöhön.*

## 92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

50. *Avustukset yksityisten sosiaali- ja terveysalan yhteisöjen kustannuksiin (arviomääräraha)*

Maassamme ei ole riittävästi varauduttu äkillisiin katastrofeihin, joissa tarvittaisiin tilapäisiä huolto- ja majoitusjärjestelyjä. On järkevää varautua yllättävien tilanteiden varalta huoltamaan suuriakin ihmisjoukkoja.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 139),

*että momentille 33.92.50 lisättäisiin 5 000 000 markkaa katastrofivalmiusvarastojen luomiseen.*

Kuntien järjestämä päihdehuolto on viime vuosina supistunut tuntuvasti. Osa päihdeongelmista eroon pyrkivistä on jäänyt tarvittavaa hoitoa ja tukea vaille. Kipeimmin säästöt ovat iskenneet yksityisten järjestöjen päihdehuoltotyöhön. Jos nämä järjestöt kaatuvat talousvaikeuksiinsa, tapahtuu yhteiskunnan kannalta korvaamaton vahinko.

Kristillisellä perustalla toimivat hoitoyksiköt ovat saavuttaneet yleisen luottamuksen niiden hoidon tuloksellisuuden ansiosta. Niille tulee

osoittaa tukea velkarasitteen keventämiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

Vuonna 1990 perustetun Takuu-Säätiön tarkoituksena on tukea kriisitilanteissa olevien henkilöiden, ensisijaisesti laitoksissa olleiden, omaehtoista selviytymistä edistämällä heidän suoritettavanaan olevien, heidän maksukykyinsä nähdessä huomattavien velkojen ja korvausten soveltua ja maksamista ottaen huomioon eri osapuolten edut. Taloudellisen neuvonnan ohella keskeinen keino on lainojen takaaminen. Säätiö ei myönnä lainoja eikä anna rahallisia avustuksia.

Täysin riittämättömän pääoman vuoksi säätiön auttamismahdollisuudet eivät kohtaa suurta pienvelallisten joukkoa. Jotta säätiö voisi laajentaa toimintaansa koskemaan myös velkajärjestelyn piiriin kuuluvia velallisia ja ulkopuolisia taakaajia, on sen pääomarakennetta vahvistettava.

Takuu-Säätiöllä olisi edellytykset auttaa huomattavasti nykyistä laajempaa joukkoa taloudellisiin vaikeuksiin joutuneita ihmisiä, mutta käytävissä olevat henkilöstö- ja toimintavarat eivät ole riittäviä. Lisäksi avustuksen saaminen Raha-automaattiyhdistykseltä vain projektiin tuo toimintaan tarpeetonta epävarmuutta ja estää työssä tarvittavan jatkuvuuden.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 174, TAA 106 ja TAA 107),

*että momentille 33.92.50 lisättäisiin 2 500 000 markkaa kristillisten päihdehuoltotyötä tekevien järjestöjen toiminnan tukemiseen,*

*10 000 000 markkaa Takuu-Säätiön pääoman korottamiseen, sekä*

*3 000 000 markkaa Takuu-Säätiön toiminnan varmistamiseen ja edelleen kehittämiseen.*

## Päälukka 34

## TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

### 06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

Aikuiskoulutuksen hankkimiskustannukset vaihtelevat maan eri osissa. Korkeimmat kustannukset ovat Uudellamaalla, jossa akateemisten

ja toimihenkilötyöttömien osuus on suuri. Erityisesti akateemisille ja toimihenkilötyöttömille järjestettävä koulutus on kallista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että luvun 34.06 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Työttömyyskurssien järjestämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota kurssien tehokkuuteen asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.”

29. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen osatopalvelut (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten ehdotan (TAA 322),

*että momentin 34.06.29 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Aikuiskoulutuksen hankkimiskustannukset tulee ottaa riittävällä painolla huomioon määrärahan jaossa ja määrärahasta tulee varata riittävä osuus nuorten työttömien koulutukseen.”

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Euroopan unionin säädösten mukaan nuoriksi työttömiksi katsotaan vain alle 20-vuotiaat henkilöt, kun Suomessa raja on 25 vuotta. Meillä koulutusjärjestelmistä ja varusmiespalvelusiästä johtuen työttömyys koskettaa kipeimmin 20—25-vuotiaita nuoria, joiden ensimmäisen työpäikan saanti on erittäin vaikeaa. EU:n ikärajamäärittely on kohtuuton.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 34.06.52 lisättäisiin 200 000 000 markkaa 20—25-vuotiaiden nuorten työllistämistoimenpiteiden järjestämiseksi ja EU-säädöksistä johtuvan epäkohdan korjaamiseksi.*

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 1995

**Jouko Jääskeläinen**

## Päälukka 35

### YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNON- ALA

#### 30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnon- suojelu

Viime vuosina on laadittu useita valtakunnallisia suojeluohjelmia, jotka koskevat mm. rantojen ja soiden suojelua. Suojeluohjelmien toteuttaminen on lähes kokonaan pysähtynyt, koska tarkoitusta varten ei ole osoitettu riittäviä määrärahoja. Tällainen kehitys uhkaa jatkua ensi vuonna ja edelleen useita vuosia.

Olemassa olevien suojeluohjelmien lisäksi on vanhojen metsien suojelulla kiire, koska muutoin niitä uhkaa tuhoutuminen. Myös saastuneiden maa- ja vesialueiden puhdistus ja kunnostus vaatii lisävaroja. Eräissä tapauksissa ovat mm. pohjavedet uhattuina.

Koska lähitulevaisuudessaakin näyttää määrärahojen saaminen luonnonsuojeluun ja ympäristöaurioiden korjaamiseen vaikealta, tulee ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin erityisen ympäristörahaston perustamiseksi tulevia vuosia varten. Rahastoon voitaisiin kerätä varoja maksuina saastuttavalta tuotannolta ja ympäristöä rasittavalta kulutukselta. Rahastosta voitaisiin tulevina vuosina rahoittaa suojeluohjelmien toteuttamista ja ympäristöongelmien poistamisen aiheuttamia hankkeita.

Edellä olevan perusteella ehdotan (TAA 175),

*että luvun 35.30 perusteluissa lausuttaisiin:*

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin ympäristörahaston perustamiseksi suojeluohjelmien ja ympäristönsuojelutoimenpiteiden tulevien vuosien rahoituksen turvaamiseksi.”



EDUSKUNNAN  
LAKIVALIOKUNTA

Liite 1

Helsingissä

13 päivänä lokakuuta 1994

Lausunto n:o 7

## Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla valiokunta on päättänyt antaa lausunnon valtion talousarvioesityksestä 1995 (HE 152), joka on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan 14 päivänä syyskuuta 1994.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina finanssineuvos Simo Ojanen, vanhempi hallitussihteeri Christer Lundström, ylitarkastaja Kari Vanhala ja suunnittelupäällikkö Jouko Laitinen oikeusministeriöstä, yli-insinööri Pekka Holopainen sisäasiainministeriöstä, puheenjohtaja Mikko Metsänen ja toiminnanjohtaja Marjatta Prosi-Berggren Velkaneuvonta ry:stä sekä toimitusjohtaja Leena Veikkola Takuu-Säätiöstä.

Lakivaliokunta on käsitellyt asiaa toimialansa osalta keskittyen pääluokkaan 25 Oikeusministeriön hallinnonala, jonka lisäksi valiokunta on sisäasiainministeriöltä pyytänyt selvitystä tarkkuusalkometrien käyttöön ottamiseen liittyvistä taloudellisista seikoista. Tämän perusteella valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Valiokunta huomauttaa ensinnäkin siitä, että talousarvioesityksen arvioimista vaikeuttaa se, ettei selvitysosia ole laadittu yhdenmukaisesti tai riittävän yksityiskohtaisesti ja tulostavoitteet on useissa kohdin jätetty ilmoittamatta.

Oikeusministeriö huolehtii hallinnonalansa oikeusviranomaisten toimintaedellytyksistä ja toiminnan kehittamisestä, valtiollisen järjestelmän perusteita koskevasta lainsäädännöstä ja yleisten vaalien toimeenpanosta, valmistelee toimialaansa kuuluvan lainsäädännön ja kehittää valtioneuvoston lainvalmistelua sekä huolehtii rangaistusten täytäntöönpanojärjestelmästä.

Pääsääntöisesti hallinnonalan tehtävien hoitoa ei voida siirtää tulevaisuuteen tai viranomaisilta muille tahoille, eikä niiden hoidon tasosta voida säästösyistä tinkiä kansalaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Valiokunta pitää ehdottoman tärkeänä, että nämä tehtävät hoidetaan

kansantalouden vaikeinakin aikoina oikeusvaltiolle ominaisella tavalla.

Oikeusministeriön hallinnonalan keskeisiä lainvalmisteluhankkeita ovat valtiosäännön uudistaminen, hallintolainkäytön kehittäminen, oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen jatkaminen ali- ja hovioikeuksissa, rikoslain kokonaisuudistuksen jatkaminen sekä konkurssi- ja ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen toteuttaminen. Valiokunta pitää näiden hankkeiden toteuttamista kaikilta osiltaan perusteltuna.

Näiden lainvalmistelun painopistealueiden toteuttaminen edellyttää, että lakia soveltavien viranomaisten ja tuomioistuinten taloudelliset toimintaedellytykset ovat riittävät. Kansantalouden poikkeuksellisen syvä ja pitkäaikainen kriisi on vaikuttanut varsin voimakkaasti myös oikeusministeriön hallinnonalaan. Toimintaedellytyksiä mitoitettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tuomioistuimissa käsiteltävien asioiden lukumäärä on lisääntynyt, eräissä tuomioistuimissa on pahoja jutturuuhkia ja asioiden käsittelyajat ovat entisestään pidentyneet.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomioita siihen, että talousarvioesityksessä todetaan useiden tuomioistuinten osalta niiden suuret vaikeudet tehtävien hoidossa ilman, että se heijastuisi esitettyihin määrärahoihin tai toiminnan rationalisointiin. Eräiden tuomioistuinten osalta oikeusministeriö on asettanut tulostavoitteeksi talousarvioesitystä laatiessaan nykyistä pidemmän asioiden käsittelyajan. Esimerkiksi asioiden keskimääräisen käsittelyajan arvioidaan pidentyvän vakuutus oikeudessa nykyisestä 8 kuukaudesta 10 kuukauteen.

Samoin korkeimpaan oikeuteen saapuvien asioiden määrän todetaan edelleen kasvavan, mutta määrärahaa esitetään alennettavaksi kuluvan vuoden tasosta. Esitys on ristiriitainen, kun samalla todetaan korkeimman oikeuden

päättehtävänä olevan antaa oikeusturvaa ja kehittää oikeusjärjestystä tuottamalla mahdollisimman vakuuttavasti ja täydellisesti perusteltuja, oikeudenmukaiseen lopputulokseen päätyviä ennakkoratkaisuja. Tavoitteeksi asetetaan julkaistujen ratkaisujen määrän säilyttäminen nykyisellä tasolla sekä valituksien laadukas käsitteleminen ja ratkaiseminen.

Hovi- ja kärjäoikeuksien tulostavoitteiksi on asetettu erityisesti jutturuuhkien purkaminen. Hovioikeuksien määrärahaa ehdotetaan talousarviosityksessä lisättäväksi. Lisäys on erittäin tarpeellinen, sillä hovioikeudet ovat pahoin ruuhkautuneet ja ratkaisemattomia asioita siirtyy vuodelta toiselle. Esityksessä arvioidaan, että hovioikeuksiin saapuvien asioiden määrä ei enää kasvaisi ja jutturuuhka pyritään purkamaan vuosina 1994—1996. Hovi- ja kärjäoikeuksien työtilannetta on seurattava tarkoin ja ryhdyttävä riittävän ajoissa toimenpiteisiin, ellei tilanne lähitulevaisuudessa parane.

Lääninoikeuksien määrärahaa esitetään lisättäväksi nykyisestä. Lisäyksestä huolimatta asioiden keskimääräisen käsittelyajan ennakoidaan edelleen pitenevän. Vuonna 1993 keskimääräinen käsittelyaika oli 9 kuukautta ja ensi vuonna sen ennustetaan olevan 12 kuukautta. Asioiden käsittelyajalla on kansalaisten oikeusturvan kannalta olennainen merkitys. Eduskunta on kiinnittänyt lääninoikeuksien tilanteeseen huomiota vastauksessaan verotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Se edellytti, että päätökset on saatava joutuisasti ja tarvittaessa lääninoikeuksien resursseja on vahvistettava.

Lääninoikeuksien pitkiin käsittelyaikoihin ovat kiinnittäneet huomiota useaan otteeseen myös ylimmät laillisuusvalvontaviranomaiset; valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies. Valtioneuvostolle 3.10.1994 lähettämässään kirjeessä eduskunnan oikeusasiamies piti lääninoikeuksien tämänhetkistä tilannetta kestävämmänä kansalaisten oikeusturvan kannalta.

Hallituksen talousarviositykseen liittyy erityis mielenterveyslain muuttamisesta siten, että rikoksesta syytetyn henkilön määrääminen hoitoon hänen tahdostaan riippumatta alistettaisiin lääninoikeuden vahvistettavaksi. Tämä merkitsee noin 700:n nykyisin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa käsitellyn asian siirtymistä lääninoikeuksiin. Kaiken kaikkiaan lääninoikeuksiin saapuvien asioiden määrän arvioidaan edelleen kasvavan mm. verotuksen oikeussuojajärjestelmän uudistamisen johdosta.

Valiokunnan mielestä esitetty määrärahan korotus ei ole riittävä, jotta sillä parannettaisiin olennaisesti nykyistä tilannetta ja lääninoikeudet kykenisivät hoitamaan niille mahdollisesti annettavia uusia tehtäviä. Valiokunta kannattaa talousarviosityksessä mainitun selvityksen laatimista lääninoikeuksien asemasta muutoksenhakuelimenä ja lääninoikeuksien lukumäärän uudelleenarviointia. Selvitys voi osaltaan myötävaikuttaa nykyisen tilanteen kohentamiseen.

Talousarvion yleisperusteluiden mukaan vankeinhoitolaitoksen laitoksien alueellista kattavuutta parannetaan, peruskorjataan ja niiden toiminnan sisältöä ja laitosturvallisuutta kehitetään. Valiokunta toteaa, että vankeinhoidon määrärahoja ei voida enää supistaa, mikäli vankimäärä pysyy nykyisellään, ilman että vaarannetaan laitokselle asetettujen tehtävien hoitoa ja kehittämistä.

Talousarviositykseen on sisällytetty määräraha, jolla oikeusministeriö tukee kuntia, jotka järjestävät yksityishenkilöiden velkajärjestelyyn liittyvää neuvontaa. Neuvonta on järjestetty vapaaehtoisuuden pohjalta. Toiminnan tukemiseksi lääninhallitukset voivat aloitteilla ja muilla toimenpiteillä huolehtia velkaneuvonnan saatavuudesta läänin alueella. Käytännössä keinot eivät ole kuitenkaan osoittautuneet erityisen tehokkaiksi. Lisäksi kunnalliset oikeusaputoimistot osallistuvat merkittävällä tavalla velkaantuneiden henkilöiden oikeudelliseen avustamiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan velkaneuvonnan osalta kansalaiset ovat varsin eriarvoisessa asemassa asuinpaikastaan riippuen. Odotusajat velkaneuvojille vaihtelevat muutamista viikoista useihin kuukausiin. Valiokunnan käsityksen mukaan velkaneuvonnan saatavuutta tulisi parantaa eri tahojen läheisellä yhteistyöllä ja aikaisempaa suuremmalla valtion taloudellisella tuella. Velkaneuvojina toimivien henkilöiden koulutus, palkkaus ja toimintaedellytykset olisi saatettava tehtävien vaativuuden edellyttämälle tasolle.

Oikeusministeriön pääluokassa ei ole Euroopan unionin mahdollisen jäsenyyden aiheuttamia määrärahalisäyksiä. Mikäli jäsenyys toteutuu, on oikeusministeriön hallinnonalalla työskentelevien henkilöiden koulutuksesta huolehdittava ja kiirehdyttävä EY:n tuomioistuimen merkityksellisten oikeustapausten kääntämistä kotimaisille kielille.

Eduskunta edellytti hyväksyessään puhallusanalyysilaitteiden käyttöönoton liikennejuopumuksen toteamisessa, että uuden järjestelmän

käyttöön ottamisessa toimitaan huolellisesti ja hallitusti siten, että

— hankittavat laitteet täyttävät mm. toimintavarmuudeltaan korkeat laatuvaatimukset ja niiden toiminnan seuranta on järjestetty,

— poliisille annetaan riittävät ohjeet puhalluttamisesta sekä niistä tilanteista, joissa veren alkoholipitoisuus on todettava verikokein,

— syyttäjät ja oikeuslaitos saavat riittävän informaation uusista säännöksistä ja

— uusien laitteiden käyttöönotosta ja uudesta mittaustavasta järjestetään yleisölle suunnattu

riittävä tiedotuskampanja yleisissä tiedotusvälineissä.

Valiokunta on pyytänyt asiasta selvitystä sisäasiainministeriöltä, eikä valiokunnalla ole sen perusteella huomauttamista uuden järjestelmän käyttöönottoon liittyvistä seikoista.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti esittää,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax, varapuheenjohtaja Halonen, jäsenet Aittoniemi, Häkä-

mies, Komi, Korteniemi, Luhtanen, Polvi, Rossi, Savela, Seivästö (osittain) ja Tykkyläinen sekä varajäsen Koskinen.

---

**EDUSKUNNAN  
PUOLUSTUSVALIOKUNTA***Liite 2*

Helsingissä

13 päivänä lokakuuta 1994

Lausunto n:o 2

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 14.9.1994 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa puolustusvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 152 valtion talousarvioksi vuodelle 1995. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 20.9.1994 antaa asiassa lausunnon valtiovarainvaliokunnalle puolustusministeriön hallinnonalan osalta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina talousjohtaja Pekka Mattila ja neuvotteleva virkamies Juhani Hukari puolustusministeriöstä, eversti Jorma Vuohelainen Suomenlinnan rannikkorykmentistä, insinöörieverstiluutnantti Niilo Kansanen ja insinöörimajuri Ossi Koskela Ilmavoimien esikunnasta sekä FA/18-projektinjohtaja Pertti Jokinen Valmet Lentokoneiteollisuus Oy:stä.

**Hallituksen esitys**

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 1995 määrärahoja noin 8 170 milj. mk, mistä sotilaallisen maanpuolustuksen menoiksi on arvioitu vajaat 8 071 milj. mk. Vähennystä vuoden 1994 talousarviosta on noin 4 %.

Materiaalihankintoihin on tarkoitus käyttää ensi vuonna kaikkiaan 2 630 milj. mk. Painopistealueena on ilmavoimien torjuntahävittäjien uusinnan jatkaminen, jonka maksatuksiin on tarkoitus käyttää 1 020 milj. mk. Lisäksi kuluvan vuoden budjetissa myönnetystä torjuntahävittäjien ase- ja huoltojärjestelmän tilausvaltuudesta aiheutuu 265 milj. mk:n kustannukset vuonna 1995.

Torjuntahävittäjähankintaa lukuun ottamatta lähes kaikki puolustusmateriaalin tilausvaltuudet päättyvät seuraavaan vuodenvaihteeseen. Uutena tilausvaltuutena talousarvioesityksessä on ainoastaan tiedustelun, valvonnan ja johtamisen yhteensä 500 milj. mk:n tilausvaltuus,

jonka vuoden 1995 rahoitusta varten myönnetään 20 milj. mk.

Puolustusvoimien toimintamenoihin esityksessä on varattu nettomäärärahaa vajaat 5 297 milj. mk, mistä jo pelkästään palkkausmenot ovat noin 3 200 milj. mk. Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1995 enintään 20 356 henkilötyövuotta. Vähennystä kuluvaan vuoteen verrattuna on 394 henkilötyövuotta.

Valtion pukutehtaasta muodostetaan vuoden 1995 alussa toimintansa aloittava valtionenemistöinen osakeyhtiö, jonka kaikki osakkeet merkitsee valtio.

**Valiokunnan kannanotot**

Talousarvioesityksessä on toistettu hallituksen EU-selonteon yhteydessä aikoinaan esittämä tavoite ”ylläpitää asianmukaista, turvallisuusympäristöön nähden uskottavaa itsenäistä kansallista puolustuskykyä”. Puolustusmäärärahojen bruttokansantuoteosuus eläkemeno mukaan lukien on kuluvana vuonna noin 1,78 % ja ilman eläkemenoja 1,63 %. Valiokunta toteaa, että puolustusvoimien määrärahat ovat laskeutuneet reaalisesti vuodesta 1992 alkaen lähes 20 %. Valiokunta esitti vuosi sitten valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa puolustusmäärärahojen nostamista vuoden 1992 tasolle jo ensi vuonna, jotta puolustuskyky ei pysyvästi laskisi.

Materiaalisen valmiuden lisäksi puolustuskyvyn kannalta merkityksellisiä ovat mm. reserviläisten kertausharjoitukset, joiden määrän laskusta puolustusvaliokunta on kantanut huolta koko vaalikauden. Vuodelle 1995 suunniteltu kertausharjoituspäivien määrä, 200 000, on vain noin puolet vuoden 1992 tasosta. Yhtäältä tämä johtuu luonnollisesti toimintamenoihin varatun määrärahan tasosta. Toisaalta valiokunnan saa-

man selvityksen mukaan joukko-osastotasolla on kyse myös siitä, että kertausharjoitukset on kiintiöity vuorokausina — ei markkoina. Määrärahat sinänsä riittäisivät saadun selvityksen mukaan myös ensi vuonna nyt kaavailtua useampiin kertausharjoituspäiviin. Valiokunta pitää koulutetun reservin turvaamisen kannalta tätä mahdollisuutta niin merkittävänä, että nopeat toimenpiteet ovat sen mielestä tarpeen.

*Valiokunta edellyttää*, että kertausharjoitusten vuorokausikiintiöistä joukko-osastotasolla luovutaan jo vuonna 1995, samalla kun päätöksentekoa määrärahojen käytöstä yleisemminkin viedään joukko-osastotasolle.

Momenttisisännöisyyksien karsintaa tulee jatkaa, samoin budjetointivastuun tuomista lähemmäksi käyttäjää. Tällä hetkellä määrärahojen käytölle on joukko-osastotasolla asetettu rajoituksia, jotka estävät mm. järkevän työllistämisen. Eri tahojen toiminta ei aina ole koordinoitua ja jatkuva epätietoisuus muiden tahojen budjetointisuunnitelmista jarruttaa määrärahojen optimaalista käyttöä. Valiokunnan mielestä koordinoimattomuuteen ei erityisesti säästötoimien aikana ole varaa.

Vuoden 1993 syksyllä antamassaan lausunnossa valiokunta edellytti, että säästöpäätökset perustuvat jatkossa riittäviin kokonaisselvityksiin ja laskelmiin päätösten kokonaistaloudellisista vaikutuksista. Tällaisia laskelmia ei valiokunnan tietämän mukaan ole vielääkään tehty. Laskelmat osoittaisivat todennäköisesti, etteivät esimerkiksi henkilöstön irtisanomiset voi olla pääasiallinen säästämisen muoto irtisanottujen siirtyessä suoraan työttömyyskortistoon, jolloin todellinen säästö jää pieneksi.

Edellä valiokunta on useissa kohdin käyttänyt vertailuajankohtana vuotta 1992. Erityisen merkittävästi vertailuvuodesta ovat laskeneet puolustusvoimien rakennusmäärärahat, jo pelkästään puolustushallinnon pääluokassa 330 milj. mk:sta 134 miljoonaan markkaan vuonna 1995. Työllisyysmäärärahoja tarkoitukseen ohjattiin parhaimmillaan yli 100 milj. mk/v, ensi vuonna näitä lienee odotettavissa vain noin 30 milj. mk. Puolustusvoimien kiinteistöjen kunto heikkenee

kuitenkin jatkuvasti. Kuten valiokunta jo viime vuonna totesi, osa ajatelluista rakennusmäärärahojen säästöistä tulee maksettavaksi myöhemmin lisääntyvinä rakennusten korjaus- ja ylläpitokustannuksina. Kyse on tältäkin osin hyvin lyhytnäköisestä säästämisestä. Valiokunta korostaa myös eri hallinnonalojen, mm. puolustushallinnon, työvoimahallinnon ja oikeusministeriön yhteistyötä määrärahojen käyttämisessä mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valiokunta kiinnittää toistamiseen huomiota myös puolustusvoimien hankintoihin kotimaasta. Maavoimien materiaalihankintojen lähes täydellinen päättymisen merkitsee työttömyyttä kotimaisessa puolustusmateriaaliteollisuudessa. Valiokunta pitää hyvänä, että Venäjältä tehtäviä hankintoja varten myönnetystä tilausvaltuudesta käytetään myös vuonna 1995 tietty osa, valiokunnan saaman selvityksen mukaan noin 411 milj. mk, hankintoihin kotimaasta. Ilman vientiä ulkomaille uhkaa kuitenkin esimerkiksi kotimaisessa lentokoneiteollisuudessa tulla ylitsekäymättömiä vaikeuksia.

Puolustusvaliokunta ymmärtää, ettei valtiontalouden tila vielä vuonna 1995 anna mahdollisuuksia puolustusmäärärahojen merkittävään kasvattamiseen hallituksen esittämästä. Mahdollinen liikkumavara budjetin sisällä tulee käyttää ennen muuta varusmiesten taloudellisen aseman parantamiseen. Valiokunta viittaa tältä osin varusmiespalvelun ja siviilipalvelun eroja ja eriarvoisuuksia käsitelleeseen, työministeriölle ja puolustusministeriölle kuluvaan vuoden toukokuussa antamaansa lausuntoon. Valiokunta toteaa, että aseellista palvelusta suorittavien ja siviilipalvelusmiesten yhdenvertaisuus edellyttää varusmiesten taloudellisten etuuksien yhdenmukaistamista siviilipalvelusta suorittavien tasolle.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lamminen, varapuheenjohtaja Laakso, jäsenet von Bell, Kasurinen, Korva, Laitinen (osittain), Laivo-

ranta, Lindqvist, A. Ojala, Pura, Pykäläinen, Seivästö, Westerlund ja Vihriälä sekä varajäsen Röntynen.

**Eriävä mielipide**

Säästöpäätösten seurauksilla on tarpeetonta spekuloida vain oletustasolla. Siksi mielestäni kappale ”Vuoden 1993 syksyllä antamassaan lausunnossa valiokunta edellytti, että säästöpäätökset perustuvat jatkossa...” pitäisi kuulua seuraavasti:

”Vuoden 1993 syksyllä antamassaan lausunnossa valiokunta edellytti, että säästöpäätökset perustuvat jatkossa riittäviin kokonaisselvityksiin ja laskelmiin päätösten kokonaistaloudellisista vaikutuksista. Tällaisia laskelmia ei valiokunnan tietämän mukaan ole vielääkään tehty.

*Valiokunta edellyttää, että säästöjen kokonaistaloudelliset vaikutusselvitykset tehdään välittömästi.”*

Mielestäni puolustusvaliokunnan tehtävänä

on tarkastella puolustusvoimia ja niihin liittyviä asioita laajakatseisesti ja ennakoluulottomasti kunnioittaen yksilöiden vakaumusta. Mielestäni lausunto ei kaikilta osin ole asenteeton. En voi hyväksyä kappaletta, joka alkaa ”Puolustusvaliokunta ymmärtää, ettei valtiontalouden tila vielä vuonna 1995 anna mahdollisuuksia...”

Em. kappaleen pitäisi kuulua:

”Mahdollinen liikkumavara budjetin sisällä on käytettävä ennen muuta varusmiesten taloudellisen aseman parantamiseen. Valiokunta toteisi jo viime keväänä, että aseellista palvelusta suorittavien ja siviilipalvelusta suorittavien yhdenvertaisuus edellyttää varusmiesten taloudellisten etuuksien yhdenmukaistamista siviilipalvelusmiesten etuuksien tasolle.”

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1994

**Tuija Maaret Pykäläinen**

EDUSKUNNAN  
SIVISTYSVALIOKUNTA

Liite 3

Helsingissä

14 päivänä lokakuuta 1994

Lausunto n:o 8

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Hallituksen esitys n:o 152 valtion talousarvioksi vuodelle 1995 on 14 päivänä syyskuuta 1994 lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan valiokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle 30 päivän kuluessa esityksen lähettämisestä valiokuntaan.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina ylijohtaja Markku Linna, ylijohtaja Kalervo Siikala, ylijohtaja Leevi Melametsä, ylijohtaja Irmeli Niemi, hallintojohtaja Håkan Mattlin, talousjohtaja Eero Pulkkinen, vs. ylijohtaja Olli Saarela ja apulaisosastopäällikkö Jukka Sarjala opetusministeriöstä, ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, ylijohtaja Timo Lähdesmäki opetushallituksesta, opintotukikeskuksen johtaja Seppo Naumanen Kansaneläkelaitoksesta, aikuisopintotuen selvitysmies, hallintojohtaja Eero Kurri, pääsihteeri Jarmo Malkavaara Taiteen keskuslaitoksesta, aikuiskoulutusneuvoston jäsen, toiminnanjohtaja Petri Pohjonen, lääninkouluneuvos Esko Kangas Hämeen lääninhallituksesta, sivistystoimen päällikkö Matti Rasila ja erityisasiantuntija Marja-Liisa Sirola Suomen Kuntaliitosta, puheenjohtaja, arkkitehti Kalle-Heikki Narinen Forum Artis — Taiteilijajärjestöjen Keskusliitosta, pääsihteeri Esko Vesikansa Suomen Taiteilijaseurasta, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, johtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT:stä, vs. toiminnanjohtaja Carola Lindholm ja suunnittelija Taina Törmä Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL:sta, pääsihteeri Heikki Sederlöf Suomen Kansanopistoyhdistyksestä, talouspäällikkö Christian Blom Unga Teatern -nimisestä teatterista, hallintojohtaja Pekka Pietarinen Teatteri

Pienestä Suomesta, toimistopäällikkö Jouko Kärkkäinen Suomen elokuvasäätiöstä, johtaja Liisa Souru Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:stä, varapuheenjohtaja, rehtori Antero Lahtinen Suomen Rehtorit ry:stä, toiminnanjohtaja Anja Lehtijärvi Koululaisten vanhempien liitosta sekä toiminnanjohtaja Stina Oriander Förbundet Hem och Skola i Finland rf -nimisestä yhdistyksestä.

Sivistysvaliokunnalla ei ole ollut mahdollisuutta perehtyä talousarvioehdotukseen koko toimialaansa koskevilta osin, joten valiokunta on keskittynyt lausunnossaan vain eräisiin kokonaisuuksiin. Valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

**Yleistä**

Hallituksen esityksen mukaan opetusministeriön hallinnonalan määrärahat vuonna 1995 olisivat 27,338 miljardia markkaa. Painopistealueina talousarvioehdotuksen mukaan ovat tiede ja tutkimus sekä oppisopimuskoulutus.

Korkeakouluopetukseen ja -tutkimukseen ehdotetaan 4,882 miljardia markkaa. Korkeakouluopetuksen ja -tutkimuksen kehittäminen perustuu siitä annettuun lakiin ja valtioneuvoston vahvistamaan koulutuksen kehittämissuunnitelmaan vuosille 1991—1996. Kehittämissuunnitelmaan sisältyy toimenpideohjelma korkeakoulujen rakenteelliseksi kehittämiseksi. Peruskoulutuksen tavoitteena on tuottaa vuosina 1995—1998 keskimäärin 10 360 tutkintoa ja jatkokoulutuksen keskimäärin 730 tohtorin tutkintoa.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta korkeakouluopetuksen ja -tutkimuksen määrärahat voidaan pysyttää sillä tasolla, että korkeakoulujen kehittämislain 3 § voidaan pitää voimassa.

Opintotukeen ehdotetaan 3 747 milj. mk. Keskiasteen opintotukiudistus toteutetaan kokovuotisena. Valiokunta pitää myönteisenä, että opintotuen taso säilytetään ennallaan. Valiokunta toteaa, että esitys sisältää myös päätoimiseksi iltaopiskelijoina siirtyneiden opiskelijoiden saattamisen opintotuen piiriin.

Yleissivistävää, ammatillista ja aikuiskoulutusta kehitetään edellä mainitun kehittämissuunnitelman mukaisesti. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien perusteena olevia yksikköhintoja alennetaan 3 prosenttia vuoden 1994 tasosta. Lisäksi valtionosuuksien loppusuoritusten maksatusten lykkääminen merkitsee koulutuksen voimavarojen supistumista. Säästöjä toteutetaan myös valtion ammatillisten oppilaitosten menoissa. Valiokunnassa on käsiteltävänä opetus-toimen säästöjä koskeva hallituksen esitys, joten valiokunta ei tässä yhteydessä ota yksityiskohtaista kantaa valtionosuuksien leikkauksiin.

Valiokunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota oppisopimuskoulutuksen lisäämiseen. Valiokunta pitääkin hyvänä sitä, että oppisopimusten määrää ehdotetaan lisättäväksi 17 000:een. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että samalla turvataan oppisopimuskoulutuksen korkea taso.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että talousarvioehdotukseen on varattu määrärahoja EU:n ohjelmiin osallistumista varten myös suomalaisille kouluille.

Valiokunnan mielestä talousarvioehdotus sisältää useita myönteisiä ehdotuksia opetustoimen kehittämiseksi.

Korkeakouluja ja oppisopimuskoulutusta lukuun ottamatta talousarvioehdotus kuitenkin merkitsee koulutuksen voimavarojen merkittävästi vähentämistä jo edellisten vuosien leikatusta tasosta. Tämä on erityisen huolestuttavaa siksi, että vuoden 1995 toteutuneet luvut ovat seuraavien vuosien yksikköhintojen pohjana.

### **Yleissivistävä koulutus**

Yleissivistävän koulutuksen menoihin ehdotetaan 8 550 milj. mk. Menoista pääosa on valtionosuuksia kuntien peruskoulu- ja lukiotoi-meen. Vähennys kuluva vuodesta on 155 milj. mk. Sivistystoimen säästöt ovat painottuneet yleissivistävään koulutukseen ottaen vielä huomioon sen, että kunnat ovat useissa tapauksissa säästäneet sivistystoimesta enemmän kuin val-

tion tekemät leikkaukset edellyttäisivät. Opetusministeriön arvion mukaan peruskoulun ja lukioiden menot ovat supistuneet vuodesta 1992 vuoteen 1994 yli 1,2 miljardia markkaa. Kuntien erilaiset ratkaisut ovat aiheuttamassa oppilaiden kannalta eriarvoisuutta koulutuspalvelujen laadussa ja saatavuudessa eri puolilla maata. Valiokunta pitää kehitystä yleisesti huolestuttavana ja erityisesti sitä, että tukiovetusta ja erityisopetusta on vähennetty, mikä merkitsee ennen kaikkea oppimisvaikeuksissa olevien syrjäytymisuhkaa.

Peruskoululain 3 §:n mukaan peruskoulun kasvatus ja opetus on järjestettävä oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Opetusministeriössä on käynnistetty keskustelu koulutuksen perusturvasta Suomessa. Valiokunta pitää tätä tärkeänä. Ottaen huomioon yleissivistävään koulutukseen kohdistuvat säästöt valiokunta kiirehtii perusturvan määrittämistä ja toimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa peruskoululain 3 §:n toteutuminen sekä peruskoulu- ja lukio-opetuksen riittävä taso ja sen kehittäminen.

Valiokunta huomauttaa, että koulutuksen laadullista tasoa ja säästötoimenpiteiden vaikutuksia ei ole tutkittu riittävästi. Valiokunta kiirehtii riittävän seurannan järjestämistä ja tietojen ajantasaisuutta.

*Rakentamismäärärahat.* Vuoden 1995 talousarvioesityksessä ei käynnistetä uusia peruskoulujen ja lukioiden rakennushankkeita.

Koulurakennushankkeita on jatkuvasti enemmän vireillä kuin mihin valtio on voinut osallistua. Viime vuosina valtion talousarvioon varattu myöntämisvaltuutus on riittänyt keskimäärin noin 40–60 peruskoulun ja lukion rakennushankkeelle. Hankkeet ovat olleet uudisrakennuksia, muutos- ja perusparannustöitä tai lisärakennuksia.

Talousarviossa tehty linjaratkaisu perustuu siihen, että investoinneista luopumalla voidaan opetusministeriön budjettikehyksen puitteissa pienentää käyttömenojen valtionosuuksien leikkaustarvetta.

Valiokunta korostaa, että erityisesti entisten tilojen korjaustarve jatkuu myös lähivuosina. Sen vuoksi tulisi tutkia mahdollisuudet siihen, että rakentamis- ja peruskorjausmäärärahoja voitaisiin sisällyttää myös vuoden 1995 talousarvioon.

*Opettajien täydennyskoulutus.* Valiokunta esittää, että valtiovarainvaliokunta selvittää, miten opettajien täydennyskoulutus voitaisiin turvata vuonna 1995.

### Aikuiskoulutus

Ammatilliseen aikuiskoulutukseen on valtion talousarviossa vuodelle 1995 varattu n. 451 milj. mk. Määrärahoja on vähennetty 12 prosentilla painopisteen ollessa oppisopimuskoulutukseen suunnattavien määrärahojen lisäämisessä.

Viime vuosina aikuiskoulutuksen määrärahoja on suunnattu ammatilliseen täydennys-, perus- ja jatkokoulutukseen. Päämääränä on työllisyyden parantaminen. On kuitenkin selvittä-mättä, onko kyse vain näennäisesti tai vain hyvin lyhytaikaisesti työllisyyttä edistävästä koulutuksesta. Valiokunta katsoo, että aikuiskoulutuksen rahoittamisessa tulee kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota koulutuksen todelliseen tarpeeseen, kysyntään ja laatuun sekä tulosten seurantaan ja koulutettujen myöhempään sijoitumiseen työmarkkinoilla ja yleensä yhteiskunnassa.

Valiokunta pitää tärkeänä riittävien määrärahojen varaamista omaehtoiseen ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen.

Suurimman osan aikuiskoulutuksen määrärahoista käyttävät lääninhallitukset ostamalla täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta sekä perus- ja jatkokoulutusta ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta. Vuonna 1993 lääninhallitusten oli mahdollista ostaa koulutusta kaikilta julkisen valvonnan alaisilta oppilaitoksilta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kilpailuttamisella näyttää olevan myönteisiä vaikutuksia. Sen vuoksi valiokunta kiirehtii vireillä olevia selvityksiä aikuiskoulutuksen ostotoiminnan järjestämiseksi.

*Aikuisopiskelijoiden opintososiaaliset etuudet.* Eduskunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että aikuisopintotuen taso voi olla merkittävästi alhaisempi kuin työttömyys-turva. Tämä estää omaehtoiseen aikuiskoulutukseen hakeutumista. Eduskunta on useissa yhteyksissä myös kiirehtinyt opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamista koulutukseen hakeutumista kannustavaksi. Riittäviä toimenpiteitä tässä suhteessa ei ole kuitenkaan saatu aikaan. Valiokunta kiirehtii aikuisopintotuen kehittämistä aikuisopintotuen selvitysmiehen esitysten (OPM 8:1994) pohjalta.

*Kansalaisopistot.* Kansalaisopistoissa yksikköhintojen alentamisen lisäksi valtionosuuden perusteena olevia tuntimääriä leikataan 5 prosentilla. Kuitenkin kansalaisopistojen palvelu-

tarve ja kysyntä on jyrkästi kasvanut yhteiskunnan muutoksen ja työttömyyden seurauksena.

Opiston tuntimäärä on opetustoiminnan perusta. Kansalais- ja työväenopistot toimivat verkoston tavoin pienellä päätoimisella henkilökunnalla ja tuntiopettajilla, mikä mahdollistaa joustavuuden ja koulutuksen tarjonnan myös pienellä paikkakunnalla.

Valiokunta esittää, että valtiovarainvaliokunta tutkisi mahdollisuudet luopua kansalaisopistojen tuntimäärän leikkaamisesta.

*Kansanopistot.* Kansanopistoille esitetään aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksia koskevan momentin 5 700 000 markan määrärahas-ta käyttösunnitelman mukaan 300 000 markkaa rakentamisen korkotukeen. Määräraha on osoitettu jaettavaksi yhdessä kansalais- ja työväenopistojen kanssa.

Uusi laki ja asetus valtionosuutta saavista kansanopistoista on ollut voimassa 1.1.1994 lähtien. Eduskunta edellytti lain säätämisen yhteydessä muun muassa, että rahoitusjärjestelmän muutoksen toteutumista seurataan ja tehdään selvitys sen vaikutuksista kansanopistojen toimintaan ja talouteen ja tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi ja että niiden kansanopistojen, joilla on huomattavia rakentamisesta aiheutuneita velkoja, toiminta-edellytykset turvataan myös siirtymäkauden jälkeen ylimääräisillä rakennusavustuksilla.

Vuodenvaihteessa toteutettu valtionosuusjärjestelmän muutos ja valtiontalouteen liittyvät säästötoimet ovat edellyttäneet kansanopistoilta huomattavia toimenpiteitä toiminnan ja talouden sopeuttamiseksi. Vuodeksi 1995 esitetyt säästötoimet vaikeuttavat opistojen toimintaa entisestään. Erityisen ongelmalliseksi tilanne on muodostumassa rakennusinvestointeja suorittaneille velkaantuneille kansanopistoille, joiden toimintaedellytysten turvaamiseksi talousarviossa ei osoiteta käytännössä lainkaan määrärahaa.

Syntymässä olevaan tilanteeseen on kiinnitetty huomiota myös opetusministeriössä, joka on asettanut lain seurantaa varten erillisen työryhmän. Tämän seurattavatyöryhmän tulee laatia vuoden 1994 loppuun mennessä esitys toimenpiteistä, joilla rakennusinvestointien vuoksi velkaantuneiden kansanopistojen tilannetta parannetaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota talousarvioesityksen vaikutusten kautta syntymässä olevaan tilanteeseen ja esittää, että valtiovarainvaliokunta selvittää, mihin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä toimintaansa investoineiden kansalaisopistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

### Taiteen tukeminen

Valtion taiteen tukemisen määrärahoista huomattavin osa on jo pitkään koostunut veikkausvoittovaroista. Vuosina 1991—1993 voittovarot muodostivat keskimäärin 72 prosenttia taiteen tukemisen luvun määrärahasta. Kuluvana vuonna osuus kohosi 90 prosenttiin ja ensi vuoden talousarvioesityksessä veikkausvoittovarojen osuus taiteen tukemisen määrärahasta on peräti 97,5 prosenttia. Markkamääräisesti veikkausvoittovaroja käytettäisiin taiteen tukemiseen 760 255 000 mk.

Samanaikaisesti edellä mainitun kehityksen kanssa on veikkausvoittovarojen käytön painopiste viime vuosina siirtynyt merkittäväällä tavalla taidelaitosten toiminnan tukemiseen. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisia valtionosuuksia ja muita säädosperusteisia menoja, lähinnä Kansallisoopperan ja Kansallisteatterin avustukset, maksetaan tänä vuonna veikkausvoittovaroista noin 530 milj. mk. Tämä on yli 3/4 taiteen tukemisen voittovaroista. Vuoden 1995 talousarvioesityksessä tämä kehitys voimistuu johtuen ennen muuta siitä, että kirjastojen lakisääteisiä menoja esitetään rahoitettavaksi veikkausvoittovaroista yli 70 milj. markalla. Ensi vuonna lähestytään tilannetta, jossa 4/5 taiteen tukemisen voittovaroista käytettäisiin edellä tarkoitettulla tavalla sidottuihin menoihin. Tällöin jää varsinaisesti harkinnanvaraisiin taiteenedistämistarkoituksiin käytettäväksi suhteellisesti yhä pienempi osa, markkamääräisesti suuruusluokaltaan 160 milj. mk. Kuitenkin pääosa esimerkiksi elokuvataiteen, kuvataiteen, valokuva- taiteen, rakennustaiteen ja taideteollisuuden valtiontuesta kustannetaan juuri harkinnanvaraisin veikkausvoittovaroin. Myös kaikkien taiteenalojen vakiintuneiden rakenteiden ulkopuolinen toiminta mahdollistetaan näistä varoista.

Valiokunnan mielestä on kulttuuripoliittisesti tärkeää turvata riittävässä määrin myös harkinnanvaraisen rahoituksen mahdollistamat taiteenalat sekä monitaiteellinen ja kokeileva taide-toiminta. Harkinnanvaraisen tuen supistuminen sisältää myös muita uhkatekijöitä. Vaaravyöhykkeessä ovat lisäksi näistä varoista rahoitettavat lastenkulttuurin edistäminen, kulttuuri-tapahtumat, alueellinen taiteenedistäminen sekä taiteen järjestötoiminta.

Lisäksi on veikkausvoittovaroin rahoitettavaksi siirretty muulta momentilta eräitä uusia avustuspäämäärärahoja, mm. Esittävän säveltaiteen edistämiskeskuksen, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen sekä Visuaalisten taiteiden työskentelykeskuksen Yhdysvalloissa toimintamäärärahat. Näin myös nämä kohteet joutuvat kamppailemaan jo muutoinkin niukoista harkinnanvaraisista taiteenedistämispäämäärärahoista.

*Audiovisuaalinen kulttuuri.* Sivistysvaliokunta totesi valtioneuvoston kulttuuripoliittista selonteon koskevassa mietinnössään, että suomalainen elokuva on tärkeä osa kulttuuripääomaamme. Supistuva julkinen rahoitus, sekä yleisradion että MTV:n ulkopuoliseen tuotantoon ohjaamien varojen vähäisyys ja yksityisen riskipääoman puuttuminen ovat johtamassa suomalaista elokuvatuotantoa sekä itsenäisten tuottajien tv-ohjelmatuotantoa kestävämmään tilanteeseen. Tätä ei korjaa se tosiasia, että nuori suomalainen elokuva viime vuosien aikana on nauttinut yhä suurempaa kansainvälistä huomiota sekä kaupallisesti että elokuvafestivaaleilla.

Valiokunta uudistaa kannanottonsa, että nykyisin saatavilla olevilla määrärahoilla Suomen elokuvasäätö ei pysty tehokkaasti edesauttamaan kestävä tuotantorakenteen luomista. Eräs mahdollisuus olisi audiovisuaalisen teollistamisrahaston luominen, jonka peruspääoman luomiseen osallistuisivat elokuvasäätö, valtiolta ja yleisradio. Lisäksi olisi harkittava, tulisi-ko kauppa- ja teollisuusministeriön ryhtyä toimenpiteisiin yritystukien toimialarajoitusten lieventämiseksi niin, että myös audiovisuaalisen alan yritykset voivat päästä pienten ja keskisuurten yritysten tuen piiriin.

Valiokunta toteaa myönteisenä sen, että eduskunnan kulttuuripoliittisen selonteon yhteydessä edellyttämä kulttuurin suurprojekti on käynnistynyt kulttuurin ja luovuuden erityisprojektina.

Vielä valiokunta esittää, että valtiovarainvaliokunta selvittäisi mahdollisuudet turvata tiede-keskus Heurekan toimintamahdollisuudet.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti esittää,

*että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula (osittain), von Bell (osittain), Gustafsson, Hacklin, Laakso (osittain), Lehtinen, Lindqvist,

M. Pietikäinen, Pykäläinen (osittain), Rätty, Suhola (osittain), Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski (osittain) sekä varajäsenet Alaranta (osittain), Kortenieniemi (osittain) ja A. Ojala (osittain).

## Eriäviä mielipiteitä

### I

#### Yleistä

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia esitetään ensi vuoden talousarviossa leikattavaksi 3 % vuoden 1994 tasosta. Se merkitsee 345 milj. mk:n vähennystä. Käytännössä se tulee entisten leikkausten päälle ja saattaa opetustoimen erittäin suuriin vaikeuksiin. Peruskoulun, lukion ja ammatillisten oppilaitosten käyttökustannukset ovat alentuneet 11 % vuodesta 1990 vuoteen 1994. Samana aikana oppilasmäärä on kasvanut 7 %. Opetustoimen leikkaukset ovat toteutuneet vaihteittain. Ensin leikattiin oppilashuollon menot, opetusvälinehankintoja, kunnossapito- ja korjaustöitä sekä tuntiopetusta. Seuraavassa vaiheessa suurennettiin opetusryhmien kokoja, vähennettiin opetustunteja, erityisesti tuki- ja erityisopetusta, opettajia lomautettiin ja sijaisuuksista luovuttiin. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien perusteena olevien yksikköhintojen leikkaamisesta 3 %:lla vuoden 1994 tasosta olisi luovuttava.

Vanhan valtionosuusjärjestelmän aikaiset valtionosuuksien loppuerät oli rahoituslain mukaan määrä maksaa viidessä erässä vuosina 1993–1997. Vuoden 1993 erä siirrettiin vuoteen 1998, vuoden 1994 erästä pääosa vuoteen 1999 ja nyt esitetään vuoden 1995 erä siirrettäväksi vuoteen 2000. Loppuerien maksatuksia ei pitäisi siirtää, koska se ei vähennä julkisia menoja, vaan siirtää valtion menoja kunnille.

Oppisopimuskoulutusta esitetään lisättäväksi yli kaksinkertaiseksi vuoteen 1994 verraten eli tavoite on 17 000 oppisopimusta paikkaa. Ammatillisen aikuiskoulutuksen määrärahoja on sen sijaan esitetty vähennettäväksi 12 %:lla. Oppisopimuskoulutuksen lisäyksellä ei tulisi vaarantaa ammatillisen aikuiskoulutuksen nykyistä tasoa ja laajuutta.

#### Yleissivistävä koulutus

Sivistystoimen säästöt ovat painottuneet liiaksi yleissivistävään koulutukseen. Valiokunnan asiantuntijoilta saaman selvityksen mukaan säästöt kouluissa ja oppilaitoksissa ovat kertyneet varsinaiseen opetukseen kohdistuvista toimenpiteistä. Myös uudet leikkaukset tulisivat kohdistumaan nimenomaan opetukseen.

Lisäksi kunnat ovat useissa tapauksissa säästäneet sivistystoimesta enemmän kuin valtion tekemät leikkaukset edellyttäisivät. Tällainen kehitys on aiheuttanut oppilaiden kannalta eriarvoisuutta koulutuspalvelujen laadussa ja saatavuudessa eri puolilla maata.

Sen lisäksi, mitä valiokunta lausuu huolestuneisuudestaan erityistukea tarvitsevien oppilaiden auttavan toiminnan vähenemisestä kouluissa, myöskään opettajien lomautukset oppilaiden kouluaikana eivät ole hyväksyttävä tapa säästää opetustoimen menoissa.

#### Aikuiskoulutus

*Kansalaisopistot.* Opetustunnit ovat kansalaisopistojen elinehto. Yksikköhintojen alentamisen lisäksi esitetään valtionosuuden perusteena olevia tuntimääriä leikattavaksi 5 %:lla. Opistojen palvelutarve ja kysyntä ovat kuitenkin jatkuvasti kasvaneet.

Edellä olevan perusteella katsomme,

*että valiokunnan olisi tullut hyväksyä luvun Kansalaisopistot viimeinen kappale näin kuuluvana:*

”Valiokunta edellyttää, että valtiovarainvaliokunta tutkii mahdollisuudet luopua kansalaisopistojen tuntimäärän leikkaamisesta.”

*Kansanopistot.* Esitetyt säästötoimet (yksikköhintojen alennus, viikkomäärän pieneminen ja loppueräsiirrot) vaikeuttavat opistojen toimintaa entisestään. Erityisen ongelmalliseksi tilanne on muodostumassa rakennusinvestointeja suorittaneille velkaantuneille kansanopistoille, joiden toimintaedellytysten turvaamiseksi talousarviossa ei osoiteta käytännössä lainkaan määrärahaa.

Edellä olevan perusteella katsomme,

*että valiokunnan olisi tullut hyväksyä  
luvun Kansanopistot viimeinen kappale  
näin kuuluvana:*

”Valiokunta kiinnittää huomiota talousarvioesityksen vaikutusten kautta syntyvässä olevaan tilanteeseen ja edellyttää, että valtiovarainvaliokunta ryhtyy toimenpiteisiin toimintaansa inves-

toineiden opistojen toimintaedellytysten turvaamiseksi.”

### **Taiteen tukeminen**

Kulttuurin määrärahojen vähennys vuoteen 1994 verrattuna on 85,3 milj. mk eli 5,5 %. Nyt esitetään, että veikkauksen ja raha-arpajaisten taiteen tukemiseen tarkoitetuista määrärahoista siirretään 70,9 milj. mk lakisääteisiin valtion-osuuksiin ja -avustuksiin kirjastoille. Tämä on uusi ja perusteiltaan epäilyttävä esitys em. voittovarojen siirrosta lakisääteisten menojen katteeksi. Asetuksen säätämää jakosuhdetta voittovarojen jakamisesta on kolmen edellisen vuoden tapaan tarkoitus muuttaa ja pudottaa urheilun ja liikuntakasvatuksen saamaa osuutta. Jakosuh-teissa tulisi palata asetuksen mukaiseen käytän-töön.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1994

**Marja-Liisa Tykkyläinen**  
**Aarno von Bell**

**Jukka Gustafsson**  
**Jaakko Laakso**

**Heli Astala**  
**Iiris Hacklin**

## **II**

Emme voi hyväksyä yksikköhintojen yleistä 3 prosentin alennusta vuoden 1994 tasosta.

Yhdymme eriävässä mielipiteessä numero I esitettyihin ponsiin.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1994

**Pekka Rätty**

**Tuija Maaret Pykäläinen**

EDUSKUNNAN  
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Liite 4

Helsingissä

14 päivänä lokakuuta 1994

Lausunto n:o 8

*Valtiovarainvaliokunnalle*

Ympäristövaliokunta on päättänyt eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla antaa omaa toimialaansa koskien lausunnon valtion talousarvioehdotuksesta vuodelle 1995.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylijohtaja Markku Nurmi ja ylijohtaja Hannu Junkkari ympäristöministeriöstä, ylitarkastaja Pekka Pelkonen ja budjettisihteeri Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä, ylijohtaja Teuvo Ijäs Valtion asuntorahastosta, erityisasiantuntija Ulla-Maija Laiho Suomen Kuntaliitosta, järjestösihteeri Pentti Naulapää Vuokralaisten Keskusliitosta, puheenjohtaja Olavi Louko Asuntorakennuttajayhdistyksestä ja toimitusjohtaja C. G. Fogelberg Etelä-Suomen Sato Oy:stä.

**Valiokunnan kannanotot**

Ympäristövaliokunta tarkastelee lausunnoissaan asunto- ja rakennustointia sekä ympäristöverotusta.

*Asunto- ja rakennustoimi*

Asunto- ja rakennustointia arvioidessaan valiokunta on erityisesti kiinnittänyt huomiota talousarvion perusteena oleviin asuntotuotannon tavoitemääriin. Saadun selvityksen mukaan toteutunut tuotanto ei ole viime aikoina ollut asetettujen tavoitteiden mukainen.

Vuoden 1993 talousarvioehdotuksen mukaan tavoitteena oli aloittaa 19 000 uuden arava-asunnon ja 3 000 korkotuetun asunnon rakentaminen. Arava-asuntoja rakennettiin 13 669 ja korkotuettuja asuntoja 8 967 kappaletta.

Tänä vuonna tavoitteena on 10 000 arava-asunnon ja 7 500 korkotuetun asunnon aloittaminen. Tähän mennessä lainapäätöksiä on tehty vain 4 357 arava-asunnon osalta ja 886 korkotuetun asunnon osalta.

Vuoden 1995 talousarvioesityksessä asetetaan tavoitteeksi 6 000 uuden arava-asunnon ja 10 000 korkotuetun asunnon aloittaminen. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat lähes poikkeuksetta katsoeet, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä. Myös talousarvioesitykseen sisältyvää arviota vapaarahoitteisen asuntotuotannon määrästä on pidetty ylimitoitettuna.

Ympäristövaliokunta on huolestunut sosiaalisen asuntotuotannon tulevaisuudesta ja esittää valtiovarainvaliokunnalle,

*että se vuoden 1995 talousarvioestystä käsitellessään selvittäisi, mistä asuntotuotantoennusteteiden toteutumattomuus johtuu, ja että se selvitystyönsä pohjalta edellyttäisi hallituksen ryhtyvän tarpeellisiin toimenpiteisiin asian korjaamiseksi.*

*Ympäristöverotus*

Valiokunta panee tyydytyksellä merkille, että valtion talousarvioehdotukseen on nyt ensimmäistä kertaa otettu kestävä kehitys arvioivaliite "Luonnonvarat ja ympäristö".

Ympäristöpolitiikan yhdentämisessä muuhun yhteiskuntapolitiikkaan ovat taloudelliset ohjaukskeinot — etenkin ympäristöverot — avainasemassa.

Vuoden 1995 talousarvioehdotuksessa on ympäristöperusteita sisällytetty lähinnä polttoaineveroihin, auto- ja moottoripyöräveroon sekä juomien kertakäyttöpakkausten veroon. Polttoaineveroperusteita ehdotetaan kiristettäväksi niin, että veron tuoton arvioidaan lisääntyvän 1 580 miljoonalla markalla.

Ympäristövaliokunta katsoo, että Suomessa on edellytyksiä lisätä ympäristöperusteista verotusta. Tärkeää tällöin on, ettei kokonaisverotusta kiristetä. Korkeampaa ympäristöverotusta tulisi kompensoida alentamalla muita veroja.

Suomi on ollut ympäristöverotuksen edelläkä-

vijä. Valiokunnan mielestä Suomen tulee jatkaa työtä ympäristöverotuksen kehittämiseksi sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Ympäristövaliokunta esittää valtiovarainvaliokunnalle,

*että se mietinnössään korostaisi ympäristöverotuksen kehittämisen tärkeyttä.*

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta mietinnössään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.*

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Seppänen, jäsenet Biaudet, Hautala, Kankaanniemi, Kar-

hunen, Kautto, Korkeaoja, Myller, Rask ja Takala sekä varajäsenet Aula, Puhakka ja Toivonen.

---